

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី

និង

សេចក្តីប្រជាការសាខ្មែរ

អភិធម្មបិដក

បណ្ឌិត ឌួនសមភាគ

១០៥

វិទ្យាសាស្ត្រជាតិ កម្ពុជា

រ.ស ២៧០២

អភិវឌ្ឍន៍ជនក

បណ្ណាល័យ នៃ ស.ស.ក.ក.ក.

១១៧

គ.ស. ២០១២

អភិធម្មបិដក

បដិដ្ឋានស្ស ទូទសមោ ភាគោ

អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

ធមោ ធម្មស្ស ភាគវគោ អយោគោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ហោតុទុកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវារោ

[១] គោតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហោតុ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយោ ហោតុំ កុសលំ ធម្មំ
បដិច្ច ធមោតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយោ
គោតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហោតុ កុសលោ ធម្មោ
ហោតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយោ ។
ធមោតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ធមោតុ កុសលោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយោ ធមោតុំ កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ហោតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោ
តុប្បច្ចយោ ធមោតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហោតុ
កុសលោ ធម្មោ ហោតុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្ប
ជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយោ ។ ហោតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
ហោតុ កុសលោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក

បដិដ្ឋាន ទូទសមរាគ

អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

សូមឧបស្ការថាពានុព្រះចាចព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធករុណ្ណេនោះ ។

ហោតុទុកកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវារោ

[១] កុសលធមិ ជាហោតុ កាស្រ័យ ឆ្លុំកុសលធមិ ជាហោតុ
រើបតីតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធមិ មិនមែនជាហោតុ
កាស្រ័យ ឆ្លុំកុសលធមិ ជាហោតុ រើបតីតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
កុសលធមិ ជាហោតុ កុសលធមិ មិនមែនជាហោតុ កាស្រ័យ ឆ្លុំកុ
សលធមិ ជាហោតុ រើបតីតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធមិ
មិនមែនជាហោតុ កាស្រ័យ ឆ្លុំកុសលធមិ មិនមែនជាហោតុ រើបតីត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធមិ ជាហោតុ កាស្រ័យ ឆ្លុំកុសលធមិ
មិនមែនជាហោតុ រើបតីតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ កុសលធមិ ជាហោតុ
កុសលធមិ មិនមែនជាហោតុ កាស្រ័យ ឆ្លុំកុសលធមិ មិនមែន
ជាហោតុ រើបតីតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ កុសលធមិ ជាហោតុ
កាស្រ័យ ឆ្លុំកុសលធមិ ជាហោតុផង ឆ្លុំកុសលធមិ មិនមែនជាហោតុផង

ព័ត៌មានបំណង អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ហេតុំ កុសលញ ធម្មោត្តំ
 កុសលញ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មោត្តំ កុសលោ ធម្មោ
 ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ហេតុំ កុសលញ ធម្មោត្តំ
 កុសលញ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុសលោ ធម្ម ធម្ម
 ហេតុ កុសលោ ធម្ម ធម្មា ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(២) ហេតុំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ កុស-
 លោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ អារម្មណប្បដ្ឋយោ ។ ១៥១

(៣) ហេតុយា ធម៌ អនុម្បាលោ ធម៌ អនិមិត្តិយា
 ធម៌ អនុត្តរោ ធម៌ សមនុត្តរោ ធម៌ សហជាតិ ធម៌
 អត្តាបញ្ញា ធម៌ វិនិច្ឆ័យោ ធម៌ ឧបនិស្សយោ ធម៌
 បុរាជានិកោ ធម៌ អាសេវនោ ធម៌ កម្មេ ធម៌
 អារាហនោ ធម៌ ឥន្ទ្រិយោ ធម៌ ឈានោ ធម៌ មាត្តំ ធម៌
 សម្មយុត្តោ ធម៌ វិម្មយុត្តោ ធម៌ អត្តិយា ធម៌ ទត្តិយា
 ធម៌ វិនិកោ ធម៌ អវិនិកោ ធម៌ ។

វេទិកាភិក្ខុនិ ប្រោសហេតុប្បដ្ឋយោ កុសលធម៌ មិនិមនជាហេតុ អា-
 ស្រ័យ ធម៌កុសលធម៌ ជាហេតុផល ធម៌កុសលធម៌ មិនិមនជាហេតុផល
 វេទិកាភិក្ខុនិ ប្រោសហេតុប្បដ្ឋយោ កុសលធម៌ ជាហេតុផល កុសលធម៌
 មិនិមនជាហេតុផល អាស្រ័យ ធម៌កុសលធម៌ ជាហេតុផល ធម៌កុសលធម៌
 មិនិមនជាហេតុផល វេទិកាភិក្ខុនិ ប្រោសហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[២] កុសលធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ ធម៌កុសលធម៌ ជាហេតុ
 វេទិកាភិក្ខុនិ ប្រោសហេតុប្បដ្ឋយោ ។ ១៥១

[៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយោ មាន
 ការៈ ក្នុងនិមិត្តិយាប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងអនុត្តរាប្បដ្ឋយោ មានការៈ
 ក្នុងសមនុត្តរាប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងសហជាតិប្បដ្ឋយោ មានការៈ
 ក្នុងអត្តាបញ្ញាប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងវិនិច្ឆ័យាប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុង
 ឧបនិស្សយាប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងបុរាជានិកោប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុង
 អារាហនប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងឥន្ទ្រិយាប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងឈាន-
 ប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងមាត្តិយាប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងសម្មយុត្តប្បដ្ឋយោ
 មានការៈ ក្នុងវិម្មយុត្តប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងអត្តិយាប្បដ្ឋយោ មានការៈ
 ក្នុងទត្តិយាប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងវិនិកោប្បដ្ឋយោ មានការៈ ក្នុងអវិនិកោ-
 ប្បដ្ឋយោ មានការៈ ។

[៧] ហេតុ តុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ តុសលោ ធម្មោ ធម្មត្ថតិ ទីតា តាច្ឆទ្ធិយា ទីទីច្បយុត្តច្ឆទ្ធិយា ទី ។

[៨] អដិបតិយា ទី ទប្បមជារត ទី ទបច្ឆារាមេត ទី ទអាសវិទ ទី ទកោធម្ម តិណិ ទីទារតេ ទី ទីច្បយុត្ត ទី ។

[៩] ហេតុច្ឆទ្ធិយា អដិបតិយា ទី ។

[១០] ទីទីច្បច្ឆទ្ធិយា ហេតុយា ទី ... អារម្មណេ ទី ។

សហជានភវេនិ បច្ចយភវេនិ ទិស្សយភវេនិ សំសដ្ឋភវេនិ សម្មយុត្តភវេនិ បដិច្ចភវសទិភា វិទ្ធាវេនច្ឆា(១) ។

[១១] ហេតុ តុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស តុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្ឆទ្ធិយេន បច្ចយោ ហេតុ តុសលោ ធម្មោ ធម្មោតុស្ស តុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្ឆទ្ធិយេន បច្ចយោ ហេតុ តុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស តុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្ឆទ្ធិយេន បច្ចយោ ។

• ឃ. សរាជានិមិ ។ ឃ ។ បដិច្ចភវសទិសំ ត្រៃរត្ថំ ។

[៧] កុសលធមិ ជាហេតុ ពាស្រ័យ ធម្មកុសលធមិ ជាហេតុ ទីហេតុទ្បិទិ ព្រោះនិពាតច្ឆទ្ធិយា មានវារៈ ព្រោះនិពាតច្ឆទ្ធិយា មានវារៈ ។

[៨] កុសលធមិ មានវារៈ កុសលធមិ មានវារៈ កុសលធមិ មានវារៈ កុសលធមិ មានវារៈ កុសលធមិ មានវារៈ កុសលធមិ មានវារៈ កុសលធមិ មានវារៈ កុសលធមិ មានវារៈ ។

[៩] កុសលធមិ មានវារៈ ព្រោះហេតុច្ឆទ្ធិយា ។

[១០] កុសលធមិ មានវារៈ ព្រោះអដិបតិច្ឆទ្ធិយា...

កុសលធមិ មានវារៈ ។

សហជានភវេនិ បច្ចយភវេនិ ទិស្សយភវេនិ សំសដ្ឋភវេនិ សម្មយុត្តភវេនិ ដូចគ្នាទីទីច្បយភវេនិ បច្ចយេន ធម្មច្ឆទ្ធិយា ។

[១១] កុសលធមិ ជាហេតុ ជាច្ឆទ្ធិយា កុសលធមិ ជាហេតុ ព្រោះហេតុច្ឆទ្ធិយា កុសលធមិ ជាហេតុ ជាច្ឆទ្ធិយា កុសលធមិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះហេតុច្ឆទ្ធិយា កុសលធមិ ជាហេតុ ជាច្ឆទ្ធិយា កុសលធមិ ជាហេតុផង កុសលធមិ មិនមែនជាហេតុផង ព្រោះហេតុច្ឆទ្ធិយា ។

[១៦] ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បដូយេន បដូយោ តីណិ ។ ឧហេតុ កុសលោ ធម្មោ ឧហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បដូយេន បដូយោ តីណិ ។ ហេតុ កុសលោ ច ឧហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បដូយេន បដូយោ តីណិ ។

[១៧] ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដូយេន បដូយោ អាម្ពណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ឧហេតុ^(១) កុសលោ ធម្មោ ឧហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដូយេន បដូយោ អាម្ពណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ កុសលោ ច ឧហេតុ កុសលោ ច ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដូយេន បដូយោ អាម្ពណាធិបតិ តីណិ ។

[១៨] ហេតុ កុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អនុទ្ធាប្បដូយេន បដូយោ សមណន្តរាប្បដូយេន បដូយោ សហជាតាប្បដូយេន បដូយោ អត្តាភិក្ខុប្បដូយេន បដូយោ និស្សយប្បដូយេន បដូយោ ។

១ ឧ.ហេតុ ។

[១៦] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណាប្បដូយេន មានការព្រះ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណាប្បដូយេន មានការព្រះ ។ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណាប្បដូយេន មានការព្រះ ។

[១៧] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការធិបតិប្បដូយេន បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានការព្រះ ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការធិបតិប្បដូយេន បានដល់ការម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានការព្រះ ។ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការធិបតិប្បដូយេន បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានការព្រះ ។

[១៨] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ ជាហេតុ ដោយអនុទ្ធាប្បដូយេន ជាបច្ច័យ ដោយសមណន្តរាប្បដូយេន ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតាប្បដូយេន ជាបច្ច័យ ដោយអត្តាភិក្ខុប្បដូយេន ជាបច្ច័យ ដោយនិស្សយប្បដូយេន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋាន

[១៥] យោគុ កុសលោ ធម្មា យោគុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយធម្មដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ តីណិ ។ ធម្មោគុ កុសលោ ធម្មា ធម្មោគុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយធម្មដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ តីណិ ។ យោគុ កុសលោ ធម្មោគុ កុសលោ ធម្មា យោគុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយធម្មដ្ឋយេន បច្ចយោ អាម្មណ្យបនិស្សយោ អនន្តបនិស្សយោ បកត្តបនិស្សយោ តីណិ ។

[១៦] ... កាសេវនធម្មដ្ឋយេន បច្ចយោ នវ ។

[១៧] ធម្មោគុ កុសលោ ធម្មា ធម្មោគុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស កម្មធម្មដ្ឋយេន បច្ចយោ ធម្មោគុ កុសលោ ធម្មា យោគុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស កម្មធម្មដ្ឋយេន បច្ចយោ ធម្មោគុ កុសលោ ធម្មា យោគុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស កម្មធម្មដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១៥] កុសលធម៌ ជាហេតុ ជាច្រើន ខែកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះទេវទិស្សយច្បង្គយ បានដល់ការធម្មក្ខន្ធមិស្សយ អនន្តបនិស្សយ ខិតិកក្ខន្ធមិស្សយ មានវរៈ ព ។ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាច្រើន ខែកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះទេវទិស្សយច្បង្គយ បានដល់ការធម្មក្ខន្ធមិស្សយ អនន្តបនិស្សយ ខិតិកក្ខន្ធមិស្សយ មានវរៈ ព ។ កុសលធម៌ ជាហេតុក្តី កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាច្រើន ខែកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះទេវទិស្សយច្បង្គយ បានដល់ការធម្មក្ខន្ធមិស្សយ អនន្តបនិស្សយ ខិតិកក្ខន្ធមិស្សយ មានវរៈ ព ។

[១៦] ... ជាច្រើន ដោយការសន្យាច្បង្គយ បានវរៈ ព ។

[១៧] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាច្រើន ខែកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មច្បង្គយ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាច្រើន ខែកុសលធម៌ ជាហេតុ ព្រោះកម្មច្បង្គយ កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាច្រើន ខែកុសលធម៌ ជាហេតុនិង ខែកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុនិង ព្រោះកម្មច្បង្គយ ។

[១៥] ធម្មោតុ កុសលោ ធម្មោ ធម្មោតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អាហារច្បង្គយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[១៧] យោតុ កុសលោ ធម្មោ យោតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ឥន្ទ្រិយច្បង្គយេន បច្ចយោ ធម៌ ។

[២០] ធម្មោតុ កុសលោ ធម្មោ ធម្មោតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ឈាធម្មច្បង្គយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[២១] យោតុ កុសលោ ធម្មោ យោតុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស បន្តិច្បង្គយេន បច្ចយោ ធម៌ ។

[២២] យោតុយោ តីណិ អាម្មណោ ធម៌ អនិ-
បនិយោ ធម៌ អនន្តោ ធម៌ សាធនន្តោ ធម៌ ឃា-
យោតុ ធម៌ អន្តាបន្តោ ធម៌ វិនិស្សយេ ធម៌ ឧបនិស្ស-
យេ ធម៌ អាសេវេន ធម៌ កាម្ម តីណិ អាហា-
រ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ ធម៌ ឈារេ តីណិ មក្កេ ធម៌
សាម្មយុត្តេ ធម៌ វត្តិយា ធម៌ ធន្តិយា ធម៌ វិគេតេ
ធម៌ អវិគេតេ ធម៌ ។

[១៥] កុសលធម៌ មិនមែនជាធម្មោតុ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌
មិនមែនជាធម្មោតុ ព្រោះអាហារច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៣ ។

[១៧] កុសលធម៌ ជាធម្មោតុ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ ជាធម្មោតុ
ព្រោះឥន្ទ្រិយច្បង្គយេ មានព៌ៈ ១ ។

[២០] កុសលធម៌ មិនមែនជាធម្មោតុ ជាបច្ច័យ ខែកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាធម្មោតុ ព្រោះឈាធម្មច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៣ ។

[២១] កុសលធម៌ ជាធម្មោតុ ជាបច្ច័យ ខែកុសលធម៌ ជាធម្មោតុ
ព្រោះមក្កច្បង្គយេ មានព៌ៈ ១ ។

[២២] ក្នុងយោគុច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៣ ក្នុងអាម្មណច្បង្គយេ មានព៌ៈ
៧ ក្នុងអនិបនិច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុងអនន្តច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុង
សាធនន្តច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុងឃាយោតុច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុងអន្តា-
បន្តច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុងវិនិស្សយច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុងឧបនិស្ស-
យច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុងអាសេវច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុងកាម្មច្បង្គយេ
មានព៌ៈ ៣ ក្នុងអាហារច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៣ ក្នុងឥន្ទ្រិយច្បង្គយេ មាន
ព៌ៈ ៧ ក្នុងឈាធម្មច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៣ ក្នុងមក្កច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុង
សាម្មយុត្តច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុងវត្តិច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុងធន្តិច្បង្គយេ
មានព៌ៈ ៧ ក្នុងវិគេតច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ក្នុងអវិគេតច្បង្គយេ មានព៌ៈ ៧ ។

(២៣) ហេតុ កុសលេណ ធម្មោ ហេតុស្ស
 កុសលេស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋានយេន
 បដ្ឋយោ តីណិ ។ ហេតុ កុសលេណ ធម្មោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស កុសលេស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បដ្ឋានយេន
 បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។ បេ ។
 ឧបទិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។ ហេតុ កុស-
 លេណ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលេស្ស ធម្មស្ស អា-
 ម្ពណប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋានយេន
 បដ្ឋយោ ។ បេ ។ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។
 ហេតុ កុសលេណ ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលេស្ស
 ធម្មោ ហេតុស្ស កុសលេស្ស ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋ-
 យោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។ ហេតុ
 កុសលេណ ធម្មោ ហេតុ កុសលេណ ធម្មោ ហេតុស្ស
 កុសលេស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។ បេ ។ ឧបទិស្ស-
 យប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

(២៤) កុសលេណិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃកុសលេណិ ជាហេតុ
 ដោយការម្ពណប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ
 ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋានយេន ហេតុនេះ ។ កុសលេណិ មិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ ខៃកុសលេណិ មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្ពណប្បដ្ឋានយេន
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋានយេន ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧប-
 ទិស្សយប្បដ្ឋានយេន ។ កុសលេណិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃ
 កុសលេណិ ជាហេតុ ដោយការម្ពណប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បដ្ឋានយេន ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋានយេន ។
 កុសលេណិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃកុសលេណិ ជាហេតុផង
 ខៃកុសលេណិ មិនមែនជាហេតុផង ដោយការម្ពណប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ
 ដោយសហជាតប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋានយេន ។
 កុសលេណិ ជាហេតុក្តី កុសលេណិ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
 ខៃកុសលេណិ ជាហេតុ ដោយការម្ពណប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយ
 សហជាតប្បដ្ឋានយេន ។ បេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋានយេន ហេតុ
 នេះ ។

ហេតុផលកុសលក្តីកំ

[២២] ទេហេតុយោ នវ ទអាវម្មណេ នវ ទ-
វដិបតិយោ នវ ទោវវិកតេ នវ ។

[២៣] វោតុប្បទូយោ ទអាវម្មណេ តិណិ . . .
វោតុយោ តិណិ វោវិកតេ តិណិ ។

[២៤] ទេហេតុប្បទូយោ ទអាវម្មណេ នវ . . .
វវិកតេ នវ ។

វោវា ទុក្ខសាលក្តីនោ បទ្បាភិវឌ្ឍ អនុលាមម្បិ
វទ្ធិយម្បិ វទុក្ខសាលបទ្បាភិវឌ្ឍ វទ្ធិយ-
ទុក្ខសាលម្បិ តិណិតំ វវិ កលេតតំ ។

បដិច្ចវិញ

[២៥] ហេតុំ អកុសលំ ទម្មំ បដិច្ច វោតុ
អកុសលោ ទម្មោ ទម្បាដ្ឋតិ វោតុប្បទូយោ វោតុំ
វកុសលំ ទម្មំ បដិច្ច ទេហេតុ អកុសលោ ទម្មោ
ទម្បាដ្ឋតិ វោតុប្បទូយោ វោតុំ អកុសលំ ទម្មំ
បដិច្ច វោតុ អកុសលោ ទ ទេហេតុ អកុសលោ
ទ ទម្មោ ទម្បាដ្ឋតិ វោតុប្បទូយោ ។ ទេហេតុំ អកុ-
សលំ ទម្មំ បដិច្ច ទេហេតុ អកុសលោ ទម្មោ ទម្បា-
ដ្ឋតិ វោតុប្បទូយោ ទេហេតុំ អកុសលំ ទម្មំ បដិច្ច
វោតុ អកុសលោ ទម្មោ ទម្បាដ្ឋតិ វោតុប្បទូយោ

ហេតុផលកុសលក្តីកំ

[២៦] ក្នុងទេហេតុប្បទូយោ មានវាវៈ ក្នុងទអាវម្មណេប្បទូយោ
មានវាវៈ ក្នុងទសច័យប្បទូយោ មានវាវៈ ក្នុងទោវិកតប្បទូយោ មាន
វាវៈ ។

[២៧] ក្នុងទអាវម្មណេប្បទូយោ មានវាវៈ ព្រោះហេតុប្បទូយោ
. . . ក្នុងទោតុប្បទូយោ មានវាវៈ ព្រោះក្នុងទោវិកតប្បទូយោ មានវាវៈ ព្រោះ ។

[២៨] ក្នុងទអាវម្មណេប្បទូយោ មានវាវៈ ព្រោះទេហេតុប្បទូយោ
. . . ក្នុងទោវិកតប្បទូយោ មានវាវៈ ។

អនុលាមម្បិ បទ្បាភិវឌ្ឍ អនុលាមម្បិ បទ្បាភិវឌ្ឍ វោតុ
ក្តី វៃបទ្បាភិវឌ្ឍ ក្នុងកុសលក្តីកំ វៃបទ្បាភិវឌ្ឍ វោតុ យំ វៃបទ្បា
(ក្នុងទេហេតុផលកុសលក្តីកំ) វោតុ វោតុ វោតុ វោតុ វោតុ ។

បដិច្ចវិញ

[២៩] អកុសលធម៌ ជាហេតុ អស្រ័យ ទ្ធិអកុសលធម៌ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយោ អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
អស្រ័យ ទ្ធិអកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយោ
អកុសលធម៌ ជាហេតុ ក្នុង អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ អស្រ័យ ទ្ធិ
អកុសលធម៌ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយោ ។ អកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ អស្រ័យ ទ្ធិអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយោ អកុសលធម៌ ជាហេតុ អស្រ័យ
ទ្ធិអកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយោ

នាហតុំ អនុសាសំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុសាសណ ច
 នាហតុំ អនុសាសណ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ។ ហេតុំ អនុសាសនត្ថ ទាហតុំ អនុសាសនត្ថ
 ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុសាសណ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេ-
 តុប្បដ្ឋយា ហេតុំ អនុសាសនត្ថ ទាហតុំ អនុសាសនត្ថ
 ធម្មំ បដិច្ច ទាហតុំ អនុសាសណ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ អនុសាសនត្ថ ទាហតុំ អនុសា-
 សនត្ថ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុសាសណ ច ទាហតុំ
 អនុសាសណ ច ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៩] ហេតុយា នវ អានុសោ នវ អនិបតិ.
 យា នវ គន្ថេ នវ វណ្ណាវ នវ អវិគរេត នវ ។

[២៧] ទាហតុំ អនុសាសំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អនុសាសណ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នាហតុំប្បដ្ឋយា ។

[៣១] ហេតុំ អនុសាសំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុ-
 សាសណ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នអនិបតិប្បដ្ឋយា នវ ។

[៣០] ហេតុំ អនុសាសំ ធម្មំ បដិច្ច ទាហតុំ
 អនុសាសណ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ នកម្មប្បដ្ឋយា ។

អនុសាសនមិ ជាហេតុក្តី អនុសាសនមិ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 ទូរអនុសាសនមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។
 អនុសាសនមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ទូរអនុសាសនមិ ជាហេតុផង ទូរ
 អនុសាសនមិ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា
 អនុសាសនមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទូរអនុសាសនមិ ជាហេតុផង
 ទូរអនុសាសនមិ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា
 អនុសាសនមិ ជាហេតុក្តី អនុសាសនមិ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យ
 ទូរអនុសាសនមិ ជាហេតុផង ទូរអនុសាសនមិ មិនមែនជាហេតុផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[២៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានវារៈ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា មាន
 វារៈ៧ ក្នុងអនិបតិប្បដ្ឋយា មានវារៈ៧ ក្នុងឧប្បជ្ឈតិប្បដ្ឋយា មានវារៈ៧ ក្នុង
 អាចារប្បដ្ឋយា មានវារៈ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយា មានវារៈ៧ ។

[២៧] អនុសាសនមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ទូរអនុសាសនមិ មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣០] អនុសាសនមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ទូរអនុសាសនមិ ជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអនិបតិប្បដ្ឋយា គឺ មានវារៈ៧ ។

[៣១] អនុសាសនមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទូរ
 អនុសាសនមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអកម្មប្បដ្ឋយា ។

នហេតុំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អកុសលោ
ធម្មោ ទរុដ្ឋតិ នកម្មប្បក្ខយោ ។ ហេតុំ អកុ-
សលេន្ទ នហេតុំ អកុសលេន្ទ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អកុសលោ ធម្មោ ទរុដ្ឋតិ នកម្មប្បក្ខយោ ។

[៣២] នហេតុយា ឯតំ នវតិបតិយា នវ នប្រា-
យាទេ នវ នបន្តាជាទេ នវ នសាសេវិទេ នវ នកាម្ម
តិណិ នវិចារកេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៣៣] ហេតុប្បក្ខយោ នវតិបតិយា នវ ។

[៣៤] នហេតុប្បក្ខយោ អារម្មណេ ឯតំ ។
សវេយាភវកោចិ វច្ឆយកំកោចិ ធិស្សយកំកោចិ
សំសម្មវាហេថិ សម្បយុត្តកំកោចិ បដិច្ចកំសនិសា
វិញ្ញាវតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៣៥] ហេតុ អកុសលោ ធម្មោ ហេតុស្ស អកុ-
សលេស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បក្ខយេន វច្ឆយោ ហេតុ
អកុសលោ ធម្មោ នហេតុស្ស អកុសលេស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បក្ខយេន វច្ឆយោ ហេតុ អកុសលោ
ធម្មោ ហេតុស្ស អកុសលេស្ស ច នហេតុស្ស អកុ-
សលេស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បក្ខយេន វច្ឆយោ ។

អកុសលេនិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាតកុសលេនិ មិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បក្ខយោ ។ អកុសលេនិ មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាតកុសលេនិ ជាហេតុផង ខ្លាតកុសលេនិ មិន
មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មប្បក្ខយោ ។

[៣៦] ក្នុងនហេតុប្បក្ខយោ មានវាៈ១ ក្នុងនវតិបតិយោ
មានវាៈ៧ ក្នុងនប្រាជាតប្បក្ខយោ មានវាៈ៧ ក្នុងនបន្តាជាតប្បក្ខយោ
មានវាៈ៧ ក្នុងនសាសេវិទប្បក្ខយោ មានវាៈ៧ ក្នុងនកាម្មប្បក្ខយោ មាន
វាៈ៧ ក្នុងនវិចារកប្បក្ខយោ មានវាៈ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បក្ខយោ មាន
វាៈ៧ ។

[៣៧] ក្នុងនវតិបតិយោ មានវាៈ៧ ព្រោះនហេតុប្បក្ខយោ ។

[៣៨] ក្នុងនប្រាជាតប្បក្ខយោ មានវាៈ៧ ព្រោះនហេតុប្បក្ខយោ ។
សហជាតកំភក្កិ បច្ឆយកំភក្កិ ធិស្សយកំភក្កិ សំសម្មវាហកំភក្កិ សម្ប-
យុត្តកំភក្កិ ផ្គុំគ្នាមិនបដិច្ចកំភក្កិ បណ្ឌិត គប្បីឱ្យពិស្តារផងចុះ ។

បញ្ញាវិវៈ

[៣៩] អកុសលេនិ ជាហេតុ ជាច្រើន នៃអកុសលេនិ ជា
ហេតុ ព្រោះហេតុប្បក្ខយោ អកុសលេនិ ជាហេតុ ជាច្រើន នៃអកុ-
សលេនិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បក្ខយោ អកុសលេនិ ជាហេតុ
ជាច្រើន នៃអកុសលេនិ ជាហេតុផង នៃអកុសលេនិ មិនមែនជាហេតុ
ផង ព្រោះហេតុប្បក្ខយោ ។

នាយកុ អកុសលោ ទន្ទោ ហេតុស្ស អកុសលស្ស
ន ហេតុស្ស អកុសលស្ស ទ ទន្ទស្ស កត្តប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

[២៧] នាយកុ អកុសលោ ទន្ទោ នហេតុស្ស
អកុសលស្ស ទន្ទស្ស កត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
តីណិ ។

[២៨] នាយកុ អកុសលោ ទន្ទោ នហេ-
តុស្ស អកុសលស្ស ទន្ទស្ស កត្តិយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ តីណិ ។

[២៩] នាយកុ អកុសលោ ទន្ទោ នហេ-
តុស្ស អកុសលស្ស ទន្ទស្ស ណាទប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ តីណិ ។

[៣០] ហេតុយា តីណិ កាម្មាណា យ អតិ-
កម្មិយា យ ទទន្តរ យ សមទន្តរ យ សហ-
ណាភេ យ អញ្ញាបញ្ញា យ ចិស្សយេ យ ឧបចិស្ស-
យ យ វាសោវេន យ កត្តេ តីណិ អាហារ
តីណិ វស្សយុត្ត យ វត្ថុយា យ ទត្ថុយា យ
កតេ យ អវិកតេ យ ។

អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាច្រើន វិនិកុសលធម៌ ហេតុកុសល
វិនិកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុកុសល ព្រោះកត្តប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៣ ។

[៣៧] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាច្រើន វិនិកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៣ ។

[២៨] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាច្រើន វិនិកុសល-
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកត្តិយប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៣ ។

[២៩] អកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាច្រើន វិនិកុសលធម៌
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះណាទប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៣ ។

[៣០] កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៣ កុសលប្បដ្ឋយេន មាន
ព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុស
លប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន
មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧
កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន
មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧
កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន
មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧
កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ៧ កុសលប្បដ្ឋយេន
មានព្រះ ៧ ។

[២៣] ហេតុ អនុសាសនា ធម្មា ហេតុស្ស
 អនុសាសន្ស ធម្មស្ស ហេតុធម្មនាម្បដ្ឋាយេន បដ្ឋ-
 យោ សហជាតប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ទមនិស្សយេប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។ លេ ។

[២៤] ឧហេតុយា ធរ ឧអាម្មនា ធរ
 ឧអនិបតិយា ធរ ឧអន្តរេ ធរ ឧសមន្តរេ ធរ
 ឧសហជាតេ ធរ ឧអាម្មមាត្រា ធរ ។ លេ ។
 ធរាអនិគ្គេ ធរ ។

[២៥] ហេតុប្បដ្ឋយា ឧអាម្មនា តីណិ ។

[២៦] ឧហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មនា ធរ ។
 យថា គុសលន្តិកោ បញ្ញាភិកស្ស អនុលោមម្បិ
 បដ្ឋនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ បដ្ឋនិយា ទុ-
 លោមម្បិ តណិភំ ធរ ឧលោកត្ថំ ។

បដិច្ចវិវា

[២៧] ហេតុំ អន្សាភេតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 អន្សាភេតោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ
 អន្សាភេតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧហេតុ អន្សាភេតោ ធម្មោ
 ឧប្បដ្ឋនិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុំ អន្សាភេតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ អន្សាភេតោ ធម ឧហេតុ អន្សាភេតោ ធម ធម្មា

[២៧] អនុសាសនមិ ជាហេតុ ជាបដ្ឋិយ ខែអនុសាសនមិ ជា
 ហេតុ ព្រោះអាម្មណប្បដ្ឋិយ ជាបដ្ឋិយ ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋិយ ជា
 បដ្ឋិយ ព្រោះទមនិស្សយេប្បដ្ឋិយ ។ លេ ។

[២៨] ក្នុងឧហេតុប្បដ្ឋិយ មានវិវាៈ ក្នុងឧអាម្មណប្បដ្ឋិយ
 មានវិវាៈ ក្នុងឧអនិបតិយប្បដ្ឋិយ មានវិវាៈ ក្នុងឧអន្តរប្បដ្ឋិយ មាន
 វិវាៈ ក្នុងឧសមន្តរប្បដ្ឋិយ មានវិវាៈ ក្នុងឧសហជាតប្បដ្ឋិយ មាន
 វិវាៈ ក្នុងឧអាម្មមាត្រាប្បដ្ឋិយ មានវិវាៈ ។ លេ ។ ក្នុងឧទាហរណ៍
 អប្បដ្ឋិយ មានវិវាៈ ។

[២៩] ក្នុងឧអាម្មណប្បដ្ឋិយ មានវិវាៈ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[៣០] ក្នុងឧអាម្មណប្បដ្ឋិយ មានវិវាៈ ព្រោះឧហេតុប្បដ្ឋិយ ។
 អនុលោមភ្នំ បដ្ឋនិយភ្នំ អនុលោមប្បដ្ឋនិយភ្នំ បដ្ឋនិយាទុក្ខនាម
 ភ្នំ ខែបញ្ញាភិកៈ ក្នុងគុសលន្តិកៈ ដែលលោកតបំហើយ យ៉ាងលា
 (ក្នុងហេតុទុក្ខគុសលន្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បិកបំ យ៉ាងលាផង ។

បដិច្ចវិវា

[៣១] អន្សាភេតមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាចក្សត្រាមិ
 ជាហេតុ រើហេតុឧប្បដ្ឋិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ អន្សាភេតមិ ម៉េច
 ខែឧហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាចអន្សាភេតមិ ជាហេតុ រើហេតុ
 ឧប្បដ្ឋិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ អន្សាភេតមិ ជាហេតុភ្នំ អន្សាភេ-
 តមិ មិនមែនជាហេតុភ្នំ អាស្រ័យ ខ្លាចក្សត្រាមិ អហេតុ

ឧប្បជ្ជន្តិ យោគុប្បជ្ជយា ។ ឈោតុំ អត្យានតំ
 ឈ្មំ ធម៌ិច្ច ឈោតុ អត្យានតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ
 យោគុប្បជ្ជយា តិណិ ។ យោតុំ អត្យានតត្វ
 ឈោតុំ អត្យានតត្វ ធម្មំ ធម៌ិច្ច យោតុ អត្យានតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ យោគុប្បជ្ជយា តិណិ ។

[២៨] យោតុំ អត្យានតំ ធម្មំ ធម៌ិច្ច យោតុ
 អត្យានតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជន្តិ អាម្មណប្បជ្ជយា ។

[២៩] យោគុយា ឈ អាម្មណ ឈ អធិប-
 ទិយា ឈ អនន្តរ ឈ សកនន្តរ ឈ សមាណ-
 រោ ឈ អន្តរាភិ ឈ វិស្សយោ ឈ ឧបទិស្ស-
 យោ ឈ បុរោជិតោ ឈ បច្ឆាជិតោ ឈ កាសវិទេ
 ឈ កង្កេ ឈ វិទាតោ ឈ អាហារេ ឈ វត្តិ-
 យោ ឈ ឈោទេ ឈ មាត្ត ឈ សម្បយុត្តោ ឈ
 វិប្បយុត្តោ ឈ អត្តិយា ឈ ធម្មិយា ឈ វិទាតោ
 ឈ អវិទាតោ ឈ ។

វេលកិកឡើនី ព្រោរោហតុប្បជ្ជិយ ។ អត្យានតមិ មិនមែនជា
 ហេតុ កាស្រ័យ ឡូអត្យានតមិ មិនមែនជាហេតុ វេលកិកឡើនី
 ព្រោរោហតុប្បជ្ជិយ មានការ: ៣ ។ អត្យានតមិ ជាហេតុ កាស្រ័យ
 ឡូអត្យានតមិ ជាហេតុផនី ឡូអត្យានតមិ មិនមែនជាហេតុផនី វេល
 កិកឡើនី ព្រោរោហតុប្បជ្ជិយ មានការ: ៣ ។

[២៨] អត្យានតមិ ជាហេតុ កាស្រ័យ ឡូអត្យានតមិ ជា
 ហេតុ វេលកិកឡើនី ព្រោរោហតុប្បជ្ជិយ ។

[២៩] ក្នុងហេតុប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងអាម្មណប្បជ្ជិយ មាន
 ការ: ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងអនន្តប្បជ្ជិយ មានការ: ៧
 ក្នុងសមនន្តប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងសហជាតប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុង
 អន្តរាភិប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងវិស្សយប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុង
 ឧបទិស្សយប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងបុរោជិតប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុង
 បច្ឆាជិតប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងកាសវិទេប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុង
 កង្កេប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងវិទាតប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងអាហារប្ប-
 ជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងវត្តិយប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងឈោទេប្បជ្ជិយ
 មានការ: ៧ ក្នុងមាត្តប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បជ្ជិយ មាន
 ការ: ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងអត្តប្បជ្ជិយ មានការ: ៧
 ក្នុងធម្មិយប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងវិទាតប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ក្នុងវិទា-
 តប្បជ្ជិយ មានការ: ៧ ។

[៥៧] ហេតុ អន្យាករោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អន្យាករកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាទិបតិ ចត្វយោ
យោ ព ។

[៦០] ហេតុ អន្យាករោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អន្យាករកស្ស ធម្មស្ស អនិបតិយ្យច្ឆាយេន ចត្វយោ
អារម្មណាទិបតិ សហជាតាទិបតិ តីណិ ។ ធម្មោ
អន្យាករោ ធម្មោ ធម្មោ ហេតុស្ស អន្យាករកស្ស
ធម្មស្ស អនិបតិយ្យច្ឆាយេន ចត្វយោ អារម្មណាទិបតិ
សហជាតាទិបតិ តីណិ ។ ហេតុ អន្យាករោ
ធម្មោ ហេតុស្ស អន្យាករកស្ស ធម្មស្ស អនិបតិយ្យច្ឆាយេន ចត្វយោ អារម្មណាទិបតិ តីណិ ។

[៦១] ធម្មោ អន្យាករោ ធម្មោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អន្យាករកស្ស ធម្មស្ស មុខជាតិយ្យច្ឆាយេន ចត្វយោ
តីណិ ។

[៦២] ហេតុ អន្យាករោ ធម្មោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អន្យាករកស្ស ធម្មស្ស ចត្វាជាតិយ្យច្ឆាយេន ចត្វយោ ។
ធម្មោ អន្យាករោ ធម្មោ ធម្មោ ហេតុស្ស អន្យាករកស្ស
ធម្មស្ស ចត្វាជាតិយ្យច្ឆាយេន ចត្វយោ ។

[៥៧] អន្យាករកស្ស ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអន្យាករកស្ស ជា
ហេតុ ព្រោះអនិបតិយ្យច្ឆាយេន មានវា: ៧ ។

[៦០] អន្យាករកស្ស ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអន្យាករកស្ស ជា
ហេតុ ព្រោះអនិបតិយ្យច្ឆាយេន បានដល់អារម្មណាទិបតិ ទិវិសហជាតាទិបតិ
មានវា: ៧ ។ អន្យាករកស្ស មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអន្យាករកស្ស
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអនិបតិយ្យច្ឆាយេន បានដល់អារម្មណាទិបតិ
ទិវិសហជាតាទិបតិ មានវា: ៧ ។ អន្យាករកស្ស ជាហេតុ អន្យាករកស្ស
មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអន្យាករកស្ស ជាហេតុ
ព្រោះអនិបតិយ្យច្ឆាយេន បានដល់អារម្មណាទិបតិ មានវា: ៧ ។

[៦១] អន្យាករកស្ស មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអន្យាករកស្ស
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះមុខជាតិយ្យច្ឆាយេន មានវា: ៧ ។

[៦២] អន្យាករកស្ស ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអន្យាករកស្ស មិន
មែនជាហេតុ ព្រោះចត្វាជាតិយ្យច្ឆាយេន ។ អន្យាករកស្ស មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ នៃអន្យាករកស្ស មិនមែនជាហេតុ ព្រោះចត្វាជាតិយ្យច្ឆាយេន ។

ហេតុ អន្យាគរតោ ច នហេតុ អន្យាគរតោ ច
ចង្កា នហេតុស្ស អន្យាគរតស្ស ចធម្មស្ស បច្ឆាសា-
នម្បដ្ឋានេន បច្ឆាយោ ។

[២៣] នហេតុ អន្យាគរតោ ចង្កា នហេតុស្ស
អន្យាគរតស្ស ចធម្មស្ស កម្មម្បដ្ឋានេន បច្ឆាយោ
តីណិ ។

[២៤] ហេតុ អន្យាគរតោ ចង្កា ហេតុស្ស អន្យា-
គរតស្ស ចធម្មស្ស វិទានម្បដ្ឋានេន បច្ឆាយោ ច? ។

[២៥] នហេតុ អន្យាគរតោ ចង្កា នហេតុស្ស
អន្យាគរតស្ស ចធម្មស្ស អាហារម្បដ្ឋានេន បច្ឆាយោ
ក្រ្រិយម្បដ្ឋានេន បច្ឆាយោ ណាមម្បដ្ឋានេន បច្ឆាយោ
អន្តម្បដ្ឋានេន បច្ឆាយោ សម្បយុត្តម្បដ្ឋានេន បច្ឆាយោ ។

[២៦] ហេតុ អន្យាគរតោ ចង្កា នហេតុស្ស អ-
ន្យាគរតស្ស ចធម្មស្ស វិប្បយុត្តម្បដ្ឋានេន បច្ឆាយោ ។

នហេតុ អន្យាគរតោ ចង្កា នហេតុស្ស អន្យាគរ-
តស្ស ចធម្មស្ស វិប្បយុត្តម្បដ្ឋានេន បច្ឆាយោ តីណិ ។

ហេតុ អន្យាគរតោ ច នហេតុ អន្យាគរតោ ច
ចង្កា នហេតុស្ស អន្យាគរតស្ស ចធម្មស្ស វិប្បយុត្ត-
ម្បដ្ឋានេន បច្ឆាយោ ។

អន្យាគរតេនិ ជាហេតុក្ខី អន្យាគរតេនិ មិនមែនជាហេតុក្ខី ជាបច្ច័យ
នៃអន្យាគរតេនិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបច្ច័យជាបច្ច័យ ។

[២៧] អន្យាគរតេនិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអន្យាគរ-
តេនិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្មម្បដ្ឋានេន មានការ ៣ ។

[២៨] អន្យាគរតេនិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអន្យាគរតេនិ ជា
ហេតុ ព្រោះវិប្បយុត្តម្បដ្ឋានេន មានការ ៧ ។

[២៩] អន្យាគរតេនិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអន្យាគរ-
តេនិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារម្បដ្ឋានេន ជាបច្ច័យ ព្រោះក្រ្រិយម្បដ្ឋានេន
ជាបច្ច័យ ព្រោះណាមម្បដ្ឋានេន ជាបច្ច័យ ព្រោះអន្តម្បដ្ឋានេន ជាបច្ច័យ
ព្រោះសម្បយុត្តម្បដ្ឋានេន ។

[៣០] អន្យាគរតេនិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអន្យាគរតេនិ មិនមែន
ជាហេតុ ព្រោះវិប្បយុត្តម្បដ្ឋានេន ។ អន្យាគរតេនិ មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអន្យាគរតេនិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះវិប្បយុត្តម្បដ្ឋានេន មាន
ការ ៣ ។ អន្យាគរតេនិ ជាហេតុក្ខី អន្យាគរតេនិ មិនមែនជាហេតុក្ខី
ជាបច្ច័យ នៃអន្យាគរតេនិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះវិប្បយុត្តម្បដ្ឋានេន ។

អំណុំបិណ្ឌ អនុលោមបុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(២៧) ហេតុយោ ភីណិ អាម្ពលោ លេ អធិប-
តិយោ លេ អនត្តេ លេ សាមនត្តេ លេ ឧបាសិកេ
លេ អត្ថាបតោ លេ ភិស្សយេ លេ ឧបសិស្សយេ
លេ បុរាជានេ ភីណិ បច្ឆាជានេ ភីណិ វាសវានេ
លេ តេជ្ជេ ភីណិ វិចារេ លេ វេយ្យាវេ ភីណិ
ស្ស្រិយេ លេ យោវេ ភីណិ វាស្តេ លេ សម្បយុត្តេ
លេ វិស្សយុត្តេ មន្យ អត្ថិយោ លេ ឧត្ថិយោ លេ
វិចានេ លេ អវិចានេ លេ ។

(២៨) ហេតុ អត្យានតោ ធម្មោ ហេតុស្ស អ-
ត្យានតស្ស ធម្មស្ស អាម្ពលាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ឧបសិស្សយប្បដ្ឋយេន
មច្ចយោ ។ ហេតុ អត្យានតោ ធម្មោ លហេតុស្ស
អត្យានតស្ស ធម្មស្ស អាម្ពលាប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ឧបសិស្សយប្បដ្ឋយេន
មច្ចយោ បច្ឆាជានប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។ ហេតុ អត្យា-
នតោ ធម្មោ ហេតុស្ស អត្យានតស្ស ម ធម្មោ-
តស្ស អត្យានតស្ស ម ធម្មស្ស អាម្ពលាប្បដ្ឋយេន

(២៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអាម្ពលាប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអនត្តេប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងសាមនត្តេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងឧបាសិកេប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងអត្ថាបតេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងភិស្សយេប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងឧបសិស្សយេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងបុរាជានេប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងវេយ្យាវេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងស្ស្រិយេប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងយោវេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងវាស្តេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុង
សម្បយុត្តេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងវិស្សយុត្តេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុង
មន្យប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងឧត្ថិយេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងវិចានេ
ប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអវិចានេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ។

(២៨) អត្យានតេនិ ជាហេតុ ជាច្ច័យ នៃអត្យានតេនិ ជាហេតុ
ព្រោះអាម្ពលាប្បដ្ឋយ ជាច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋយ ជាច្ច័យ
ព្រោះឧបសិស្សយប្បដ្ឋយ ។ អត្យានតេនិ ជាហេតុ ជាច្ច័យ នៃអត្យា-
នតេនិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាម្ពលាប្បដ្ឋយ ជាច្ច័យ ព្រោះ
សហជាតប្បដ្ឋយ ជាច្ច័យ ព្រោះឧបសិស្សយប្បដ្ឋយ ជាច្ច័យ ព្រោះ
មន្យជាតប្បដ្ឋយ ។ អត្យានតេនិ ជាហេតុ ជាច្ច័យ នៃអត្យានតេនិ
នេះហេតុនៃ នៃអត្យានតេនិ មិនមែនជាហេតុនៃ ព្រោះអាម្ពលាប្បដ្ឋយ

បច្ចុយោ សហជាតប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ឧបទិស្សយ
 យប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។ នហេតុ អត្យាកតតា
 ជាត្រា នហេតុស្ស អត្យាកតស្ស ឧប្បស្ស វេទនា
 លាប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ សហជាតប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ
 ឧបទិស្សយប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ បុរោហិតប្បដ្ឋានយេន
 បច្ចុយោ បច្ចុយោ បច្ចុយោ វេទនាប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ
 វេទនាប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។

[២៧] នហេតុយោ នវ នហេតុយោ នវ នហេតុយោ
 តិយោ ៧ ។

- (៧០) ហេតុប្បដ្ឋានយោ វេទនាប្បដ្ឋានយោ តិយោ ។
 - (៧១) នហេតុប្បដ្ឋានយោ វេទនាប្បដ្ឋានយោ ៧ ។
- យេជា កុសលភ្នំភក្តិ ឧប្បាសនស្ស អនុលោម
 បឡិ បច្ចុយោប្បិ អនុលោមប្បដ្ឋានយេនប្បិ បច្ចុ-
 យេនប្បដ្ឋានយេនប្បិ កណ្តិក ៧ កណ្តិក ៧ ។

ហេតុទុកវេទនាភ្នំកំ
 បដិច្ចវិវា

(៧២) ហេតុ សុខាយវេទនាយ សម្បយុត្តិ បដិ
 បដិប្ប ហេតុ សុខាយវេទនាយ សម្បយុត្តិ ជាត្រា

ជាបដិប្ប ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋានយេន ជាបដិប្ប ព្រោះឧបទិស្សយប្បដ្ឋានយេន ។
 អត្យាកតតិ វិទិវេទនាហេតុ ជាបដិប្ប វិទិវេទនាហេតុ វិទិវេទនា
 ហេតុ ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋានយេន ជាបដិប្ប ព្រោះសហជាតប្បដ្ឋានយេន
 ជាបដិប្ប ព្រោះឧបទិស្សយប្បដ្ឋានយេន ជាបដិប្ប ព្រោះបុរោហិតប្បដ្ឋានយេន
 ជាបដិប្ប ព្រោះបច្ចុយោប្បដ្ឋានយេន ជាបដិប្ប ព្រោះវេទនាប្បដ្ឋានយេន ជា
 បដិប្ប ព្រោះវេទនាប្បដ្ឋានយេន ។

[២៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋានយេន មាន៧ ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋានយេន
 មាន៧ ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋានយេន មាន៧ ។

- (៧៣) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋានយេន មាន៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋានយេន ។
 - (៧៤) ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋានយេន មាន៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋានយេន ។
- អនុលោមភ្នំ បច្ចុយោភ្នំ អនុលោមប្បដ្ឋានយេនភ្នំ បច្ចុយោប្បដ្ឋានយេន
 ភ្នំ វិទិវេទនាហេតុ ក្នុងកុសលភ្នំភក្តិ ហេតុបដិប្ប យេនវេទនា
 (ក្នុងហេតុទុកវេទនាភ្នំកំ) បដិប្ប បដិប្ប យេនវេទនា ។

ហេតុទុកវេទនាភ្នំកំ
 បដិច្ចវិវា

(៧៥) សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តិ (បដិប្បសហជាតប្បដ្ឋានយេន
 វេទនា) ហេតុ អត្រាយ ច្បាសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តិ ហេតុ

ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូណា ហេតុំ សុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តន្ធិ ធម្មាតុំ សុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តន្ធិ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តន្ធិ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូណា ។

[៧៣] ហេតុយា វេ អាម្មណោ វេ អនិច្ចតិយា វេ វិសេដ្ឋនា វេ សាមាស្មនា វេ អញ្ញាមាតា វេ វិស្សយេ វេ ឧបទិស្សយេ វេ ប្រាជានេ វេ អាសេវនេ វេ តាម្ម វេ វិចារី វេ អបិយាវេ វេ វិយេ ។ អវិចារេ វេ ។

[៧៤] ធម្មាតុំ សុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តន្ធិ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តន្ធិ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូណា ។

[៧៥] ហេតុំ សុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តន្ធិ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តន្ធិ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មាតុំ ឧអនិច្ចតិប្បដូណា ហេតុំ សុទាយ វេទនាយ សម្បយុត្តន្ធិ ធម្មំ បដិច្ច

មិនមែនជាហេតុផល ទើបតើគេឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណេ សុទាយវេទនាយសម្បយុត្តន្ធិ ជាហេតុក្តី សុទាយវេទនាយសម្បយុត្តន្ធិ មិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រ័យ ខ្លួនសុទាយវេទនាយសម្បយុត្តន្ធិ ជាហេតុផល ខ្លួនសុទាយវេទនាយសម្បយុត្តន្ធិ មិនមែនជាហេតុផល ទើបតើគេឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណេ ។

[៧៣] ក្នុងហេតុប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងការម្នាហេតុប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងអនិច្ចតិប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងអនុស្សយន្តប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងសមនុស្សប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងសហជីវិតប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងអត្តាម្បប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងវិស្សយប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងវិស្សយប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងប្រាជានប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងតាម្មប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងវិចារីប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងអបិយាវប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងវិយេប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ក្នុងអវិចារីប្បដូណេ មានវិវាទ ៧ ។

[៧៤] សុទាយវេទនាយសម្បយុត្តន្ធិ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនសុទាយវេទនាយសម្បយុត្តន្ធិ មិនមែនជាហេតុ ទើបតើគេឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណេ ។

[៧៥] សុទាយវេទនាយសម្បយុត្តន្ធិ ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លួនសុទាយវេទនាយសម្បយុត្តន្ធិ ជាហេតុ ទើបតើគេឡើង ព្រោះអនិច្ចតិប្បដូណេ សុទាយវេទនាយសម្បយុត្តន្ធិ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ

នយោតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ
នរេនិមតិញ្ចូយោ ។ ២៥ ។

(៧៦) នយោតុយា ឯតំ ននិមតិយា នវ
នន្ទោននោ នវ នប្បជ្ជាជានោ នវ នការសវនេ នវ
ននាញ្ចេ តិណិ នវិទានោ នវ នយោនេ ឯតំ ន-
យេន្ត ឯតំ នវិញ្ញយុត្តេ នវ ។

| ៧៧ | នយោតុប្បជ្ជយោ ននិមតិយោ នវ ។

| ៧៨ | នយោតុប្បជ្ជយោ ការឌ្ឍណា ឯតំ ។

សហជាតកំភេមិ បច្ចុយកំភេមិ វិស្សយ-
កំភេមិ សំសដ្ឋកំភេមិ សម្បយុត្តកំភេមិ
បនិច្ចកំភេមិសា វិទ្ធាវេទនា ។

បន្ទាណិវេ

(៧៩) នយោតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា
នន្ទោ នយោតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
នន្ទស្ស នយោតុប្បជ្ជយោ នបច្ចុយោ តិណិ ។

(៨០) នយោតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា
នន្ទោ នយោតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
នន្ទស្ស ការឌ្ឍណាប្បជ្ជយោ នបច្ចុយោ តិណិ ។

នុវសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តនមិ ជានហតុ តេជតិកាច្បិទី ព្រោះននិ-
មតិប្បជ្ជយ ។ ២៥ ។

(៧៦) ក្នុងនេហតុប្បជ្ជយ មានព្រះ ១ ក្នុងននិមតិប្បជ្ជយ
មានព្រះ ៧ ក្នុងនបុរេជានប្បជ្ជយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនបច្ចុយាជានប្បជ្ជយ
មានព្រះ ៧ ក្នុងនការសវនេប្បជ្ជយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនកម្មប្បជ្ជយ មាន
ព្រះ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បជ្ជយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនយោនប្បជ្ជយ មានព្រះ ១
ក្នុងនមត្តប្បជ្ជយ មានព្រះ ១ ក្នុងនវិញ្ញយុត្តប្បជ្ជយ មានព្រះ ៧ ។

(៧៧) ក្នុងននិមតិប្បជ្ជយ មានព្រះ ៧ ព្រោះនេហតុប្បជ្ជយ ។

(៧៨) ក្នុងនការឌ្ឍណប្បជ្ជយ មានព្រះ ១ ព្រោះនេហតុប្បជ្ជយ
សហជាតកំភេមិ បច្ចុយកំភេមិ វិស្សយកំភេមិ សំសដ្ឋកំភេមិ
សម្បយុត្តកំភេមិ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចព្រះវិជ្ជា បណ្ឌិត គប្ប
ឲ្យតំស្ដារចេ ។

បន្ទាណិវេ

(៧៩) សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តនមិ ជានហតុ ជាបច្ចុយ ២៥
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តនមិ ជានហតុ ព្រោះនេហតុប្បជ្ជយ មានព្រះ ៧ ។

(៨០) សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តនមិ ជានហតុ ជាបច្ចុយ ២៥សុខា-
យវេទនាយសម្បយុត្តនមិ ជានហតុ ព្រោះនេហតុប្បជ្ជយ មានព្រះ ៧ ។

នាហេតុ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ធាត្តា នាហេតុស្ស សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វាវច្ឆណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ តីណិ ។ ហេតុ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ច នាហេតុ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ច ធាត្តា ហេតុស្ស សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វាវច្ឆណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ តីណិ ។

[៨០] ហេតុ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ធាត្តា ហេតុស្ស សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វាវច្ឆណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ វាវច្ឆណាធិបតិ សហោតាធិបតិ តីណិ ។ នាហេតុ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ធាត្តា នាហេតុស្ស សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វាវច្ឆណាធិបតិ សហោតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ច នាហេតុ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ច ធាត្តា ហេតុស្ស សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វាវច្ឆណាធិបតិ តីណិ ។

សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ មិនមែនជាហេតុ ជាប់ជួយ នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មាននាវៈ ព ។ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ ជាហេតុក្តី សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាប់ជួយ នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បច្ច័យ មាននាវៈ ព ។

(៨១) សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ ជាហេតុ ជាប់ជួយ នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ ជាហេតុ ព្រោះវាធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណធិបតិ ខិនសហាតាធិបតិ មាននាវៈ ព ។ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ មិនមែនជាហេតុ ជាប់ជួយ នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះវាធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណធិបតិ ខិនសហាតាធិបតិ មាននាវៈ ព ។ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ ជាហេតុក្តី សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាប់ជួយ នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តេមិ ជាហេតុ ព្រោះវាធិបតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្មណធិបតិ មាននាវៈ ព ។

[៨២] ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
អភិធម្មប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ អវច្ឆន្តបដិស្សយោ
អធម្មបដិស្សយោ មក្កត្តបដិស្សយោ ន ។

[៨៣] នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ នហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស ធម្មប្បដ្ឋយោន មច្ចយោ នហេតុ សុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខាយ វេ-
ទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយោន មច្ចយោ
នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ម នហេតុស្ស
សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ម ធម្មស្ស កម្ម-
ប្បដ្ឋយោន មច្ចយោ ។ ... វិចារកប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។

[៨៤] នហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ
ធម្មោ នហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អាហារប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ តិណ្ឌិ ។

[៨៥] ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
អវិចារកប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។

[៨៦] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ ជាហេតុ ព្រោះឧបទ័ស្សយប្បច្ច័យ បាន
ដល់អាម្មណ្យទិស្ស័យ អនុប្បទិស្ស័យ និងបកត្តបទិស្ស័យ មាន
ការេ ។

[៨៧] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកម្ម-
ប្បច្ច័យ សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ ជាហេតុ ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ សុខាយវេ-
ទនាយសម្បយុត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយ-
សម្បយុត្តមិ ជាហេតុផង នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ មិនមែនជា
ហេតុផង ព្រោះកម្មប្បច្ច័យ ។ ... ជាបច្ច័យ ព្រោះវិចារកប្បច្ច័យ ។

[៨៨] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអា-
ហារប្បច្ច័យ មានការេ ។

[៨៩] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ ជាហេតុ ព្រោះវិចារកប្បច្ច័យ ។

[៨៦] ហេតុយក តីណិ អាវច្ឆណោ ធន អនិច-
 ចំយោ ធន អនន្តរេ ធន សមនន្តរេ ធន សហជាតេ
 ធន កត្តាបញ្ញា ធន ធិស្សយ ធន ឧបនិស្សយេ ធន
 រាសេវរិយេ ធន កម្មេ តីណិ វិចារេត ធន អាហារ
 វិណំ វុទ្ធិយេ ធន ឈារេ តីណិ អត្តេ ធន សម្បយុត្តេ
 ធន កត្តិយោ ធន ធន្តិយោ ធន វិតតេ ធន អវិគតេ ធន ។

[៨៧] ហេតុ សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តា
 ធម្មា ហេតុស្ស សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អាវច្ឆណាច្ឆន្ទយេន ចច្ចយោ សហជាតិច្ឆ-
 ន្ទយេន ចច្ចយោ ឧបនិស្សយច្ឆន្ទយេន ចច្ចយោ
 ។ ៧ ។

[៨៨] ឧហេតុយោ ធន ឧអាវច្ឆណោ ធន រាស-
 វិតតេតេ ធន ។

[៨៩] ហេតុច្បង្គយា ឧអាវច្ឆណោ តីណិ ។

[៩០] ឧហេតុច្បង្គយា អាវច្ឆណោ ធន ។

[៨៦] ក្នុងហេតុច្បង្គយ មានវារៈ ព្យ ក្នុងអាវច្ឆណាច្បង្គយ មាន
 វារៈ ក្នុងអនិចចិត្តច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងអនន្តរច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុង
 ក្នុងសមនន្តរច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងសហជាតច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុង
 កត្តាបញ្ញាច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងធិស្សយច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងឧប-
 និស្សយច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងអាសវាច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងកម្ម-
 ច្បង្គយ មានវារៈ ព្យ ក្នុងវិចារកច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងអាហារច្បង្គយ
 មានវារៈ ព្យ ក្នុងវុទ្ធិយច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងឈានច្បង្គយ មាន
 វារៈ ព្យ ក្នុងបក្កច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងសម្បយុត្តច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុង
 ក្នុងអត្តច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងនិព្វិច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងវិគតច្បង្គយ
 មានវារៈ ក្នុងអវិគតច្បង្គយ មានវារៈ ។

[៨៧] សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ ជាហេតុ ជាច្បង្គយ វៃ
 សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តមិ ជាហេតុ ព្រោះអាវច្ឆណាច្បង្គយ ជាច្បង្គយ
 ព្រោះសហជាតច្បង្គយ ជាច្បង្គយ ព្រោះឧបនិស្សយច្បង្គយ ។ ៧ ។

[៨៨] ក្នុងហេតុច្បង្គយ មានវារៈ ក្នុងអាវច្ឆណាច្បង្គយ
 មានវារៈ ក្នុងវិចារវិតតច្បង្គយ មានវារៈ ។

[៨៩] ក្នុងអាវច្ឆណាច្បង្គយ មានវារៈ ព្យ ព្រោះហេតុច្បង្គយ ។

[៩០] ក្នុងអាវច្ឆណាច្បង្គយ មានវារៈ ព្យ ព្រោះហេតុច្បង្គយ ។

យោ កុសលន្តិកោ មច្ឆាសិកស្ស អនុលោ-
មន្សី មច្ឆមីយេន្សី អនុលោមម្សត្ថមីយេន្សី មច្ឆ-
មីយេន្សី អនុលោមន្សី កណ៌ិកំ ឯវំ កណ៌ោតន្តិ ។

បដិច្ចវិវា

[៧០] ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ
មដិច្ច ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ធម្មា
ទម្សដ្ឋតិ ហេតុម្សត្ថយា ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តំ ធម្មំ មដិច្ច ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តា ធម្មា ទម្សដ្ឋតិ ហេតុម្សត្ថយា ហេតុំ ទុក្ខា-
យ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ មដិច្ច ហេតុ ទុក្ខាយ
វេទនាយ សម្មយុត្តា ម ធម្មា ទម្សដ្ឋតិ ហេតុម្សត្ថយា ។
មហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ធម្មំ មដិច្ច ធម្ម-
ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ធម្មា ទម្ស-
ដ្ឋតិ ហេតុម្សត្ថយា កណ៌ិ ។ ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទ-
នាយ សម្មយុត្តន្តា មហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តន្តា ធម្មំ មដិច្ច ហេតុ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តា ធម្មា ទម្សដ្ឋតិ ហេតុម្សត្ថយា កណ៌ិ ។

អនុលោមត្ថំ មច្ឆមីយេន្សី អនុលោមម្សត្ថមីយេន្សី មច្ឆមីយេន្សី-
លោមត្ថំ វៃមច្ឆាសិកស្ស កុសលន្តិកៈ វៃលលោភរាមេហិយ
យ៉ាវលា (កុសិហេតុទុក្ខវេទនាត្ថិកៈ) មល្លិកា មហ្វិករំ
យ៉ាវិលោវេវ ។

បដិច្ចវិវា

[៧១] ទុក្ខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ ជាហេតុ កស្រីយ ទូ
ទុក្ខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋិយ ទុក្ខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ មិនមែនជាហេតុ កស្រីយ ទូ
ទុក្ខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋិយ ទុក្ខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ ជាហេតុក្តី ទុក្ខាយវេទនាយសម្ម-
យុត្តមិ មិនមែនជាហេតុក្តី កស្រីយ ទូទុក្ខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។ ទុក្ខាយវេទនាយសម្ម-
យុត្តមិ មិនមែនជាហេតុ កស្រីយ ទូទុក្ខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ មានវិៈ ព ។
ទុក្ខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ ជាហេតុ កស្រីយ ទូទុក្ខាយវេទនាយ-
សម្មយុត្តមិ ជាហេតុផង ម្តទុក្ខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ មិនមែន
ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ មានវិៈ ព ។

[៧២] ហេតុយោ ធរ អាម្ពុលោ ធរ អនិច្ចតិ-
 យោ ធរ អនន្តរ ធរ សមនន្តរ ធរ សមាសាទេ
 ធរ កញ្ញាមញ្ញោ ធរ និស្សយេ ធរ ទុរនិស្សយេ
 ធរ ប្រាដាន ធរ អាសារិទ ធរ គាម្ម ធរ វិចា-
 លោ ធរ ឯកំ អាហារេ ធរ វិទ្ធិយោ ធរ ឈារេ ធរ
 មាត្ត ធរ សម្បយុត្តោ ធរ វិច្ឆយុត្តោ ធរ អត្តិយា
 ធរ ធម្មិយោ ធរ វិគតោ ធរ វាវិគតោ ធរ ។

[៧៣] ធរហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មិ
 ធរនិច្ច ធរហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធរឡា
 ទុច្ឆន្តិ ធរហេតុច្ឆន្តយា ។

[៧៤] ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មិ
 ធរនិច្ច ហេតុំ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធរឡា
 ទុច្ឆន្តិ ធរអនិច្ចតិច្ឆន្តយា ។

[៧៥] ក្នុងវេទនាច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្ពុលោច្ឆន្តិយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអនិច្ចតិច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តរច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមនន្តរច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមាសាទេច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកញ្ញា-
 មញ្ញច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយេច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងទុរនិស្ស-
 យេច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងប្រាដានច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសារិទ-
 ច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងគាម្មច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិចាធាច្ឆន្តិយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឯកំច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារេច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិទ្ធិយោច្ឆន្តិយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងឈារេច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងមាត្តច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
 យុត្តច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិច្ឆយុត្តច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តិ-
 យោច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងធម្មិច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិគតច្ឆន្តិយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងវាវិគតច្ឆន្តិយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៦] ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តនិ ធម្មិ វេទនា ជា ហេតុ កាស្រ័យ ខ្លឹ
 ខ្លឹ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តនិ ធម្មិ វេទនា ជា ហេតុ វេទនា ក៏ ជា ខ្លឹ ក្រោម
 ទេហតុច្ឆន្តិយ ។

[៧៧] ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តនិ ជា ហេតុ កាស្រ័យ ខ្លឹ
 ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តនិ ជា ហេតុ វេទនា ក៏ ជា ខ្លឹ ក្រោម
 ទុក្ខនិច្ចតិច្ឆន្តិយ ។

[៧៩] ឈោតុយោ ឯកំ ធម្មតិច្ឆិយា ធម្ម
ធម្មាជាតេ ធម្ម ធម្មាសវនេ ធម្ម ធម្មាធម្ម ធម្មិណិ
ធម្មិកាធម្ម ធម្ម ធម្មាធម្ម ឯកំ ធម្មាធម្ម ឯកំ ។

[៨០] ឃោតុធម្មយោ ធម្មតិច្ឆិយា ធម្ម ។

[៨១] ឈោតុធម្មយោ ធម្មាធម្ម ឯកំ ។

សហជាតកំភោមិ បច្ចយកំភោមិ វិស្សយកំភោមិ
សំសដ្ឋកំភោមិ សម្មយុត្តកំភោមិ បដិច្ចកំភោមិសា
វិជ្ជាធម្មតា(៧) ។

បច្ច្យាវិវា

[៨២] ឃោតុ ធម្មាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ ធម្មា
ឃោតុស្ស ធម្មាយ វេទនាយ សម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស
ឃោតុធម្មយោ ធម្មយោ ឃោតុ ធម្មាយ វេទនាយ
សម្មយុត្តោ ធម្មា ឃោតុស្ស ធម្មាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តស្ស ធម្ម ឃោតុស្ស ធម្មាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តស្ស ធម្ម ធម្មស្ស ឃោតុធម្មយោ ធម្មយោ ។

[៨៣] ឃោតុ ធម្មាយ វេទនាយ សម្មយុត្តោ
ធម្មា ឃោតុស្ស ធម្មាយ វេទនាយ សម្មយុត្តស្ស
ធម្មស្ស ឃោតុធម្មយោ ធម្មយោ ធម្មិណិ ។

[៨៤] ក្នុងឃោតុធម្មយោ មានវាៈ ១ ក្នុងធម្មតិច្ឆិយោ
មានវាៈ ៧ ក្នុងធម្មាជាតេធម្មយោ មានវាៈ ៧ ក្នុងធម្មាសវនេធម្មយោ
មានវាៈ ៧ ក្នុងធម្មាធម្មយោ មានវាៈ ៧ ក្នុងធម្មិកាធម្មយោ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងធម្មិកាធម្មយោ មានវាៈ ៧ ក្នុងធម្មាធម្មយោ មានវាៈ ៧ ។

[៨៥] ក្នុងធម្មតិច្ឆិយោ មានវាៈ ៧ ក្រោមឃោតុធម្មយោ ។

[៨៦] ក្នុងធម្មាជាតេធម្មយោ មានវាៈ ១ ក្រោមឃោតុធម្មយោ ។
សហជាតកំភោមិ បច្ចយកំភោមិ វិស្សយកំភោមិ សំសដ្ឋកំភោមិ សម្ម-
យុត្តកំភោមិ បដិច្ចកំភោមិសា វិជ្ជាធម្មតា(៧) ។

បច្ច្យាវិវា

[៨៧] ធម្មាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ ឃោតុ ធម្មយោ វេទ
ធម្មាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ ឃោតុ ក្រោមឃោតុធម្មយោ ធម្មាយ-
វេទនាយសម្មយុត្តមិ ឃោតុ ធម្មយោ វេទធម្មាយវេទនាយសម្ម-
យុត្តមិ ឃោតុធម្ម វេទធម្មាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ ឃោតុធម្មយោ ឃោតុ-
ធម្ម ក្រោមឃោតុធម្មយោ ។

[៨៨] ធម្មាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ ឃោតុ ធម្មយោ វេទ
ធម្មាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ ឃោតុ ក្រោមឃោតុធម្មយោ មានវាៈ ៧ ។

១ ឃ. ធម្មិកាធម្មតា ៧ វិភាគ ១ ៧ សព្វ ។

អំណាចបំណែក អនុលោមតាមប្រាជ្ញា

[១០២] ហេតុ ធុត្តាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តោ ចាម្មា ហេតុស្ស ធុត្តាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តស្ស ចម្មស្ស អំណាចប្បដ្ឋយេន ចច្ចាឃ
សាសនប្បដ្ឋយេន ចច្ចាឃ ធម៌និស្សយប្បដ្ឋយេន
ចច្ចាឃ ។

[១០៣] ធម៌ហេតុយោ ធា ធម៌អនុលោ ធា ធម៌
អនិមនិយោ ធា ។

[១០៤] ហេតុប្បដ្ឋយា ធម៌អនុលោ តីណិ ។

[១០៥] ធម៌ហេតុប្បដ្ឋយា អនុលោ ធា ។
យោ តុសលន្តិកា បញ្ញាវិស្ស អនុលោមម្ហិ
បដ្ឋិយម្ហិ អនុលោមប្បដ្ឋិយម្ហិ បដ្ឋិយា-
បុលោមម្ហិ តណិសំ វេ តណោតន្តំ ។

បដិញ្ញាវា

[១០៦] ហេតុ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តំ ចម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ
សម្មយុត្តោ ចាម្មា ធុត្តដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណិ ។
ធម៌ហេតុ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តំ ចម្មំ
បដិច្ច ធម៌ហេតុ អនុត្តមសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តោ ចាម្មា ធុត្តដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តីណិ ។

គតិធម្មបិណ អនុលោមតាមប្រាជ្ញា

[១០៦] ទុក្ខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ វេហេតុ វេបដ្ឋិយ
វេទុក្ខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ វេហេតុ ព្រោះការម្ហោប្បដ្ឋិយ
វេបដ្ឋិយ ព្រោះសេហាវេហេតុវេ វេបដ្ឋិយ ព្រោះធម៌និស្សយប្បដ្ឋិយ ។

[១០៧] ក្នុងវេហេតុប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ៧ ក្នុងវេហេតុប្បដ្ឋិយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងវេហេតុប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ៧ ។

[១០៨] ក្នុងវេហេតុប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ៧ ព្រោះវេហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[១០៩] ក្នុងវេហេតុប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ៧ ព្រោះវេហេតុប្បដ្ឋិយ ។

អនុលោមក្តី បដ្ឋិយៈក្តី អនុលោមប្បដ្ឋិយៈក្តី បដ្ឋិយោបុលោម
ក្តី វេហេតុវាៈ ក្នុងកុសលក្តី វេហេតុវាៈ វេហេតុវាៈ យោ
ណ (ក្នុងវេហេតុវាៈ) បណ្ឌិត គប្បីកប់យោនិទានវេ ។

បដិញ្ញាវា

[១០៦] អនុត្តមសុខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ វេហេតុ គស្រីយ
ធុត្តអនុត្តមសុខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ វេហេតុ វេហេតុវាៈ ព្រោះ
វេហេតុប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ៧ ។ អនុត្តមសុខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ
មិនមែនវេហេតុ គស្រីយ ក្នុងអនុត្តមសុខាយវេទនាយសម្មយុត្តមិ
មិនមែនវេហេតុ វេហេតុវាៈ ព្រោះវេហេតុប្បដ្ឋិយ មានវាៈ ៧ ។

ហេតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ មនិច្ច
អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ មនិច្ច
ហេតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តញ្ច ធម្មំ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។

[១០៣] ហេតុយា ធម៌ អារម្មណា ធម៌ អនិច្ច-
តិយា ធម៌ អនន្តរេ ធម៌ សមនន្តរេ ធម៌ សហជានេត
ធម៌ អត្តាមត្តោ ធម៌ វិស្សាយ ធម៌ ឧបវិស្សាយ
ធម៌ ឧបជានេត ធម៌ អាសេវនេ ធម៌ តារម្ម ធម៌ វិចារតោ
ធម៌ អាហារេ ធម៌ វិជ្ជិយេ ធម៌ ឈានេ ធម៌ មត្តោ
ធម៌ សម្បយុត្ត ធម៌ វិប្បយុត្តោ ធម៌ អត្ថិយា ធម៌
ធម៌ ធម៌ វិភតេ ធម៌ អវិភតេ ធម៌ ។

[១០៤] ធម្មោ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ មនិច្ច ធម្មោ អនុក្ខមសុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មោ ហេតុប្ប-
ដ្ឋយា ទ្វេ ។

អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លះអនុក្ខម-
សុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុផង ខ្លះអនុក្ខមសុខាយវេទនា-
យសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ មានពីរ ៣ ។

[១០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងការម្តងហេតុប្បដ្ឋយ
មានពីរ ៧ ក្នុងអនិច្ចប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មានពីរ
៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងសហជានេតប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧
ក្នុងអត្តាមត្តប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងវិស្សយប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុង
ឧបវិស្សយប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងឧបជានេតប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុង
អាសេវនប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងតារម្មប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងវិចារ-
តប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងវិជ្ជិយ-
ប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងមត្តប្បដ្ឋយ
មានពីរ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
មានពីរ ៧ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងធម៌ប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧
ក្នុងវិភតប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយ មានពីរ ៧ ។

[១០៨] អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យ ខ្លះអនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានពីរ ៦ ។

[១០៧] ហេតុំ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តំ ធម្មំ ចដិទ្ធ ហេតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតិ ធម្មិច្ឆិតិប្បទូយោ ។

[១០៨] ធម្មោតុយោ វេទ ធម្មិច្ឆិតិយោ ធម្ម ធម្ម-
រុរាជានេ ធម្ម ធម្មត្រាជានេ ធម្ម ធម្មារម្មណ ធម្ម
ធម្មរម្ម តីណិ ធម្មិច្ឆិតានេ ធម្ម ធម្មារម ធម្ម
ធម្មត្រេ ធម្មិច្ឆិតិ ធម្មិច្ឆិតិយោ ធម្ម ។

[១០៩] ហេតុប្បទូយោ ធម្មិច្ឆិតិយោ ធម្ម ។

[១១០] ធម្មោតុប្បទូយោ អាម្មរណា វេទ ។

សហជានករោមិ ចទ្ធយនករោមិ វិស្សយ-
ករោមិ សិសទ្ធករោមិ សម្មយុត្តករោមិ
ធម្មិច្ឆិតិសនិសា វិគ្គារតត្វា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[១១១] ហេតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ម-
យុត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បទូយោ ធម្ម ចទ្ធយោតីណិ ។

[១១២] អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្មយុត្តសមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ
ទ្ធិអនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្មយុត្តសមិ ជាហេតុ វេចក៏តាម្បិស
ព្រោះទារធម្មិច្ឆិតិយ ។

[១១៣] ក្នុងនាហេតុប្បទូយោ មាន៧៖ ៦ ក្នុងធម្មិច្ឆិតិប្បទូយោ
មាន៧៖ ៧ ក្នុងធម្មរុរាជានេប្បទូយោ មាន៧៖ ៧ ក្នុងធម្មត្រាជានេប្បទូយោ
មាន៧៖ ៧ ក្នុងធម្មារម្មណេប្បទូយោ មាន៧៖ ៧ ក្នុងធម្មរម្មណេប្បទូយោ មាន
៧៖ ៧ ក្នុងធម្មិច្ឆិតិយោប្បទូយោ មាន៧៖ ៧ ក្នុងធម្មិច្ឆិតិយោប្បទូយោ មាន៧៖ ៧
ក្នុងធម្មិច្ឆិតិយោប្បទូយោ មាន៧៖ ៧ ក្នុងធម្មិច្ឆិតិយោប្បទូយោ មាន៧៖ ៧ ។

[១១៤] ក្នុងធម្មិច្ឆិតិប្បទូយោ មាន៧៖ ៧ ព្រោះហេតុប្បទូយោ ។

[១១៥] ក្នុងនាហេតុប្បទូយោ មាន៧៖ ៦ ព្រោះនាហេតុប្បទូយោ
សហជានករោមិ ចទ្ធយនករោមិ វិស្សយករោមិ សិសទ្ធករោមិ
សម្មយុត្តករោមិ ធម្មិច្ឆិតិសនិសា វិគ្គារតត្វា ធម្មិច្ឆិតិ
ធម្មិច្ឆិតិយោ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[១១៦] អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្មយុត្តសមិ ជាហេតុ ជា
ច្រើន វៃអនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្មយុត្តសមិ ជាហេតុ ព្រោះហេ-
តុប្បទូយោ មាន៧៖ ៧ ។

[១១៤] យោគុ អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ធម្មោ យោគុស្ស អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាធិបតិយេន បច្ចុយោ វេ ។

[១១៥] យោគុ អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ធម្មោ យោគុស្ស អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនិមតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ការម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ធម្មោ អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ធម្មោ ធម្មោ យោគុស្ស អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនិមតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ការម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ យោគុ អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ធម្មោ យោគុ អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តោ ធម្មោ យោគុស្ស អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនិមតិប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ការម្មណាធិបតិ ។ តីណិ ។ ការម្មណាធិបតិយេវ ។

[១១៦] អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម្មិ ជាយោគុ ជាបច្ចុយ វៃអនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម្មិ ជាយោគុ ព្រោះការម្មណាធិបតិយ មានវៈ ៧ ។

[១១៧] អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម្មិ ជាយោគុ ជាបច្ចុយ វៃអនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម្មិ ជាយោគុ ព្រោះអនិមតិប្បច្ចុយ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និរិសហជាតាធិបតិ មានវៈ ៧ ។ អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម្មិ មិនមែនជាយោគុ ជាបច្ចុយ វៃអនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម្មិ មិនមែនជាយោគុ ព្រោះអនិមតិប្បច្ចុយ បានដល់ការម្មណាធិបតិ និរិសហជាតាធិបតិ មានវៈ ៧ ។ អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម្មិ ជាយោគុ អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម្មិ មិនមែនជាយោគុ ជាបច្ចុយ វៃអនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម្មិ ជាយោគុ ព្រោះអនិមតិប្បច្ចុយ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ។ មានវៈ ៧ ។ ទេវតាការម្មណាធិបតិវិជេវ ។

[១១៦] ហោតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ហោតុស្ស អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ទមនិស្សយប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ
ការម្បឈ្មមនិស្សយោ អនុក្ខមនិស្សយោ យកក្ខម-
និស្សយោ ធម៌ ។ ... ការសវនប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ
ធម៌ ។

[១១៧] ហោតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តោ ធម្មោ ហោតុស្ស អនុក្ខមសុខាយ-
វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន
ធម្មយោ តីណិ ។

[១១៨] ហោតុ អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធម្មោ ហោតុស្ស អនុក្ខមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិចារកម្មប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ
ធម៌ ។ អវិកតប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ ធម៌ ។

[១១៩] ហោតុយោ តីណិ ការម្បឈ ធម៌ កតិ-
បនិយា ធម៌ អនត្តេរ ធម៌ សវនប្បដ្ឋ ធម៌ សហជា-
តេ ធម៌ អញ្ញាតិ ធម៌ និស្សយេ ធម៌ ទមនិស្សយេ
ធម៌ ការសវនេ ធម៌ ករម្ប តីណិ វិចារកេ ធម៌ កា-
ហារេ តីណិ វត្ថុយោ ធម៌ ឈាយេ តីណិ មត្តេ ធម៌

[១១៦] អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជា
ដ៏ថ្លៃ វៃអនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះទុប-
និស្សយប្បដ្ឋយ បានដល់ការម្បឈ្មមនិស្សយ អនុក្ខមនិស្សយ និង
យកក្ខមនិស្សយ មានករៈ ៧ ។ ... ជាដ៏ថ្លៃ ព្រោះការសវនប្បដ្ឋយ
មានករៈ ៧ ។

[១១៧] អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ដ៏ថ្លៃទេវហេតុ
ជាដ៏ថ្លៃ វៃអនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ដ៏ថ្លៃទេវហេតុ
ព្រោះកម្មប្បដ្ឋយ មានករៈ ៧ ។

[១១៨] អនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជាដ៏ថ្លៃ
វៃអនុក្ខមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះវិចារកម្មប្បដ្ឋយ
មានករៈ ៧ ។ ជាដ៏ថ្លៃ ព្រោះវិកតប្បដ្ឋយ មានករៈ ៧ ។

[១១៩] កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានករៈ ៧ កុនិការម្បឈប្បដ្ឋយ
មានករៈ ៧ កុនិអធិបនិប្បដ្ឋយ មានករៈ ៧ កុនិអនត្តេរប្បដ្ឋយ មាន
ករៈ ៧ កុនិសវនប្បដ្ឋយ មានករៈ ៧ កុនិសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
ករៈ ៧ កុនិអញ្ញាតិប្បដ្ឋយ មានករៈ ៧ កុនិទិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
ករៈ ៧ កុនិទុបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានករៈ ៧ កុនិការសវនប្បដ្ឋយ មាន
ករៈ ៧ កុនិកម្មប្បដ្ឋយ មានករៈ ៧ កុនិវិចារកប្បដ្ឋយ មាន
ករៈ ៧ កុនិកហារប្បដ្ឋយ មានករៈ ៧ កុនិវត្ថុយប្បដ្ឋយ មាន
ករៈ ៧ កុនិឈាយប្បដ្ឋយ មានករៈ ៧ កុនិមត្តេប្បដ្ឋយ មានករៈ ៧

សម្បយុត្តោ ធរ អត្ថិយោ ធរ នត្ថិយោ ធរ វិសេន ធរ
វរិសេន ធរ ។

[១២០] ហេតុ អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ សម្ប-
យុត្តោ ធរ ហេតុស្ស អនុក្កមសុខាយ វេទនាយ-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនុក្កលាប្បច្ចយេន ចច្ចយោ
សហជាតប្បច្ចយេន ចច្ចយោ ឧបនិស្សយន្តច្ចយេន
ចច្ចយោ ។

[១២១] ធរហេតុយា ធរ នអារម្មណេ ធរ ។
[១២២] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ភីណិ ។
[១២៣] ធរហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ ធរ ។
យថា ឧសុសលភ្នំកោ បញ្ញាករស្ស អនុលាបធឿ
បច្ចុនិយធឿ អនុលាតប្បច្ចុនិយធឿ បច្ចុនិយា-
នុលាបធឿ កណិសំ វរិ ករណតថ្វំ ។

ហេតុទុកវេទនាភ្នំ ចំនួន ១

ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្នុង
នត្ថិប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្នុងវិសេនប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្នុងអវិសេនប្បច្ច័យ
មានពៈ ៧ ។

[១២០] អនុក្កមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃអនុក្កមសុខាយវេទនាយសម្បយុត្តធម៌ ជាហេតុ ព្រោះនេ-
រម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១២១] ក្នុងនេហតុប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ក្នុងនេអារម្មណប្បច្ច័យ
មានពៈ ៧ ។

[១២២] ក្នុងនេអារម្មណប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ព្រោះនេហតុ-
ប្បច្ច័យ ។

[១២៣] ក្នុងនេអារម្មណប្បច្ច័យ មានពៈ ៧ ព្រោះនេហតុប្បច្ច័យ ។
អនុលាបភ្នំ បច្ចុនិយភ្នំ អនុលាបប្បច្ចុនិយភ្នំ បច្ចុនិយា-
នុលាបភ្នំ នៃបញ្ញាករៈ ក្នុងកុសលភ្នំកៈ ដែលលោកលំ
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកវេទនាភ្នំកៈ) បច្ចុនិយ អប្ប
រាម យ៉ាងណាវេទនា ។

មាត្រ ០៧ សម្បយុត្ត ០៧ វិជ្ជយុត្ត ០៧ មន្ទិយា ០៧ មន្ទិយា ០៧ វិគតោ ០៧ វិគតោ ០៧ ។

[១២៦] ឃោតុំ វិហាតំ ធម្មំ មនិច្ច ឃោតុ វិហាកោ ធម្មា ធម្មជ្ឈតិ ឃោតុធម្មច្ចយោ ។

[១២៧] ឃោតុំ វិហាតំ ធម្មំ មនិច្ច ឃោតុ វិហាកោ ធម្មា ធម្មជ្ឈតិ ធម្មនិមតិធម្មច្ចយោ ។

[១២៨] ឃោតុយា ធម្មំ ធម្មនិមតិយា ០៧ ធម្មាជានោ ០៧ ធម្មជ្ឈាជានោ ០៧ ធម្មាសវាស ០៧ ធម្មាទេ ធម្មំ ធម្មត្ថ ធម្មំ ធម្មិយុត្ត ០៧ ។

[១២៩] ឃោតុធម្មច្ចយោ ធម្មនិមតិយា ០៧ ។

[១៣០] ឃោតុធម្មច្ចយោ ឃោតុយោ ធម្មំ ។ សហជាតកំរោមិ មច្ចយកំរោមិ ធិស្សយកំរោមិ សំសដ្ឋកំរោមិ សម្បយុត្តកំរោមិ មនិច្ចកំរោមិ វិប្បាមេតត្ថា ។

បច្ឆាវារោ

[១៣១] ឃោតុ វិហាកោ ធម្មា ឃោតុធម្ម វិហាកេស្ស ធម្មេស្ស ឃោតុធម្មច្ចយោ មច្ចយោ តិលិ ។

ក្នុងមត្តច្ច័យ មានពៈ៧ ក្នុងសម្បយុត្តច្ច័យ មានពៈ៧ ក្នុងវិជ្ជយុត្តច្ច័យ មានពៈ៧ ក្នុងមន្ទិយា មានពៈ៧ ក្នុងវិគតោ មានពៈ៧ ក្នុងមន្ទិយា មានពៈ៧ ក្នុងវិគតោ មានពៈ៧ ។

[១២៦] វិបាកនំ ធម្មិមជាមេតុ ត្រស្តិយ ខ្លវិបាកនមិ ធម្មិមជាមេតុ ទើបកើតវៀង ក្រោមមេតុច្ច័យ ។

[១២៧] វិបាកនំ ជាមេតុ ត្រស្តិយ ខ្លវិបាកនមិ ជាមេតុ ទើបកើតវៀង ក្រោមមតិមតិច្ច័យ ។

[១២៨] ក្នុងឃោតុច្ច័យ មានពៈ១ ក្នុងធម្មនិមតិច្ច័យ មានពៈ៧ ក្នុងធម្មាជានាមច្ច័យ មានពៈ៧ ក្នុងធម្មជ្ឈាជានាមច្ច័យ មានពៈ៧ ក្នុងធម្មាសវាសច្ច័យ មានពៈ៧ ក្នុងធម្មាទេច្ច័យ មានពៈ១ ក្នុងធម្មត្ថច្ច័យ មានពៈ១ ក្នុងធម្មិយុត្តច្ច័យ មានពៈ៧ ។

[១២៩] ក្នុងធម្មនិមតិច្ច័យ មានពៈ៧ ក្រោមមេតុច្ច័យ ។

[១៣០] ក្នុងធម្មាជានាមច្ច័យ មានពៈ៧ ក្រោមមេតុច្ច័យ ។ សហជាតកំរោមិ មច្ចយកំរោមិ ធិស្សយកំរោមិ សំសដ្ឋកំរោមិ សម្បយុត្តកំរោមិ មនិច្ចកំរោមិ វិប្បាមេតត្ថា មេតុច្ច័យ ។

បច្ឆាវារោ

[១៣១] វិបាកនំ ជាមេតុ ជាច្ច័យ ខ្លវិបាកនមិ ជាមេតុ ក្រោមមេតុច្ច័យ មានពៈ៧ ។

(១៣២) ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាប្បដ្ឋាយន បដ្ឋយោ តីណិ ។
 ឧហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ឧហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាប្បដ្ឋាយន បដ្ឋយោ តីណិ ។
 ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ឧហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស ការម្មណាប្បដ្ឋាយន បដ្ឋយោ តីណិ ឧបាស្សនាវាយ លក្ខន្តិ ។

(១៣៣) ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋាយន បដ្ឋយោ តីណិ សហជាតានិបតិយេវ លក្ខន្តិ ការម្មណានិបតិធន្តិ ។ មេ ។

(១៣៤) ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយេប្បដ្ឋាយន បដ្ឋយោ អនន្តរូបទិស្សយោ បកក្ខបទិស្សយោ ។ ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ឧហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយេប្បដ្ឋាយន បដ្ឋយោ អនន្តរូបទិស្សយោ បកក្ខបទិស្សយោ ។ ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មោ ឧហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយេប្បដ្ឋាយន បដ្ឋយោ

(១៣៥) វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ

ព្រោះការម្មណាប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ។ វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្មណាប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ។ វិបាកធម៌ ជាហេតុ វិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុ ព្រោះការម្មណាប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ នៅជាអនាមិកផល ។

(១៣៦) វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជា

ហេតុ ព្រោះអនិបតិប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ នៅជាសហជាតានិបតិផល ឯការម្មណានិបតិ មិនមានទេ ។ មេ ។

(១៣៧) វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌

ជាហេតុ ព្រោះឧបទិស្សយេប្បដ្ឋាយ បានដល់អនន្តរូបទិស្សយេ និង បកក្ខបទិស្សយេ ។ វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះឧបទិស្សយេប្បដ្ឋាយ បានដល់អនន្តរូបទិស្សយេ និង បកក្ខបទិស្សយេ ។ វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិបាកធម៌ ជាហេតុផល នៃវិបាកធម៌ មិនមែនជាហេតុផល ព្រោះឧបទិស្សយេប្បដ្ឋាយ

អនត្តរូបចំស្សាយោ បកត្តរូបចំស្សាយោ ។ នហេតុ
វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស វិចារកស្ស ធម្មស្ស
ទុបចំស្សយប្បដូយេន បដូយោ អនត្តរូបចំស្សាយោ
បកត្តរូបចំស្សាយោ ។ យេ ។ ឥតេហ ព្រូ អនត្តរូប-
ចំស្សយបកត្តរូបចំស្សាយោ យេ(១) ។

[១២៨] នហេតុ វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស
វិចារកស្ស ធម្មស្ស ធម្មស្សច្បូយេន ធម្មយោ តីណិ
សហជាតកម្មាមេ ។

[១២៩] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស វិចារ-
កស្ស ធម្មស្ស វិចារកប្បដូយេន បដូយោ មេ ។

[១៣០] នហេតុ វិចារកោ ធម្មោ នហេតុស្ស
វិចារកស្ស ធម្មស្ស នហេតុប្បដូយេន បដូយោ ។

[១៣១] ហេតុយោ តីណិ ពលក្កុណោ មេ អតិ-
មតិយោ ម អនត្តរោ មេ សមនត្តោ មេ សហជា-
តោ មេ អក្កាមតោ មេ ចំស្សាយោ មេ ទុបចំស្ស-
យោ មេ កាមេ តីណិ វិចារកោ មេ ពលកា តី-
ណិ ឥន្ទ្រិយោ មេ យោន តីណិ មត្តោ មេ សម្ម-
យុត្តោ មេ អត្តិយោ មេ ធម្មិយោ មេ វិចារកោ មេ
អវិចារកោ មេ ។

បាទដល់អនត្តរូបចំស្សាយោ ចំបកត្តរូបចំស្សាយោ ។ វិចារកមិ មិនមែន
ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិចារកមិ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះទុបចំស្ស-
យប្បដូយោ បាទដល់អនត្តរូបចំស្សាយោ ចំបកត្តរូបចំស្សាយោ ។ យេ ។
បាទដល់អនត្តរូបចំស្សាយោ ចំបកត្តរូបចំស្សាយោ ចំបកត្តរូបចំស្សាយោ ។

[១៣២] វិចារកមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិចារកមិ
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកុប្បដូយោ មាទារៈ ព ហើយជាសហជាតកម្ម ។

[១៣៣] វិចារកមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិចារកមិ ជាហេតុ
ព្រោះវិចារកប្បដូយោ មាទារៈ ៧ ។

[១៣៤] វិចារកមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃវិចារកមិ
មិនមែនជាហេតុ ព្រោះកាមាហប្បដូយោ ។

[១៣៥] ក្នុងហេតុប្បដូយោ មាទារៈ ព ក្នុងសាមុទ្រប្បដូយោ
មាទារៈ ៧ ក្នុងកតិប្បដូយោ មាទារៈ ៦ ក្នុងអនត្តរូបប្បដូយោ មាទារៈ ៧
ក្នុងសមនត្តប្បដូយោ មាទារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដូយោ មាទារៈ ៧ ក្នុង
អក្កាមតប្បដូយោ មាទារៈ ៧ ក្នុងចំស្សយប្បដូយោ មាទារៈ ៧ ក្នុងទុប-
ចំស្សយប្បដូយោ មាទារៈ ៧ ក្នុងកុប្បដូយោ មាទារៈ ព ក្នុងវិចារកប្បដូយោ
មាទារៈ ៧ ក្នុងអាយាតប្បដូយោ មាទារៈ ព ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដូយោ មាទារៈ ៧
ក្នុងយោនប្បដូយោ មាទារៈ ព ក្នុងបក្កប្បដូយោ មាទារៈ ៧ ក្នុង
សម្មយុត្តប្បដូយោ មាទារៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បដូយោ មាទារៈ ៧ ក្នុងធម្មិប្បដូយោ
មាទារៈ ៧ ក្នុងវិចារកប្បដូយោ មាទារៈ ៧ ក្នុងអវិចារកប្បដូយោ មាទារៈ ៧ ។

១ ម. អនត្តរូបចំស្សាយោ បកត្តរូបចំស្សាយោ តីណិ ចំស្សាយោ ។

[១៣៧] ហេតុ វិចារកោ ធម្មោ ហេតុស្ស
វិភាគស្ស ធម្មស្ស វារាជ្ជណាប្បដ្ឋយេន បច្ចុយ
សារាសាធម្មត្ថយេន បច្ចុយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បច្ចុយោ ។

(១៣៧) វិបាកធម៌ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនិបាកធម៌ ជាហេតុ
ព្រោះការប្បណប្បដ្ឋ័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះសារាសាធម្មត្ថ័យ ជាបច្ច័យ
ព្រោះឧបនិស្សយប្បដ្ឋ័យ ។

- [១៤០] នាហេតុយា នវ ធនាវត្ថុលោ នវ ។
 - [១៤១] ហេតុប្បដ្ឋយា ធនាវត្ថុលោ ទីណិ ។
 - [១៤២] នាហេតុប្បដ្ឋយា វារាជ្ជណា នវ ។
- យេវា វេទុសសត្តិភក មច្ឆារាសាធម្ម អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុដ័យម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋ័យម្បិ
បច្ចុដ័យានុលោមម្បិ តណិវំ វិវំ តណោតត្ថំ ។

[១៤០] ក្នុងនាហេតុប្បដ្ឋ័យ មាន៧៧ ក្នុងធនាវត្ថុលោប្បដ្ឋ័យ
មាន៧៧ ។

[១៤១] ក្នុងនាហេតុប្បដ្ឋ័យ មាន៧៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

[១៤២] ក្នុងនាហេតុប្បដ្ឋ័យ មាន៧៧ ព្រោះនាហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

អនុលោមក្តិ បច្ចុដ័យក្តិ អនុលោមប្បដ្ឋ័យក្តិ បច្ចុដ័យានុលោម
ក្តិ យេវំបច្ឆាវាវៈ ក្នុងនុសសត្តិភក វិសារាសាធម្មត្ថយ យិន
ណា (ក្នុងនាហេតុប្បដ្ឋ័យ) បច្ឆាវាវ ម្បិវចំយ៉ាវិវោទវាវ ។

បដិច្ចវិហា

បដិច្ចវិហា

[១៤៣] ហេតុ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុ វិចា-
កធម្មធម្មំ បដិច្ច នាហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ ឧប្ប-
ដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ហេតុ វិចារកធម្មធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ វិចារកធម្មធម្មោ ធម ហេតុ វិចារក-
ធម្មធម្មោ ធម ធម្មា ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១៤៣) ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាធម៌
មានវិបាកប្រក្រតី ជាហេតុ វេយភិកាវិទិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌មាន
វិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុ វេយភិកាវិទិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី
ជាហេតុក្តី ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី កាស្រីយ ខ្លាធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ វេយភិកាវិទិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋ័យ ។

នហេតុំ វិបាកនម្មនម្មំ បដិច្ច បហេតុ វិបាកនម្មនម្មនម្ម
 ឧប្បជ្ជនំ ហេតុប្បជ្ជយា តិណិ ។ ហេតុំ វិបាកនម្ម-
 នម្មត្វ ហេតុំ វិបាកនម្មនម្មត្វ បដិច្ច ហេតុ វិបា-
 កនម្មនម្មនម្ម ឧប្បជ្ជនំ ហេតុប្បជ្ជយា តិណិ ។

[១៤៤] ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អនិ-
 មតិយា នវ ។ បេ ។ ករម្មេ នវ អារម្មណេ នវ
 ឥន្ទ្រិយេ នវ ណារេ នវ មត្តេ នវ សម្បយុត្តេ
 នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយា នវ ធម្មិយា នវ វិភគេ
 នវ អវិភគេ នវ ។

[១៤៥] នហេតុំ វិបាកនម្មនម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 វិបាកនម្មនម្មនម្ម ឧប្បជ្ជនំ នហេតុប្បជ្ជយា ។

[១៤៦] ហេតុំ វិបាកនម្មនម្មំ បដិច្ច ហេតុ វិបា-
 កនម្មនម្មនម្ម ឧប្បជ្ជនំ នអនិមតិប្បជ្ជយា នវ ។

ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មានវិបាក
 ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនោះហេតុប្បជ្ជយ មាន
 ពីរៈ ព ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មាន
 វិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុផង នូវធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
 ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ មានពីរៈ ព ។

[១៤៧] កុណិហេតុប្បជ្ជយ មានពីរៈ ៧ កុណិអារម្មណប្បជ្ជយ
 មានពីរៈ ៧ កុណិអនិមតិប្បជ្ជយ មានពីរៈ ៧ ។ បេ ។ កុណិកម្មប្បជ្ជយ
 មានពីរៈ ៧ កុណិអាហារប្បជ្ជយ មានពីរៈ ៧ កុណិឥន្ទ្រិយប្បជ្ជយ មាន
 ពីរៈ ៧ កុណិណារេប្បជ្ជយ មានពីរៈ ៧ កុណិមត្តេប្បជ្ជយ មានពីរៈ ៧
 កុណិសម្បយុត្តប្បជ្ជយ មានពីរៈ ៧ កុណិវិប្បយុត្តប្បជ្ជយ មានពីរៈ ៧ កុណិ
 អត្ថិប្បជ្ជយ មានពីរៈ ៧ កុណិធម្មិប្បជ្ជយ មានពីរៈ ៧ កុណិវិភគប្បជ្ជយ
 មានពីរៈ ៧ កុណិអវិភគប្បជ្ជយ មានពីរៈ ៧ ។

[១៤៨] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនោះហេតុ-
 ប្បជ្ជយ ។

[១៤៩] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌
 មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនោះអនិមតិប្បជ្ជយ
 មានពីរៈ ៧ ។

(១៤៧) ហេតុ វិចារកម្មធម្មដ្ឋ បដិច្ច ហេតុ វិ-
ចារកម្មធម្មដ្ឋោ ទុប្បជ្ជនិ នប្បវេណីធម្មដ្ឋយា នវ ន-
បច្ឆាណាធម្មដ្ឋយា នវ នអាសេវធម្មដ្ឋយា នវ ។

(១៤៨) ហេតុ វិចារកម្មធម្មដ្ឋ បដិច្ច នហេតុ
វិចារកម្មធម្មដ្ឋោ ទុប្បជ្ជនិ នកម្មធម្មដ្ឋយា ។ នហេ-
តុ វិចារកម្មធម្មដ្ឋ បដិច្ច នហេតុ វិចារកម្មធម្មដ្ឋោ
ទុប្បជ្ជនិ នកម្មធម្មដ្ឋយា ។ ហេតុ វិចារកម្មធម្មដ្ឋកា
នហេតុ វិចារកម្មធម្មដ្ឋកា បដិច្ច នហេតុ វិចារក-
ម្មធម្មដ្ឋោ ទុប្បជ្ជនិ នកម្មធម្មដ្ឋយា ។

(១៤៩) នហេតុយា ឯតំ នអាទិបតិយា នវ
នប្បវេណីធម្ម នវ នបច្ឆាណាធម្ម នវ នអាសេវធម្ម នវ
នកម្មធម្ម វិនិ វេទិវេទ នវ នវិជ្ជយុត្ត នវ ។

(១៥០) ហេតុធម្មដ្ឋយា នអាទិបតិយា នវ ។

(១៥១) នហេតុធម្មដ្ឋយា នកម្មធម្មដ្ឋយា ឯតំ ។

(១៤៧) ធម៌មានវិចារកម្មប្រក្រតិ ជាហេតុ ពស្រ័យ ទ្រព្យ
មានវិចារកម្មប្រក្រតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនប្បវេណីធម្មដ្ឋយ
មានវិចារកម្ម ព្រោះនបច្ឆាណាធម្មដ្ឋយ មានវិចារកម្ម ព្រោះនអាសេវ-
ធម្មដ្ឋយ មានវិចារកម្ម ។

(១៤៨) ធម៌មានវិចារកម្មប្រក្រតិ បំបែកជាហេតុ ពស្រ័យ
ទ្រព្យធម៌មានវិចារកម្មប្រក្រតិ ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មធម្មដ្ឋយ ។
ធម៌មានវិចារកម្មប្រក្រតិ បំបែកជាហេតុ ពស្រ័យ ទ្រព្យធម៌មានវិចារកម្ម
ប្រក្រតិ បំបែកជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មធម្មដ្ឋយ ។ ធម៌
មានវិចារកម្មប្រក្រតិ បំបែកជាហេតុ ពស្រ័យ ទ្រព្យធម៌មានវិចារកម្ម
ប្រក្រតិ ជាហេតុផង ទ្រព្យធម៌មានវិចារកម្មប្រក្រតិ បំបែកជាហេតុផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះនកម្មធម្មដ្ឋយ ។

(១៤៩) ក្នុងនហេតុធម្មដ្ឋយ មានវិចារកម្ម ១ ក្នុងនកម្មធម្មដ្ឋយ
មានវិចារកម្ម ៥ ក្នុងនប្បវេណីធម្មដ្ឋយ មានវិចារកម្ម ៥ ក្នុងនបច្ឆាណាធម្មដ្ឋយ
មានវិចារកម្ម ៥ ក្នុងនអាសេវធម្មដ្ឋយ មានវិចារកម្ម ៥ ក្នុងនកម្មធម្មដ្ឋយ មាន
វិចារកម្ម ៧ ក្នុងនវិចារកម្មធម្មដ្ឋយ មានវិចារកម្ម ៥ ក្នុងនវិជ្ជយុត្តធម្មដ្ឋយ មាន
វិចារកម្ម ៥ ។

(១៥០) ក្នុងនហេតុធម្មដ្ឋយ មានវិចារកម្ម ៥ ព្រោះនហេតុធម្មដ្ឋយ ។

(១៥១) ក្នុងនកម្មធម្មដ្ឋយ មានវិចារកម្ម ១ ព្រោះនកម្មធម្មដ្ឋយ ។

ហេតុទុក្ខវិបាកកម្ពីរ

សហជាតករោមិ មច្ចុយករោមិ និស្សយករោមិ
សំសដ្ឋករោមិ សម្បយុត្តករោមិ មជ្ជិច្ចករសនិសា
វិទ្ធារេនត្ថា ។

បញ្ញាវិបាក

- [១៩២] ហេតុ វិចារកន្ត្រងម្នោ ហេតុស្ស វិចារ-
កន្ត្រងម្នោស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ តីណិ ។
- [១៩៣] ហេតុ វិចារកន្ត្រងម្នោ ហេតុស្ស វិចារ-
កន្ត្រងម្នោស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ នវ ។
- [១៩៤] ហេតុ វិចារកន្ត្រងម្នោ ហេតុស្ស វិចារ-
កន្ត្រងម្នោស្ស អនិមិត្តប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ អារម្មណា-
និមតិ សហជាតានិមតិ នវ ។
- [១៩៥] ហេតុ វិចារកន្ត្រងម្នោ ហេតុស្ស វិចារ-
កន្ត្រងម្នោស្ស អនន្តប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ ។ . . .
នុបនិស្សយប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ អារម្មណនុបនិស្សយោ
អនន្តនុបនិស្សយោ មកកន្ត្រងនុបនិស្សយោ នវ ។ . . .
អនសេវនប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ នវ ។
- [១៩៦] នហេតុ វិចារកន្ត្រងម្នោ នហេតុស្ស វិ-
ចារកន្ត្រងម្នោស្ស នប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ តីណិ ។

ហេតុទុក្ខវិបាកកម្ពីរ

សហជាតករោមិ មច្ចុយករោមិ និស្សយករោមិ សំសដ្ឋករោមិ សម្បយុត្ត-
ករោមិ ដូចគ្នានឹងមជ្ជិច្ចករោមិ បណ្ឌិត ឥប្បិទ្ធវិស្វាគន្តចុះ ។

បញ្ញាវិបាក

- [១៩២] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាមច្ចុយ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេន មានវិបាក ។
- [១៩៣] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាមច្ចុយ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេន មានវិបាក ។
- [១៩៤] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាមច្ចុយ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះអនិមិត្តប្បដ្ឋយេន មានវិបាកអារម្មណា-
និមតិ នឹងសហជាតានិមតិ មានវិបាក ។
- [១៩៥] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាមច្ចុយ នៃធម៌
មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះអនន្តប្បដ្ឋយេន ។ . . ជាមច្ចុយ
ព្រោះនុបនិស្សយប្បដ្ឋយេន មានវិបាកអារម្មណនុបនិស្សយេន អនន្តនុបនិស្សយេន
នឹងមកកន្ត្រងនុបនិស្សយេន មានវិបាក ។ . . ជាមច្ចុយ ព្រោះអនសេ-
វនប្បដ្ឋយេន មានវិបាក ។
- [១៩៦] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាមច្ចុយ
នៃធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេន មាន
វិបាក ។

២៦

អនិច្ចដំណា អនុលោមទុក្ខវិញ្ញាណ

[១៥៧] លោកុយា វិចារកន្ទដន្ទដន្ទ លោកុស្ស

វិចារកន្ទដន្ទដន្ទ អាហារប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៥៨] លោកុយា តីណិ វារម្មណោ ធនំ អនិ-

បតិយា ធនំ អនន្តរេ ធនំ សវនន្តរេ ធនំ សហជាត-

តេ ធនំ អត្តាមនោ ធនំ មិស្សយេ ធនំ ទុបមិស្ស-

យេ ធនំ អាសវិទេ ធនំ ធម្ម តីណិ អាហារ-

តីណិ វត្ថុយេ ធនំ ណារេ តីណិ មាត្ត ធនំ សម្ប-

យុត្តេ ធនំ អត្តិយា ធនំ ឧត្តិយោ ធនំ វិគតេ ធនំ

អវិគតេ ធនំ ។

[១៥៩] លោកុ វិចារកន្ទដន្ទដន្ទ លោកុស្ស វិចារក-

ន្ទដន្ទដន្ទ អាម្មណប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាត-

ប្បច្ចយេន បច្ចយោ ទុបមិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៦០] លោកុយា ធនំ ធម្មាម្មណោ ធនំ ។

[១៦១] លោកុប្បច្ចយោ ធម្មាម្មណោ តីណិ ។

[១៦២] លោកុប្បច្ចយោ វារម្មណោ ធនំ ។

[១៥៧] ធម៌មានវិចារកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌មានវិចារកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាហារប្បច្ច័យ ។

[១៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ក្នុងអបិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងអនន្តរេប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុង
ក្នុងសមន្តរេប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុង
អត្តាមនោប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងមិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុង
ទុបមិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងអាសវិទេប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុង
ធម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងវារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងវិគតេប្បច្ច័យ
មានវារៈ ក្នុងអវិគតេប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងតីណិប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុង
ក្នុងសម្បយុត្តេប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុង
ឧត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងវិគតេប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងអវិគតេប្បច្ច័យ
មានវារៈ ។

[១៥៩] ធម៌មានវិចារកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានវិចារកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ព្រោះទុបមិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ។

[១៦១] ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៦២] ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ព ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

១ ម. ហេតុ ។

យថា កុសលន្តិកោ ចញ្ញាវាវស្សៈ អនុលាមប្បិ
បទ្ធវិធិយឃ្មី អនុលាមប្បទ្ធវិធិយឃ្មី បទ្ធវិធិយានុ-
លាមឃ្មី គណិតំ វិវំ គលោកន្តំ ។

បដិច្ចារីណ

[១៦៣] លោតុំ លេវិវិចារិកា លេវិវិចារិកា កតត្ថយេ ធម៌ច្ច
លោតុ លេវិវិចារិកា លេវិវិចារិកា កតត្ថយេ ឧប្បវដ្ឋនិ លោតុ-
ប្បទ្ធវយោ តិណិ ។ ឧលោតុំ លេវិវិចារិកា លេវិវិចារិកា កតត្ថ-
យេ ធម៌ច្ច ឧលោតុ លេវិវិចារិកា លេវិវិចារិកា កតត្ថយេ ឧ-
ប្បវដ្ឋនិ លោតុប្បទ្ធវយោ តិណិ ។ លោតុំ លេវិវិចារិកា-
លេវិវិចារិកា កតត្ថយេ ឧលោតុំ លេវិវិចារិកា លេវិវិចារិកា កតត្ថ-
យេ ធម៌ច្ច លោតុ លេវិវិចារិកា លេវិវិចារិកា កតត្ថយេ ឧ-
ប្បវដ្ឋនិ លោតុប្បទ្ធវយោ តិណិ ។

[១៦៤] លោតុយោ លេវ ការម្មលោ លេវ អនិ-
បតិយោ លេវ អនន្តរេ លេវ សមនន្តរេ លេវ
សមរោជិតេ លេវ អនាមនោ លេវ វិស្សយេ លេវ

អនុលាមក្ខី បទ្ធវិធិយក្ខី អនុលាមប្បទ្ធវិធិយក្ខី បទ្ធវិធិយានុ-
លាមក្ខី វៃបញ្ញាវាវេ កុសិកុសលន្តិកា វៃលេលាភរាវ
ហើយ យ៉ាងណា (កុសិហោកុទ្ធវិបាកនិក្កំ) បទ្ធវិធិ ធម្ម
រាវ យ៉ាងនោះផងដែរ ។

បដិច្ចារីណ

[១៦៥] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតិ ជា
ហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតិ
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានពីរ ៣ ។ ធម៌មិន
មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតិ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានពីរ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក
មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតិ ជាហេតុផង នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិន
មែនមានវិបាកជាប្រក្រតិ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានពីរ ៣ ។

[១៦៦] កុសិហោកុប្បច្ច័យ មានពីរ ៧ កុសិហោកុប្បច្ច័យ
មានពីរ ៧ កុសិកតិបតិប្បច្ច័យ មានពីរ ៧ កុសិអនន្តរេប្បច្ច័យ មាន
ពីរ ៧ កុសិសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានពីរ ៧ កុសិសមរោជិតេប្បច្ច័យ មាន
ពីរ ៧ កុសិអនាមនេប្បច្ច័យ មានពីរ ៧ កុសិវិស្សយេប្បច្ច័យ មានពីរ ៧

[១៧៥] នាហេតុ លេខវិចារក្រឹតក្នុងក្រុងធម្មនុញ្ញ
 នាហេតុស្ស លេខវិចារក្រឹតក្នុងក្រុងធម្មនុញ្ញស្ស មន្ត្រីជាតិ-
 ប្បដ្ឋានយេន មន្ត្រីយេន ការប្តូរឈ្មោះជាតិ ក្នុងប្រជាជន
 តំណ ។

[១៧៦] ហេតុ លេខវិចារក្រឹតក្នុងក្រុងធម្មនុញ្ញ
 នាហេតុស្ស លេខវិចារក្រឹតក្នុងក្រុងធម្មនុញ្ញស្ស មន្ត្រីជាតិ-
 ប្បដ្ឋានយេន មន្ត្រីយេន ។ នាហេតុ លេខវិចារក្រឹតក្នុង-
 ក្រុងធម្មនុញ្ញ នាហេតុស្ស លេខវិចារក្រឹតក្នុងក្រុងធម្មនុញ្ញស្ស
 មន្ត្រីជាតិប្បដ្ឋានយេន មន្ត្រីយេន ។ ហេតុ លេខវិចារក្រឹត-
 វិចារក្រឹតក្នុងក្រុងធម្មនុញ្ញ ម នាហេតុ លេខវិចារក្រឹតក្នុងក្រុងធម្ម-
 នុញ្ញ ម នាហេតុស្ស លេខវិចារក្រឹតក្នុងក្រុងធម្មនុញ្ញស្ស
 មន្ត្រីជាតិប្បដ្ឋានយេន មន្ត្រីយេន ។

[១៧៧] ការស្រាវជ្រាវប្បដ្ឋានយេន មន្ត្រីយេន ៧ ។

[១៧៨] នាហេតុ លេខវិចារក្រឹតក្នុងក្រុងធម្មនុញ្ញ
 នាហេតុស្ស លេខវិចារក្រឹតក្នុងក្រុងធម្មនុញ្ញស្ស កម្មប្ប-
 ដ្ឋានយេន មន្ត្រីយេន តំណ ។

[១៧៩] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបុរេជាកប្បដ្ឋានយេន មានសេវាអនុណបុ-
 រេជាក និងវត្តបុរេជាក មានសេវា ៣ ។

[១៨០] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
 ហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបុរេជាកប្បដ្ឋានយេន ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែន
 មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបុរេជាកប្បដ្ឋានយេន ។
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុក្តី ធម៌មិន
 មែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ
 ព្រោះបុរេជាកប្បដ្ឋានយេន ។

[១៨១] ជាបច្ច័យ ព្រោះបុរេជាកប្បដ្ឋានយេន មានសេវា ៧ ។

[១៨២] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ព្រោះបុរេជាកប្បដ្ឋានយេន មានសេវា ៣ ។

[១៧៧] ហេតុយា តិណំ អារម្មណេ នវ អធិ-
 បតិយា ន ឧទ្ទេវេ នវ សមទ្ទេវេ នវ សមាជានេ
 នវ អញ្ញចរញ្ញេ នវ វិស្សយេ នវ ទមនិស្សយេ
 នវ ចុរវានេ តិណំ បច្ឆាជានេ តិណំ ហេសេវេ
 នវ នរម្ម តិណំ ពាហារ តិណំ វត្ថុនិយេ នវ
 ណារេ តិណំ ឧត្តេ នវ សម្បយុត្តេ នវ វិប្បយុត្ត
 បញ្ច វត្ថុយា នវ ធម្មិយា នវ វិភារេ នវ
 អវិភារេ នវ ។

[១៧៨] ហេតុ នេវិចាតនេវិចានធម្មធម្មោ
 ហេតុស្ស នេវិចាតនេវិចានធម្មធម្មស្ស អារម្មណា-
 ប្បដូយេន បដូយោ សហជានប្បដូយេន បដូយោ
 ទមនិស្សយេន បដូយោ ។

[១៧៩] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ
 នអធិបតិយា នវ ។

[១៨០] ហេតុប្បដូយា នអារម្មណេ តិណំ ។

[១៨១] នហេតុប្បដូយា អារម្មណេ នវ ។

[១៧៧] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៣ ក្នុងហេតុប្បដូយ
 មានវាៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដូយ មានវាៈ ៦ ក្នុងឧទ្ទេវប្បដូយ មានវាៈ ៧
 ក្នុងសមទ្ទេវប្បដូយ មានវាៈ ៧ ក្នុងសមាជានប្បដូយ មានវាៈ ៧
 ក្នុងអញ្ញចរញ្ញប្បដូយ មានវាៈ ៧ ក្នុងវិស្សយប្បដូយ មានវាៈ ៧
 ក្នុងទមនិស្សយប្បដូយ មានវាៈ ៧ ក្នុងចុរវានប្បដូយ មានវាៈ ៣
 ក្នុងបច្ឆាជានប្បដូយ មានវាៈ ៣ ក្នុងហេសេវប្បដូយ មានវាៈ ៧
 ក្នុងនរម្មប្បដូយ មានវាៈ ៣ ក្នុងពាហារប្បដូយ មានវាៈ ៣ ក្នុងវត្ថុនិ-
 យប្បដូយ មានវាៈ ៧ ក្នុងណារេប្បដូយ មានវាៈ ៣ ក្នុងឧត្តេប្បដូយ
 មានវាៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដូយ មានវាៈ ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដូយ
 មានវាៈ ៧ ក្នុងបញ្ចប្បដូយ មានវាៈ ៧ ក្នុងវិភារេប្បដូយ មានវាៈ ៧
 ក្នុងអវិភារេប្បដូយ មានវាៈ ៧ ។

[១៨០] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
 ហេតុ ជាបដូយ នៃធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 ជាហេតុ ព្រោះការម្មណប្បដូយ ជាបដូយ ព្រោះសហជានប្បដូយ
 ជាបដូយ ព្រោះទមនិស្សយប្បដូយ ។

[១៨១] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអនុញ្ញាតប្បដូយ
 មានវាៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដូយ មានវាៈ ៧ ។

[១៨២] ក្នុងអនុញ្ញាតប្បដូយ មានវាៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[១៨៣] ក្នុងអនុញ្ញាតប្បដូយ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

យថា កុសលត្តិកោ បញ្ញាវិវស្ស អនុលោមឱ

បច្ចុទ្ទិយធម្មំ អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិយធម្មំ បច្ចុទ្ទិយា-

នុលោមធម្មំ កលិកំ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

ហេតុទុក្ខបាទីន្ទត្តិកំ ធម្មតំ ។

ហេតុទុក្ខបាទីន្ទត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[១៧២] ហេតុំ ទុច្ឆានិទ្ធិចានានិយំ ធម្មំ ប-

ដិច្ច ហេតុ ទុច្ឆានិទ្ធិចានានិយោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បជ្ជយា វិណិ ។ នហេតុំ ទុច្ឆានិទ្ធិចានានិ-

យំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ ទុច្ឆានិទ្ធិចានានិយោ

ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា វិណិ ។

កទុលាមភិ បច្ចុទ្ទិយភិ ននុលោមប្បច្ចុទ្ទិយភិ បច្ចុទ្ទិយា-

នុលាមភិ វៃចបញ្ញាវិវា ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោកយ

ហើយយ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខបាទីន្ទត្តិកៈ) បណ្ឌិត ធម្មិកវ

យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុក្ខបាទីន្ទត្តិកំ ។

ហេតុទុក្ខបាទីន្ទត្តិកំ

បដិច្ចវិវា

[១៧២] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកល្យាណជាដើម

កាន់យកហើយ ចាំឯព្រាយាជន៍ដល់ឧបាទាន^(១) ជាហេតុ អាស្រ័យ

ខ្លួនធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកល្យាណជាដើមកាន់យកហើយ

ចាំឯព្រាយាជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ រើបរិកិរាជ្ជិកំ ព្រាហេតុ-

កុប្បជ្ជិយ មានករៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន

កល្យាណជាដើមកាន់យកហើយ ចាំឯព្រាយាជន៍ដល់ឧបាទាន មិន

មែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន

កល្យាណជាដើមកាន់យកហើយ ចាំឯព្រាយាជន៍ដល់ឧបាទាន មិន

មែនជាហេតុ រើបរិកិរាជ្ជិកំ ព្រាហេតុកុប្បជ្ជិយ មានករៈ ៣ ។

១ ចាននិយំ ហេតុទុក្ខបាទីន្ទត្តិកំ ធម្មតំ ។

ហេតុ ទុក្ខានិទ្ទទានានិយម ឧបោស្ថ ទុក្ខានិទ្ទទានា-

និយម ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទុក្ខានិទ្ទទានានិយម

ធម្មោ ទម្បជ្ជនិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិណិ ។

[១៧៩] ហេតុយោ ធម្មំ អនុលោម ធម្មំ អនុលោ-

ម ធម្មំ សមនុត្តម ធម្មំ ។ បេ ។ កាស្រ័យ ធម្មំ វិចារ-

កោ ធម្មំ ។ បេ ។ កវិកាតោ ធម្មំ ។

[១៨០] ឧបោស្ថំ ទុក្ខានិទ្ទទានានិយមំ ធម្មំ

បដិច្ច ឧបោស្ថំ ទុក្ខានិទ្ទទានានិយមំ ធម្មោ ទម្បជ្ជនិ

ឧបោស្ថប្បដ្ឋយា ។

[១៨១] ហេតុំ ទុក្ខានិទ្ទទានានិយមំ ធម្មំ បដិច្ច

ធម្មំ ដែលកម្មប្រកថាដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើម កាន់យកហើយ

ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខានាម ជាហេតុ កាស្រ័យ ទ្វារទិ ដែលកម្ម

ប្រកថាដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍

ដល់ទុក្ខានាម ជាហេតុផង ទ្វារទិ ដែលកម្មប្រកថាដោយកិលេសមាន

កណ្តា ជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខានាម មិនមែន

ជាហេតុផង ទើបតែអារិយិកំ ព្រោះជាហេតុប្បដ្ឋយ មានកិរៈ ព ។

[១៨២] កុសិហេតុប្បដ្ឋយ មានកិរៈ កុសិហាម្ពណ្ណប្បដ្ឋយ

មានកិរៈ កុសិអនុត្តប្បដ្ឋយ មានកិរៈ កុសិសមនុត្តប្បដ្ឋយ មាន

កិរៈ ។ បេ ។ កុសិកម្មប្បដ្ឋយ មានកិរៈ កុសិវិបាកប្បដ្ឋយ មាន

កិរៈ ។ បេ ។ កុសិកវិកតប្បដ្ឋយ មានកិរៈ ។

[១៨៣] ធម្មំ ដែលកម្មប្រកថាដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើម

កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខានាម មិនមែនជាហេតុ

កាស្រ័យ ទ្វារទិ ដែលកម្មប្រកថាដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើម

កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខានាម មិនមែនជាហេតុ

ទើបតែអារិយិកំ ព្រោះជាហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៨៤] ធម្មំ ដែលកម្មប្រកថាដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់

យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខានាម មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ

ឧបោតុ ឧបាទិណ្ណចានាសិយោ ឧម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ឧភារម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយា ។ ឧបោតុ ឧបាទិណ្ណចានាសិយំ ធម្មំ
 មនិច្ច ឧបោតុ ឧបាទិណ្ណចានាសិយោ ឧម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ
 ឧភារម្មណាប្បដ្ឋយា ។ ឧបោតុ ឧបាទិណ្ណចានាសិយញ្ច
 ឧបោតុ ឧបាទិណ្ណចានាសិយញ្ច ធម្មំ មនិច្ច ឧបោតុ
 ឧបាទិណ្ណចានាសិយោ ឧម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ឧភារម្មណា-
 ប្បដ្ឋយា ។

(១៧៧) ឧបោតុ ឧបាទិណ្ណចានាសិយំ ធម្មំ មនិច្ច

ឧបោតុ ឧបាទិណ្ណចានាសិយោ ឧម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ឧភារម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយា ។

ខ្ញុំធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកល្ណាជាដើម កាន់យកហើយ
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ រើបើកើតឡើង ព្រោះឧភារម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មានកល្ណាជាដើម
 កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកល្ណាជាដើមកាន់
 យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ រើប
 ើកើតឡើង ព្រោះឧភារម្មណាប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមានកល្ណាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន
 កល្ណាជាដើមកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ
 ផង ខ្ញុំធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកល្ណា ជាដើមកាន់យក
 ហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុផង រើបើកើត
 ឡើង ព្រោះឧភារម្មណាប្បដ្ឋយ ។

(១៧៨) ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកល្ណាជាដើម
 កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យ
 ខ្ញុំធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកល្ណាជាដើមកាន់យកហើយ
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ រើបើកើតឡើង ព្រោះឧភារម្ម-
 ណាប្បដ្ឋយ មានពីរៈ ។

បញ្ញាវិសោ

[១៧៣] ហេតុ ទុក្ខានិទ្ទតានានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស ទុក្ខានិទ្ទតានានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-

ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

[១៧៤] ហេតុ ទុក្ខានិទ្ទតានានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស ទុក្ខានិទ្ទតានានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-

លោក្ខដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។ ធម្មោ ទុក្ខ-

និទ្ទតានានិយោ ធម្មោ ធម្មោ ហេតុស្ស ទុក្ខានិទ្ទ-

តានានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុលោក្ខដ្ឋយេន បដ្ឋ-

យោ តីណិ ។ ហេតុ ទុក្ខានិទ្ទតានានិយោ ធម្មោ

ធម្មោ ហេតុ ទុក្ខានិទ្ទតានានិយោ ធម្មោ ធម្មោ

បញ្ញាវិសោ

[១៧៣] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើម កាន់យកហើយ ពុំនឹងប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់យកហើយ ពុំនឹងប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន មាន ដរាប ។

[១៧៤] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើម កាន់យកហើយ ពុំនឹងប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់យកហើយ ពុំនឹងប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន មាន ដរាប ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់ យកហើយ ពុំនឹងប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន មិនមែនជាហេតុ ជា បច្ច័យ ខែធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើម កាន់ យកហើយ ពុំនឹងប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន មិនមែនជាហេតុ ដោយ ហេតុប្បដ្ឋយេន មានដរាប ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយ កិលេសមានកណ្តា ជាដើមកាន់យកហើយ ពុំនឹងប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខ- ទាន ជាហេតុ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើម កាន់យកហើយ ពុំនឹងប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន មិនមែនជាហេតុ

ហេតុស្ស ឧបាទិដ្ឋតានាណិយស្ស ធម្មស្ស អាមម្មណា-
ប្បដ្ឋាយន បច្ចុយោ តីណិ ។

(១៧៥) ហេតុយោ តីណិ អាមម្មណោ នវ អ.

ឧទ្ធការ នវ សមធន្តារ នវ សហជាតេ នវ វត្តា-
សាញ នវ និស្សយេ នវ ឧបទិស្សយេ នវ ចារជា-
តេ តីណិ បដ្ឋាជាតេ តីណិ កាម្ម តីណិ វិចារក
នវ អាហារ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ លាទេ តីណិ
មត្តេ នវ សម្មាយុត្តេ នវ វិច្ឆយុត្តេ មន្ទ មត្តិយេ
នវ ធន្តយោ នវ វិគតេ នវ អវិគតេ នវ ។

(១៧៦) ហេតុ ឧបាទិដ្ឋតានាណិយោ នាម្មា ហេ-

តុស្ស ឧបាទិដ្ឋតានាណិយស្ស ធម្មស្ស អាមម្មណាប្ប-
ដ្ឋាយន បច្ចុយោ សហជាតេប្បដ្ឋាយន បច្ចុ-
យោ ឧបទិស្សយេប្បដ្ឋាយន បច្ចុយោ តីណិ ។

ជាបច្ច័យ ខែនមិ ដែលកម្មប្រកថាដោយកិលេសមានគណ្ណជាដើមកាន់
យកហើយ ចាំឯងប្រយោជន៍ដល់ទុបាទាន ជាហេតុ ដោយអាមម្មណា-
ប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ។

(១៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងអាមម្មណាប្បដ្ឋាយ

មានវិវាទ ក្នុងឧទ្ធការប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងសមធន្តារប្បដ្ឋាយ មាន
វិវាទ ក្នុងសហជាតេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងវត្តាម្មនាប្បដ្ឋាយ មាន
វិវាទ ក្នុងនិស្សយេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងឧបទិស្សយេប្បដ្ឋាយ មាន
វិវាទ ក្នុងចារជាតេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងបដ្ឋាជាតេប្បដ្ឋាយ មាន
វិវាទ ក្នុងកាម្មប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងវិចារកប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុង
ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងឥន្ទ្រិយេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុង
លាទេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងមត្តេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងសម្មាយុ-
ត្តេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងវិច្ឆយុត្តេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងមន្ទប្បដ្ឋាយ
មានវិវាទ ក្នុងមត្តិយេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ក្នុងវិគតេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ
ក្នុងអវិគតេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ។

(១៧៨) នមិ ដែលកម្មប្រកថាដោយកិលេសមានគណ្ណជាដើមកាន់

យកហើយ ចាំឯងប្រយោជន៍ដល់ទុបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែនមិ
ដែលកម្មប្រកថាដោយកិលេសមានគណ្ណជាដើមកាន់យកហើយ ចាំឯង
ប្រយោជន៍ដល់ទុបាទាន ជាហេតុ ព្រោះអាមម្មណាប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះ
សហជាតេប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ព្រោះឧបទិស្សយេប្បដ្ឋាយ មានវិវាទ ។

ឧហេតុ ទុក្ខានិទ្ទតានានិយោ ឧទ្ទោ ឧហេតុស្ស
 ទុក្ខានិទ្ទតានានិយស្ស ឧម្មស្ស អាម្មណប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ សហគីតប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឧបនិស្ស-
 យប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរោគប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 បញ្ញាជាតប្បច្ចយេន បច្ចយោ វេយ្យាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ ស្មត្តិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៧៧] ឧហេតុយា នវំ ឧអាម្មណេ នវំ ឧ-
 បនិបតិយា នវំ ។

[១៧៨] ហេតុប្បច្ចយា ឧអាម្មណេ តិណិ ។

[១៧៩] ឧហេតុប្បច្ចយោ អាម្មណេ នវំ ។

យថា គុសលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ បច្ចុទ្ធិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុទ្ធិយម្បិ បច្ចុ-
 ទ្ធិយោនុលោមម្បិ កណិទំ វិវំ កាលាតត្ថំ ។

បដិប្បវិញ្ញា

[២០០] ហេតុំ អនុក្ខានិទ្ទតានានិយំ ឧម្មំ បដិប្ប

ធម៌ វេលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជានីម កាន់យកហើយ
 ពង្រីកប្រយោជន៍ផលវុទ្ធានាម មិនមែនជាហេតុ ជាច្រើន វិធាន
 វេលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជានីម កាន់យកហើយ ពង្រីក
 ជាប្រយោជន៍ផលវុទ្ធានាម មិនមែនជាហេតុ ព្រោះអាម្មណប្បច្ចយ
 ជាច្រើន ព្រោះសហគីតប្បច្ចយ ជាច្រើន ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ចយ
 ជាច្រើន ព្រោះបុរោគប្បច្ចយ ជាច្រើន ព្រោះបញ្ញាជាតប្បច្ចយ
 ជាច្រើន ព្រោះវេយ្យាប្បច្ចយ ជាច្រើន ព្រោះស្មត្តិយប្បច្ចយ ។

[១៧៧] ក្នុងឧហេតុប្បច្ចយ មានវាវៈ ៧ ក្នុងឧអាម្មណប្បច្ចយ
 មានវាវៈ ៧ ក្នុងឧបនិបតិយប្បច្ចយ មានវាវៈ ៧ ។

[១៧៨] ក្នុងឧអាម្មណប្បច្ចយ មានវាវៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[១៧៩] ក្នុងឧអាម្មណប្បច្ចយ មានវាវៈ ៧ ព្រោះឧហេតុប្បច្ចយ ។
 អនុលោមក្តី បច្ចុទ្ធិយក្តី អនុលោមប្បច្ចុទ្ធិយក្តី បច្ចុទ្ធិយោនុលោម
 ក្តី វេលកម្មវាវៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ វេលកម្មវាវៈកប់ហើយ យិនិណា
 (ក្នុងហេតុទុក្ខទោចិខត្តិកៈ) បណ្ឌិត ធម្មិកបំ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិញ្ញា

[២០០] ធម៌ វេលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជានីម
 មិនកាន់យកហើយ វែកជាប្រយោជន៍ផលវុទ្ធានាម ជាហេតុ អាស្រ័យ

ហេតុ អនុចារិក្ខណាណាមិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ

ហេតុប្បជ្ឈយា តីណិ ។ ធម្មោតុំ អនុចារិក្ខ-

ណាណាមិយំ ធម្មំ មនិច្ច ធម្មោតុំ អនុចារិក្ខណា-

ណិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បជ្ឈយា តីណិ ។

ហេតុំ អនុចារិក្ខណាណាមិយេត្ថ ធម្មោតុំ អនុចារិក្ខ-

ណាណាមិយេត្ថ ធម្មំ មនិច្ច ហេតុ អនុចារិក្ខណា-

ណិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បជ្ឈយា តីណិ ។

(២០០) ហេតុយា នវ អាម្មណេ នវ អធិប-

តិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ សហាយេត

នវ អត្តមតោ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ

បុរោហិតេ នវ អាសេវនេ នវ តម្កេ នវ វិចារក

ទូរមិ ដែលកម្មប្រកបដោយគិលេសមានកណ្តាជាដើម ចំនកាន់យក

ហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បជ្ឈយ មានករៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយគិលេសមាន

កណ្តាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន

មែនជាហេតុ ពោធិ៍យ ទូរមិ ដែលកម្មប្រកបដោយគិលេសមាន

កណ្តាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន

មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ឈយ មានករៈ ៣ ។

ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយគិលេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យកហើយ

តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ពោធិ៍យ ទូរមិ ដែល

កម្មប្រកបដោយគិលេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រ-

យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុផង ទូរមិ ដែលកម្មប្រកបដោយគិលេស

មានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិន

មែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ឈយ មានករៈ ៣ ។

(២០១) ក្នុងហេតុប្បជ្ឈយ មានករៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បជ្ឈយ

មានករៈ ៧ ក្នុងកិច្ចកិច្ចប្បជ្ឈយ មានករៈ ៧ ក្នុងវិនិច្ឆ័យប្បជ្ឈយ មានករៈ ៧

ក្នុងសមនន្តប្បជ្ឈយ មានករៈ ៧ ក្នុងសហាយប្បជ្ឈយ មានករៈ ៧ ក្នុង

អត្តមតាប្បជ្ឈយ មានករៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បជ្ឈយ មានករៈ ៧ ក្នុងឧប-

និស្សយប្បជ្ឈយ មានករៈ ៧ ក្នុងបុរោហិតប្បជ្ឈយ មានករៈ ៧ ក្នុងអា-

សេវនប្បជ្ឈយ មានករៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បជ្ឈយ មានករៈ ៧ ក្នុងវិចារកប្បជ្ឈយ

ឯកំ អាហារ ឯវ វត្ថុនិយម ឯវ លាមក

ឯវ សម្បយុត្ត ឯវ វិញ្ញយុត្ត ឯវ អន្តិយា ឯវ

ឯវ ឧត្តិយា ឯវ វិភតេ ឯវ វិភតេ ឯវ ។

[២០២] ឯហេតុ អនុចានិទ្ធុចានានិយម ឯម្ល៉ ឯ

ឯវ ឯហេតុ អនុចានិទ្ធុចានានិយម ឯម្ល៉ា ឯវ ឧត្តិ

ឯវ ហេតុវិញ្ញយុត្ត ។

[២០៣] ហេតុ អនុចានិទ្ធុចានានិយម ឯម្ល៉ ឯវ ឯវ

ឯហេតុ អនុចានិទ្ធុចានានិយម ឯម្ល៉ា ឯវ ឧត្តិ

ឯវ ហេតុវិញ្ញយុត្ត ។ ឯហេតុ អនុចានិទ្ធុ

ចានានិយម ឯម្ល៉ ឯវ ឯវ ឯហេតុ អនុចានិទ្ធុចានានិ

យម ឯម្ល៉ា ឯវ ឧត្តិ ឯវ ហេតុវិញ្ញយុត្ត ។

មានវាៈ ១ ក្នុងភាពវិញ្ញយុត្ត មានវាៈ ៧ ក្នុងវត្ថុនិយមវិញ្ញយុត្ត មានវាៈ ៧

ក្នុងលាមកវិញ្ញយុត្ត មានវាៈ ៧ ក្នុងសម្បយុត្តវិញ្ញយុត្ត មានវាៈ ៧ ក្នុងវិញ្ញ

យុត្តវិញ្ញយុត្ត មានវាៈ ៧ ក្នុងអន្តិយាវិញ្ញយុត្ត មានវាៈ ៧ ក្នុងឧត្តិយាវិញ្ញយុត្ត មាន

វាៈ ៧ ក្នុងវិភតេវិញ្ញយុត្ត មានវាៈ ៧ ក្នុងវិភតេវិញ្ញយុត្ត មានវាៈ ៧ ។

[២០២] ឯមិ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើម

មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ

អាស្រ័យ ឆ្លុវឆមិ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមិន

កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ រឺច

កើតឡើង ព្រោះវាមានវិញ្ញយុត្ត មានវាៈ ២ ។

[២០៣] ឯមិ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើម

មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ឆ្លុវឆមិ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមាន

កណ្តាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ រឺចកើតឡើង ព្រោះវាមានវិញ្ញយុត្ត ។

សហជាតករោមិ ចច្ចយករោមិ និស្សយ-

ករោមិ សំសម្ពុករោមិ សម្បយុត្តករោមិ

មនិច្ចកំសេតិសា វិជ្ជាវេតនា ។

បញ្ញាវិណិ

[២០៧] ហេតុ អនុចាតិទ្ធិចាតានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស អនុចាតិទ្ធិចាតានិយស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-

ច្បុច្ចយេន ចច្ចយោ តីណិ ។

[២០៨] ហេតុ អនុចាតិទ្ធិចាតានិយោ ធម្មោ

ហេតុស្ស អនុចាតិទ្ធិចាតានិយស្ស ធម្មស្ស ការច្ន-

ណាច្បុច្ចយេន ចច្ចយោ តីណិ ។ នហេតុ អនុចា-

តិទ្ធិចាតានិយោ ធម្មោ នហេតុស្ស អនុចាតិទ្ធិចាតា-

និយស្ស ធម្មស្ស ការច្នណាច្បុច្ចយេន ចច្ចយោ ន ។

សហជាតករោក្កិ ចច្ចយករោក្កិ និស្សយករោក្កិ សំសម្ពុករោក្កិ

សម្បយុត្តករោក្កិ ដូចគ្នានឹងមនិច្ចករោក្កិ បណ្ឌិត ភយ្យ

ទ្យតិស្តារាជនិច្ចះ ។

បញ្ញាវិណិ

[២០៧] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានគណ្ណ ជាដើមមិន
កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ជាហេតុ ជាច្បឹយ នៃ
ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានគណ្ណ ជាដើមមិនកាន់យកហើយ
តែជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ជាហេតុ ដោយហេតុច្បឹយ មានករៈ ៣ ។

[២០៨] ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានគណ្ណ ជាដើមមិន
កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ជាហេតុ ជាច្បឹយ នៃ
ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានគណ្ណ ជាដើម មិនកាន់យកហើយ
តែជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ជាហេតុ ព្រោះការម្បណច្បឹយ មាន
ករៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានគណ្ណ ជាដើមមិនកាន់
យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន មិនមែនជាហេតុ ជាច្បឹយ -
នៃធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានគណ្ណ ជាដើមមិនកាន់យកហើយ
តែជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន មិនមែនជាហេតុ ព្រោះការម្បណច្បឹយ
មានករៈ ៤ ។

[២០៧] ឃោតុ អនុតានិទ្ធុតានានិយោ ធម្មោ

ឃោតុស្ស អនុតានិទ្ធុតានានិយស្ស ធម្មស្ស អនិច្ច-

និច្ចន្តយេន មច្ចយោ អាម្ពណានិមតិ សហជាតា-

និមតិ វីណិ ។ ឃោតុ អនុតានិទ្ធុតានានិយោ

ធម្មោ ឃោតុស្ស អនុតានិទ្ធុតានានិយស្ស ធម្មស្ស

អនិច្ចនិច្ចន្តយេន មច្ចយោ អាម្ពណានិមតិ សហ-

ជាតានិមតិ ឃេ ។

[២០៨] ឃោតុ អនុតានិទ្ធុតានានិយោ ធម្មោ

ឃោតុស្ស អនុតានិទ្ធុតានានិយស្ស ធម្មស្ស ឧប-

និស្សយច្ចន្តយេន មច្ចយោ អាម្ពណូបនិស្សយោ

អនន្តរូបនិស្សយោ មកត្តរូបនិស្សយោ ឃេ ។

[២០៩] ឃោតុ អនុតានិទ្ធុតានានិយោ ធម្មោ

[២០៧] ធម៌ វេលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន

កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាច្រើន

នៃធម៌ វេលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យក

ហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ

បានដល់ការម្សោយចិត្ត និងសហជាតាចិត្ត មានវិវេ ។ ធម៌ វេល

កម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រ-

យោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋិយ បានដល់

ការម្សោយចិត្ត និងសហជាតាចិត្ត មានវិវេ ។

[២១០] ធម៌ វេលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើមមិន

កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាច្រើន នៃ

ធម៌ វេលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យកហើយ

តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយឧបនិស្សយច្ចន្តិយ បាន

ដល់ការម្សោយចិត្ត អនន្តរូបនិស្សយ និងមកត្តរូបនិស្សយ មាន

នោហតុស្ស អនុបាទិដ្ឋនាទានិយស្ស ធម្មស្ស បុរា-
ជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ វរាច្ឆណបុរាជាតំ តិណំ ។

[២០២] ោហតុយោ តិណំ អារម្មណេ នវ
អនិចតិយោ នវ អនន្តរេ នវ សកនន្តរេ នវ សហ-
ជាតេ នវ អត្តមក្ខេ នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ
នវ វុទ្ធជារត តិណំ បច្ឆាជាត តិណំ វរាស-
រិទេ នវ កម្ម តិណំ អហារេ តិណំ វត្ថុយេ
នវ ឈារិទេ តិណំ មន្តេ នវ សម្មយុត្តេ នវ វិប្ប-
យុត្តេ តិណំ អត្ថិយោ នវ ធម្មិយោ នវ វិកតេ នវ
អវិកតេ នវ ។

[២០៣] ោតុ អនុបាទិដ្ឋនាទានិយោ ធម្មា
ោតុស្ស អនុបាទិដ្ឋនាទានិយស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណាប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បច្ចុ-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ វេលាកម្មប្រកថាដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមិន
កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ដោយ
បុរាជាកប្បច្ច័យ បានដល់ការប្បណបុរាជាក មានវារៈ ឆ ។

[២០៤] ក្កិវោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ឆ ក្កិវោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ វ
ក្កិវោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ក្កិវោតុប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ក្កិ
សមនុប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ក្កិសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ក្កិ
អត្តមក្ខេប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ក្កិវិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ក្កិឧប-
និស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ក្កិបុរាជាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ឆ ក្កិបច្ចុ-
ជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ឆ ក្កិអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ក្កិក្កុប្ប-
ច្ច័យ មានវារៈ ឆ ក្កិអហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ឆ ក្កិវត្ថុយប្បច្ច័យ
មានវារៈ វ ក្កិឈារិទេប្បច្ច័យ មានវារៈ ឆ ក្កិមន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ វ
ក្កិសម្មយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ក្កិវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ឆ
ក្កិអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ក្កិធម្មិប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ក្កិវិកតប្បច្ច័យ
មានវារៈ វ ក្កិអវិកតប្បច្ច័យ មានវារៈ វ ។

[២០៥] ធម៌ វេលាកម្មប្រកថាដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើម
មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
វិនិច្ឆ័យ វេលាកម្មប្រកថាដោយកិលេសមានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ
តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដោយការប្បណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ
ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២១២] នហេតុយា នវំ នអាវច្ឆុណ នវំ ។

[២១៥] ហេតុប្បដ្ឋយោ នអាវច្ឆុណ តីណិ ។

[២១៦] នហេតុប្បដ្ឋយា អាវច្ឆុណ នវំ ។

យថា កុសលភ្នំតោ មញ្ញាភិវឌ្ឍ អនុលោមធម្មិ

បដ្ឋនីយធម្មិ អនុលោមធម្មដ្ឋនីយធម្មិ បដ្ឋនីយានុ-

លោមធម្មិ តណិវំ វវំ តាលាតង្គំ ។

បដិច្ចវិវា

[២១៧] ហេតុ អនុបាទិទ្ធអនុបាទានិយំ ធម្មំ

មជ្ជិ ហេតុ អនុបាទិទ្ធអនុបាទានិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ នហេតុ អនុបាទិទ្ធអនុបា-

ទានិយំ ធម្មំ មជ្ជិ នហេតុ អនុបាទិទ្ធអនុបាទា-

និយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[២១២] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយា មានវាវៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ

មានវាវៈ ៧ ។

[២១៥] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៣ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១៦] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមក្តី បដ្ឋនីយក្តី អនុលោមប្បដ្ឋនីយក្តី បដ្ឋនីយេនុលោមក្តី

នៃបញ្ញាវាវៈ ក្នុងកុសលភ្នំកៈ ដែលលោកលាបាយ យ៉ាងណា

(ក្នុងនហេតុទុក្ខបាទិទ្ធអនុក្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

[២១៧] ធម៌ ដែលកម្មប្រកថាដោយគិលេសមានកណ្តា ជាដើម

មិនកាន់យកហើយ ពុំនឹងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ជាហេតុ អា-

ស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកថាដោយគិលេសមានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់

យកហើយ ពុំនឹងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន ជាហេតុ ទើបតើខ្សឹប

ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលកម្មប្រកថាដោយគិលេស

មានកណ្តា ជាដើមមិនកាន់យកហើយ ពុំនឹងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន

មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ដែលកម្មប្រកថាដោយគិលេស មាន

កណ្តា ជាដើម មិនកាន់យកហើយ ពុំនឹងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ទុក្ខទាន

មិនមែនជាហេតុ ទើបតើខ្សឹប ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ៣ ។

ហេតុ អនុចាទិទ្ធិអនុចាគានិយម្យ ឧហេតុ អនុចាទិទ្ធិ-

អនុចាគានិយម្យ ធម្មំ បដិទ្ធិ ហេតុ អនុចាទិទ្ធិអនុកា-

គានិយោ ឧទ្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុឡត្ថយោ តិណំ ។

[២១៨] ហេតុយា ឧវ អារម្មណំ ឧវ អនិប-

តិយោ ឧវ អនន្តរា ឧវ សមនន្តរា ឧវ សរណជា-

រោ ឧវ អត្ថាមត្តោ ឧវ ធិស្សយោ ឧវ ឧបធិស្ស-

យោ ឧវ បុរេជានោ ឧវ អានេវាទេ ឧវ កុរុយ្យ ឧវ

វិទានេត ឧវ អាយាមា ឧវ ក្រិច្ចិយោ ឧវ ឈានេ

ឧវ ឧត្តោ ឧវ សម្បយុត្តោ ឧវ វិច្ឆយុត្តោ ឧវ

អភិយោ ឧវ ឧត្តិយោ ឧវ វិទានេត ឧវ អវិទានេត ឧវ ។

ធម៌ ដែលកម្មប្រកថាដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើម មិនកាន់យកហើយ

ពុំនឹងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ កាស្រ័យ ទូរធម៌ ដែលកម្ម

ប្រកថាដោយកិលេសមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ពុំនឹងមិនជាប្រ-

យោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុផល ទូរធម៌ ដែលកម្មប្រកថាដោយកិលេស

មានកណ្តាជាដើមមិនកាន់យកហើយ ពុំនឹងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន

មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្បងៗ មានពីរ ៗ ។

[២១៩] កុណិហេតុច្បងៗ មានពីរៈ កុណិអារម្មណច្បងៗ មាន

ពីរៈ កុណិអនិបតិច្បងៗ មានពីរៈ កុណិអនន្តរាច្បងៗ មានពីរៈ

កុណិសមនន្តរាច្បងៗ មានពីរៈ កុណិសរណជាច្បងៗ មានពីរៈ កុណិ

អត្ថាមត្តច្បងៗ មានពីរៈ កុណិធិស្សយោច្បងៗ មានពីរៈ កុណិឧប-

ធិស្សយោច្បងៗ មានពីរៈ កុណិបុរេជានច្បងៗ មានពីរៈ កុណិអ-

ានេវាទច្បងៗ មានពីរៈ កុណិកុរុយ្យច្បងៗ មានពីរៈ កុណិសរណច្បងៗ

មានពីរៈ កុណិកុរុយ្យច្បងៗ មានពីរៈ កុណិវិទានេតច្បងៗ មាន

ពីរៈ កុណិអាយាមាច្បងៗ មានពីរៈ កុណិក្រិច្ចិយោច្បងៗ មាន

ពីរៈ កុណិឈានេច្បងៗ មានពីរៈ កុណិឧត្តោច្បងៗ មានពីរៈ កុណិ

សម្បយុត្តច្បងៗ មានពីរៈ កុណិវិច្ឆយុត្តច្បងៗ មានពីរៈ កុណិ

អភិយោច្បងៗ មានពីរៈ កុណិឧត្តិយោច្បងៗ មានពីរៈ កុណិវិទានេតច្បងៗ

មានពីរៈ កុណិអវិទានេតច្បងៗ មានពីរៈ ។

[២១៧] ហេតុ អនុចានិទ្ធិអនុចានានិយំ ធម្មំ

បដិច្ច ហេតុ អនុចានិទ្ធិអនុចានានិយោ ធម្មោ ឧប្ប-
ស្តតិ នមនិបតិច្ចដ្ឋយា ។

[២២០] នមនិបតិយោ ធម្មំ ឧប្បាដាតោ ធម្មំ

ធម្មដ្ឋាដាតោ ធម្មំ ឧអាសាវាទ ធម្មំ ឧត្តរម្ម តិណិ
នវិចារោ ធម្មំ ឧវិច្ចយុត្តោ ធម្មំ ។

[២២១] ហេតុប្បដ្ឋយោ នមនិបតិយោ ធម្មំ ។

[២២២] នមនិបតិច្ចដ្ឋយោ ហេតុយា ធម្មំ ។

សហាសាភកោមិ បច្ចយកកោមិ និស្សយកកោមិ

សំសដ្ឋកកោមិ សម្មយុត្តកកោមិ បដិច្ចកក-

សនិសា វិទ្ធារាតថា ។

បញ្ញាវិវា

[២២៣] ហេតុ អនុចានិទ្ធិអនុចានានិយោ ធម្មោ

[២១៧] ធម្មំ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានគណ្តា ជាដើមមិន

កាន់យកហើយ ពុំនឹងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ កាស្រីយ
នូវធម្មំ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានគណ្តា ជាដើម មិនកាន់យក
ហើយ ពុំនឹងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ដើមកើតឡើង
រក្សានៃអធិបតិច្ចដ្ឋយ ។

[២២០] ក្នុងនមនិបតិច្ចដ្ឋយ មានការៈ ៦ ក្នុងឧប្បាដាតោ មាន
ការៈ ៧ ក្នុងឧប្បាដាតោ មានការៈ ៧ ក្នុងឧត្តរម្ម មានការៈ ៧
ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានការៈ ៧ ក្នុងវិច្ចយុត្តោ មានការៈ ៧ ក្នុងវិច្ច-
យុត្តោ មានការៈ ៧ ។

[២២១] ក្នុងនមនិបតិច្ចដ្ឋយ មានការៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២២២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានការៈ ៦ ព្រោះនមនិបតិច្ចដ្ឋយ ។
សហាសាភក្កិ បច្ចយកក្កិ និស្សយកក្កិ សំសដ្ឋកក្កិ
សម្មយុត្តកក្កិ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចកក្កិ បណ្ឌិត ឧប្បនិ
ពិស្តារផលិត ។

បញ្ញាវិវា

[២២៣] ធម្មំ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមានគណ្តា ជាដើម
មិនកាន់យកហើយ ពុំនឹងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ

ហេតុស្ប អនុចាធិន្ទអនុចាតាធិយស្ប ធម្មស្ប ហេ

តុម្បច្ច្រយេន ធម្មយោ តីណិ ។

[២២៤] ហេតុ អនុចាធិន្ទអនុចាតាធិយ

ធម្មោ ហេតុស្ប អនុចាធិន្ទអនុចាតាធិយស្ប ធម្មស្ប

អាម្មណប្បច្ច្រយេន ធម្មយោ តីណិ ។

[២២៥] ហេតុយោ តីណិ អាម្មណ តីណិ

អធិបតិយោ ន អនុចោ នវ សមនុចោ នវ សមា

នាតេ នវ អត្ថាមញ្ញោ នវ ធិស្សយេ នវ ឧបនិស្ស្ទ

យេ នវ កក្កេ តីណិ វិចារេ នវ អាណាវ តី

ណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ណារេ តីណិ ធកេ នវ សម្ប

យុត្តេ នវ វិប្បយុត្តេ នវ អត្ថិយោ នវ នត្ថិយោ នវ

វិកតេ នវ អវិកតេ នវ ។

ឯបច្ច្រយ វិនិច្ឆ័យ វិសេសម្បប្រកថោយកិលសោនកណ្ត ជាដើមមិនកាន់
យកហើយ ពិនិមិត្តជាប្រយោជន៍ដល់វិទ្យាពាទ ជាហេតុ ដោយហេតុ
ច្បាប់យ មានករណ៍ ។

[២២៦] ធម៌ វិសេសម្បប្រកថោយកិលសោនកណ្ត ជាដើមមិន
កាន់យកហើយ ពិនិមិត្តជាប្រយោជន៍ដល់វិទ្យាពាទ មិនមែនជាហេតុ
ឯបច្ច្រយ វិនិច្ឆ័យ វិសេសម្បប្រកថោយកិលសោនកណ្ត ជាដើមមិន
កាន់យកហើយ ពិនិមិត្តជាប្រយោជន៍ដល់វិទ្យាពាទ មិនមែនជាហេតុ
ដោយអាម្មណប្បច្ច្រយ មានករណ៍ ។

[២២៧] ក្នុងហេតុច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច្រយ
មានករណ៍ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច្រយ មានករណ៍ ក្នុងឧបនិស្ស្ទច្បាប់យ មាន
ករណ៍ ក្នុងសមនុចោច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុងសមាណាច្បាប់យ មាន
ករណ៍ ក្នុងអត្ថាមញ្ញាច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុងធិស្សយច្បាប់យ មានករណ៍
ក្នុងឧបនិស្ស្ទយច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុងកក្កេច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុង
វិចារេច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុងអាណាច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុងតីណិ
ច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុងឥន្ទ្រិយេច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុងណារេច្បាប់យ
មានករណ៍ ក្នុងធកេច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុងសម្បយុត្តេច្បាប់យ មាន
ករណ៍ ក្នុងវិប្បយុត្តេច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុងអត្ថិយោច្បាប់យ មាន
ករណ៍ ក្នុងនត្ថិយោច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុង
វិកតេច្បាប់យ មានករណ៍ ក្នុងអវិកតេច្បាប់យ មានករណ៍ ។

[២២២] ហេតុ អនុចាតិទ្ធិអនុចាតាទិយស្ស ធម្មោ
 ហេតុស្ស អនុចាតិទ្ធិអនុចាតាទិយស្ស ធម្មស្ស ស
 ហេតុប្បដ្ឋានយន្តិ បច្ចាយា ឧបដិស្សយប្បដ្ឋាយន
 បច្ចាយោ ។

[២២៣] ធម្មោហេតុយា ធម្មោ ធម្មោប្បដ្ឋាយោ ធម្មោ ។

[២២៤] ហេតុប្បដ្ឋាយា ធម្មោប្បដ្ឋាយោ ធម្មោ ។

[២២៥] ធម្មោហេតុប្បដ្ឋាយា អារម្មណេ ធម្មោ ។

យថា កុសលន្តិកេ បច្ចុប្បន្នេស្ស អនុលោម
 មធឿ វច្ឆនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋានិយម្បិ បច្ចុ
 ដិយានុលោមម្បិ គណិតំ វេ គណេតន្តំ ។

ហេតុទុក្ខសង្កេតន្តិកំ ធម្មំ ។

ហេតុទុក្ខសង្កេតន្តិកំ

បដិច្ចវិកោ

[២៣០] ហេតុ សង្កេតន្តិកំ សង្កេតន្តិកំ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ សង្កេតន្តិកំ សង្កេតន្តិកំ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានិ

[២២៦] ធម្មំ ដែលកម្មប្រកបដោយតិរលលមានកណ្តាជាដើម
 មិនកាន់យកហើយ ចាំនិមិត្តជាប្រយោជន៍ដល់ទុប្បាទន ជាហេតុ ជា
 បច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ដែលកម្មប្រកបដោយតិរលលមានកណ្តាជាដើមមិនកាន់
 យកហើយ ចាំនិមិត្តជាប្រយោជន៍ដល់ទុប្បាទន ជាហេតុ ដោយសហ
 ជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបដិស្សយប្បច្ច័យ ។

[២២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវិវាទ ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ
 មានវិវាទ ។

[២២៨] ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មានវិវាទ ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២៩] ក្នុងការមូលប្បច្ច័យ មានវិវាទ ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្តី បច្ចុដិយក្តី អនុលោមប្បច្ច័យក្តី បច្ចុដិយានុលោមក្តី
 វិនិច្ឆ័យក្តី ក្នុងកុសលន្តិកៈ ដែលលោកចាំហើយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងហេតុទុក្ខទុប្បាទន្តិកៈ) បណ្តា ឧប្បដ្ឋានំ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចំ ហេតុទុក្ខសង្កេតន្តិកំ ។

ហេតុទុក្ខសង្កេតន្តិកំ

បដិច្ចវិកោ

[២៣០] ធម្មំ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ចាំនិមិត្តដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ កាលស្រីយ ឆ្លុះឆ្លាយ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ចាំនិមិត្តដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ហើយក៏ត្រូវដំ

ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ នហេតុ សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេ-
 សិតំ ធម្មំ វដិច្ច នហេតុ សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិ-
 កោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។
 ហេតុ សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិតកា នហេតុ សន្តិលិដ្ឋ-
 សន្តិលេសិតកា ធម្មំ វដិច្ច ហេតុ សន្តិលិដ្ឋសន្តិ-
 លេសិតោ នធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។

[២៧១] ហេតុយា នវ វដិច្ចលោ នវ អតិ-
 បតិយា នវ ។ ២ ។ កធម្ម នវ កាយាវេ នវ ។ ២ ។
 អវិភវេន នវ ។

[២៧២] នហេតុ សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិតំ ធម្មំ
 វដិច្ច នហេតុ សន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិតោ នធម្មា ឧប្ប-
 ជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា ។

ព្រាហ្មហេតុប្បដ្ឋយ មានវៈ ៣ ។ ធមិ វេលប្រកថាយសេចក្តីសៅហ្មង
 ព័ន្ធករដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាចមិ វេល
 ប្រកថាយសេចក្តីសៅហ្មង ព័ន្ធករដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រាហ្មហេតុប្បដ្ឋយ មានវៈ ៣ ។ ធមិ វេល
 ប្រកថាយសេចក្តីសៅហ្មង ព័ន្ធករដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ
 កាស្រីយ ខ្លាចមិ វេលប្រកថាយសេចក្តីសៅហ្មង ព័ន្ធករដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង ជាហេតុផង ខ្លាចមិ វេលប្រកថាយសេចក្តីសៅហ្មង ព័ន្ធករ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រាហ្មហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវៈ ៣ ។

[២៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវៈ ៧ ក្នុងអតិបតិប្បដ្ឋយ មានវៈ ៧ ។ ២ ។ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ
 មានវៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវៈ ៧ ។ ២ ។ ក្នុងអវិភវប្បដ្ឋយ
 មានវៈ ៧ ។

[២៧២] ធមិ វេលប្រកថាយសេចក្តីសៅហ្មង ព័ន្ធករដល់-
 សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាចមិ វេលប្រកថាយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ព័ន្ធករដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រាហ្មហេតុប្បដ្ឋយ ។

(២៣៣) ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ ឧអនិបតិយ្យន្តយោ ។

(២៣៤) ឧហេតុយោ ឯកំ ឧអនិបតិយោ នវំ
ឧប្បដាទេ នវំ ឧបព្វដាទេ នវំ ឧអារសវេ នវំ
ឧកម្មេ តិណិ នវិចារេ នវំ ឧវិប្បយុត្តេ នវំ ។
: ២៣៥ : ហេតុធម្មន្តយោ ឧអនិបតិយោ នវំ ។

: ២៣៦ : ឧហេតុធម្មន្តយោ អារម្មណេ ឯកំ ។
សហជាតតិរោមិ បច្ចយតិរោមិ ធិស្សយតិ-
រោមិ សំសដ្ឋតិរោមិ សម្មយុត្តតិរោមិ បដិច្ច-
តិរសនិសា វិគ្គារេនត្វា ។

បញ្ញាវិវា

(២៣៧) ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ឧប្បស្ស ហេ-
តុធម្មន្តយោ បច្ចយោ តិណិ ។

(២៣៨) ធមិ វេលប្រកយដាយសេចក្តីសៅញ្ញិ ពំនីគូដល់
សេចក្តីសៅញ្ញិ ជាហេតុ កាស្រ័យ ឆ្ងៃធមិ វេលប្រកយដាយសេចក្តី
សៅញ្ញិ ពំនីគូដល់សេចក្តីសៅញ្ញិ ជាហេតុ វេលាកិកៈឡើង ព្រោះ
ឧអនិបតិយ្យន្តយ ។

(២៣៩) ក្នុងនាហេតុប្បន្តយ មានវា: ១ ក្នុងឧអនិបតិយ្យន្តយ
មានវា: ៧ ក្នុងឧប្បដាទេប្បន្តយ មានវា: ៧ ក្នុងឧបព្វដាទេប្បន្តយ
មានវា: ៧ ក្នុងឧអារសវេប្បន្តយ មានវា: ៧ ក្នុងឧកម្មេប្បន្តយ មាន
វា: ៧ ក្នុងឧវិចារេប្បន្តយ មានវា: ៧ ក្នុងឧវិប្បយុត្តេប្បន្តយ មានវា: ៧ ។

(២៤០) ក្នុងឧអនិបតិយ្យន្តយ មានវា: ៧ ព្រោះហេតុប្បន្តយ ។
(២៤១) ក្នុងកាម្មណប្បន្តយ មានវា: ១ ព្រោះនាហេតុប្បន្តយ ។
សហជាតតិរោមិ បច្ចយតិរោមិ ធិស្សយតិរោមិ សំសដ្ឋតិរោមិ
សម្មយុត្តតិរោមិ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចតិរោមិ បណ្ឌិត កម្សិ
ឡដ៏ស្តារដើម្បី ។

បញ្ញាវិវា

(២៤២) ធមិ វេលប្រកយដាយសេចក្តីសៅញ្ញិ ពំនីគូដល់
សេចក្តីសៅញ្ញិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វាធមិ វេលប្រកយដាយសេចក្តី
សៅញ្ញិ ពំនីគូដល់សេចក្តីសៅញ្ញិ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បន្តយ
មានវា: ៧ ។

[២៣៨] ហេតុ សន្តិសិទ្ធិសន្តិសុខសិរីភាព ធម្មា

ហេតុស្ស សន្តិសិទ្ធិសន្តិសុខសិរីភាពស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាច្បូច្ចយេនិ ចត្វាយា នវ ។

[២៣៩] ហេតុ សន្តិសិទ្ធិសន្តិសុខសិរីភាព ធម្មា

ហេតុស្ស សន្តិសិទ្ធិសន្តិសុខសិរីភាពស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាច្បូច្ចយេនិ ចត្វាយា នាវុណាចិបទិ នវ ។

[២៤០] ហេតុយា តិណិ អាម្មណា នវ អា-

និបទិយា នវ អនន្តរ នវ សមនន្តរ នវ សាណ-
ជានេ នវ វញ្ញមាត្រ នវ វិស្សយេ នវ ឧបទិស្ស-
យេ នវ អាសវិទ នវ កាច្ឆ តិណិ អាណាវ
តិណិ វុទ្ធិយេ តិណិ ណារន តិណិ វាត្ត តិណិ
សម្មយុវុត្ត នវ វាទិយា នវ ធម្មិយា នវ វិកតេ
នវ វិកតេ នវ ។

[២៣៨] ធម៌ វិស្សកថាដោយសេចក្តីសៅហ្មង ចាំភ័ក្ត្រដល់

សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ វិសេស(ច្រកចោយសេចក្តី
សៅហ្មង ចាំភ័ក្ត្រដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយធម្មណាច្បូច្ចយ
មានវា: ៧ ។

[២៣៩] ធម៌ វិស្សកថាដោយសេចក្តីសៅហ្មង ចាំភ័ក្ត្រដល់

សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ វិសេស(ច្រកចោយសេចក្តី
សៅហ្មង ចាំភ័ក្ត្រដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ
បានដល់វាវុណាចិបទិ មានវា: ៧ ។

[២៤០] ក្នុងហេតុច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងអាម្មណាច្បូច្ចយ មាន

វា: ៧ ក្នុងនិបទិច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងអនន្តរច្បូច្ចយ មានវា: ៧
ក្នុងសមនន្តរច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងសាណាច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុង
វញ្ញមាត្រច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងវិស្សយច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងឧប-
ទិស្សយច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងអាសវិទច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងកាច្ឆ-
ច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងអាណាច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងវុទ្ធិយច្បូច្ចយ
មានវា: ៧ ក្នុងណារនច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងវាត្តច្បូច្ចយ មានវា: ៧
ក្នុងសម្មយុវុត្តច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងវាទិយាច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុង
ធម្មិយាច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងវិកតេច្បូច្ចយ មានវា: ៧ ក្នុងវិកតេច្បូច្ចយ
មានវា: ៧ ។

(២២០) ហេតុ សន្តិលីដ្ឋសន្តិលសិកោ ធម្មោ
ហេតុស្ស សន្តិលីដ្ឋសន្តិលសិកាស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាប្បដូយេនិ មច្ចយោ សហជាតប្បដូយេន មច្ច-
យោ ឧបនិស្សយប្បដូយេន មច្ចយោ ។

(២២២) នហេតុយា នវ ននារម្មណេ នវ ។

(២២៣) ហេតុប្បដូយា ននារម្មណេ តិណិ ។

(២២៤) នហេតុប្បដូយា អារម្មណេ នវ ។

យថា កុសលទ្ធិកោ មជ្ឈានិវាស្ស អនុ-
លោមម្បិ មច្ចនិយម្បិ អនុលោមប្បដូនិ-
យម្បិ មច្ចនិយានុលោមម្បិ តណិចំ វិ-
តលោតតំ ។

បដិច្ចវិញ្ញាណ

(២២៥) ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលសិកា ធម្មំ
មនិច្ច ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលសិកោ ធម្មោ
ឧប្បដូនិ ហេតុប្បដូយា តិណិ ។ នហេតុ
អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលសិកា ធម្មំ មនិច្ច ន-
ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលសិកោ ធម្មោ ឧប្បដូនិ

(២២១) ធមិ វេលប្រកថោយោសចក្កិសាវហ្មនិ តំនិគ្គវេល
សចក្កិសាវហ្មនិ ជាហេតុ ជាចន្ទយ វៃធមិ វេលប្រកថោយោសចក្កិ
សាវហ្មនិ តំនិគ្គវេលសចក្កិសាវហ្មនិ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បដូយ
ជាចន្ទយ ដោយសហជាតប្បដូយ ជាចន្ទយ ដោយឧបនិស្សយប្បដូយ ។

(២២២) ក្នុងនហេតុប្បដូយ មានវិវា ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដូយ
មានវិវា ៧ ។

(២២៣) ក្នុងនការម្មណប្បដូយ មានវិវា ៧ ព្រោះហេតុប្បដូយ។

(២២៤) ក្នុងនការម្មណប្បដូយ មានវិវា ៧ ព្រោះនហេតុប្បដូយ។
អនុលោមក្ខិ មច្ចនិយក្ខិ កុសលមច្ចនិយក្ខិ មច្ចនិយានុលោម
ក្ខិ វៃចញ្ញាវា ក្នុងកុសលក្ខិ វេលលោកថាហិយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុកុសលិលីដ្ឋក្ខិ) មណ្ឌិត គប្បិចំ យ៉ាងនោះវិ ។

បដិច្ចវិញ្ញាណ

(២២៥) ធមិ វេលមិប្រកថោយោសចក្កិសាវហ្មនិ វៃ
គ្គវេលសចក្កិសាវហ្មនិ ជាហេតុ ពាស្រ័យ ច្ចវៃធមិ វេល
មិប្រកថោយោសចក្កិសាវហ្មនិ វៃគ្គវេលសចក្កិសាវហ្មនិ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវិវា ៧ ។ ធមិ
វេលមិប្រកថោយោសចក្កិសាវហ្មនិ វៃគ្គវេលសចក្កិសាវហ្មនិ មិ
វៃធមិហេតុ ពាស្រ័យ ច្ចវៃធមិ វេលមិប្រកថោយោសចក្កិសាវ-
ហ្មនិ វៃគ្គវេលសចក្កិសាវហ្មនិ មិវៃធមិហេតុ ទើបកើតឡើង

នគរាហារ ឯតំ ធន្យ្យោយេ ឯតំ នណាទេ ឯតំ
នមរត្ត ឯតំ ធន្យ្យោយុត្តេ តំណី នវិច្ឆយុរត្ត នវ
លោនត្ថិយោ តំណី លោវិកតេ តំណី ។

[២៤៩] ហេតុច្បាប់យោ នគរាហារ តំណី ។

[២៥០] នរោត្តមច្បាប់យោ នគរាហារ ឯតំ ។

ស្មហជាធនរាជំ មច្ចុយភរោមំ ទិស្សយភរោមំ
សំសដ្ឋករោមំ សច្ចយុត្តករោមំ ចជិច្ចករស
ទិសា វិគ្គរោតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[២៥១] ហេតុ អសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកា ធម្មា
ហេតុស្ស អសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកាស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុច្បាប់យោ ចច្ចយោ តំណី ។

[២៥២] ហេតុ អសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកា ធម្មា
ហេតុស្ស អសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកាស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណាច្បាប់យោ ចច្ចយោ នវ ។

ក្នុងនគរាហារច្បាប់យោ មានវាៈ ១ ក្នុងនគរ្យោយច្បាប់យោ មានវាៈ ១ ក្នុង
នណាទេច្បាប់យោ មានវាៈ ១ ក្នុងនមរត្តច្បាប់យោ មានវាៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
យុត្តច្បាប់យោ មានវាៈ ៣ ក្នុងនវិច្ឆយុត្តច្បាប់យោ មានវាៈ ៧ ក្នុងនា-
នត្ថិច្បាប់យោ មានវាៈ ៣ ក្នុងនលោវិកតេច្បាប់យោ មានវាៈ ៣ ។

[២៤៩] ក្នុងនគរាហារច្បាប់យោ មានវាៈ ៣ ព្រោះហេតុច្បាប់យោ ។

[២៥០] ក្នុងនរោត្តមច្បាប់យោ មានវាៈ ១ ព្រោះនរោត្តមច្បាប់យោ ។

សហជាធនរាជំ ចច្ចយភរោមំ ទិស្សយភរោមំ សំសដ្ឋករោមំ
សម្បយុត្តករោមំ ដូចនាទិសិបដិច្ចករោមំ មណ្ឌិត ភយ្យិម្យ
ទិស្សរោតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[២៥១] ធម៌ ដែលមិនប្រកថាដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគ្មានដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាច្បាប់យោ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកថាដោយ
សេចក្តីសៅហ្មង តែគ្មានដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយហេតុ-
ច្បាប់យោ មានវាៈ ៣ ។

[២៥២] ធម៌ ដែលមិនប្រកថាដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគ្មានដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាច្បាប់យោ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកថាដោយ
សេចក្តីសៅហ្មង តែគ្មានដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយអារម្មណ-
ច្បាប់យោ មានវាៈ ៧ ។

លេខកុមារស្តីពីស្តីទី១

១៧

(២៥៣) ១ ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិៈតា ធម្មោ
 ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស ធម្មស្ស អ-
 ធិបតិប្បទ្ធាយេន មទ្ធាយា អាម្ពណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ តីណិ ។ ឧហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិ-
 តោ ធម្មោ ឧហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិកស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បទ្ធាយេន មទ្ធាយា អាម្ពណាធិប-
 តិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ អសន្តិលីដ្ឋ-
 សន្តិលេសិកោ ច ឧហេតុ អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិ-
 កោ ធម្មោ ហេតុស្ស អសន្តិលីដ្ឋសន្តិលេសិ-
 កស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បទ្ធាយេន មទ្ធាយា អាម្ព-
 ណាធិបតិ តីណិ ។

(២៥៤) ១ ហេតុយា តីណិ អាម្ពណា ធម្ម
 អធិបតិយា ធម្ម អាម្ពណា ធម្ម សមណត្ថយ ធម្ម
 សហជាតោ ធម្ម អញ្ញមញ្ញោ ធម្ម ជិស្សយេ
 ធម្ម ឧបសិស្សយេ ធម្ម បុរោហិតេ តីណិ

(២៥៣) ធម៌ វេលមិទ្រកមដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាប់ជំពាក់ ខែធម៌ វេលមិទ្រកម
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយ
 អធិបតិប្បទ្ធាយេ បានដល់អាម្ពណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មាន
 ព្រះ ១ ។ ធម៌ វេលមិទ្រកមដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ជាប់ជំពាក់ ខែធម៌ វេលមិទ្រកមដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ដោយ
 អធិបតិប្បទ្ធាយេ បានដល់អាម្ពណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មាន
 ព្រះ ១ ។ ធម៌ វេលមិទ្រកមដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ធម៌ វេលមិទ្រកមដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ជាប់ជំពាក់ ខែធម៌ វេល
 មិទ្រកមដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ
 ដោយអធិបតិប្បទ្ធាយេ បានដល់អាម្ពណាធិបតិ មានព្រះ ១ ។

(២៥៤) ក្នុងហេតុប្បទ្ធាយេ មានព្រះ ៣ ក្នុងអាម្ពណាប្បទ្ធាយេ
 មានព្រះ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បទ្ធាយេ មានព្រះ ៤ ក្នុងសមណត្ថយប្បទ្ធាយេ មាន
 ព្រះ ៤ ក្នុងសហជាតាប្បទ្ធាយេ មានព្រះ ៤ ក្នុងអញ្ញមញ្ញោប្បទ្ធាយេ មានព្រះ ៤
 ក្នុងជិស្សយេប្បទ្ធាយេ មានព្រះ ៤ ក្នុងឧបសិស្សយេប្បទ្ធាយេ មានព្រះ ៤
 ក្នុងបុរោហិតេប្បទ្ធាយេ មានព្រះ ៣

៧៨

អំពូលបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

ចន្ទាជាតេ តិណិ ពាសេវាទ ឯ ឯ គនាម្ម តិណិ
 វិហារេ ឯ វិហារេ តិណិ វិប្រិយេ ឯ ឈានេ
 តិណិ ធាតុ ឯ សម្មយុត្ត ឯ វិប្បយុត្ត ធាតុ
 អត្ថិយា ឯ ធម្មិយា ឯ វិហារេ ឯ អវិហារេ
 ឯ ។

[២៩៩] ហេតុ អសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោ ធម្មោ

ហេតុស្ស អសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកោស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន
 ធម្មយោ ធម្មិស្សយប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ ។

[២៩៦] ឯហេតុយា ឯ ឯអារម្មណេ ឯ ។

[២៩៧] ហេតុប្បដ្ឋយា ឯអារម្មណេ តិណិ ។

[២៩៨] ឯហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ឯ ។

អំពូលបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

កុនិច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានារៈ ព កុនិកាសាខប្បដ្ឋយ មានារៈ ។
 កុនិកម្មប្បដ្ឋយ មានារៈ ព កុនិកាមុខប្បដ្ឋយ មានារៈ ។ កុនិកាហា
 ប្បដ្ឋយ មានារៈ ព កុនិកាស្រ្តិយប្បដ្ឋយ មានារៈ ។ កុនិកាធានប្បដ្ឋយ
 មានារៈ ព កុនិកាម្ពប្បដ្ឋយ មានារៈ ។ កុនិកាសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
 ារៈ ។ កុនិកាសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានារៈ ។ កុនិកាអត្ថប្បដ្ឋយ មានារៈ ។
 កុនិកាភិប្បដ្ឋយ មានារៈ ។ កុនិកាភិកប្បដ្ឋយ មានារៈ ។ កុនិកាភិ
 ប្បដ្ឋយ មានារៈ ។

[២៩៩] ធមិ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែត្រូវ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ជាប់នឹង វិនិច្ឆ័យ ដែលមិនប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង តែត្រូវដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ដោយ
 ការមូលប្បដ្ឋយ ជាប់នឹង ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាប់នឹង ដោយ
 ធម្មិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[២៩៦] កុនិកាហេតុប្បដ្ឋយ មានារៈ ។ កុនិកាអារម្មណប្បដ្ឋយ មានារៈ ។

[២៩៧] កុនិកាអារម្មណប្បដ្ឋយ មានារៈ ព ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៩៨] កុនិកាអារម្មណប្បដ្ឋយ មានារៈ ។ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

៧៧

ហេតុទុកសន្តិសិទ្ធិភ្នំ

យថា គុសលន្តិះតា បញ្ញាភវស្ស អនុណា-
មម្ពំ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយម្បិ
បច្ចុដ្ឋិយា ទុលោមប្បិ គណិតំ ឃុំ តេលោគន្ធិ ។

បដិច្ចវិហារ

[២៥៧] ហេតុ អសន្តិសិទ្ធិអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
បដិច្ចំ ហេតុ អសន្តិសិទ្ធិអសន្តិលេសិកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចុយា ។

[២៦១] ហេតុយា នវ ពវាធុលោ នវ អធិបតិ-
យា នវ អនិច្ចារ នវ សមនិច្ចារ នវ សហជាតេ
នវ អញ្ញាបញ្ញា នវ ទិស្សយេ នវ ឧបទិស្សយេ
នវ បុរេជាតេ នវ អាសេវិទេ នវ តាម្ម នវ វិហា-
តេ នវ អាហារេ នវ ភ្នំន្តិយេ នវ ឈារេ នវ
មាត្ត នវ សម្បយុត្ត នវ វិម្បយុត្ត នវ អន្តិយា
នវ ទន្តិយា នវ វិទេតេ នវ អវិទេតេ យវ ។

ហេតុទុកសន្តិសិទ្ធិភ្នំ

អនុលោមក្តី បច្ចុដ្ឋិយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយៈក្តី បច្ចុដ្ឋិយានុលោម
ក្តី ខែបញ្ញាវាវៈ ក្នុងកុសលភ្នំភ្នំ ដែលលោកកប់ហើយ យ៉ាង
ណា (ក្នុងហេតុទុកសន្តិសិទ្ធិភ្នំ) ហេតុភាគ គប្បីកប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិហារ

[២៥៧] ធម្មំ ដែលមិនប្រកបដោយសច្ច័សវច្ចុដ្ឋិយ ទាំងមិន
គួរដល់សច្ច័សវច្ចុដ្ឋិយ ជាហេតុ កាស្រ័យ ទ្វារធម៌ ដែលមិនប្រកប
ដោយសច្ច័សវច្ចុដ្ឋិយ ទាំងមិនគួរដល់សច្ច័សវច្ចុដ្ឋិយ ជាហេតុ រឺច
រើគេឡើយ ព្រោះហេតុប្បច្ចុយ ។

[២៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងហេតុប្បច្ចុយ
មានវាវៈ ក្នុងអធិបតិប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងអនុទ្ធាប្បច្ចុយ មានវាវៈ
ក្នុងសមនន្តាប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងសហជាតប្បច្ចុយ មានវាវៈ
ក្នុងអញ្ញាបញ្ញាប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងទិស្សយប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុង
ឧបទិស្សយប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុង
ការសវនប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងកម្មប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងវិហារប្ប-
ច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងអាហារប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងភ្នំន្តិយប្បច្ចុយ
មានវាវៈ ក្នុងឈានប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងមត្តប្បច្ចុយ មានវាវៈ
ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុង
អន្តិប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងទន្តិប្បច្ចុយ មានវាវៈ ក្នុងវិទេតប្បច្ចុយ
មានវាវៈ ក្នុងអវិទេតប្បច្ចុយ មានវាវៈ ។

៨០

ភកិទ្ធម៌និកា អនុណាមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

[២៦១] ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ
 មនិទ្ធ ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធខន្ធា
 ទុប្បជ្ឈតិ នរាជិបតិប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអ-
 សន្តិលេសិកំ ធម្មំ មនិទ្ធ ធខន្ធា ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអ-
 សន្តិលេសិកោ ធខន្ធា ទុប្បជ្ឈតិ នរាជិបតិប្បដ្ឋយា ។
 ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកំ ធម្មំ មនិទ្ធ ធខ-
 ន្ធា ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិកោ ធខន្ធា ទុប្បជ្ឈតិ
 នរាជិបតិប្បដ្ឋយា ។ ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេ-
 សិកំ ធម្មំ មនិទ្ធ ហេតុំ អសន្តិលីដ្ឋអសន្តិលេសិ-
 កោ ធខន្ធា ទុប្បជ្ឈតិ នរាជិបតិប្បដ្ឋយា ។

[២៦២] នរាជិបតិប្បដ្ឋយា ធម្មំ ធម្មុបដាតេ ធម្មំ
 នបប្បាដាតេ ធម្មំ នរាសេវាធម្មំ ធម្មំ នករេម្ម តិណិ
 ធម្មិវារកេ ធម្មំ ធម្មិយ្យុយុត្ត ធម្មំ ។

[២៦៣] ហេតុប្បដ្ឋយា នរាជិបតិប្បដ្ឋយា ធម្មំ ។

[២៦១] ធម្មំ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ពុំទាន់មិនគួរ
 ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម្មិ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីសៅហ្មង ពុំទាន់មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះនរាជិបតិប្បដ្ឋយា ។ ធម្មំ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តី
 សៅហ្មង ពុំទាន់មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 ទ្វេធម្មិ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ពុំទាន់មិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរាជិបតិប្បដ្ឋយា ។ ធម្មំ
 ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ពុំទាន់មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 ពុំទាន់មិនគួរមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម្មិ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង
 ពុំទាន់មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 នរាជិបតិប្បដ្ឋយា ។ ធម្មំ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ពុំទាន់
 មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្វេធម្មិ ដែលមិនប្រកប
 ដោយសេចក្តីសៅហ្មង ពុំទាន់មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះនរាជិបតិប្បដ្ឋយា ។

[២៦២] ក្នុងនរាជិបតិប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៦ ក្នុងនប្បាដាតេប្បដ្ឋយា
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបប្បាដាតេប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនរាសេវាប្បដ្ឋយា
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនករេម្មប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនិវារកេប្បដ្ឋយា មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនិវ្យុយុត្តប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

[២៦៣] ក្នុងនរាជិបតិប្បដ្ឋយា មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

៧១

ហេតុទុកសន្តិសន្តិក្កិរ

(២២៤) ធម៌បទិច្ចយោ ហេតុយា ធម៌ ។
 សហជាតភវាមិ បច្ចយភិកេមិ ជិស្សយភិ-
 កេមិ សំសង្កភិកេមិ សម្បយុត្តភិកេមិ បទិច្ច-
 ភិសទិសា វិន្ទាមតត្វា ។

បច្ឆាវិវេ

(២២៥) ហេតុ អសន្តិសិដ្ឋអសន្តិសេសិកោ
 ធម្មោ ហេតុស្ស អសន្តិសិដ្ឋអសន្តិសេសិកាស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន មច្ចយោ តីណិ ។

(២២៦) ហេតុ អសន្តិសិដ្ឋអសន្តិសេសិកោ
 ធម្មោ ហេតុស្ស អសន្តិសិដ្ឋអសន្តិសេសិកាស្ស
 ធម្មស្ស អារម្មណប្បដូយេន មច្ចយោ តីណិ ។

(២២៧) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ តីណិ
 អទិមតិយា ធម៌ អនុនា លវ សមនុនេ លវ
 សហជាតេ លវ អញ្ញមតោ លវ ជិស្សយេ លវ
 ទុមជិស្សយេ លវ កម្មេ តីណិ វិហារោ លវ

ហេតុទុកសន្តិសន្តិក្កិរ

(២២៤) ក្នុងហេតុប្បដូយ មាន៖ ៦ ប្រភេទអទិមតិប្បដូយ ។
 សហជាតភវៈក្តី បច្ចយភវៈក្តី ជិស្សយភវៈក្តី សំសង្កភវៈក្តី
 សម្បយុត្តភវៈក្តី អនុនាទិមតិប្បដូយ លក្ខណៈ អប្បវិជ្ជា
 ភិស្សាវនីច្ចៈ ។

បច្ឆាវិវេ

(២២៥) ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីរស់រវើក តំណែងនូវ
 អសន្តិសេសិកោ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយ
 សេចក្តីរស់រវើក តំណែងនូវអសន្តិសេសិកោ ជាហេតុ ដោយ
 ហេតុប្បដូយ មាន៖ ៣ ។

(២២៦) ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសេចក្តីរស់រវើក តំណែងនូវ
 អសន្តិសេសិកោ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលមិនប្រ-
 កបដោយសេចក្តីរស់រវើក តំណែងនូវអសន្តិសេសិកោ មិនមែន
 ជាហេតុ ដោយការមូលប្បដូយ មាន៖ ៣ ។

(២២៧) ក្នុងហេតុប្បដូយ មាន៖ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដូយ មាន
 ៖ ៣ ក្នុងអទិមតិប្បដូយ មាន៖ ៦ ក្នុងអនុនាប្បដូយ មាន៖ ៧ ក្នុង
 សមនុនាប្បដូយ មាន៖ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដូយ មាន៖ ៧ ក្នុងអញ្ញ-
 មតិប្បដូយ មាន៖ ៧ ក្នុងជិស្សយប្បដូយ មាន៖ ៧ ក្នុងទុមជិស្សយ-
 ប្បដូយ មាន៖ ៧ ក្នុងកម្មប្បដូយ មាន៖ ៣ ក្នុងវិហារប្បដូយ មាន៖ ៧

អាណាចក្រ គឺជា ឥទ្ធិពល លើ ឈ្មោះ គឺជា ឧបករណ៍
នៃ សម្បទាន លើ វិញ្ញាបនបត្រ លើ អត្តិយា លើ
ទិដ្ឋភាព លើ វិភាគ លើ អវិភាគ លើ ។

(២៦៨) ហេតុ អសន្តិសុខអសន្តិសុខសិក្សា

និង ហេតុស្នូ អសន្តិសុខអសន្តិសុខសិក្សា
និង សហគមន៍ប្រទេស ប្រទេស ទូទាំងស្រុក
យុវជន ប្រទេស គឺជា ។

(២៦៩) នេះគឺជា លើ ឧបករណ៍ លើ ។

(២៧០) ហេតុប្រទេស ឧបករណ៍ គឺជា ។

(២៧១) នេះហេតុប្រទេស អាណាចក្រ គឺជា ។

យោង កុសលភូមិ បញ្ហាសិក្សា អនុលោ-
មឃ្លី បច្ចុប្បន្ន អនុលោមប្រទេស បច្ចុ-
ប្បន្ន ប្រទេស គឺជា លើ លើ លើ ។

ក្នុងការប្រើប្រាស់ មានៈ ៣ ក្នុងក្រុមប្រឹក្សា មានៈ ៧ ក្នុង
លោកប្រឹក្សា មានៈ ៣ ក្នុងមន្ត្រីប្រឹក្សា មានៈ ៧ ក្នុងសម្ប-
ទានប្រឹក្សា មានៈ ៧ ក្នុងវិញ្ញាបនបត្រ មានៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្រឹក្សា
មានៈ ៧ ក្នុងទិដ្ឋភាព មានៈ ៧ ក្នុងវិភាគប្រឹក្សា មានៈ ៧
ក្នុងអវិភាគប្រឹក្សា មានៈ ៧ ។

(២៦៨) នេះ ដែលទីប្រឹក្សាដោយសេចក្តីស្នើសុំ ព្រឹត្តិការណ៍
ដល់សេចក្តីស្នើសុំ ជាហេតុ ជាប្រយោជន៍ ដែលទីប្រឹក្សាដោយ
សេចក្តីស្នើសុំ ព្រឹត្តិការណ៍ ព្រឹត្តិការណ៍ ដោយសហ-
គមន៍ ជាប្រយោជន៍ ដោយឧបករណ៍ប្រឹក្សា មានៈ ៣ ។

(២៦៩) ក្នុងការប្រើប្រាស់ មានៈ ៧ ក្នុងការប្រើប្រាស់
មានៈ ៧ ។

(២៧០) ក្នុងការប្រើប្រាស់ មានៈ ៣ ក្នុងការប្រើប្រាស់ ។

(២៧១) ក្នុងការប្រើប្រាស់ មានៈ ៣ ក្នុងការប្រើប្រាស់ ។
អនុលោម បច្ចុប្បន្ន អនុលោមប្រទេស បច្ចុប្បន្ន ប្រទេស
លោកប្រឹក្សា ខ្សែបន្តរវាង ក្នុងកុសលភូមិ ដែលលោកប្រឹក្សា
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងការប្រើប្រាស់សន្តិសុខសិក្សា) បណ្តឹង ប្រើ
លើ យ៉ាងណា ។

ហេតុទុក្ខវិញ្ញាណ

បដិច្ចវិញ្ញាណ

[២៧២] ហេតុ សវិតត្តសវិតាវ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុ សវិតត្តសវិតាវ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ទូយា ។ ហេតុ សវិតត្តសវិតាវ ធម្មំ បដិច្ច ឧ-
 ហេតុ សវិតត្តសវិតាវ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
 ទូយា ។ ហេតុ សវិតត្តសវិតាវ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
 សវិតត្តសវិតាវ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។ ឧហេតុ សវិតត្ត-
 សវិតាវ ធម្មំ បដិច្ច ឧហេតុ សវិតត្តសវិតាវ ធម្មា
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា តីណិ ។ ហេតុ
 សវិតត្តសវិតាវ ឧហេតុ សវិតត្តសវិតាវ ធម្មំ
 បដិច្ច ហេតុ សវិតត្តសវិតាវ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា តីណិ ។

ហេតុទុក្ខវិញ្ញាណ

បដិច្ចវិញ្ញាណ

[២៧២] ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណប្រកបដោយវិញ្ញាណ ជា
 ហេតុ កាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណប្រកបដោយវិញ្ញាណ ជា
 ហេតុ វេបាភិកខ្សឹន ព្រោះហេតុប្បទូយា ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 វិញ្ញាណប្រកបដោយវិញ្ញាណ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ ដែលប្រ-
 កបដោយវិញ្ញាណប្រកបដោយវិញ្ញាណ ជាហេតុ វេបាភិកខ្សឹន ព្រោះហេតុ-
 ប្បទូយា ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណប្រកបដោយវិញ្ញាណ ជាហេតុ
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណប្រកបដោយវិញ្ញាណ មិនមែនជាហេតុ កា-
 ស្រ័យ ទ្ធាធម៌ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណប្រកបដោយវិញ្ញាណ ជាហេតុ
 វេបាភិកខ្សឹន ព្រោះហេតុប្បទូយា ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណប្រ-
 កបដោយវិញ្ញាណ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 វិញ្ញាណប្រកបដោយវិញ្ញាណ មិនមែនជាហេតុ វេបាភិកខ្សឹន ព្រោះហេតុ-
 ប្បទូយា ហេតុវិញ្ញាណ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណប្រកបដោយវិញ្ញាណ
 ជាហេតុ កាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណប្រកបដោយវិញ្ញាណ
 ជាហេតុធម៌ ទ្ធាធម៌ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណប្រកបដោយវិញ្ញាណ មិនមែន
 ជាហេតុធម៌ វេបាភិកខ្សឹន ព្រោះហេតុប្បទូយា ហេតុវិញ្ញាណ ។

(២៧៣) ហេតុយា នវំ អាម្មណោ នវំ អនិច-
តិយា នវំ អនុវិចារំ នវំ សមនុត្តរំ នវំ ។ បេ ។
តាម្ម នវំ វិចារុត្តំ នវំ ។ បេ ។ អវិចារុត្តំ នវំ ។

(២៧៤) នហេតុំ សវិតត្តុសវិចារំ ធម្មំ មនិច្ច
នហេតុំ សវិតត្តុសវិចារេ ធម្មោ ធម្មដ្ឋានិ នហេ-
តុច្ចុយោ មេ ។

(២៧៥) ហេតុំ សវិតត្តុសវិចារំ ធម្មំ មនិច្ច
ហេតុំ សវិតត្តុសវិចារេ ធម្មោ ធម្មដ្ឋានិ ធមនិច-
តិច្ចុយោ ។

(២៧៦) ហេតុយា មេ ធមនិចតិយា នវំ
។ បេ ។ ធម្មរោគេ នវំ ធម្មាជារោ នវំ ធម្ម-
រោសវេ នវំ ធម្មរោ តិសារំ នវំ វិចារោ នវំ ធម្មត្ត-
បិកំ នវំ ធម្មយុត្តំ នវំ ។

(២៧៧) ហេតុច្ចុយោ ធមនិចតិយា នវំ ។

(២៧៨) នហេតុច្ចុយោ អាម្មណោ ទេ ។
សហជានកំ ធម្មិ មន្ទយកំ ធម្មិ និស្សយ-
កំ ធម្មិ សំសដ្ឋកំ ធម្មិ សម្បយុត្តកំ ធម្មិ
មនិច្ចកំ ធមនិចតិយា វិចារោ នវំ ។

(២៧៩) ក្នុងហេតុច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណច្ចុយោ
មានវារៈ ៧ ក្នុងអនិចតិច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនុត្តរច្ចុយោ មានវារៈ ៧
ក្នុងសមនុត្តរច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងតាម្មច្ចុយោ មានវារៈ ៧
ក្នុងវិចារុត្តច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងអវិចារុត្តច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ។

(២៨០) ធម្មិ ដែលប្រកបដោយវិគត្តុប្រកបដោយវិចារៈ មិន
មែនជាហេតុ កាល្មីយ ខ្លះធម្មិ ដែលប្រកបដោយវិគត្តុប្រកបដោយវិចារៈ
មិនមែនជាហេតុ ទើបតើការឡើង ព្រោះនហេតុច្ចុយោ មានវារៈ ៦ ។

(២៨១) ធម្មិ ដែលប្រកបដោយវិគត្តុប្រកបដោយវិចារៈ ជា
ហេតុ កាល្មីយ ខ្លះធម្មិ ដែលប្រកបដោយវិគត្តុប្រកបដោយវិចារៈ
ជាហេតុ ទើបតើការឡើង ព្រោះនអនិចតិច្ចុយោ ។

(២៨២) ក្នុងនហេតុច្ចុយោ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអនិចតិច្ចុយោ
មានវារៈ ៧ ។ បេ ។ ក្នុងនម្មរោជានច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងនម្មរោ-
គច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងនរោសវេច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងនត្ត-
បិកច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិចារុត្តច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអវិចារុត្តច្ចុយោ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិចារុត្តច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ។

(២៨៣) ក្នុងនអនិចតិច្ចុយោ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុច្ចុយោ ។

(២៨៤) ក្នុងអាម្មណច្ចុយោ មានវារៈ ៦ ព្រោះនហេតុច្ចុយោ ។
សហជានកំ ក្តី មន្ទយកំ ក្តី និស្សយកំ ក្តី សំសដ្ឋកំ ក្តី សម្ប-
យុត្តកំ ក្តី មនិច្ចកំ ក្តី ធមនិចតិយា វិចារោ ក្តី ក្នុងវិចារុត្តច្ចុយោ ។

យោគុណវិញ្ញាណ
បច្ច្យាវិរាម

(២៧៧) យោគុ សវិតត្តសវិចារោ ធម្មោ យោ-
គុស្ស សវិតត្តសវិចារស្ស ធម្មស្ស យោគុប្បដ្ឋយេន
ធម្មយោ វិណិ ។

(២៧៨) យោគុ សវិតត្តសវិចារោ ធម្មោ យោ-
គុស្ស សវិតត្តសវិចារស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាច្ឆប្បដ្ឋ-
យេន ធម្មយោ វិណិ ។

(២៧៩) យោគុ សវិតត្តសវិចារោ ធម្មោ យោ-
គុស្ស សវិតត្តសវិចារស្ស ធម្មស្ស អនិចច្ឆប្បដ្ឋយេន
ធម្មយោ អាម្មណាចិបតិ សហពាតាចិបតិ វិណិ ។

នយោគុ សវិតត្តសវិចារោ ធម្មោ នយោគុស្ស ស-
វិតត្តសវិចារស្ស ធម្មស្ស អនិចច្ឆប្បដ្ឋយេន ធម្ម-
យោ អាម្មណាចិបតិ សហពាតាចិបតិ វិណិ ។

យោគុ សវិតត្តសវិចារោ ធម្មោ នយោគុ សវិតត្តសវិចារ-
ោ ធម្មោ យោគុស្ស សវិតត្តសវិចារស្ស ធម្មស្ស
អនិចច្ឆប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ អាម្មណាចិបតិ វិណិ ។

យោគុណវិញ្ញាណ
បច្ច្យាវិរាម

(២៧៧) ធម៌ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រកថាដោយវិចារោ ជា
យោគុ ជាច្បង វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រកថាដោយវិចារោ
ជាយោគុ ដោយយោគុច្បង មានរាង ៣ ។

(២៧៨) ធម៌ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រកថាដោយវិចារោ ជា
យោគុ ជាច្បង វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រកថាដោយវិចារោ ជា
យោគុ ដោយអាម្មណាច្ឆប្បដ្ឋយេន មានរាង ៧ ។

(២៧៩) ធម៌ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រកថាដោយវិចារោ ជា
យោគុ ជាច្បង វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រកថាដោយវិចារោ
ជាយោគុ ដោយអនិចច្ឆប្បដ្ឋយេន មានរាងអាម្មណាចិបតិ និងសហពា-
តាចិបតិ មានរាង ៣ ។

ធម៌ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រកថាដោយវិចារោ
មិនមែនជាយោគុ ជាច្បង វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រកថាដោយ
វិចារោ មិនមែនជាយោគុ ដោយអនិចច្ឆប្បដ្ឋយេន មានរាងអាម្មណាចិបតិ
និងសហពាតាចិបតិ មានរាង ៣ ។

ធម៌ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រ-
កថាដោយវិចារោ ជាយោគុ ធម៌ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រកថាដោយ
វិចារោ មិនមែនជាយោគុ ជាច្បង វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណ
ប្រកថាដោយវិចារោ ជាយោគុ ដោយអនិចច្ឆប្បដ្ឋយេន មានរាងអាម្មណា-
ចិបតិ មានរាង ៣ ។

ធម៌ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រកថាដោយវិចារោ
មិនមែនជាយោគុ ជាច្បង វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថាដោយវិញ្ញាណប្រកថាដោយ
វិចារោ មិនមែនជាយោគុ ដោយអនិចច្ឆប្បដ្ឋយេន មានរាងអាម្មណា-
ចិបតិ មានរាង ៣ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[២៧២] ហេតុយា តីណិ ភាវន្តរណា នវ អនិ-
 បតិយា នវ អនន្តរា នវ សមនន្តរា នវ សហ-
 ជារត នវ អត្តាមិន្ធា នវ និស្សយេ នវ ឧបនិស្ស-
 យេ នវ ភាវសវិទ នវ កាម្ម តីណិ វិការតេ នវ
 វាហារ តីណិ វត្តិយេ នវ ឈារេ នីណិ បាត្ត-
 នវ នាម្បយុត្ត នវ អន្តិយា នវ ធម្មិយា នវ វិការតេ
 នវ អវិការតេ នវ ។

[២៧៣] ហេតុ សវិទន្តុសវិទារាណ ទាម្មា ហេ-
 តុស្ស សវិទន្តុសវិទារស្ស ធម្មស្ស ភាវន្តរណាប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយេ សមាជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយេ ឧប-
 និស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយេ ។

[២៧៤] នហេតុយា នវ នន្តរាម្មណេ នវ ។

[២៧៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នភាវន្តរណា តីណិ ។

[២៧៦] នហេតុប្បដ្ឋយា ភាវន្តរណា នវ ។

[២៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ពុទ្ធិការម្មណាប្បដ្ឋយ
 មានព្រះ ក្នុងគង្គិកប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ មាន
 ព្រះ ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
 ព្រះ ក្នុងវិការតេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានព្រះ
 ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងភាវសវិទប្បដ្ឋយ មានព្រះ
 ក្នុងកាម្មប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងវិហារប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងវាហា-
 រាប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងនាម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងនិស្សយ
 ប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងអន្តិយាប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងធម្មិយាប្បដ្ឋយ
 មានព្រះ ក្នុងវិការតេប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងអវិការតេប្បដ្ឋយ ។

[២៧៧] ធម៌ ដែលប្រកថាដោយវិភង្គប្រកថាដោយវិចារ ជា
 ហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ ដែលប្រកថាដោយវិភង្គប្រកថាដោយវិចារ
 ជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ
 ជាបដ្ឋយ ដោយវិការតេប្បដ្ឋយ ។

[២៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[២៧៩] ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ មានព្រះ ពុទ្ធិការម្មណាប្បដ្ឋយ ។

[២៨០] ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋយ មានព្រះ ពុទ្ធិការម្មណាប្បដ្ឋយ ។

ហេតុទុក្ខកត្តា

យថា ភក្កុសលត្ថិកោ មញ្ញាភវស្ស មនុស្សោ-
មឃ្យ មច្ចនិយម្យ មនុស្សោមឃ្យត្ថិនិយម្យ មច្ច-
និយោទុសោមឃ្យ កណិមំ ឯវំ ករណាមនំ ។

បដិច្ចវិវា

[២៨៧] ហេតុ អវិគត្តវិចារមន្តំ ធម្មំ មជ្ជិច្ច
ហេតុ អវិគត្តវិចារមន្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្ប-
ជ្ជយោ តិណិ ។ ហេតុ អវិគត្តវិចារមន្តំ ធម្មំ
មជ្ជិច្ច ហេតុ អវិគត្តវិចារមន្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ
ហេតុប្បជ្ជយោ តិណិ ។ ហេតុ អវិគត្តវិចារមន្តា
ហេតុ អវិគត្តវិចារមន្តា ធម្មំ មជ្ជិច្ច ហេតុ
អវិគត្តវិចារមន្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បជ្ជយោ
តិណិ ។

[២៨៨] ហេតុយា ឯវំ ករណុសោ ឯវំ ករណិមតិ-
យោ ឯវំ ។ ឯវំ ករណេ ឯវំ ករណោ ឯវំ ។ ឯវំ ។
អវិកេតេ ឯវំ ។

[២៨៩] ហេតុ អវិគត្តវិចារមន្តំ ធម្មំ មជ្ជិច្ច ហេតុ
អវិគត្តវិចារមន្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជនិ មនុស្សោមឃ្យត្ថិនិយម្យ ។

ហេតុទុក្ខកត្តា

អនុសាមក្តី មច្ចនិយម្យក្តី អនុសាមប្បច្ចនិយម្យក្តី មច្ចនិយោទុសោ
ក្តី ឯវំមញ្ញាភវៈ ក្តីភក្កុសលត្ថិកោ វិសេសោភវាមំហិយ យ៉ាណោ
(ក្នុងហេតុទុក្ខកត្តា) មច្ចនិ កប្បវាចំ យ៉ាណោមាវេវ ។

បដិច្ចវិវា

[២៨៧] ធម៌ មិនមានវិគត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ កា-
ស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមានវិគត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ក្រោយហេតុប្បជ្ជនិយ មានវិចារៈ ។ ធម៌ មិនមានវិគត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមានវិគត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ក្រោយហេតុប្បជ្ជនិយ មានវិចារៈ ។ ធម៌ មិន
មានវិគត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមានវិគត្តៈ
មានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុផង ខ្លាចមិ មិនមានវិគត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ក្រោយហេតុប្បជ្ជនិយ មានវិចារៈ ។

[២៨៨] ក្នុងហេតុប្បជ្ជនិយ មានវិចារៈ ក្នុងកម្មប្បជ្ជនិយ
មានវិចារៈ ក្នុងកម្មប្បជ្ជនិយ មានវិចារៈ ។ វេ ។ ក្នុងកម្មប្បជ្ជនិយ
មានវិចារៈ ក្នុងវិបាកប្បជ្ជនិយ មានវិចារៈ ។ វេ ។ ក្នុងអវិគត្តប្បជ្ជនិយ
មានវិចារៈ ។

[២៨៩] ធម៌ មិនមានវិគត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ កា-
ស្រ័យ ខ្លាចមិ មិនមានវិគត្តៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ក្រោយកម្មប្បជ្ជនិយ ។

(២៧០) ទអធិបតិយោ នវ ធម្មវេយាតេ នវ ធម្មតាវេតេ នវ ធម្មាសេវិធមេ នវ ធម្មកោដ្ឋ តិណិ នវិចារកេ នវ ធម្មិច្ឆយុយុត្តេ នវ ។

(២៧១) ហេតុប្បដូយោ ទអធិបតិយោ នវ ។
(២៧២) ទអធិបតិច្ឆប្បដូយោ ហេតុយោ នវ ។
សហជាតករោមិ ចត្វយករោមិ ធិស្សន្ត-
ករោមិ សំសង្កករោមិ សារ្យយុត្តករោមិ ច-
ដិច្ចករសនិសា វិគ្គារេតត្វា ។

បុព្វាវិរា

(២៧៣) ហេតុ អវិទក្កវិចារមត្តោ នម្បោ ហេ-
តុស្ស អវិទក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយោ ធម្មយោ តិណិ ។

(២៧៤) ហេតុ អវិទក្កវិចារមត្តោ នម្បោ នហេ-
តុស្ស អវិទក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដូ-
យោ ធម្មយោ តិណិ ។

(២៧៥) ហេតុ អវិទក្កវិចារមត្តោ នម្បោ ហេ-
តុស្ស អវិទក្កវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតិច្ឆប្ប-
យោ ធម្មយោ សហជាតាធិបតិ តិណិ ។

(២៧០) ក្នុងទអធិបតិច្ឆប្បដូយោ មានព្រះ៧ ក្នុងធម្មវេយាតេ មានព្រះ៧ ក្នុងធម្មតាវេតេ មានព្រះ៧ ក្នុងធម្មាសេវិធមេ មានព្រះ៧ ក្នុងធម្មកោដ្ឋ មានព្រះ៧ ក្នុងនវិចារកេ មានព្រះ៧ ក្នុងធម្មិច្ឆយុយុត្តេ មានព្រះ៧ ។

(២៧១) ក្នុងហេតុប្បដូយោ មានព្រះ៧ ។
(២៧២) ក្នុងហេតុប្បដូយោ មានព្រះ៧ ។
សហជាតករោមិ ចត្វយករោមិ ធិស្សន្តករោមិ
សំសង្កករោមិ សារ្យយុត្តករោមិ ច-
ដិច្ចករសនិសា វិគ្គារេតត្វា ។

បុព្វាវិរា

(២៧៣) នមិ មិនមានវិគ្គុះមានគ្រឹមតវិចារៈ ជាហេតុ ជា
បដូយ នៃនមិ មិនមានវិគ្គុះមានគ្រឹមតវិចារៈ ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បដូយ មានព្រះ៧ ។

(២៧៤) នមិ មិនមានវិគ្គុះមានគ្រឹមតវិចារៈ ជាហេតុ ជា
បដូយ នៃនមិ មិនមានវិគ្គុះមានគ្រឹមតវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
អារម្មណប្បដូយ មានព្រះ៧ ។

(២៧៥) នមិ មិនមានវិគ្គុះមានគ្រឹមតវិចារៈ ជាហេតុ ជា
បដូយ នៃនមិ មិនមានវិគ្គុះមានគ្រឹមតវិចារៈ ជាហេតុ ដោយ
អធិបតិច្ឆប្បដូយ បានដល់សហជាតាធិបតិ មានព្រះ ៧ ។

ឧបោតុ អវិភង្គវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧបោតុស្ស អវិ-
 ភង្គវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អនិចច្ចុយ្យោ ធម្មយោ
 វារម្មណា ធិបតិ សហជាតា ធិបតិ តិណិ ។ យោតុ
 អវិភង្គវិចារមត្តោ ធម្មោ ឧបោតុ អវិភង្គវិចារមត្តោ ធម្ម-
 ធម្មោ ឧបោតុស្ស អវិភង្គវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស អនិ-
 ចច្ចុយ្យោ ធម្មយោ វារម្មណា ធិបតិ ។

[២៧៦] យោតុយា តិណិ វារម្មណោ តិណិ វា-
 ធិបតិយា សត្ត អនន្តរោ ធម៌ សមនន្តរោ ធម៌ សហ-
 ជាត ធម៌ អនាមរោ ធម៌ វិស្សយេ ធម៌ ឧប-
 វិស្សយេ ធម៌ វារសរោ ធម៌ កម្មេ តិណិ វិចារេ
 ធម៌ អមារ តិណិ វិទ្ធិយេ ធម៌ ឈារេ តិណិ
 អក្ក ធម៌ សម្មយុត្ត ធម៌ អត្ថយោ ធម៌ ធម្មយោ
 ធម៌ វិកតេ ធម៌ អវិកតេ ធម៌ ។

[២៧៧] យោតុ អវិភង្គវិចារមត្តោ ធម្មោ យោ-
 តុស្ស អវិភង្គវិចារមត្តស្ស ធម្មស្ស សហជាតម្មុ-
 យោ ធម្មយោ ឧបវិស្សយម្មុយោ ធម្មយោ ។

ធម៌ មិនមានវិញ្ញាណក្រិមវិចារោ មិនមែនជាហតុ ជាបច្ច័យ ខៃ
 ធម៌ មិនមានវិញ្ញាណក្រិមវិចារោ មិនមែនជាហតុ ដោយអធិបតិប្ប-
 ច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ឧទ្ទិសហជាតាធិបតិ មានវារៈ ព ។ ធម៌
 មិនមានវិញ្ញាណក្រិមវិចារោ ជាហតុ ធម៌ មិនមានវិញ្ញាណក្រិម
 វិចារោ មិនមែនជាហតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ មិនមានវិញ្ញាណក្រិមវិច-
 ារោ មិនមែនជាហតុ ដោយអធិបតិប្បច័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ។

[២៧៦] ក្នុងហតុប្បច័យ មានវារៈ ព ក្នុងការម្មណាប្បច័យ មាន
 វារៈ ព ក្នុងអធិបតិប្បច័យ មានវារៈ វ ក្នុងអន្តរាប្បច័យ មានវារៈ វ
 ក្នុងសមនន្តរាប្បច័យ មានវារៈ វ ក្នុងសហជាតប្បច័យ មានវារៈ វ ក្នុង
 អនាមរាប្បច័យ មានវារៈ វ ក្នុងវិស្សយប្បច័យ មានវារៈ វ ក្នុងឧប-
 វិស្សយប្បច័យ មានវារៈ វ ក្នុងវារសរាប្បច័យ មានវារៈ វ ក្នុងកម្ម-
 ប្បច័យ មានវារៈ ព ក្នុងវិកតប្បច័យ មានវារៈ វ ក្នុងអវិកតប្បច័យ
 មានវារៈ ព ក្នុងវិទ្ធិយប្បច័យ មានវារៈ វ ក្នុងឈារប្បច័យ មាន
 វារៈ ព ក្នុងអក្កប្បច័យ មានវារៈ វ ក្នុងសម្មយុត្តប្បច័យ មានវារៈ វ
 ក្នុងអត្ថយោ មានវារៈ វ ក្នុងធម្មយោ មានវារៈ វ ក្នុងវិកតប្បច័យ
 មានវារៈ វ ក្នុងវិកតប្បច័យ មានវារៈ វ ។

[២៧៧] ធម៌ មិនមានវិញ្ញាណក្រិមវិចារោ ជាហតុ ជា
 បច្ច័យ ខៃធម៌ មិនមានវិញ្ញាណក្រិមវិចារោ ជាហតុ ដោយសហ-
 ជាតប្បច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបវិស្សយប្បច័យ ។

[២៧៧] ហេតុយា នវ នអាម្មណេ នវ ។

[២៧៨] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណេ តីណិ ។

[៣០០] នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណេ តីណិ ។

យថា កុសលត្ថិរក មត្តារាវស្ស អនុលោ-

មម្បិ បដ្ឋយិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋយិយម្បិ បដ្ឋ-

យិយា នុលោមម្បិ តណិវិ ឯវំ កាលោកត្ថិ ។

បដិច្ចវិវា

[៣០១] ហេតុំ អវិតត្តុអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច ហេ-

តុ អវិតត្តុអវិចារោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋតំ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣០២] ហេតុយា នវ នអាម្មណេ នវ អនិប-

តិយា នវ កាម្មេ នវ វិចារកេ នវ វិគតេ នវ អវិ-

កតេ នវ ។

[៣០៣] ហេតុំ អវិតត្តុអវិចារំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុំ អវិតត្តុអវិចារោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋតំ ហេតុប្ប-

ដ្ឋយា ។

[២៧៧] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ

មានព្រះ ៧ ។

[២៧៨] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣០០] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ព្រោះនេហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមក្តី បដ្ឋយិយក្តី អនុលោមប្បដ្ឋយិយក្តី បដ្ឋយិយនុលោមក្តី

នៃបដ្ឋានព្រះ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលរលាករាវហើយ យ៉ាងណា

(ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយក្តី) បដ្ឋាន គប្បីកប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

[៣០១] ព្រះ មិនមានវិក្កុតាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ កា-

ល្រ័យ នូវព្រះ មិនមានវិក្កុតាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣០២] ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ

មានព្រះ ៧ ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ

មានព្រះ ៧ ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនេហេតុប្បដ្ឋយ

មានព្រះ ៧ ។

[៣០៣] ព្រះ មិនមានវិក្កុតាំងមិនមានវិចារៈ ជាហេតុ

កាល្រ័យ នូវព្រះ មិនមានវិក្កុតាំងមិនមានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនេហេតុប្បដ្ឋយ ។

ឧសឃ្មយុត្តេ តីណិ វេទិយុយុត្តេ ធរ ហោធិត្ថិយា
តីណិ ហោវិកតោ តីណិ ។

[៣០៥] ហោត្ថិយុត្ថិយា ឧសាម្ពណោ តីណិ ។

[៣០៦] ឧសាម្ពណោ ឧសាម្ពណោ វិកតំ ។

សហជាតករោមិ បដ្ឋយេករោមិ វិស្សយ-
ករោមិ សិស្សនិករោមិ សឃ្មយុត្តករោមិ ប-

ដិឡករសមិសា វិទ្យារាត្នា ។

បញ្ញាវិវា

[៣០៧] ហោត្ថុ អវិកត្តុអវិចារោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិកត្តុអវិចារស្ស ធម្មស្ស ហោត្ថុប្បដ្ឋយេឧ
បដ្ឋយោ តីណិ ។

[៣០៨] ហោត្ថុ អវិកត្តុអវិចារោ ធម្មោ ហេ-
តុស្ស អវិកត្តុអវិចារស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បដ្ឋិ-
យេឧ បដ្ឋយោ ធរ ។

[៣០៩] ហោត្ថិយា តីណិ អាម្ពណោ វេ អធិ-
បតិយា ឧ អធិប្បេ វេ សធិប្បេ វេ សហជាតេ
វេ អត្តាមត្តោ វេ វិស្សយេ វេ ឧបទិស្សយេ វេ
ប្បារជាតេ តីណិ បដ្ឋាជាតេ តីណិ ហាសេវេធរ វេ

ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ក្នុងវិស្សយុត្តប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧
ក្នុងនាម្ពណប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ក្នុងនាវិកតប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ។

[៣០៧] ក្នុងអាម្ពណប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[៣០៨] ក្នុងអាម្ពណប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

សហជាតករៈ ក្នុង បដ្ឋយេករៈ ក្នុង វិស្សយករៈ ក្នុង សិស្សនិករៈ ក្នុង សឃ្ម-
យុត្តករៈ ក្នុង បដ្ឋិយុត្តិករៈ ក្នុង វេ ឧបទិស្សយេ ក្នុង ប្បារជាតេ ក្នុង តីណិ ។

បញ្ញាវិវា

[៣០៧] ធម្ម មិនមានវិកត្តុចាំនិមិនមានវិចារៈ ហេតុ ជា
បដ្ឋិយ វិនមិ មិនមានវិកត្តុចាំនិមិនមានវិចារៈ ហេតុ ដោយហេតុ-
ប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ។

[៣០៨] ធម្ម មិនមានវិកត្តុចាំនិមិនមានវិចារៈ ហេតុ ជា
បដ្ឋិយ វិនមិ មិនមានវិកត្តុចាំនិមិនមានវិចារៈ ហេតុ ដោយ
អាម្ពណប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ។

[៣០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ក្នុងអាម្ពណប្បដ្ឋិយ មាន
ករៈ ៧ ក្នុងនាម្ពណប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ក្នុងនាវិកតប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧
ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ក្នុងវិស្សយប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧
ក្នុងនាម្ពណប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ក្នុងនាវិកតប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧
ក្នុងវិស្សយប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ក្នុងឧបទិស្សយប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧
ក្នុងប្បារជាតេប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧ ក្នុងអាសេវេធរប្បដ្ឋិយ មានករៈ ៧

តាម ភីណិ វិចារេ ធរ អាហារេ ភីណិ វិញ្ញាណេ ធរ ឈានេ ភីណិ មក្កេ ធរ សម្បយុត្តេ ធរ វិញ្ញយុត្ត មញ្ញ វិញ្ញយា ធរ ធម្មិយា ធរ វិគតេ ធរ អវិគតេ ធរ ។

(៣០២) ហេតុ អវិគត្តអវិចារេ ធរ ធម្មា ហេតុស្ស អវិគត្តអវិចារស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋាយន បដ្ឋយេ ភាពាជាតប្បដ្ឋាយន បដ្ឋាយេ ឧបទិស្សយេ ប្បដ្ឋាយន បដ្ឋាយា ។

(៣០៣) ឧហេតុយា ធរ ធរាវធម្មណេ ធរ ធម្មិយា ធរ ។

(៣០៤) ហេតុប្បដ្ឋយេ ធរ អាម្មណេ ភីណិ ។

(៣០៥) ឧហេតុប្បដ្ឋយេ អាម្មណេ ធរ ។
យថា ទុក្ខសលត្តិកា បញ្ញាវរស្ស អនុលោមម្បិ បដ្ឋនិយម្បិ វរុណាមប្បដ្ឋនិយម្បិ បដ្ឋនិយា បុរោមម្បិ តណិភី វិ តណេតត្ថំ ។

ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយេ មានវរៈ ត ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយេ មានវរៈ ត ក្នុងវិញ្ញាណប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយេ មានវរៈ ត ក្នុងមក្កប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ក្នុងវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ក្នុងវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ក្នុងធម្មិយាប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ។

(៣០៦) ធម៌ មិនមានវិញ្ញាណ ជាវិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ មិនមានវិញ្ញាណ ជាវិញ្ញាណ ជាវិញ្ញាណ ដោយការម្យណាប្បដ្ឋយេ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយេ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេ ។

(៣០៧) ក្នុងនរោត្តប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ក្នុងនរោត្តប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ក្នុងនរោត្តប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ។

(៣០៨) ក្នុងនរោត្តប្បដ្ឋយេ មានវរៈ ត ក្រោមនរោត្តប្បដ្ឋយេ ។
(៣០៩) ក្នុងនរោត្តប្បដ្ឋយេ មានវរៈ វ ក្រោមនរោត្តប្បដ្ឋយេ ។
អនុលោមក្ខិ បដ្ឋនិយក្ខិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយក្ខិ បដ្ឋនិយនុលោមក្ខិ វិនិច្ឆ័យក្ខិ ក្នុងកុសលត្តិកា ដែលលោកាម ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងនរោត្តប្បដ្ឋយេ) បដ្ឋនិយ គប្បកប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហោតុទុក្ខបីដ៏ធំៗ

បដិច្ចវិវេ

[៣០៦] ហោតុ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ហោតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ឧហោតុ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧហោតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហោតុប្បច្ចយា ។

[៣០៧] ហោតុយា ទេ អាខ្មណា ទេ អនិច្ចតិយា ទេ កាឡ ទេ វិទាគោ ទេ អាមារា ទេ អវិគតេ ទេ ។

[៣០៨] ឧហោតុ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧហោតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧហោតុប្បច្ចយា ។

[៣០៩] ហោតុ បីតិសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ហោតុ បីតិសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ឧហោតុប្បច្ចយា ។

[៣១០] ឧហោតុយា វេតិ ឧទនិពតិយា ទេ ឧបុរោជានេ ទេ ឧបត្តាជានេ ទេ ឧទានសវនេ ទេ ឧកាឡ តីណិ ទេវិទាគោ ទេ ឧមាឡ វេតិ ទេវិប្បយុត្តេ ទេ ។

ហោតុទុក្ខបីដ៏ធំៗ

បដិច្ចវិវេ

[៣១៦] ធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៗ ធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងសីហិតប្បច្ច័យ មានពីរៈ ។

[៣១៨] ធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១៩] ធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនធម៌ ប្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣២០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងឧបុរោជានប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងឧបត្តាជានប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងឧទានសវនប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងសីហិតប្បច្ច័យ មានពីរៈ ក្នុងសីហិតប្បច្ច័យ មានពីរៈ ។

- (៣២០) ហេតុប្បដ្ឋយោ នអធិបតិយោ ធរ ។
- (៣២២) នហេតុប្បដ្ឋយោ អាម្ពណោ ឋិតំ ។
- សហជាតករោមិ បដ្ឋយករោមិ និស្សយ-
ករោមិ សំសដ្ឋករោមិ សម្មយុត្តករោមិ
បដិច្ចករសនិសា វិគ្គាហេតទ្ធ ។

បញ្ញាវិវា

(៣២៣) ហេតុ មីតិសហគតោ នធម្មោ ហេតុស្ស មីតិ-
សហគតស្ស នធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោតិណំ ។

(៣២៤) ហេតុ មីតិសហគតោ នធម្មោ ហេតុស្ស
មីតិសហគតស្ស នធម្មស្ស អាម្ពណោប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ តីណំ ។ នហេតុ មីតិសហគតោ នធម្មោ
នហេតុស្ស មីតិសហគតស្ស នធម្មស្ស អាម្ពណោប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធរ ។

(៣២៥) ហេតុ មីតិសហគតោ នធម្មោ ហេតុស្ស
មីតិសហគតស្ស នធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ អាម្ពណោនិបតិ សហជាតានិបតិ តីណំ ។
នហេតុ មីតិសហគតោ នធម្មោ នហេតុស្ស មីតិ-
សហគតស្ស នធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
អាម្ពណោនិបតិ សហជាតានិបតិ តីណំ ។

- (៣២៦) ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយោ មាន៧៖៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។
- (៣២៧) ក្នុងនអាម្ពណោប្បដ្ឋយោ មាន៧៖៩ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។
- សហជាតករោក្កិ បដ្ឋយករោក្កិ និស្សយករោក្កិ សំសដ្ឋករោក្កិ
សម្មយុត្តករោក្កិ អ្នកគ្នានីមិច្ចករោវេន ចណ្ឌិត ធម្មវិទូ
ពិស្តារទ្ធ ។

បញ្ញាវិវា

(៣២៨) ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌
ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយោ មាន៧៖៧ ។

(៣២៩) ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ ច្រ-
ឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយអាម្ពណោប្បដ្ឋយោ មាន៧៖៩ ។ ធម៌
ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ
មិនមែនជាហេតុ ដោយអាម្ពណោប្បដ្ឋយោ មាន៧៖៧ ។

(៣៣០) ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ ច្រឡំ
ដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋយោ បានដល់ការម្ពណោនិបតិ
និសហជាតានិបតិ មាន៧៖៧ ។ ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ
ជាបដ្ឋយ នៃធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ដោយអធិបតិ-
ប្បដ្ឋយោ បានដល់ការម្ពណោនិបតិ និសហជាតានិបតិ មាន៧៖៧ ។

ហេតុ បីតិសហគតោ ច នហេតុ បីតិសហគតោ ច
ធម្មា ហេតុស្ស បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អធិ-
បតិធម្មច្ចាយន បទ្ធកយោ អាម្មណាទិបតិ តីណិ ។

[៣២៦] ហេតុយា តីណិ អាម្មណា នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរ នវ សមនន្តរ នវ សហជាត
នវ អញ្ញាញា នវ ទិស្សយេ នវ ឧបទិស្សយេ នវ
អាសវនេ នវ តម្កេ តីណិ វិចារតេ នវ អាហា-
រ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ នវ ឈារេ តីណិ បរត្ថ នវ
សម្មយុត្ត នវ អត្ថិយេ នវ ធម្មិយេ នវ វិគរត
នវ អវិគរតេ នវ ។

[៣២៧] ហេតុ បីតិសហគតោ ធម្មា ហេតុស្ស
បីតិសហគតស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចាយន បទ្ធកយោ
សហជាតប្បច្ចាយន បទ្ធកយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចាយន
បទ្ធកយោ ។

[៣២៨] នហេតុយា នវ នរកម្មណំ នវ ។

ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុក្តី ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ បំណែងជាហេតុ
ក្តី ជាច្រើន ខែធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយអច់បក្ខប្បច្ច័យ
បានដល់ការម្មណាទិបតិ មានវាៈ ព ។

[៣២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងអាម្មណាប្បច្ច័យ
មានវាៈ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវាៈ
ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវាៈ
ក្នុងអញ្ញាញាប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងទិស្សយប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុង
ឧបទិស្សយប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងអាសវនេប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុង
តម្កេប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងវិចារតេប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងអាហា-
រ មានវាៈ ក្នុងឥន្ទ្រិយេប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងឈារេប្បច្ច័យ មាន
វាៈ ក្នុងបរត្ថប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងសម្មយុត្តប្បច្ច័យ មានវាៈ
ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងធម្មិប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងវិគរតប្បច្ច័យ
មានវាៈ ក្នុងអវិគរតេប្បច្ច័យ មានវាៈ ។

[៣២៧] ធម៌ ច្រឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ជាច្រើន ខែធម៌ ច្រ-
ឡំដោយបីតិ ជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាច្រើន ដោយសហ-
ជាតប្បច្ច័យ ជាច្រើន ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។

[៣២៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវាៈ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវាៈ ។

[៣២៩] យោគប្បវត្តយា អារម្មណេ តីណិ ។

[៣៣០] យោគប្បវត្តយា អារម្មណេ ធី ។
យោ វាសន្តិកោ យត្តាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បដ្ឋវិយម្បិ អនុលោមប្បវត្តិយម្បិ បដ្ឋ-
វិយាទុលោមម្បិ គណិតំ វិវំ គរណតត្ថំ ។

បដិច្ចវិញ

[៣៣១] យោតំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច យោ-
តុ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ យោគប្បវត្តយា
តីណិ ។ យោតំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្ម-
យោតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ យោគប្បវត្ត-
យា តីណិ ។ យោតំ សុខសហគតត្ថំ យោតំ
សុខសហគតត្ថំ ធម្មំ បដិច្ច យោតុ សុខសហគ-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ យោគប្បវត្តយា តីណិ ។

[៣៣២] យោគយា ធី អារម្មណេ ធី អធិប-
តិយោ ធី អវិភេត ធី ។

[៣៣៣] យោតំ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
យោតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ យោគ-
ប្បវត្តយា ។

[៣២៩] ក្នុងការម្សៅប្បវត្តិយ មានព្រះ ៣ ព្រះហេតុប្បវត្តិយ ។

[៣៣០] ក្នុងការម្សៅប្បវត្តិយ មានព្រះ ៧ ព្រះហេតុប្បវត្តិយ ។
អនុលោមក្តី បដ្ឋវិយក្តី អនុលោមប្បវត្តិយក្តី បដ្ឋវិយាទុ-
លោមក្តី វិបត្តាវាវៈ ក្នុងកុសលក្តីកៈ ដែលរាជគរវេហិយ
យ៉ាងណា (ក្នុងយោគបទបិដកៈ) យោគ ម្បិកថ យ៉ាង
នោះដែរ ។

បដិច្ចវិញ

[៣៣១] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាំង ច្រ-
ឡំដោយសុខ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បវត្តិយ មានព្រះ ៣ ។
ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាំង ច្រឡំដោយ
សុខ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បវត្តិយ មានព្រះ ៣ ។
ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាំង ច្រឡំដោយសុខ ជា
ហេតុផង ខ្លាំង ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បវត្តិយ មានព្រះ ៣ ។

[៣៣២] ក្នុងយោគប្បវត្តិយ មានព្រះ ៧ ក្នុងការម្សៅប្បវត្តិយ មាន
ព្រះ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បវត្តិយ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិភេតប្បវត្តិយ មានព្រះ ៧ ។

[៣៣៣] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ
ខ្លាំង ច្រឡំដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បវត្តិយ ។

(៣៣២) ហេតុ សុខសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឧអធិបតិយ្យច្ចយោ លវ ។

(៣៣៣) ធិហេតុយោ ឯកំ ឧអធិបតិយោ លវ ឧប្បវេណិក លវ ឧបត្តាជាតេ លវ ឧភ្នេសវិទេ លវ ឧកាធម្ម តីណិ ធិហេតេ លវ ឧណារេ ឯកំ ឧនក្កេ ឯកំ ធិវិញ្ញយុត្ត លវ ។

(៣៣៤) ហេតុញ្ញយោ ឧអធិបតិយោ លវ ។

(៣៣៥) ធិហេតុញ្ញយោ អាម្មណោ ឯកំ ។ សហគតំភិ បច្ចយេភិ ធិស្សយេភិ ភេមិ សំសដ្ឋកំភេមិ សម្មយុត្តកំភេមិ បដិច្ច- ភាសនីសា វិញ្ញាវតត្ថា ។

បញ្ញាវិហារ

(៣៣៦) ហេតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខសហគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុញ្ញយោ ឧបច្ចយោ តីណិ ។

(៣៣៧) ហេតុ សុខសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស សុខសហគតស្ស ធម្មស្ស អាម្មណោ ឧបច្ចយោ លវ ។

(៣៣៨) ធមិ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ អាស្រ័យ ចូរធមិ ច្រឡំ ដោយសុខ ជាហេតុ វេលាភិកាឡិវ ព្រោះឧអធិបតិយ្យច្ចយោ មានវារៈ ៧ ។

(៣៣៩) ក្នុងនាហេតុញ្ញយោ មានវារៈ ១ ក្នុងឧអធិបតិយ្យច្ចយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប្បវេណិកញ្ញយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបត្តាជាតិញ្ញយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧភ្នេសវិទេញ្ញយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧកាធម្មញ្ញយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧណារេញ្ញយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧនក្កេញ្ញយោ មានវារៈ ១ ក្នុងឧវិញ្ញយុត្តញ្ញយោ មានវារៈ ៧ ។

(៣៤០) ក្នុងឧអធិបតិយ្យច្ចយោ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុញ្ញយោ ។

(៣៤១) ក្នុងអាម្មណញ្ញយោ មានវារៈ ១ ព្រោះនាហេតុញ្ញយោ ។ សហគតំភិ បច្ចយេភិ ធិស្សយេភិ ភេមិ សំសដ្ឋកំភិ សម្មយុត្តកំភិ បដិច្ចភាសនីសា វិញ្ញាវតត្ថា លក្ខណ ឧប្បវត្តិ វិញ្ញាវតត្ថា ។

បញ្ញាវិចារ

(៣៤២) ធមិ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាច្រើន ៧ ធមិ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយហេតុញ្ញយោ មានវារៈ ៧ ។

(៣៤៣) ធមិ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាច្រើន ៧ ធមិ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយអាម្មណញ្ញយោ មានវារៈ ៧ ។

(៣២០) ហេតុ សុខសហគុណ ធម្មា ហេតុ
សុខសហគុណស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ទេ ។

(៣២១) ហេតុយា តិណិ អារម្មណេ ទេ
អនិច្ចតិយោ ទេ អនន្តេ ទេ សមនន្តេ ទេ សហ-
ជាតេ ទេ អត្តាមត្តោ ទេ និស្សយេ ទេ ឧបនិ-
ស្សយេ ទេ អាសារិទេ ទេ កម្មេ តិណិ វិចារក
ទេ អាចារ តិណិ វត្ថុនិយេ ទេ ឈារិទេ តិណិ
មាត្ត ទេ សម្បយុត្តេ ទេ អត្ថិយា ទេ ធម្មិយា ទេ
វិចារក ទេ អវិចារក ទេ ។

(៣២២) ហេតុ សុខសហគុណ ធម្មា ហេតុស្ស
សុខសហគុណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ សហជាតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(៣២៣) ឧហេតុយា ទេ ឧអារម្មណេ ទេ ។

(៣២៤) ហេតុប្បដ្ឋយា ឧអារម្មណេ តិណិ ។

(៣២៥) ឧហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ទេ ។

[៣២៦] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាប់ដោយ វិនិច្ឆ័យ
ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ។

[៣២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយេន
មានព្រះ ក្នុងអនិច្ចតិប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយេន
មានព្រះ ក្នុងសហជាតិប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងអត្តាមត្តប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយេន
មានព្រះ ក្នុងឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងអាសារិទប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយេន
មានព្រះ ក្នុងវិចារកប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងអាចារប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងវត្ថុនិយប្បដ្ឋយេន
មានព្រះ ក្នុងឈារិទប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងមាត្តប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន
មានព្រះ ក្នុងអត្ថិយប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងធម្មិយប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងវិចារកប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ។

[៣២៨] ធម៌ ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ជាប់ដោយ វិនិច្ឆ័យ
ច្រឡំដោយសុខ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយេន ជាប់ដោយ ដោយ
សហជាតិប្បដ្ឋយេន ជាប់ដោយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន ។

[៣២៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយេន
មានព្រះ ។

[៣៣០] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងអនិច្ចតិប្បដ្ឋយេន ។

[៣៣១] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយេន មានព្រះ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយេន ។

យថា កុសលភ្នំតោ បញ្ញាភិវឌ្ឍ អនុ-
លោមឃ្មី បច្ចុទ្ទិយឃ្មី អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិ-
យឃ្មី បច្ចុទ្ទិយានុលោមឃ្មី តណីតំ វិជ្ជា
គលោកត្វំ ។

បដិច្ចវិញ្ញាណ

(៣៤៦) ហេតុំ ទុរេត្តាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច-
ហេតុ ទុរេត្តាសហគតោ ធម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយា តីណិ ។ ធម្មោតុំ ទុរេត្តាសហគតំ ធម្មំ
បដិច្ច ធម្មោតុ ទុរេត្តាសហគតោ ធម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។ ហេតុំ ទុរេត្តាសហគតតត្វា
ធម្មោតុំ ទុរេត្តាសហគតតត្វា ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
ទុរេត្តាសហគតោ ធម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយា
តីណិ ។

(៣៤៧) ហេតុយា ធរ អនាឌ្ឍណ ធរ អចិ-
បតិយា ធរ តត្ថេ ធរ វិចារេន ធរ អវិគារេន ធរ ។

(៣៤៨) ធម្មោតុំ ទុរេត្តាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច-
ធម្មោតុ ទុរេត្តាសហគតោ ធម្មោ ទុប្បជ្ឈតិ ធម្មោ
តុប្បច្ចយា ទ្វេ ។

អនុលោមភ្នំ បច្ចុទ្ទិយភ្នំ អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិយភ្នំ បច្ចុទ្ទិយានុលោមភ្នំ
នៃបញ្ញាភិវៈ កុសលភ្នំតោ ដែលលោកកប់ហើយ យ៉ាងណា
(កុសលភ្នំតោចិត្តភ្នំតោ) បណ្ឌិត អប្បិកប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិញ្ញាណ

(៣៤៦) ធម្មំ ប្រឡំដោយឧបេត្តា ជាហេតុ កស្រីយ ភ្នំធម្ម
ប្រឡំដោយឧបេត្តា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុទ្ទិយ មាន
ភិវៈ ៣ ។ ធម្មំ ប្រឡំដោយឧបេត្តា មិនមែនជាហេតុ កស្រីយ ភ្នំ
ធម្មំ ប្រឡំដោយឧបេត្តា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ចុទ្ទិយ មានភិវៈ ៣ ។ ធម្មំ ប្រឡំដោយឧបេត្តា ជាហេតុ កស្រីយ
ភ្នំធម្មំ ប្រឡំដោយឧបេត្តា ជាហេតុផង ភ្នំធម្មំ ប្រឡំដោយឧបេត្តា
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចុទ្ទិយ មានភិវៈ ៣ ។

(៣៤៧) កុសលភ្នំប្បច្ចុទ្ទិយ មានភិវៈ ៧ កុសលភ្នំប្បច្ចុទ្ទិយ
មានភិវៈ ៧ កុសលចិត្តប្បច្ចុទ្ទិយ មានភិវៈ ៧ កុសលប្បច្ចុទ្ទិយ មានភិវៈ ៧
កុសលប្បច្ចុទ្ទិយ មានភិវៈ ៧ កុសលវិចារប្បច្ចុទ្ទិយ មានភិវៈ ៧ ។

(៣៤៨) ធម្មំ ប្រឡំដោយឧបេត្តា មិនមែនជាហេតុ កស្រីយ
ភ្នំធម្មំ ប្រឡំដោយឧបេត្តា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ចុទ្ទិយ មានភិវៈ ៦ ។

[៣៤៧] ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មនិ-
បតិច្ចត្ថយា នវំ ។

[៣៤៨] ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មនេ-
ជាតប្បត្ថយា នវំ ។

[៣៤៩] ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មត្រា-
ជាតប្បត្ថយា នវំ ។

[៣៥០] ធម្មេត្ថយា ទ្វេ ធម្មនិបតិយា នវំ ធម្ម-
ប្បដាតេ នវំ ធម្មត្រាជាតេ នវំ ធម្មសេវនេ នវំ
ធម្មត្រេ ធម្មិណិ នវំ ធម្មតេ នវំ ធម្មនេ ធម្មិណិ ធម្ម-
នេត្ត ធម្មិណិ នវំ ធម្មយុត្តេ នវំ ។

[៣៥១] ហេតុប្បត្ថយា ធម្មនិបតិយា នវំ ។

[៣៥២] ធម្មេត្ថប្បត្ថយា អារម្មណេ ទ្វេ ។
សហជាតវារោមិ ធម្មយវារោមិ វិស្សយវា-
រោមិ សំសដ្ឋវារោមិ សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ច-
វារសនិសា វិគ្គារេត្តា ។

[៣៥៣] ធម្មិ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនធម្មិ
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ វេលាភិក្ខុឡើង ព្រោះឧបេក្ខាប្បត្ថយ
មានវារៈ ។

[៣៥៤] ធម្មិ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនធម្មិ
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ វេលាភិក្ខុឡើង ព្រោះឧបេក្ខាប្បត្ថយ
មានវារៈ ។

[៣៥៥] ធម្មិ ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនធម្មិ
ច្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ វេលាភិក្ខុឡើង ព្រោះឧបេក្ខាប្បត្ថយ
មានវារៈ ។

[៣៥៦] ក្នុងនេះហេតុប្បត្ថយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនេះបដិច្ចប្បត្ថយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនេះប្បដាតេប្បត្ថយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេះប្បត្រាជាតេប្បត្ថយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនេះសេវនេប្បត្ថយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេះធម្មិណិប្បត្ថយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនេះធម្មតេប្បត្ថយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេះធម្មនេប្បត្ថយ មានវារៈ ៧
ក្នុងនេះធម្មិណិប្បត្ថយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនេះធម្មយុត្តប្បត្ថយ មានវារៈ ៧ ។

[៣៥៧] ក្នុងនេះបដិច្ចប្បត្ថយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បត្ថយ ។

[៣៥៨] ក្នុងនេះប្បដាតេប្បត្ថយ មានវារៈ ៦ ព្រោះនេះហេតុប្បត្ថយ ។
សហជាតវារោមិ ធម្មយវារោមិ វិស្សយវារោមិ សំសដ្ឋវារោមិ
សម្បយុត្តវារោមិ បដិច្ចវារសនិសា វិគ្គារេត្តា ធម្មិណិ ធម្មិណិ
ធម្មិណិ ធម្មិណិ ។

បញ្ជីនិរ្ត

(៣៧៧) ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧបេក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុញ្ញត្ថយេន បច្ចយោ តីណំ ។

(៣៧៨) ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧបេក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុណាញ្ញត្ថយេន បច្ចយោ ធម៌ ។

(៣៧៩) ហេតុ ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ហេតុស្ស ឧបេក្ខាសហគតស្ស ធម្មស្ស អធិបតិញ្ញត្ថយេន បច្ចយោ ធម៌ ។

(៣៨០) ហេតុយោ តីណំ អាម្ពាលោ ធម៌ អធិបតិយោ ធម៌ អនត្តរោ ធម៌ សមនត្តរោ ធម៌ សហជាតោ ធម៌ អត្តាមត្តោ ធម៌ វិស្សយេ ធម៌ ឧបទិស្សយេ ធម៌ អារាសារិទ ធម៌ តាឌ្ឌ តីណំ វិចារេត ធម៌ រាហារ តីណំ ឥន្ទ្រិយ ធម៌ ណារេ តីណំ មត្តោ ធម៌ សម្មយុត្តោ ធម៌ អត្ថិយោ ធម៌ ទត្ថិយោ ធម៌ វិចារេត ធម៌ អវិចារេត ធម៌ ។

បញ្ជីនិរ្ត

(៣៨១) ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ។

(៣៨២) ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ដោយការផ្តល់ប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ។

(៣៨៣) ធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ប្រឡំដោយឧបេក្ខា ជាហេតុ ដោយអធិបតិញ្ញប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ។

(៣៨៤) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងការផ្តល់ប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងអធិបតិញ្ញប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងសមនត្តប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងអត្តាមត្តប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងវិស្សយប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងឧបទិស្សយប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងអារាសារិទប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងតាឌ្ឌប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងវិចារេតប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងរាហារប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងណារេប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងមត្តប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងសម្មយុត្តប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងទត្ថិប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងវិចារេតប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ក្នុងអវិចារេតប្បច្ច័យ មានពីរ ៗ ។

[៣៥៧] ហេតុ ទុក្ខសមាសហាននា ធម្មោ ហេតុស្ស ទុក្ខសមាសហាននស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាហានាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទុក្ខសម្បយេន ធម្មាធម្មនិ បដ្ឋយោ ។

[៣៥៨] ហេតុយោ ធម៌ ធម្មាធម្មណោ ធម៌ ។

[៣៥៩] ហេតុប្បដ្ឋយោ ធម្មាធម្មណោ ភិណ្ណំ ។

[៣៦០] ហេតុប្បដ្ឋយោ អាម្មណោ ធម៌ ។ យថា កុណេនភិក្ខុកេ បញ្ញាណស្ស អនុលោមឃ្លី ធម្មតិយឃ្លី អនុលោមប្បដ្ឋតិយឃ្លី ធម្មតិយឃ្លី ធម្មតិយឃ្លី អនុលោមឃ្លី ធម្មតិយឃ្លី ធម្មតិយឃ្លី ធម្មតិយឃ្លី ។

ហេតុទុក្ខទស្សន្តិក បិដកេ ។

ហេតុទុក្ខទស្សន្តិក

បដិច្ចវិញ

[៣៦១] ហេតុ អស្សនេន បហានត្វំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អស្សនេន បហានត្វា ធម្មោ ទុក្ខដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ភិណ្ណំ ។ ហេតុ អស្សនេន បហានត្វំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អស្សនេន បហានត្វា ធម្មោ

[៣៦២] ធម៌ ប្រដ្ឋានោយទុក្ខោ ជាហេតុ ជាបដិច្ច ខែនធម៌ ប្រដ្ឋានោយទុក្ខោ ជាហេតុ ដោយការដ្ឋានប្បដ្ឋយោ ជាបដិច្ច ដោយសហជាតប្បដ្ឋយោ ជាបដិច្ច ដោយទុក្ខសម្បយេន ។

[៣៦៣] ក្នុងទុក្ខប្បដ្ឋយោ មានករណី ក្នុងទុក្ខអម្មណប្បដ្ឋយោ មានករណី ។

[៣៦៤] ក្នុងទុក្ខអម្មណប្បដ្ឋយោ មានករណី ក្រាមហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[៣៦៥] ក្នុងទុក្ខអម្មណប្បដ្ឋយោ មានករណី ក្រាមហេតុប្បដ្ឋយោ ។ អនុលោមក្នុង បដិច្ចយៈក្នុង អនុលោមប្បដ្ឋតិយៈក្នុង បដិច្ចយៈក្នុង អនុលោមក្នុង ខែបញ្ញាណៈ ក្នុងកុសលក្នុងកៈ ដែលលោកកប់ ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខបដិច្ចកៈ) បដិច្ចក ធម្មតិយ យ៉ាងនាវា ។

ចប់ ហេតុទុក្ខទស្សន្តិក ។

ហេតុទុក្ខទស្សន្តិក

បដិច្ចវិញ

[៣៦៦] ធម៌ ដែលក្លាយដោយទស្សនៈ^(១) ជាហេតុ អស្រ័យ ខ្ពស់ ដែលក្លាយដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ក្រាមហេតុប្បដ្ឋយោ មានករណី ។ ធម៌ ដែលក្លាយដោយទស្សនៈ មិនមែន ជាហេតុ អស្រ័យ ខ្ពស់ ដែលក្លាយដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ

១ លោកបដិច្ច ។

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ ឧស្ស្រេន
បហាតត្វត្តា ធម្មោត្តំ ឧស្ស្រេន បហាតត្វត្តា ធម្មំ
ចនិច្ច ហេតុ ឧស្ស្រេន បហាតត្វត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៣៦២] ហេតុយា ធម៌ អនាម្បាណា ធម៌ អនិច្ចតិយា
ធម៌ កម្មេ ធម៌ កាហារេ ធម៌ អវិគាតេ ធម៌ ។

[៣៦៣] ធម្មោត្តំ ឧស្ស្រេន បហាតត្វត្តំ ធម្មំ ចនិច្ច
ហេតុ ឧស្ស្រេន បហាតត្វត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មា-
តុប្បដ្ឋយា ។

[៣៦៤] ហេតុំ ឧស្ស្រេន បហាតត្វត្តំ ធម្មំ ចនិច្ច
ហេតុ ឧស្ស្រេន បហាតត្វត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មា-
និច្ចតិយា ធម៌ ។

[៣៦៥] ធម្មោត្តំ ឧស្ស្រេន បហាតត្វត្តំ ធម្មំ ចនិច្ច
ហេតុ ឧស្ស្រេន បហាតត្វត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មា-
និច្ចតិយា ធម៌ ។

[៣៦៦] ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៣៦៧] ធម្មោត្តំ ឧស្ស្រេន បហាតត្វត្តំ ធម្មំ ចនិច្ច
ហេតុ ឧស្ស្រេន បហាតត្វត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មា-
និច្ចតិយា ធម៌ ។

ទើបត្រឡប់ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ ៣ ។ ធម៌ ដែលគួរលា
ដោយទស្សនៈ ជាហេតុ កម្រិត ខ្លីធម៌ ដែលគួរលាដោយទស្សនៈ
ជាហេតុផង ខ្លីធម៌ ដែលគួរលាដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុផង
ទើបត្រឡប់ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ ៣ ។

[៣៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា មាន
ពីរ ១ ក្នុងអវិចិត្រប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយា មានពីរ ១
ក្នុងអារាមប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ។

[៣៦៧] ធម៌ ដែលគួរលាដោយទស្សនៈ ជាហេតុ កម្រិត
ខ្លីធម៌ ដែលគួរលាដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបត្រឡប់
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៦៨] ធម៌ ដែលគួរលាដោយទស្សនៈ ជាហេតុ កម្រិត
ខ្លីធម៌ ដែលគួរលាដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបត្រឡប់ ព្រោះ
អនិច្ចតិប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ។

[៣៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ក្នុងអនិច្ចតិប្បដ្ឋយា
មានពីរ ១ ក្នុងទុក្ខដកប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ក្នុងទុក្ខដកប្បដ្ឋយា មាន
ពីរ ១ ក្នុងទុក្ខដកប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ក្នុងទុក្ខដកប្បដ្ឋយា មានពីរ ១
ក្នុងទុក្ខដកប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ក្នុងទុក្ខដកប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ។

[៣៧០] ក្នុងអនិច្ចតិប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៣៧១] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយា មានពីរ ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

យោគុណទស្សន្តិកៈ

សហជាតករោចិ មច្ចុយករោចិ និស្សយករោចិ
សំសង្កករោចិ សម្បយុត្តករោចិ មជ្ជិក្កនាសទិសា
វិគ្គាវាទញ ។

បញ្ញាវិវា

[៣៧០] យោគុ ធម្មនិស្សនិម្ម មហាតត្តា ធម្មនិ
យោគុស្ស ធម្មនិស្សនិម្ម មហាតត្តស្ស ធម្មនិស្ស យោ-
គុម្បច្ចយេន មច្ចុយេន ទីលិ ។

[៣៧១] យោគុ ធម្មនិស្សនិម្ម មហាតត្តា ធម្មនិ
យោគុស្ស ធម្មនិស្សនិម្ម មហាតត្តស្ស ធម្មនិស្ស យោ-
ណម្បច្ចយេន មច្ចុយេន ទី ។

[៣៧២] យោគុយោ ទីលិ កាត្តលោ ទី អនិម-
តិយោ ទី អនន្តោ ទី សមនន្តោ ទី សហជាត
ទី អញ្ញាវាទញ ទី និស្សយេ ទី ទុមនិស្សយេ
ទី អាសាវេន ទី កាត្ត ទីលិ កាត្តោ ទីលិ
ទីលិយេ ទីលិ វរិកតេ ទី ។

[៣៧៣] យោគុ ធម្មនិស្សនិម្ម មហាតត្តា ធម្មនិ
យោគុស្ស ធម្មនិស្សនិម្ម មហាតត្តស្ស ធម្មនិស្ស កាត្ត-
ណម្បច្ចយេន មច្ចុយេន សហជាតម្បច្ចុយេន មច្ចុយេន
ទុមនិស្សយម្បច្ចុយេន មច្ចុយេន ។

យោគុណទស្សន្តិកៈ

សហជាតករោចិ មច្ចុយករោចិ និស្សយករោចិ សំសង្កករោចិ
សម្បយុត្តករោចិ មច្ចុនាទិមជ្ជិក្កនាវេន បណ្ឌិត កម្យុទ្ធិ
ទីស្តាវទុ ។

បញ្ញាវិវា

[៣៧៤] ធម្ម វេលក្កលោមោយទស្សនៈ ជាហតុ ជាមច្ចុយ ខែនមិ
វេលក្កលោមោយទស្សនៈ ជាហតុ ដោយហតុម្បច្ចុយ មានវាៈ ៣ ។

[៣៧៥] ធម្ម វេលក្កលោមោយទស្សនៈ ជាហតុ ជាមច្ចុយ
ខែនមិ វេលក្កលោមោយទស្សនៈ ជាហតុ ដោយអាម្មណម្បច្ចុយ
មានវាៈ ៤ ។

[៣៧៦] ក្កនិហតុម្បច្ចុយ មានវាៈ ៣ ក្កនិការណម្បច្ចុយ
មានវាៈ ៤ ក្កនិអនិមត្តម្បច្ចុយ មានវាៈ ៤ ក្កនិអនន្តាម្បច្ចុយ មានវាៈ ៤
ក្កនិសមនន្តាម្បច្ចុយ មានវាៈ ៤ ក្កនិសហជាតម្បច្ចុយ មានវាៈ ៤ ក្កនិ
កាត្តាម្បច្ចុយ មានវាៈ ៤ ក្កនិនិស្សយម្បច្ចុយ មានវាៈ ៤ ក្កនិទុម-
និស្សយម្បច្ចុយ មានវាៈ ៤ ក្កនិការណម្បច្ចុយ មានវាៈ ៤ ក្កនិកម្ម-
ម្បច្ចុយ មានវាៈ ៣ ក្កនិកាត្តាម្បច្ចុយ មានវាៈ ៣ ក្កនិក្កន្តិយម្បច្ចុយ
មានវាៈ ៣ ក្កនិអនិមត្តម្បច្ចុយ មានវាៈ ៤ ។

[៣៧៧] ធម្ម វេលក្កលោមោយទស្សនៈ ជាហតុ ជាមច្ចុយ
ខែនមិ វេលក្កលោមោយទស្សនៈ ជាហតុ ដោយអាម្មណម្បច្ចុយ ជា
មច្ចុយ ដោយសហជាតម្បច្ចុយ ជាមច្ចុយ ដោយទុមនិស្សយម្បច្ចុយ ។

(៣៧៤) ហេតុយា ឧវ ឧវការម្មណោ ឧវ ។

(៣៧៥) ហេតុប្បដ្ឋយា ឧការម្មណោ តីណិ ។

(៣៧៦) ហេតុប្បដ្ឋយា ការម្មណោ ឧវ ។

យថា កុសលត្ថិតេ បញ្ញាវិវធស្ស អនុលោម
មម្បិ បដូចិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋចិយម្បិ បដូ-
ចិយានុលោមម្បិ តណិចំ វេ កាលាតត្ថំ ។

(៣៧៧) ហេតុំ ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ បដិទ្ធ

ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្ថោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ ភាវនាយ បហាតត្ថំ ធម្មំ
បដិទ្ធ ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្ថោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ ភាវនាយ បហា-
តត្ថោ ធម្មាតត្ថំ ភាវនាយ បហាតត្ថោ ធម្មំ បដិទ្ធ
ហេតុ ភាវនាយ បហាតត្ថោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

(៣៧៨) ហេតុយា ឧវ ឧវការម្មណោ ឧវ អវិកតេ
ឧវ ។

(៣៧៩) ក្នុងនោះហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ៖ ៧ ក្នុងនោះការម្មណប្បដ្ឋយា

មានពីរ៖ ៧

(៣៨០) ក្នុងនោះការម្មណប្បដ្ឋយា មានពីរ៖ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

(៣៨១) ក្នុងនោះការម្មណប្បដ្ឋយា មានពីរ៖ ៧ ព្រោះនោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយា ។

អនុលោមត្ថិ បដូចិយៈត្ថិ អនុលោមប្បដ្ឋចិយៈត្ថិ បដូចិយានុលោមត្ថិ
វៃបញ្ញាវិវាៈ ក្នុងកុសលត្ថិតៈ ដែលលោកកម្រើហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុក្ខទស្សនត្ថិតៈ) ហណ្ឌិត ធម្មិកវេ យ៉ាងនោះពីរ ។

(៣៨២) ធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ អាស្រ័យ
ខ្លាំង ដែលគួរលះដោយភាវនា ជាហេតុ រើបើកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយា មានពីរ៖ ៧ ។ ធម៌ ដែលគួរលះដោយភាវនា មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំង ដែលគួរលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ៖ ៧ ។ ធម៌ ដែលគួរ
លះដោយភាវនា ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំង ដែលគួរលះដោយ
ភាវនា ជាហេតុផង ខ្លាំង ដែលគួរលះដោយភាវនា មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ៖ ៧ ។

(៣៨៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ៖ ៧ ក្នុងនោះការម្មណប្បដ្ឋយា

មានពីរ៖ ៧ ក្នុងនោះហេតុប្បដ្ឋយា មានពីរ៖ ៧ ។

ហេតុកុលស្សប្បដ្ឋានំ

[៣៧៧] ហេតុ ភាវនាយ បហានត្វា ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ ភាវនាយ បហានត្វា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ នហេ-
តុប្បជ្ឈយា នវ ។

[៣៧៨] ហេតុយា ឯតំ នបដិបតិយា នវ ធម្ម-
ប្រាជានេ នវ នបច្ឆាជានេ នវ នហេតុយា នវ ន-
កម្មេ តីណិ នវិហានេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[៣៧៩] ហេតុប្បជ្ឈយា នអនិបតិយា នវ ។

[៣៨០] ហេតុប្បជ្ឈយា អារម្មណេ ឯតំ ។
សយោភិក្ខុកំ ចច្ចយកំ វិស្សយកំ វិស្សយកំ វិស្សយកំ
សំសង្ការកំ សង្ការុកំ បដិច្ចកំ
សនិសា វរំ វិគ្គាវតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៣៨១] ហេតុ ភាវនាយ បហានត្វា ធម្មោ
ហេតុស្ស ភាវនាយ បហានត្វាស្ស ធម្មស្ស ហេ-
តុប្បជ្ឈយេន បច្ចយោ តីណិ ។

[៣៨២] ហេតុ ភាវនាយ បហានត្វា ធម្មោ
ហេតុស្ស ភាវនាយ បហានត្វាស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
ណប្បជ្ឈយេន បច្ចយោ ។

ហេតុកុលស្សប្បដ្ឋានំ

[៣៧៧] ធម៌ ដែលគួរលាងដោយភាវនា ជាហេតុ អាស្រ័យ
ឧវធម៌ ដែលគួរលាងដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ ទើបដកឡើង ព្រោះ
នាហេតុប្បជ្ឈយ មានពីរ ។

[៣៧៨] ក្នុងនាហេតុប្បជ្ឈយ មានពីរ ១ ក្នុងនាអនិបតិយុប្បជ្ឈយ
មានពីរ ២ ក្នុងនាបុរាណប្បជ្ឈយ មានពីរ ៣ ក្នុងនាបច្ចុប្បន្នប្បជ្ឈយ
មានពីរ ៤ ក្នុងនាសាវត្ថុប្បជ្ឈយ មានពីរ ៥ ក្នុងនាអក្ខប្បជ្ឈយ
មានពីរ ៦ ក្នុងនាវិបាកប្បជ្ឈយ មានពីរ ៧ ក្នុងនាវិប្បយុត្តប្បជ្ឈយ
មានពីរ ៨ ។

[៣៧៩] ក្នុងនាអនិបតិយុប្បជ្ឈយ មានពីរ ៤ ព្រោះនាហេតុប្បជ្ឈយ ។

[៣៨០] ក្នុងនាបុរាណប្បជ្ឈយ មានពីរ ១ ព្រោះនាហេតុប្បជ្ឈយ ។
សហនាគារក្កិ បច្ចយកក្កិ វិស្សយកក្កិ សំសង្ការកក្កិ
សង្ការុកកក្កិ បដិច្ចកក្កិ វិស្សយកកក្កិ វិស្សយកកក្កិ វិស្សយកកក្កិ
និស្សាវ យានីវនេចុះ ។

បញ្ញាវិវា

[៣៨១] ធម៌ ដែលគួរលាងដោយភាវនា ជាហេតុ ជាបច្ចុប្បន្ន
នៃធម៌ ដែលគួរលាងដោយភាវនា ជាហេតុ ដោយហេតុប្បជ្ឈយ មាន
ពីរ ៦ ។

[៣៨២] ធម៌ ដែលគួរលាងដោយភាវនា ជាហេតុ ជាបច្ចុប្បន្ន
នៃធម៌ ដែលគួរលាងដោយភាវនា ជាហេតុ ដោយនាហេតុប្បជ្ឈយ ។

[៣៧៩] ហេតុយា តីណិ អារម្មណេ ខេ អនិ-
 បតិយា ខេ អនុត្តរេ ខេ អមនុត្តរេ ខេ សហជានេត
 ខេ អត្តាមត្តោ ខេ វិនិស្សយេ ខេ ទមនិស្សយេ ខេ
 អាសេវនេ ខេ កោដ្ឋ តីណិ អាហារេ តីណិ
 ភ្នំដ្ឋយេ តីណិ អវិភត្តេ ខេ ។

[៣៨០] ហេតុ កាវហាយ មហានត្ថោ ធម្មោ
 ហេតុស្ស កាវហាយ មហានត្ថស្ស ធម្មស្ស អារម្ម-
 ណាច្ឆុយនេ មច្ឆុយា សហជានប្បដ្ឋាយនេ មច្ឆុយេន
 ទមនិស្សយប្បដ្ឋាយនេ មច្ឆុយា ។

[៣៨១] ឧហេតុយា ខេ ឧករម្មណេ ខេ ។

[៣៨២] ហេតុប្បដ្ឋយា ឧករម្មណេ តីណិ ។

[៣៨៣] ឧហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណេ ខេ ។

យថា តុសលត្តិកេ មច្ឆាភិក្ខុស្ស អនុលោ-
 មម្បំ មច្ឆនិយម្បំ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បំ មច្ឆ-
 និយាទុលោមម្បំ កណិកំ ឯវំ តណោត្ថំ ។

[៣៨៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ឆ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអចំបត្ថប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនន្តរាប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមន្តរាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជានប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអត្តាមត្តាប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិនិស្សយប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងទមនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងកោដ្ឋប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងភ្នំដ្ឋយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៣៨៥] ធម៌ ដែលគ្រាលដោយភាវនា ជាហេតុ ជាបដ្ឋយ ២
 ធម៌ ដែលគ្រាលដោយភាវនា ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ជា
 បដ្ឋយ ដោយសហជានប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយទមនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[៣៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ។

[៣៨៧] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៨៨] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 អនុលោមត្តិ មច្ឆនិយត្តិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយត្តិ មច្ឆនិយា-
 ទុលោមត្តិ វិនិស្សយវារៈ ក្នុងតុសលត្តិកេ ដែលគ្រាលដោយ
 ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខទស្សនត្តិកេ) មណិក ធម្មំ
 រាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧០] ហេតុំ លេខទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តន្តំ ធម្មំ បដិច្ចំ ហេតុ លេខទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតន្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា នីលិ ។
ឧហេតុំ លេខទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតន្តំ ធម្មំ
បដិច្ចំ ន ហេតុ លេខទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតន្តោ
ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា ។

[៣៧១] ហេតុយា លេខទស្សនេន លេខ ឧបេស-
តិយា លេខ កាម្ម លេខ វិចារេន លេខ អវិចារេន លេខ ។

[៣៧២] ឧហេតុំ លេខទស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
ហាតន្តំ ធម្មំ បដិច្ចំ ឧហេតុ លេខទស្សនេន ន ភាវ-
នាយ បហាតន្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ឧហេតុប្បន្នយា ។

[៣៧៣] ហេតុំ លេខទស្សនេន ន ភាវនាយ បហា-
តន្តំ ធម្មំ បដិច្ចំ ឧហេតុ លេខទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហាតន្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ឧហេតុប្បន្នយា ។

បដិច្ចវិវា

[៣៧០] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ចាំនិមិត្តលះ
ដោយភាវនា ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំងមិ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ
ចាំនិមិត្តលះដោយភាវនា ជាហេតុ រើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បន្និយ មានវាៈ ៣ ។ ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ចាំនិ
មិត្តលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំងមិ ដែលមិនគួរ
លះដោយទស្សនៈ ចាំនិមិត្តលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ រើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បន្និយ ។

[៣៧១] ក្នុងហេតុប្បន្និយ មានវាៈ ៧ ក្នុងការធូលប្បន្និយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងអធិប្បន្និយ មានវាៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បន្និយ មានវាៈ ៧
ក្នុងវិបាកប្បន្និយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអវិបាកប្បន្និយ មានវាៈ ៧ ។

[៣៧២] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ចាំនិមិត្តលះ
ដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំងមិ ដែលមិនគួរលះ
ដោយទស្សនៈ ចាំនិមិត្តលះដោយភាវនា មិនមែនជាហេតុ រើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បន្និយ ។

[៣៧៣] ធម៌ មិនគួរលះដោយទស្សនៈ ចាំនិមិត្តលះដោយភាវនា
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មិនគួរលះដោយទស្សនៈ ចាំនិមិត្ត
លះដោយភាវនា ជាហេតុ រើបកើតឡើង ព្រោះការធូលប្បន្និយ ។

នយោគុំ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ មហានត្តំ ធម្មំ
 មធិត្ថ ទយោតុ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ មហានត្តោ
 ធម្មោ ទប្បន្និទ្ធិ ទអារម្មណប្បន្និយា ។ យោគុំ ទេវ
 ទស្សនេន ន ភាវនាយ មហានត្តិញ ទយោគុំ ទេវ ទស្ស-
 នេន ន ភាវនាយ មហានត្តិញ ធម្មំ មធិត្ថ ទយោតុ
 ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ មហានត្តោ ធម្មោ ទប្បន្និទ្ធិ
 ទអារម្មណប្បន្និយា ។

[៣៧២] យោគុំ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ មហា-
 នត្តិ ធម្មំ មធិត្ថ យោតុ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
 មហានត្តោ ធម្មោ ទប្បន្និទ្ធិ ទអារម្មណប្បន្និយា ។

[៣៧៣] ទយោតុយា ឃីតំ ទអារម្មណា ទីណិ
 ទអធិមតិយា ទេវ ទអនន្តរេ ទីណិ ទសមនន្តរេ
 ទីណិ ទអន្តរេ ទីណិ ទទមនិស្សាយ ទីណិ
 ទបុរោហិត ទេវ ទបច្ឆាហិត ទេវ ទអនុសវទេ ទេវ
 ទតោម្មេ ទីណិ ទវិហិត ទេវ ទអារម្មណេ ឃីតំ
 ទប្បន្និយេ ឃីតំ ទយោតុ ឃីតំ ទេវត្តេ ឃីតំ

ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ព្រំនីមិនគួរលះដោយការវា មិនមែន
 ជាហេតុ កាស្រ័យ ទូរធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ព្រំនីមិនគួរ
 លះដោយការវា មិនមែនជាហេតុ ទើបរក៍តាឡើង ព្រោះនោះម្នាល-
 ប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ព្រំនីមិនគួរលះដោយ
 ការវា មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ទូរធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយ
 ទស្សនៈ ព្រំនីមិនគួរលះដោយការវា ជាហេតុផង ទូរធម៌ ដែលមិនគួរ
 លះដោយទស្សនៈ ព្រំនីមិនគួរលះដោយការវា មិនមែនជាហេតុផង
 ទើបរក៍តាឡើង ព្រោះនោះម្នាលប្បច្ច័យ ។

[៣៧៤] ធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ព្រំនីមិនគួរលះដោយ
 ការវា ជាហេតុ កាស្រ័យ ទូរធម៌ ដែលមិនគួរលះដោយទស្សនៈ ព្រំនីមិន
 គួរលះដោយការវា ជាហេតុ ទើបរក៍តាឡើង ព្រោះនោះម្នាលប្បច្ច័យ ។

[៣៧៥] ក្នុងនោះប្បច្ច័យ មានវាៈ ១ ក្នុងនោះម្នាលប្បច្ច័យ
 មានវាៈ ៣ ក្នុងនោះមធិមតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ក្នុងនោះនន្តរេប្បច្ច័យ
 មានវាៈ ៣ ក្នុងនោះសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានវាៈ ៣ ក្នុងនោះអន្តរេប្បច្ច័យ
 មានវាៈ ៣ ក្នុងនោះទមនិស្សាយប្បច្ច័យ មានវាៈ ៣ ក្នុងនោះបុរោហិតប្បច្ច័យ
 មានវាៈ ៧ ក្នុងនោះបច្ឆាហិតប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ក្នុងនោះអនុសវទេប្បច្ច័យ
 មានវាៈ ៧ ក្នុងនោះតោម្មេប្បច្ច័យ មានវាៈ ៣ ក្នុងនោះវិហិតប្បច្ច័យ មាន
 វាៈ ៧ ក្នុងនោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវាៈ ១ ក្នុងនោះឃីតិយប្បច្ច័យ មាន
 វាៈ ១ ក្នុងនោះយោតុប្បច្ច័យ មានវាៈ ១ ក្នុងនោះទេវត្តេប្បច្ច័យ មានវាៈ ១

និសម្បយុត្តោ ភីណិ នវិម្បយុត្តោ នវ តោនត្តិយា
ភីណិ ហោវិគតេ ភីណិ ។

- (៣៧៦) វិហតុប្បច្ចយា នកាម្មណោ ភីណិ ។
 - (៣៧៧) នវហតុប្បច្ចយា កាម្មណោ ឋិតំ ។
- សហជាតកំភេមិ បច្ចយកំភេមិ និស្សយេ.
និករមិ សំសន្នកំភេមិ សម្បយុត្តកំភេមិ
បដិម្ពកំសនិសា វិវំ វិទ្ធាវនន្ទា ។

បញ្ញាវិវា

(៣៧៨) ហេតុ វេវ នស្សនេន ន កាវតាយ បហា-
តាត្វា នេត្តា ហេតុស្ស វេវ នស្សនេន ន កាវតាយ
បហាតត្វាស្ស នេត្តស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
ភីណិ ។

(៣៧៩) ហេតុ វេវ នស្សនេន ន កាវតាយ បហា-
តាត្វា នេត្តា ហេតុស្ស វេវ នស្សនេន ន កាវតាយ
បហាតត្វាស្ស នេត្តស្ស កាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ
នវ ។

(៤០០) ហេតុយោ ភីណិ កាម្មណោ នវ អធិ-
បតិយោ នវ អនន្តោ នវ សមនន្តោ នវ សហ-
ណិយោ នវ អនាមញ្ញោ នវ និស្សយេ នវ

កុនិទំសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៣ កុនិទំប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៤
កុនិទានត្តិប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៣ កុនិទាវិនិគប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៣ ។

- (៣៧៦) កុនិទាកម្មណប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៣ វត្រានហេតុប្បច្ច័យ ។
 - (៣៧៧) កុនិទាកម្មណប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៣ វត្រានហេតុប្បច្ច័យ ។
- សហជាតកំភេមិ បច្ចយកំភេមិ និស្សយកំភេមិ សំសន្នកំភេមិ
សម្បយុត្តកំភេមិ ដូចគ្នានិទិបដិច្ចកំភេមិ បណ្ឌិត គប្បិទ្ធ
និស្សាននិទ្ទេ ។

បញ្ញាវិវា

(៣៧៨) អមិ វេសមិទន្តុលេដាយទស្សនៈ ពំនិទិទន្តុលេ-
ដាយកាតា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនមិ វេសមិទន្តុលេដាយទស្សនៈ
ពំនិទិទន្តុលេដាយកាតា ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៣ ។

(៣៧៩) អមិ វេសមិទន្តុលេដាយទស្សនៈ ពំនិទិទន្តុលេ-
ដាយកាតា ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនមិ វេសមិទន្តុលេដាយទស្សនៈ
ពំនិទិទន្តុលេដាយកាតា ជាហេតុ ដោយកាម្មណប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៤ ។

(៤០០) កុនិហេតុប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៣ កុនិកាម្មណប្បច្ច័យ មាន
ព៌ៈ ៤ កុនិអធិបតិប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៤ កុនិអនន្តុប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៤
កុនិសមនន្តុប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៤ កុនិសហជាតប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៤
កុនិអនាមញ្ញប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៤ កុនិនិស្សយប្បច្ច័យ មានព៌ៈ ៤

ឧបទិស្សយេ ខេ បុរោជិត តិណិ បញ្ញាជានិត
តិណិ អារសវនិទុ ខេ កិម្មេ តិណិ វិចារតេ ខេ
អហារេ តិណិ វ័ស្រ្តិយេ ខេ លាខេ តិណិ ធាត្ត
ខេ សធម្មយុត្តេ ខេ វិប្បយុត្តេ ចក្ខុ អត្ថិយា
ខេ ធម្មិយា ខេ វិគតេ ខេ អវិគតេ ខេ ។

(២០០) ហេតុ ខេ ធម្មិយា ខេ ធាតុយេ បហា-

តត្វោ ធម្មោ ហេតុស្ស ខេ ធម្មិយា ខេ ធាតុយេ
បហាតត្វស្ស ធម្មស្ស អារម្មណស្សច្បាយេន បច្ចុយោ
សហជាតប្បច្បាយេន បច្ចុយោ ឧបទិស្សយេប្បច្បាយេន
បច្ចុយោ ។

(២០២) ធម្មិយា ខេ ធាតុយោ ខេ ។

(២០៣) ហេតុប្បក្កយោ ធាតុយោ ខេ ។

(២០៤) ធម្មិយា អារម្មណ ខេ ។

យថា កុសលគ្គិះក បញ្ញាវិស្ស អនុលោមធម្មិ
បច្ចុយេធម្មិ អនុលោមប្បច្ចុយេធម្មិ បច្ចុយោ ធម្មិ
លោមធម្មិ កណិភំ ឯវំ កណោតត្វំ ។

កុដិទេវទិស្សយេប្បច្ចុយេ មានវិវា វ កុដិបុរោជិតប្បច្ចុយេ មានវិវា ព
កុដិបុរោជិតប្បច្ចុយេ មានវិវា ព កុដិអារសវនិទុប្បច្ចុយេ មានវិវា វ កុដិ
កម្មប្បច្ចុយេ មានវិវា ព កុដិវិចារតេប្បច្ចុយេ មានវិវា វ កុដិអហារេប្បច្ចុយេ
មានវិវា ព កុដិវ័ស្រ្តិយេប្បច្ចុយេ មានវិវា វ កុដិលាខេប្បច្ចុយេ មានវិវា ព
កុដិធាត្តប្បច្ចុយេ មានវិវា វ កុដិសធម្មយុត្តប្បច្ចុយេ មានវិវា វ កុដិវិប្ប-
យុត្តប្បច្ចុយេ មានវិវា វ កុដិកិម្មេប្បច្ចុយេ មានវិវា វ កុដិកិចារតេប្បច្ចុយេ
មានវិវា វ កុដិអវិគតេប្បច្ចុយេ មានវិវា វ ។

(២០១) ធម្មិ វេលមិទុក្ខលាមកាយទស្សនៈ ចាំវិចិទុក្ខលាមកាយ

ពវិតា ជាហេតុ ជាបច្ចុយេ វិខេមិ វេលមិទុក្ខលាមកាយទស្សនៈ ចាំវិ
ចិទុក្ខលាមកាយពវិតា ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ចុយេ ជាបច្ចុយេ
ដោយសហជាតប្បច្ចុយេ ជាបច្ចុយេ ដោយឧបទិស្សយេប្បច្ចុយេ ។

(២០២) កុដិធម្មិយាប្បច្ចុយេ មានវិវា វ កុដិធាតុយោប្បច្ចុយេ

មានវិវា វ ។

(២០៣) កុដិធាតុយោប្បច្ចុយេ មានវិវា វ កុដិធាតុយោប្បច្ចុយេ ។

(២០៤) កុដិអារម្មណប្បច្ចុយេ មានវិវា វ កុដិអារម្មណប្បច្ចុយេ ។

អនុលោមក្ខំ បច្ចុយេក្ខិ អនុលោមប្បច្ចុយេក្ខិ បច្ចុយេធម្មិយាប្បច្ចុយេក្ខិ
វិខេត្តាវិវា កុដិកុសលគ្គិះក វេលមិទុក្ខលាមកាយពវិតាយ យោវិណា
(កុដិហេតុទុក្ខស្សន្តិកំ) ហត្ថិក ធម្មិក យោវិណាវិវា ។

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកំ

បដិច្ចវិពោ

(៤០៥) ហេតុំ នស្សនេនបហាតត្វហេតុកតំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុំ នស្សនេនបហាតត្វហេតុកតោ ធម្មោ
ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្នយា តីណិ ។ ហេតុំ នស្ស-
នេនបហាតត្វហេតុកតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុំ នស្ស-
នេនបហាតត្វហេតុកតោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្ន-
យោ តីណិ ។ ហេតុំ នស្សនេនបហាតត្វហេតុ-
កតោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្ន-
យោ តីណិ ។ ហេតុំ នស្សនេនបហាតត្វហេតុ-
កតោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុប្បន្ន-
យោ តីណិ ។

(៤០៦) ហេតុណ ទវ ទាវប្បណេ ទវ អវិភ-
តេ ទវ ។

(៤០៧) ហេតុំ នស្សនេនបហាតត្វហេតុកតំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុំ នស្សនេនបហាតត្វហេតុកតោ ធម្មោ
ឧប្បន្នតិ ទអធិបតីប្បន្នយោ ។

(៤០៨) ទអធិបតីយោ ទវ ទប្បរជាតេ ទវ ទ-
បញ្ញាជាតេ ទវ ទកាសវនេ ទវ ទកម្មេ តីណិ

ហេតុទុក្ខទស្សនេនបហាតត្វហេតុកត្តិកំ

បដិច្ចវិពោ

(៤០៩) ធមិ ហេតុកតំផលគ្គាលនដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ ខ្លាំងមិ ហេតុកតំផលគ្គាលនដោយទស្សនៈ ជាហេតុ រឿបតិក
រឿនី ព្រោះហេតុប្បន្នយ មានវារៈ ។ ធមិ ហេតុកតំផលគ្គាលន
ដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំងមិ ហេតុកតំផលគ្គា-
លនដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ រឿបតិករឿនី ព្រោះហេតុប្បន្នយ
មានវារៈ ។ ធមិ ហេតុកតំផលគ្គាលនដោយទស្សនៈ ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ ខ្លាំងមិ ហេតុកតំផលគ្គាលនដោយទស្សនៈ ជាហេតុ រឿប
តិក ខ្លាំងមិ ហេតុកតំផលគ្គាលនដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ រឿប
តិក រឿនី ព្រោះហេតុប្បន្នយ មានវារៈ ។

(៤១០) ក្នុងហេតុប្បន្នយ មានវារៈ ក្នុងហេតុប្បន្នយ មាន
វារៈ ក្នុងហេតុប្បន្នយ មានវារៈ ។

(៤១១) ធមិ ហេតុកតំផលគ្គាលនដោយទស្សនៈ ជាហេតុ
អាស្រ័យ ខ្លាំងមិ ហេតុកតំផលគ្គាលនដោយទស្សនៈ ជាហេតុ រឿប
តិករឿនី ព្រោះហេតុប្បន្នយ ។

(៤១២) ក្នុងអធិបតីប្បន្នយ មានវារៈ ក្នុងបុរាណប្ប-
ន្នយ មានវារៈ ក្នុងបច្ចុប្បន្នយ មានវារៈ ក្នុងនា-
សេវប្បន្នយ មានវារៈ ក្នុងកម្មប្បន្នយ មានវារៈ ។

ទេវតាភោគ ទេវ ធម៌យុយុត្ត ទេវ ។

(៤១៧) ហេតុប្បដ្ឋយោ ទេវតិបតិយោ ទេវ ។

(៤១៨) ទេវតិបតិយុប្បដ្ឋយោ ហេតុយោ ទេវ ។

សហជានិករោចិ បច្ចយនិករោចិ និស្សយ-
និករោចិ សំសដ្ឋានិករោចិ សម្បយុត្តនិករោចិ
បដិច្ចនិករសនិសា វិទ្យាវេកត្វា ។

បញ្ញាវិវា

(៤១១) ហេតុ ធម្មទេវ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មទេវ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ តីណិ ។

(៤១២) ហេតុ ធម្មទេវ បហាតត្វហេតុកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ធម្មទេវ បហាតត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ទេវ ។

(៤១៣) ហេតុយោ តីណិ អាម្មណោ ទេវ ធម្ម-
បតិយោ ទេវ អាសេវនេ ទេវ កាម្ម តីណិ អា-
ហារេ តីណិ អវិគាត ទេវ ។

(៤១៤) ហេតុ ធម្មទេវ បហាតត្វហេតុកោ ធម្មោ

ក្នុងនិបាតប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៧ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៧ ។

(៤១៧) ក្នុងនិបាតប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៧ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ ។

(៤១៨) ក្នុងនិបាតប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៧ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ ។

សហជានិករោចិ បច្ចយនិករោចិ និស្សយនិករោចិ សំសដ្ឋានិករោចិ
សម្បយុត្តនិករោចិ ដូចគ្នាទីបដិច្ចនិករោចិ បណ្ឌិត កប្បវិទូ
ពិស្តារធម៌ចុះ ។

បញ្ញាវិវា

(៤១១) ធម៌ មានហេតុដែលគួរលាងដោយទស្សនៈ ជាហេតុ
ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ មានហេតុដែលគួរលាងដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៧ ។

(៤១២) ធម៌ មានហេតុដែលគួរលាងដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ មានហេតុដែលគួរលាងដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ដោយ
អាម្មណប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៧ ។

(៤១៣) ក្នុងនិបាតប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៧ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ
មានព្រះ ៧ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៧ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មាន
ព្រះ ៧ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៧ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មាន
ព្រះ ៧ ក្នុងនិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មានព្រះ ៧ ។

(៤១៤) ធម៌ មានហេតុដែលគួរលាងដោយទស្សនៈ ជាហេតុ

ហេតុទុក្ខសមុទេសយោគត្រៃហេតុក្កិកំ

ហេតុស្ស ធម្មស្សនេន បយាតត្រៃហេតុក្កិកស្ស ធម្មស្ស
អារម្មណប្បច្ចយន បច្ចយោ សហជាតប្បច្ចយន
បច្ចយោ ទុបដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២០៥) ធម្មស្សនេន ធម្មស្សនេន អារម្មណ ធម្មស្ស ។

(២០៦) ហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណ តីណិ ។

(២០៧) ធម្មស្សនេន អារម្មណ ធម្មស្ស ។

យជា កុសលគ្គិកេ បញ្ញាធម្មស្ស អនុលោ-
មម្បិ ពត្ថតិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចតិយម្បិ ពត្ថ-
តិយា អនុលោមម្បិ កណិតំ ឃី ករណតត្ថំ ។

បដិច្ចវិញ្ញា

(២០៨) ហេតុំ កាវធាយ បយាតត្រៃហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ កាវធាយ បយាតត្រៃហេតុកំ ធម្មំ
ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បច្ចយោ តីណិ ។ ធម្មស្សនេន កាវ-
ធាយ បយាតត្រៃហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មស្ស កាវ-
ធាយ បយាតត្រៃហេតុកំ ធម្មំ ទប្បដ្ឋតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយោ ។

(២០៩) ហេតុយា ធម្ម អារម្មណ ធម្ម អធិប-
តិយា ធម្ម អវិកតេ ធម្ម ។

ហេតុទុក្ខសមុទេសយោគត្រៃហេតុក្កិកំ

ជាច្រើន ខ្លាំង មានហេតុដែលគួរលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ
ដោយអារម្មណប្បច្ចយ ជាច្រើន ដោយសហជាតប្បច្ចយ ជាច្រើន
ដោយទុបដិស្សយប្បច្ចយ ។

(២១០) កុណិហេតុប្បច្ចយ មានវិវះ កុណិអារម្មណប្បច្ចយ
មានវិវះ ។

(២១១) កុណិអារម្មណប្បច្ចយ មានវិវះ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

(២១២) កុណិអារម្មណប្បច្ចយ មានវិវះ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។
អនុលោមក្តី បច្ចតិយក្តី អនុលោមប្បច្ចតិយក្តី បច្ចតិយាទុក្ខលម-
ក្តី ខែបញ្ញាវិវះ កុណិកុសលគ្គិកេ ដែលលោកបរាហិយ យ៉ាង
ណា (កុណិហេតុទុក្ខសមុទេសយោគត្រៃហេតុក្កិកៈ) បណ្ឌិត ឥប្ប
រាម យិវិវាចនា ។

បដិច្ចវិញ្ញា

(២១៣) ធម្ម មានហេតុដែលគួរលះដោយការខា ជាហេតុ អា-
ស្រ័យ ខ្លាំង មានហេតុដែលគួរលះដោយការខា ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ មានវិវះ ។ ធម្ម មានហេតុដែលគួរលះ
ដោយការខា មិនមែនជាហេតុ អស្រ័យ ខ្លាំង មានហេតុដែលគួរលះ
ដោយការខា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

(២១៤) កុណិហេតុប្បច្ចយ មានវិវះ កុណិអារម្មណប្បច្ចយ
មានវិវះ កុណិអារម្មណប្បច្ចយ មានវិវះ កុណិអវិកតប្បច្ចយ មានវិវះ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[៤២១] ហេតុ ភាវនាយ មហានត្វហេតុកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ ភាវនាយ មហានត្វហេតុកោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជនំ ធម្មិយមតិប្បដ្ឋយា ទេ ។

[៤២១] ធម៌ មានហេតុវិសេសក្នុងការដោយការវា ជាហេតុ ជា-
ស្រ្តីយ ដូចធម៌ មានហេតុវិសេសក្នុងការដោយការវា ជាហេតុ ដូចធម៌
ដូចធម៌ ត្រូវបានដឹងពីប្បដ្ឋយ មានព្រះ ។

[៤២២] ធម្មិយមតិយា ទេ ធម្មិយមតិយា ទេ ធម្ម-
មត្តាណាទេ ទេ ធម្មិយមតិយា ទេ ធម្មិយមតិយា ទេ ធម្ម-
មតិយាទេ ទេ ធម្មិយមតិយា ទេ ។

[៤២២] ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ។ ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ។ ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ។ ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ។ ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ។ ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ។ ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ។ ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ។ ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ។

[៤២៣] ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មិយមតិយា ទេ ។

[៤២៣] ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ។ ត្រូវបានដឹងពីប្បដ្ឋយ ។

[៤២៤] ធម្មិយមតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា ទេ ។

[៤២៤] ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ។ ត្រូវបានដឹងពីប្បដ្ឋយ ។

សហគាតករោមិ មនុស្សករោមិ ទិស្សយ-
ករោមិ សំសង្កករោមិ សម្បយុត្តករោមិ
បដិច្ចភាវនាទិសា វិញ្ញាណត្វា ។

សហគាតករោមិ មនុស្សករោមិ ទិស្សយករោមិ សំសង្កករោមិ
សម្បយុត្តករោមិ ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ។ ត្រូវបានដឹងពីប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ។

ប្រាណាវិញ្ញាណ

ប្រាណាវិញ្ញាណ

[៤២៥] ហេតុ ភាវនាយ មហានត្វហេតុកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ភាវនាយ មហានត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន មនុស្សោ ទិសិ ។

[៤២៥] ធម៌ មានហេតុវិសេសក្នុងការដោយការវា ជាហេតុ ជា-
ស្រ្តីយ ដូចធម៌ មានហេតុវិសេសក្នុងការដោយការវា ជាហេតុ ដូចធម៌
ហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ។

[៤២៦] ហេតុ ភាវនាយ មហានត្វហេតុកោ
ធម្មោ ហេតុស្ស ភាវនាយ មហានត្វហេតុកស្ស
ធម្មស្ស ភាវនាយ មហានត្វហេតុកស្ស មនុស្សោ ទេ ។

[៤២៦] ធម៌ មានហេតុវិសេសក្នុងការដោយការវា ជាហេតុ ជា-
ស្រ្តីយ ដូចធម៌ មានហេតុវិសេសក្នុងការដោយការវា ជាហេតុ ដូចធម៌
ក្នុងធម្មិយមតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ ។

បដិច្ចវិធី

[២៣១] ហេតុ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ ប-
ហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទេវ ទស្សនេន
ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកា ធម្មា ទុប្បន្នតិ ហេ-
តុប្បន្នយា ។

[២៣២] ហេតុយោ ទេវ ភាវនុយោ ទេវ អវិក-
តេ យ ។

[២៣៣] ទេហេតុ ទេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ
បហានត្វហេតុកំ ធម្មំ បដិច្ច ទេហេតុ ទេវ ទស្ស-
នេន ន ភាវនាយ បហានត្វហេតុកា ធម្មា ទុប្បន្នតិ
យោហេតុប្បន្នយា ។

[២៣៤] ទេហេតុយោ វិកតំ ទស្សនេន វិណិ នអ-
និបតិយោ ទេវ ទស្សនេន វិណិ នបបទនេន វិណិ
ទស្សនេន វិណិ ទុបនិស្សនេន វិណិ ទយុវជានេន
ទេវ ទស្សនេន ទេវ ទស្សនេន ទេវ ទស្សនេន វិណិ
វិណិ ទេវ ទស្សនេន វិកតំ ទស្សនេន វិកតំ

បដិច្ចវិធី

[២៣៥] ទេវ មានហេតុវេលាទិក្ខុលរដោយទស្សនៈ ពិនិមិទ
ក្ខុលរដោយភាវនា ជាហេតុ កាស្រ័យ ទ្វិយេ មានហេតុវេលាទិក្ខុ
ក្ខុលរដោយទស្សនៈ ពិនិមិទក្ខុលរដោយភាវនា ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះទេហេតុប្បន្នយ ។

[២៣៦] ក្នុងទេហេតុប្បន្នយ មានវារៈ៧ ក្នុងអាយុណប្បន្នយ មាន
វារៈ៧ ក្នុងអវិកតប្បន្នយ មានវារៈ៧ ។

[២៣៧] ទេវ មានហេតុវេលាទិក្ខុលរដោយទស្សនៈ ពិនិមិទ
ក្ខុលរដោយភាវនា ទើបទេហេតុ កាស្រ័យ ទ្វិយេ មានហេតុវេលា
ទិក្ខុលរដោយទស្សនៈ ពិនិមិទក្ខុលរដោយភាវនា ទើបទេហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះទេហេតុប្បន្នយ ។

[២៣៨] ក្នុងទេហេតុប្បន្នយ មានវារៈ១ ក្នុងអាយុណប្បន្នយ
មានវារៈ៣ ក្នុងអវិកតប្បន្នយ មានវារៈ៧ ក្នុងអនុប្បន្នយ មាន
វារៈ៣ ក្នុងសមុទ្រប្បន្នយ មានវារៈ៣ ក្នុងអាយុណប្បន្នយ មាន
វារៈ៣ ក្នុងទុបនិស្សនប្បន្នយ មានវារៈ៣ ក្នុងយុវជានប្បន្នយ
មានវារៈ៧ ក្នុងទេហេតុប្បន្នយ មានវារៈ៧ ក្នុងអាយុណប្បន្នយ
មានវារៈ៧ ក្នុងអាយុណប្បន្នយ មានវារៈ៣ ក្នុងអវិកតប្បន្នយ មានវារៈ
៧ ក្នុងអាយុណប្បន្នយ មានវារៈ១ ក្នុងអនុប្បន្នយ មានវារៈ ១

លោកាវ ធីណិ ឥន្ទ្រិយេ ទេវ លោកេ ធីណិ មាត្រ
ទេវ សុឡាយុត្តេ ទេវ វិជ្ជាយុត្តេ មត្យ អត្តិយា ទេវ
ទត្តិយា ទេវ វិទុតោ ទេវ អវិទុតោ ទេវ ។

[២២៧] ហេតុ ទេវ ទស្សនេន ទ ភាវនាយ មហា-
ត្យាហេតុតោ ទិដ្ឋា ហេតុស្ស ទេវ ទស្សនេន ទ ភា-
វនាយ មហាត្យាហេតុតោស្ស ទធម្មស្ស ទារម្មណប្បដ្ឋ-
យេន មច្ចយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ឡត-
ទិស្សយេប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។

- [២២៨] ទហេតុយោ ទេ ទទាម្មណ ទេវ ។
- [២២៩] ហេតុប្បដ្ឋយោ ទទារម្មណ ធីណិ ។
- [២៣០] ទហេតុប្បដ្ឋយោ ទារម្មណ ទេវ ។
- យថា កុសលត្តិកោ មញ្ញានិកស្ស អនុលោ-
មធម្មិ មច្ចនិយម្មិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្មិ មច្ច-
និយម្មិ ទុក្ខោ មធម្មិ ធីណិទំ ឯវំ ទារម្មណត្វំ ។

ក្នុងអាហារប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវស្សិយប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
លាទប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្បយុក្ខ-
ប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិជ្ជាយុក្ខប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្តប្បដ្ឋិយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងខត្តិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិភត្តប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ។

[២៣៧] ធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរលាងដោយទស្សនៈ ទាំងមិន
គួរលាងដោយភាវនា ជាហេតុ ជាច្រើន នៃធម៌ មានហេតុដែលមិនគួរ
លាងដោយទស្សនៈ ទាំងមិនគួរលាងដោយភាវនា ជាហេតុ ដោយភា-
វម្មណប្បដ្ឋិយ ជាច្រើន ដោយសហជាតប្បដ្ឋិយ ជាច្រើន ដោយ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋិយ ។

[២៤០] ក្នុងទេវតាប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិការម្មណប្បដ្ឋិយ
មានវារៈ ៧ ។

- [២៤១] ក្នុងនិការម្មណប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ព្រោះទេវតាប្បដ្ឋិយ ។
- [២៤២] ក្នុងនិការម្មណប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ព្រោះទេវតាប្បដ្ឋិយ ។
- អនុលោមក្តី មច្ចនិយម្តី អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្តី មច្ចនិយម្តី-
លោមក្តី នៃចក្ខុវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោករាម
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខទស្សនេនមហាត្យាហេតុ-
កិច្ចៈ) មណ្ឌិត អប្បិរាម យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុកអាថយតាមីត្តិកំ

បដិច្ចវិហ

[៤៤៣] ហេតុ អាថយតាមី ចង្អុំ បដិច្ច ហេតុ
អាថយតាមី ឆ្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
តីណិ ។ ហេតុ អាថយតាមី ចង្អុំ បដិច្ច ហេតុ
អាថយតាមី ឆ្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។
ហេតុ អាថយតាមីត្ថ ហេតុ អាថយតាមីត្ថ ចង្អុំ
បដិច្ច ហេតុ អាថយតាមី ឆ្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៤៤៤] ហេតុយា នវ អាច្ឆណោ នវ អនិចតិ-
យា នវ អនុត្តរ នវ ធម្មនុត្តរ នវ អវិគតេ
នវ ។

[៤៤៥] ហេតុ អាថយតាមី ចង្អុំ បដិច្ច ហេតុ
អាថយតាមី ឆ្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៤៦] ហេតុ អាថយតាមី ចង្អុំ បដិច្ច ហេតុ
អាថយតាមី ឆ្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនិចតិប្បដ្ឋយា ។

[៤៤៧] ហេតុយា វតំ នអនិចតិយា
នវ ឧប្បរជាតេ នវ នបប្បរជាតេ នវ

ហេតុទុកអាថយតាមីត្តិកៈ

បដិច្ចវិហៈ

[៤៤៣] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំង
ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មាន
ពៈព ។ ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំង
ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា
មានពៈព ។ ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំង ដល់
នូវការសន្សំ ជាហេតុផង ខ្លាំង ដល់នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា មានពៈព ។

[៤៤៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពៈ ៧ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិយ
មានពៈ ៧ ក្នុងអនិចតិប្បដ្ឋយា មានពៈ ៧ ក្នុងឧប្បជ្ជតិប្បដ្ឋយា មានពៈ ៧
ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិយ មានពៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយា មានពៈ ៧ ។

[៤៤៥] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំង ដល់
នូវការសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៤៦] ធម៌ ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំង
ដល់នូវការសន្សំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៤៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា មានពៈ ១ ក្នុងអនិចតិប្បដ្ឋយា មាន
ពៈ ៧ ក្នុងឧប្បរជាតិប្បដ្ឋយា មានពៈ ៧ ក្នុងនបប្បរជាតិប្បដ្ឋយា មានពៈ ៧

នករសេវាៈ ១ ធម៌ ធម្មា ភិណ្ណំ ធម៌ចារតោ ១
ធម៌វិញយុត្តោ ១ ។

[២២៥] ហេតុ អាចយកមិ ធម្មា ហេតុស្ស

[២២៧] ហេតុ អាចយកមិ ធម្មា អាចយកមិ

សហជាតាទិបតិ បច្ចយេនាទិបតិ ភិណ្ណយេនា-

កេមិ សំសឌ្ឍនំកេមិ សម្មយុត្តកំកេមិ ធម៌ចុ-

ករសមិសា ភិក្ខុវេទនា ។

បញ្ញាវិហោ

[២២០] ហេតុ អាចយកមិ ធម្មា ហេតុស្ស
អាចយកមិស្ស ធម្មស្ស ហេតុវិញយុត្តយេន ធម្មយោ
ភិណ្ណំ ។

[២២១] ហេតុ អាចយកមិ ធម្មា អាចយកមិ
មិស្ស ធម្មស្ស អាចយកមិវិញយុត្តយេន ធម្មយោ ១ ។

[២២២] ហេតុ អាចយកមិ ធម្មា ហេតុស្ស
អាចយកមិស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិវិញយុត្តយេន ធម្មយោ
អាចយកមិមិស្ស សហជាតាទិបតិ ភិណ្ណំ ។ ហេតុ
អាចយកមិ ធម្មា ហេតុស្ស អាចយកមិ
មិស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិវិញយុត្តយេន ធម្មយោ
អាចយកមិមិស្ស សហជាតាទិបតិ ភិណ្ណំ ។

ក្នុងនករសេវាវិញយុត្តិយ មានវាៈ ៧ ក្នុងនកម្មវិញយុត្តិយ មានវាៈ ៣ ក្នុង

និវាសវិញយុត្តិយ មានវាៈ ៧ ក្នុងនិវិញយុត្តិយ មានវាៈ ៧ ។

[២២៥] ក្នុងនកមិចតិវិញយុត្តិយ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុវិញយុត្តិយ ។

[២២៧] ក្នុងនកម្មវិញយុត្តិយ មានវាៈ ១ ព្រោះនកម្មវិញយុត្តិយ ។

សហជាតាទិបតិ បច្ចយេនាទិបតិ មិស្សយេនាទិបតិ សំសឌ្ឍនំកេ

សម្មយុត្តកំកេ ដូចគ្នាទិបតិវិញយុត្តិយ ហេតុន ធម្មវិញ

ចំស្តារផលិត្ត ។

បញ្ញាវិហោ

[២២០] ធម៌ ផលវិញយុត្តិយ ជាហេតុ ជាច្បឹយ វិនិច្ឆ័យ ផល
វិញយុត្តិយ ជាហេតុ ដោយហេតុវិញយុត្តិយ មានវាៈ ៣ ។

[២២១] ធម៌ ផលវិញយុត្តិយ ជាហេតុ ជាច្បឹយ វិនិច្ឆ័យ
ផលវិញយុត្តិយ ជាហេតុ ដោយអាម្មណវិញយុត្តិយ មានវាៈ ៧ ។

[២២២] ធម៌ ផលវិញយុត្តិយ ជាហេតុ ជាច្បឹយ វិនិច្ឆ័យ
ផលវិញយុត្តិយ ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិវិញយុត្តិយ មានផលវិញយុត្តិយ ជាហេតុ
និវិសហជាតាទិបតិ មានវាៈ ៣ ។ ធម៌ ផលវិញយុត្តិយ មិនមែនជា
ហេតុ ជាច្បឹយ វិនិច្ឆ័យ ផលវិញយុត្តិយ មិនមែនជាហេតុ ដោយអនិ-
ច្ចតិវិញយុត្តិយ មានផលវិញយុត្តិយ ជាហេតុ និវិសហជាតាទិបតិ មានវាៈ ៣ ។

ហេតុ អាទយកាមី ធម៌ ទេវហេតុ អាទយកាមី ធម៌
ទន្សាយ ហេតុប្បូ អាទយកាមីស្ស ទន្សាយ អាទិបតិយ្យច្ច-
យោន ចន្ទុយោ ខ្លាច្ន្រណាតិបតិ តិណិ ។

(២៥៣) ហេតុយោ តិណិ អាទ្ន្រណា ទេវ អាទិ-
បតិយោ ទេវ ទុមទិស្សយេ ទេវ កេសេវិន ទេវ
កេន្នេ តិណិ កាមារាម តិណិ ករិកាត ទេវ ។

(២៥៤) ហេតុ អាទយកាមី ទន្សាយ ហេតុស្ស
អាទយកាមីស្ស ទន្សាយ អាទ្ន្រណាច្ចុទ្ធរយេន បច្ចុ-
យោ សេវាជាតម្កុទ្ធរយេន បច្ចុយោ ទុមទិស្សយេច្ចុ-
ទ្ធរយេន ចច្ចុយោ ។

(២៥៥) ទេវហេតុយោ ទេវ ទេវាច្ន្រណេ ទេវ ។

(២៥៦) ហេតុប្បូច្ចុយោ ទេវាច្ន្រណេ តិណិ ។

(២៥៧) ទេវហេតុប្បូច្ចុយោ អាទ្ន្រណេ ទេវ ។
យថា កុសលភ្នំកេ បច្ច្រាណស្ស កុសលា-
មម្បិ បច្ចុទិយម្បិ កុសលាមម្បុទិយម្បិ បច្ចុ-
ទិយាទុរលាមម្បិ តណិកំ វិវំ កេសេវិនំ ។

ធម៌ ផល់ទ្ធពិការសទ្ធិ ជាហេតុក្តី ធម៌ ផល់ទ្ធពិការសទ្ធិ ទេវាមេវា
ហេតុក្តី ជាបច្ច្រាយ ខៃធម៌ ផល់ទ្ធពិការសទ្ធិ ជាហេតុ ដោយអាទិ-
បតិប្បច្ច្រាយ ពុទ្ធផល់អាម្មណាចិបតិ មានវារៈ ពូ ។

(២៥៨) ក្នុងហេតុប្បច្ច្រាយ មានវារៈ ពូ ក្នុងការម្មណប្បច្ច្រាយ
មានវារៈ ក្នុងអាទិបតិប្បច្ច្រាយ មានវារៈ ក្នុងទុមទិស្សយប្បច្ច្រាយ មាន
វារៈ ក្នុងកេសេវិនប្បច្ច្រាយ មានវារៈ ក្នុងកម្មប្បច្ច្រាយ មានវារៈ ពូ
ក្នុងកាមារាមប្បច្ច្រាយ មានវារៈ ពូ ក្នុងករិកាតប្បច្ច្រាយ មានវារៈ ។

(២៥៩) ធម៌ ផល់ទ្ធពិការសទ្ធិ ជាហេតុ ជាបច្ច្រាយ ខៃធម៌
ផល់ទ្ធពិការសទ្ធិ ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បច្ច្រាយ ជាបច្ច្រាយ ដោយ
សហជាតប្បច្ច្រាយ ជាបច្ច្រាយ ដោយទុមទិស្សយប្បច្ច្រាយ ។

(២៦០) ក្នុងទេវហេតុប្បច្ច្រាយ មានវារៈ ក្នុងទេវាច្ន្រណប្បច្ច្រាយ
មានវារៈ ។

(២៦១) ក្នុងទេវាច្ន្រណប្បច្ច្រាយ មានវារៈ ពូ ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច្រាយ ។

(២៦២) ក្នុងការម្មណប្បច្ច្រាយ មានវារៈ ក្នុងព្រោះហេតុប្បច្ច្រាយ ។
កុសលាមក្តី បច្ចុទិយក្តី កុសលាមប្បច្ចុទិយក្តី បច្ចុទិយាទុរលាម
ក្តី ខៃបច្ច្រាវារៈ ក្នុងកុសលភ្នំកេ ដែលរលាកចប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុក្ខអាទយកាមិដ្ឋិតំ) បច្ចុទិយ កម្បិកប់ យ៉ាងនេះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

(២៥៨) ហេតុំ អធិបយតាមី ធម្មំ មដិទ្ធ ហេតុ
 អធិបយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។
 ហេតុំ អធិបយតាមី ធម្មំ មដិទ្ធ ហេតុ
 អធិបយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 តិណិ ។ ហេតុំ អធិបយតាមីក្ខ ហេតុំ អធិបយ
 តាមីក្ខ ធម្មំ មដិទ្ធ ហេតុ អធិបយតាមី ធម្មោ
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។

(២៥៩) ហេតុយា នវ វាវច្ឆាណា នវ កក្កេ
 នវ កាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

(២៦០) ហេតុំ អធិបយតាមី ធម្មំ មដិទ្ធ
 ហេតុ អធិបយតាមី ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឧអធិបតិ-
 ប្បដ្ឋយា ។

(២៦១) ឧអធិបតិយា ន ឧប្បវេសានេ នវ ឧ-
 ប្បវេសានេ នវ ឧកក្កេ តិណិ នវិចារេ នវ ឧ-
 វិប្បយុត្តេ នវ ។

បដិច្ចវិវា

(២៥៨) ធមិ ដល់ខ្ញុំការមិនស្ងប់ ជាហេតុ អស្រ័យ ខ្ញុំធមិ
 ដល់ខ្ញុំការមិនស្ងប់ ជាហេតុ វេទកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វាៈ ៣ ។ ធមិ ដល់ខ្ញុំការមិនស្ងប់ មិនមែនជាហេតុ អស្រ័យ
 ខ្ញុំធមិ ដល់ខ្ញុំការមិនស្ងប់ មិនមែនជាហេតុ វេទកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ។ ធមិ ដល់ខ្ញុំការមិនស្ងប់ ជាហេតុ
 អស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ដល់ខ្ញុំការមិនស្ងប់ ជាហេតុផង ខ្ញុំធមិ ដល់ខ្ញុំ
 ការមិនស្ងប់ មិនមែនជាហេតុផង វេទកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវាៈ ៣ ។

(២៥៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៤ ក្នុងកក្កេណប្បដ្ឋយ
 មានវាៈ ៤ ក្នុងកុម្មប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៤ ក្នុងកាហារប្បដ្ឋយ មាន
 វាៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៤ ។

(២៦០) ធមិ ដល់ខ្ញុំការមិនស្ងប់ ជាហេតុ អស្រ័យ ខ្ញុំ
 ធមិ ដល់ខ្ញុំការមិនស្ងប់ ជាហេតុ វេទកើតឡើង ព្រោះឧអធិបតិ-
 ប្បដ្ឋយ ។

(២៦១) ក្នុងឧអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៦ ក្នុងឧប្បវេសានប្បដ្ឋយ
 មានវាៈ ៤ ក្នុងឧប្បវេសានប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៤ ក្នុងកក្កេណប្បដ្ឋយ មាន
 វាៈ ៣ ក្នុងកាហារប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៤ ។

ហេតុទុកអបធម្មតាមិត្តិកំ

- (៤២២) ហេតុប្បុត្តយោ ធម្មនិបតិយោ ឆ ។
- (៤២៣) ធម្មនិបតិយប្បុត្តយោ ហេតុយោ ឆ ។
- សហជាតាភិបតិ បច្ចុយវារោមិ និស្សយ-
កោមិ សំសដ្ឋកោមិ សម្មយុត្តកោមិ
បទិច្ចវាសនិសា វិគ្គារោត្តា ។

បញ្ញាវិហា

- (៤២៤) ហេតុ អបធម្មតាមិ នឡោ ហេតុស្ស
អបធម្មតាមិស្ស នឡស្ស ហេតុប្បុត្តយោធម បច្ចុយោ
តិណិ ។
- (៤២៥) ហេតុ អបធម្មតាមិ នឡោ ហេតុស្ស
អបធម្មតាមិស្ស នឡស្ស ធម្មនិបតិយប្បុត្តយោធម បច្ចុ-
យោ សហជាតាភិបតិ តិណិ ។ នហេតុ អបធម-
យតាមិ នឡោ នហេតុស្ស អបធម្មតាមិស្ស
នឡស្ស ធម្មនិបតិយប្បុត្តយោធម បច្ចុយោ សហជាតា-
ភិបតិ តិណិ ។
- (៤២៦) ហេតុយា តិណិ ធម្មនិបតិយោ ឆ សហ-
ជាតាភិ ឆវ អាហារា តិណិ ភិក្ខុយេ ឆវ ណា-
រោ តិណិ ធម្មតោ ឆវ សម្មយុត្តោ ឆវ អត្ថុយា ឆវ
សវិគារោ ឆវ ។

ហេតុទុកអបធម្មតាមិត្តិកំ

- (៤២៦) កុដិអតិបតិប្បុត្តយោ មានវាៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បុត្តយោ ។
- (៤២៧) កុដិហេតុប្បុត្តយោ មានវាៈ ៧ ព្រោះអតិបតិប្បុត្តយោ ។
- សហជាតាភិភិ បច្ចុយវារោភិ និស្សយវារោភិ សំសដ្ឋវារោភិ
សម្មយុត្តវារោភិ ដ្ឋុច្ឆានិវិបទិច្ចវាវេវា បណ្ឌិត ធម្មិទ្ធិ
តិណ្ណវេទិច្ឆា ។

បញ្ញាវិហា

- (៤២៦) ធមិ ដល់ខ្ញុំការមិនសខ្ញុំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធមិ
ដល់ខ្ញុំការមិនសខ្ញុំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បុត្តយោ មានវាៈ ៣ ។
- (៤២៧) ធមិ ដល់ខ្ញុំការមិនសខ្ញុំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធមិ
ដល់ខ្ញុំការមិនសខ្ញុំ ជាហេតុ ដោយអតិបតិប្បុត្តយោ បានដល់សហជា-
តាភិបតិ មានវាៈ ៣ ។ ធមិ ដល់ខ្ញុំការមិនសខ្ញុំ មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ ខែធមិ ដល់ខ្ញុំការមិនសខ្ញុំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអតិ-
បតិប្បុត្តយោ បានដល់សហជាតាភិបតិ មានវាៈ ៣ ។
- (៤២៦) កុដិហេតុប្បុត្តយោ មានវាៈ ៣ កុដិអតិបតិប្បុត្តយោ មាន
វាៈ ៦ កុដិសហជាតាប្បុត្តយោ មានវាៈ ៧ កុដិអាហារប្បុត្តយោ មាន
វាៈ ៣ កុដិភិក្ខុនិយប្បុត្តយោ មានវាៈ ៧ កុដិណារប្បុត្តយោ មានវាៈ ៣
កុដិធម្មតាប្បុត្តយោ មានវាៈ ៧ កុដិសម្មយុត្តប្បុត្តយោ មានវាៈ ៧ កុដិ
អត្ថុប្បុត្តយោ មានវាៈ ៧ កុដិវិគារប្បុត្តយោ មានវាៈ ៧ ។

ហេតុទុកអាចយកមិត្តភក្តិ

ហេតុ ទេវតាយកាមិជាបឋមយកាមិញ ឈោតុំ ទេវតាយកាមិជាបឋមយកាមិញ ឆម្ពំ បដិច្ច ហេតុ ទេវតាយកាមិជាបឋមយកាមិ ឆម្ពំ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា តិណិ ។

(២៧២) ហេតុយា ធរ អាម្មណោ ធរ អធិបតីយា ធរ ទុបនិស្សយេ ធរ មុរេធរាត ធរ អាសេវនេ ធរ កាម្មេ ធរ វិចារេត ធរ អាហារេ ធរ ឡង្គិយេ ធរ អវិចារេត ធរ ។

(២៧៣) ធរហេតុំ ទេវតាយកាមិជាបឋមយកាមិ ឆម្ពំ បដិច្ច ធរហេតុំ ទេវតាយកាមិជាបឋមយកាមិ ឆម្ពំ ទុប្បជ្ជតិ ធរហេតុប្បជ្ជយា ។

(២៧៤) ហេតុំ ទេវតាយកាមិជាបឋមយកាមិ ឆម្ពំ បដិច្ច ធរហេតុំ ទេវតាយកាមិជាបឋមយកាមិ ឆម្ពំ ទុប្បជ្ជតិ ធរអាម្មណោប្បជ្ជយា ។ ធរហេតុំ ទេវតាយកាមិជាបឋមយកាមិ ឆម្ពំ បដិច្ច ធរហេតុំ ទេវតាយកាមិជាបឋមយកាមិ ឆម្ពំ ទុប្បជ្ជតិ ធរអាម្មណោប្បជ្ជយា ។

ធមិ មិនដល់នូវការសន្សំ ពិនិមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ កាស្រីយ នូវធមិ មិនដល់នូវការសន្សំ ពិនិមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុធមិ នូវធមិ មិនដល់នូវការសន្សំ ពិនិមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជា ហេតុធមិ ទើបតើការឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជិយ មានព្រះ ពុទ្ធ ។

(២៧៦) ក្នុងហេតុប្បជ្ជិយ មានព្រះ ក្នុងការម្មណប្បជ្ជិយ មានព្រះ ក្នុងអធិបតីប្បជ្ជិយ មានព្រះ ក្នុងទុបនិស្សយប្បជ្ជិយ មានព្រះ ក្នុងមុរេធរប្បជ្ជិយ មានព្រះ ក្នុងអាសេវនប្បជ្ជិយ មានព្រះ ក្នុងកាម្មប្បជ្ជិយ មានព្រះ ក្នុងវិចារេតប្បជ្ជិយ មានព្រះ ក្នុងអាហារប្បជ្ជិយ មានព្រះ ក្នុងអវិចារេតប្បជ្ជិយ មានព្រះ ក្នុងឡង្គិយប្បជ្ជិយ មានព្រះ ក្នុងអង្គិកប្បជ្ជិយ មានព្រះ ។

(២៧៧) ធមិ មិនដល់នូវការសន្សំ ពិនិមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ នូវធមិ មិនដល់នូវការសន្សំ ពិនិមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបតើការឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ជិយ ។

(២៧៨) ធមិ មិនដល់នូវការសន្សំ ពិនិមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ នូវធមិ មិនដល់នូវការសន្សំ ពិនិមិនដល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបតើការឡើង ព្រោះអាម្មណប្បជ្ជិយ ។ ធមិ មិនដល់នូវការសន្សំ ពិនិមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ នូវធមិ មិនដល់នូវការសន្សំ ពិនិមិនដល់នូវការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ទើបតើការឡើង ព្រោះអាម្មណប្បជ្ជិយ ។

ហេតុ ទេវតិយភាមិជាបធមយភាមិញ នហេតុ ទេវតិ-
យភាមិជាបធមយភាមិញ នម្ហំ បដិច្ច ហេតុ ទេវតិ-
យភាមិជាបធមយភាមី នហេតុ ទុប្បជ្ជតិ នហេតុ-
ណាប្បច្ចយា ។

[៤៧៤] ហេតុ ទេវតិយភាមិជាបធមយភាមី នម្ហំ
បដិច្ច ហេតុ ទេវតិយភាមិជាបធមយភាមី នហេតុ
ទុប្បជ្ជតិ នអនិបតិយ្យច្ចយា ។

[៤៧៦] ហេតុ ទេវតិយភាមិជាបធមយភាមី នម្ហំ
បដិច្ច ហេតុ ទេវតិយភាមិជាបធមយភាមី នហេតុ
ទុប្បជ្ជតិ នបុរោជាតប្បច្ចយា តីណំ ។

[៤៧៧] ហេតុ ទេវតិយភាមិជាបធមយភាមី នម្ហំ
បដិច្ច ហេតុ ទេវតិយភាមិជាបធមយភាមី នហេតុ
ទុប្បជ្ជតិ នបន្តាជាតប្បច្ចយា ។

[៤៧៨] ហេតុ ទេវតិយភាមិជាបធមយភាមី នម្ហំ
បដិច្ច នហេតុ ទេវតិយភាមិជាបធមយភាមី នហេតុ
ទុប្បជ្ជតិ នកម្មប្បច្ចយា ។

[៤៧៩] នហេតុយា ឯតំ នហេតុណា តីណំ
នអនិបតិយា ន/ នអនន្តរេ តីណំ នសមនន្តរេ តីណំ

ធមិ មិនផល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនផល់នូវការមិនសន្សំ ជាហេតុ
កាស្រ័យ នូវធមិ មិនផល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនផល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុផង នូវធមិ មិនផល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនផល់នូវការមិនសន្សំ
មិនថែជាហេតុផង ទើបតើគេឡើង ព្រោះនេកាម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៧៤] ធមិ មិនផល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនផល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធមិ មិនផល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនផល់នូវការ
មិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបតើគេឡើង ព្រោះនេកាម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៧៦] ធមិ មិនផល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនផល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធមិ មិនផល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនផល់នូវការមិន
សន្សំ ជាហេតុ ទើបតើគេឡើង ព្រោះនេបុរោជាតប្បច្ច័យ ហេតុវេ ក ។

[៤៧៧] ធមិ មិនផល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនផល់នូវការមិនសន្សំ
ជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធមិ មិនផល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនផល់នូវការមិន
សន្សំ ជាហេតុ ទើបតើគេឡើង ព្រោះនេបុរោជាតប្បច្ច័យ ។

[៤៧៨] ធមិ មិនផល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនផល់នូវការមិនសន្សំ
មិនថែជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធមិ មិនផល់នូវការសន្សំ ទាំងមិនផល់នូវ
ការមិនសន្សំ ជាហេតុ ទើបតើគេឡើង ព្រោះនេកម្មប្បច្ច័យ ។

[៤៧៩] ក្នុងនេហេតុប្បច្ច័យ មានវេ: ១ ក្នុងនេកាម្មណ-
ប្បច្ច័យ មានវេ: ២ ក្នុងនេអនិបតិយ្យច្ច័យ មានវេ: ៧ ក្នុង
នេកម្មប្បច្ច័យ មានវេ: ៣ ក្នុងនេសមនន្តរេប្បច្ច័យ មានវេ: ៣

[៤៧៤] ហេតុយា តីណិ អាមម្ពណោ ធរ អធិ-
 បតិយោ ធរ អធិន្តរោ ធរ សមធិន្តរោ ធរ សហ-
 យាវោ ធរ វេញាមវេញា ធរ វិស្សាយោ ធរ ឧប-
 វិស្សាយោ ធរ បុរាណោ តីណិ បច្ឆាជានោ តីណិ
 អាសវានោ ធរ កាម្មោ តីណិ វិចារោ ធរ អាណារ-
 តីណិ វ័ស្រ្តិយោ ធរ ណារោ តីណិ មាត្តោ ធរ បេឡុ-
 យុត្តោ ធរ វិញ្ញយុត្តោ បញ្ច អត្ថិយោ ធរ ធម្មិយោ
 ធរ វិចារោ ធរ អវិចារោ ធរ ៖

[៤៧៥] ហេតុ ធរោកមយកាមិចាបធមយកាមិ
 ចាឡោ ហេតុស្ស ធរោកមយកាមិចាបធមយកាមិស្ស
 ធម្មស្ស អាមម្ពណោប្បដ្ឋាយោ បច្ឆាយោ សហជាតប្ប-
 ដ្ឋាយោ បច្ឆាយោ ឧបវិស្សាយប្បដ្ឋាយោ បច្ឆាយោ
 តីណិ ៖ ធរហេតុ ធរោកមយកាមិចាបធមយកាមិ
 ធរឡោ ធរហេតុស្ស ធរោកមយកាមិចាបធមយកាមិស្ស
 ធម្មស្ស អាមម្ពណោប្បដ្ឋាយោ បច្ឆាយោ សហជាត-
 ប្បដ្ឋាយោ បច្ឆាយោ ឧបវិស្សាយប្បដ្ឋាយោ បច្ឆាយោ

[៤៧៦] ក្នុងវេទកប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាមម្ពណោប្បដ្ឋាយោ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិន្តរោប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧
 ក្នុងសមធិន្តរោប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 វេញាមវេញាប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិស្សាយប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
 វិស្សាយប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរាណោប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ឆា-
 ជានោប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវានោប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងកាម្មប្បដ្ឋាយោ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិចារោប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងណារោប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងមាត្ត-
 ប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងបេឡុយុត្តប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយោ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអត្ថិប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងធម្មិប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិចារោប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិចារោប្បដ្ឋាយោ មានវារៈ ៧ ៖

[៤៧៧] ធម៌ មិនដល់ខ្លួនការសន្សំ ចាំនិមិនដល់ខ្លួនការ
 មិនសន្សំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនិមិ មិនដល់ខ្លួនការសន្សំ ចាំនិ
 មិនដល់ខ្លួនការមិនសន្សំ ជាហេតុ ដោយការមម្ពណោប្បដ្ឋាយោ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយោ ជាបច្ច័យ ដោយឧបវិស្សាយប្បដ្ឋាយោ
 មានវារៈ ៧ ៖ ធម៌ មិនដល់ខ្លួនការសន្សំ ចាំនិមិនដល់ខ្លួនការមិន
 សន្សំ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិនិមិ មិនដល់ខ្លួនការសន្សំ
 ចាំនិមិនដល់ខ្លួនការមិនសន្សំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអាមម្ពណោប្បដ្ឋាយោ
 ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយោ ជាបច្ច័យ ដោយឧបវិស្សាយប្បដ្ឋាយោ

ឬវេទនាធម្មត្ថយេន មច្ចុយោ មញ្ញាណតប្បដ្ឋាយន
មច្ចុយោ អាណាប្បដ្ឋាយន មច្ចុយោ ក្រិច្ចិយប្បដ្ឋ-
យេន មច្ចុយោ ។

[២៤៦] នហេតុយា នវ នអាម្មណេ នវ ។

[២៤៧] ហេតុប្បដ្ឋយា នអាម្មណេ តីណិ ។

[២៤៨] នហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណេ នវ ។

យថា តុបលត្តិកេ មញ្ញាណស្ស អនុលោ-
មម្បិ មច្ចុយេនម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋយេនម្បិ មច្ចុ-
យេនានុលោមម្បិ តណីតិ វេវ តណេតត្ថំ ។

ហេតុទុកអធមតាមិក្ខិកំ មិក្ខិកំ ។

ហេតុទុកសេក្ខន្តិកំ

បដិច្ចវិហា

[២៤៩] ហេតុំ សេក្ខំ ធម្មំ មដិច្ច ហេតុ សេក្ខា
ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ
សេក្ខំ ធម្មំ មដិច្ច នហេតុ សេក្ខា ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ សេក្ខុក្ស ធម្មោ
សេក្ខុក្ស ធម្មំ មដិច្ច ហេតុ សេក្ខា ធម្មោ
ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

នាមច្ចិយ វេយយុវេវាសប្បច្ចិយ ជាមច្ចិយ វេយចត្តាជាសប្បច្ចិយ
នាមច្ចិយ វេយអាហារប្បច្ចិយ ជាមច្ចិយ វេយក្រិច្ចិយប្បច្ចិយ ។

[២៥០] ក្នុងនេហេតុប្បច្ចិយ មានវារៈ ក្នុងនេហេតុប្បច្ចិយ
មានវារៈ ។

[២៥១] ក្នុងនេហេតុប្បច្ចិយ មានវារៈ ព ព្រោះហេតុប្បច្ចិយ ។

[២៥២] ក្នុងនេហេតុប្បច្ចិយ មានវារៈ ព ព្រោះនេហេតុប្បច្ចិយ ។

អនុលោមក្តី មច្ចុយេនក្តី អនុលោមប្បដ្ឋយេនក្តី មច្ចុយេនានុលោមក្តី
វៃមញ្ញាណកៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោកវេហិយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុទុកអធមតាមិក្ខិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

ចេ ហេតុទុកអធមតាមិក្ខិកៈ ។

ហេតុទុកសេក្ខន្តិកៈ

បដិច្ចវិហា

[២៥៣] សេក្ខនិ ជាហេតុ កាស្រីយ ទូរសេក្ខនិ ជាហេតុ
វេយភិក្ខុវ្យាដិ ព្រោះហេតុប្បច្ចិយ មានវារៈ ព ។ សេក្ខនិ មិន
មែនជាហេតុ កាស្រីយ ទូរសេក្ខនិ មិនមែនជាហេតុ វេយភិក្ខុវ្យាដិ
ព្រោះហេតុប្បច្ចិយ មានវារៈ ព ។ សេក្ខនិ ជាហេតុ កាស្រីយ
ទូរសេក្ខនិ ជាហេតុផង ទូរសេក្ខនិ មិនមែនជាហេតុផង វេយភិក្ខុ
វ្យាដិ ព្រោះហេតុប្បច្ចិយ មានវារៈ ព ។

[២៧០] ហេតុយា នវ អាម្មណោ នវ អនិ
បតិយា នវ អនុត្តរេ នវ សមនត្តរេ នវ សហជាតេ
នវ អប្បាមាញ្ញំ នវ វិស្សយេ នវ ឧបទិស្សយេ នវ
បុរាជានេ នវ អាសវនេ នវ ក្កាម្មេ នវ វិចារេ
នវ អាហារេ នវ អវិគារេ នវ ។

[២៧១] ហេតុំ សេត្តំ ធម្មំ ធម៌ច្ច ហេតុ សេត្តោ
នាម្មា ឧប្បជ្ជតិ ឧអនិបតិយ្យច្ចយា ។

[២៧២] ឧអនិបតិយា ន ឧបុរាជានេ នវ ន-
បច្ឆានានេ នវ ឧអាសវនេ នវ ឧក្កាម្មេ តិណិ
នវិចារេ នវ ឧវិប្បយុត្តេ នវ ។

[២៧៣] ហេតុប្បច្ចយា ឧអនិបតិយា ន ។

[២៧៤] ឧអនិបតិយ្យច្ចយា ហេតុយា ន ។

សហនាតកំរោមិ បច្ចយកំរោមិ វិស្សយក-

រោមិ សំសន្នកំរោមិ សម្បយុត្តកំរោមិ ធម៌ច្ច-

កាសតិសា វិជ្ជារក្ខត្តា ។

[២៧៥] កុរិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ កុរិអនិបតិយ្យច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិអនុត្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៧
កុរិសមនត្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិ
អប្បាមាញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិវិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិឧប-
ទិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិបុរាជានប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិអាស-
វនប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិក្កាម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិវិចារប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ កុរិអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិអវិគារប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[២៧៦] សេត្តធម្មំ ជាហេតុ អប្រសិយ ទ្ធកសក្ខន្ធម្មំ ជាហេតុ
ទើបកំរោមិ អន្តរាហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៧៧] កុរិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ កុរិឧបុរាជានប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ កុរិឧបច្ឆានានប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិឧអាសវនប្បច្ច័យ
មានវារៈ៧ កុរិឧក្កាម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ កុរិឧវិចារប្បច្ច័យ មាន
វារៈ៧ កុរិឧវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ៧ ។

[២៧៨] កុរិអនិបតិយ្យច្ច័យ មានវារៈ៦ អន្តរាហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៧៩] កុរិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៦ អន្តរាហេតុប្បច្ច័យ ។
សហនាតកំរោមិ បច្ចយកំរោមិ វិស្សយកំរោមិ សំសន្នកំរោមិ
សម្បយុត្តកំរោមិ ធម៌ច្ចនិបតិយ្យច្ច័យ ឧបុរាជាន ឧបច្ឆាន
កំរោមិ ។

ហេតុករសេចក្តី
បច្ច្យាវិណ

[២៧៥] ហេតុ សេត្វា ធម្មា ហេតុស្ស សេត្វាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចាយា តីណិ ។

[២៧៦] ហេតុ សេត្វា ធម្មា ហេតុស្ស សេត្វាស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចិយ្យច្ចយេន បច្ចាយា សហោតាតិបតិ តីណិ ។ ហេតុ សេត្វា ធម្មា ហេតុស្ស សេត្វាស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចិយ្យច្ចយេន បច្ចាយា សហោតាតិបតិ តីណិ ។

[២៧៧] ហេតុ សេត្វា ធម្មា ហេតុស្ស សេត្វាស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចិយ្យច្ចយេន បច្ចាយា ។

[២៧៨] ហេតុយា តីណិ អនិច្ចិយា ន អនត្តេន សមនត្តេន ធរ សហោតេ ធរ អន្តរាគ្គេន ធរ តិស្សាយ ធរ ឧបទិស្សាយ ធរ កេត្តេ តីណិ វិហិតេ ធរ កហិតេ តីណិ វិច្ឆិយេ ធរ ឈានេ តីណិ ធរ មាត្តេ ធរ សម្មយុត្តេ ធរ អត្តិយា ធរ ធម្មិយា ធរ វិគតេ ធរ អវិគតេ ធរ ។

ហេតុករសេចក្តី
បច្ច្យាវិណ

[២៧៩] សេត្វមិ ជាហេតុ ជាបច្ច្យាយ នៃសេត្វមិ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៣ ។

[២៨០] សេត្វមិ ជាហេតុ ជាបច្ច្យាយ នៃសេត្វមិ ជាហេតុ ដោយអនិច្ចិយ្យច្ច្យាយ បានដល់សហោតាតិបតិ មានព្រះ ៣ ។ សេត្វមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច្យាយ នៃសេត្វមិ មិនមែនជាហេតុ ដោយអនិច្ចិយ្យច្ច្យាយ បានដល់សហោតាតិបតិ មានព្រះ ៣ ។

[២៨១] សេត្វមិ ជាហេតុ ជាបច្ច្យាយ នៃសេត្វមិ ជាហេតុ ដោយអនត្តប្បច្ច្យាយ ។

[២៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៣ ក្នុងអនិច្ចិយ្យច្ច្យាយ មានព្រះ ៦ ក្នុងអនត្តប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងសមនត្តប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងសហោតាប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងអន្តរាគ្គប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងតិស្សយប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងឧបទិស្សយប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងកេត្តប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៣ ក្នុងវិហិតប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងកហិតប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៣ ក្នុងវិច្ឆិយប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៣ ក្នុងឈានប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៣ ក្នុងមាត្តប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងសម្មយុត្តប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងធម្មិប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិគតប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច្យាយ មានព្រះ ៧ ។

[៤៧៧] ហេតុ សេត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស សេត្តោស្ស ធម្មស្ស សុយាជាតម្បាទ្ធយេន បច្ចយោ ធម្មនិស្សយម្បាទ្ធយេន បច្ចយោ ។

[៥០០] នហេតុយា នវ ធម្មាធិណោ នវ ។

[៥០១] ហេតុម្បាទ្ធយោ ធម្មាធិណោ តីណិ ។

[៥០២] នហេតុម្បាទ្ធយោ អនិបតិយោ តីណិ ។

យថា តុសលត្តិកោ មញ្ញាណស្ស អនុលោមម្បា បច្ចនិយម្បិ អនុលោមម្បាទ្ធនិយម្បិ បច្ចនិយម្បាទ្ធនិយម្បិ តណីតំ វិវ កណោតង្គំ ។

បដិច្ចវិវា

[៥០៣] ហេតុ អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

អសេត្តោ ធម្មោ ធម្មដ្ឋានិ ហេតុម្បាទ្ធយោ តីណិ ។

នហេតុ អសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អសេត្តោ

ធម្មោ ធម្មដ្ឋានិ ហេតុម្បាទ្ធយោ តីណិ ។ ហេតុ

អសេត្តក្ខំ នហេតុ អសេត្តក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

អសេត្តោ ធម្មោ ធម្មដ្ឋានិ ហេតុម្បាទ្ធយោ តីណិ ។

[៥០៤] ហេតុយា នវ ធម្មាធិណោ នវ អនិបតិយោ

នវ អនន្តរេ នវ សេននន្តរេ នវ សុយាជានេ នវ

[៤៧៧] សេត្តមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃសេត្តមិ ជាហេតុ ដោយសហព័ក្សប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទ័ស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ក្នុងអន្ធករ្យប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ។

[៥០១] ក្នុងអន្ធករ្យប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥០២] ក្នុងអនិបតិយប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

អនុលោមក្ខំ បច្ចនិយក្ខំ អនុលោមម្បាទ្ធនិយក្ខំ បច្ចនិយម្បាទ្ធនិយក្ខំ នៃបញ្ញាវាៈ ក្នុងកុសលក្ខិកៈ ដែលរលាកពេញហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកសេត្តិកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

[៥០៣] សេត្តមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនសេត្តមិ ជាហេតុ ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ។ សេត្តមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ។

សេត្តមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនសេត្តមិ ជាហេតុផង ខ្លួនសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុផង ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ។

សេត្តមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនសេត្តមិ ជាហេតុផង ខ្លួនសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុផង ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ។

[៥០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ក្នុងអន្ធករ្យប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ក្នុងអនិបតិយប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ក្នុងអនុលោមប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ក្នុងសហព័ក្សប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ។

[៥០៥] ក្នុងអនុលោមប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ក្នុងអន្ធករ្យប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ក្នុងអនិបតិយប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ក្នុងសហព័ក្សប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ ។

អត្តាមត្តោ នវ ធិស្សយេ នវ ឧបធិស្សយេ នវ បុរេ-
ជានេ នវ កាម្មំ នវ វិចារេ នវ អវិចារេ នវ ។

(៥០៤) ហេតុំ អសេក្ខំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អ-

សេត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឧអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

(៥០៥) ឧអធិបតិយា ន ឧប្បវេសេ នវ ន-

បត្តាស្ថេតេ នវ នវាសវិនេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

(៥០៦) ហេតុប្បដ្ឋយា ឧអធិបតិយា ន ។

(៥០៧) ឧអធិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា ន ។

សហជានវារេចិ អច្ចយវារេចិ និស្សយវារេ-
ចិ សំសង្កវារេចិ សម្បយុត្តវារេចិ បដិច្ច-

វារសទិសា វិគ្គាហតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

(៥០៨) ហេតុ អសេត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អ-

សេត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេ ន បដ្ឋយេ ភីលិ ។

ក្នុងកតាមតាប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
ឧបធិស្សយប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរេជានប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុង

កម្មប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិចារប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិចារប្បដ្ឋិយ
មានវារៈ ៧ ។

| ៥០៤ | អសេក្ខមិ ជារហតុ ពស្រ័យ ខ្ញុំអសេក្ខមិ ជា

ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនាវាចិត្តប្បដ្ឋិយ ។

(៥០៥) ក្នុងឧអធិបតិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៦ ក្នុងឧប្បវេស-

ប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបវេសាប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយ-
ប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយុត្តប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៧ ។

(៥០៦) ក្នុងឧអធិបតិប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

(៥០៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៦ ព្រោះឧអធិបតិប្បដ្ឋិយ ។

សហជានវារៈក្តី អច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី បដិច្ចាធិបតិប្បដ្ឋិយវារៈក្តី បណ្ឌិត គប្បទិទ្ធ

វិស្វាវជិច្ឆា ។

បញ្ញាវិវា

(៥០៨) អសេក្ខមិ ជារហតុ ជាបដ្ឋិយ នៃអសេក្ខមិ ជារហតុ

ដោយហេតុប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ៣ ។

[៥១០] ហេតុ អាសាត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អាសេត្តុស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចារយេន បច្ឆុយោ
សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ឧហេតុ អាសាត្តោ
ធម្មោ ឧហេតុស្ស អាសេត្តុស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចា-
រយេន បច្ឆុយោ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

[៥១១] ហេតុ អាសាត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស អា-
សេត្តុស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយច្ឆុត្វាយន បច្ឆុយោ
អនន្តរង្គិស្សយោ ។

[៥១២] ហេតុយា តីណិ អនិច្ចារយោ ន ក-
ណ្ណោ ន សមណោ ន សហជាតេ ន អញ្ញ-
បោ ន វិស្សយេ ន ឧបទិស្សយេ ន កម្ម-
តីណិ វិហារេ ន ករណៈ តីណិ វិទ្ធិយេ ន
យានេ តីណិ មាត្តេ ន សម្មយុត្តេ ន អត្ថិយា
ន ទត្ថិយា ន វិភារេ ន វិភារេ ន ។

[៥១៣] ហេតុ អាសាត្តោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អាសេត្តុស្ស ធម្មស្ស សហជាតេច្ឆុត្វាយន បច្ឆុយោ
ឧបទិស្សយច្ឆុត្វាយន បច្ឆុយោ ។

[៥១៤] ឧហេតុយា ន ឧហេតុយោ ន ។

[៥១០] អាសត្តុធមិ ជារហតុ ជាបច្ច័យ នៃអាសត្តុធមិ ជា
ហេតុ ដោយអនិច្ចារយេន បច្ឆុត្វាយន បច្ឆុយោ ន ។
អាសត្តុធមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃអាសត្តុធមិ មិនមែនជាហេតុ
ដោយអនិច្ចារយេន បច្ឆុត្វាយន បច្ឆុយោ ន ។

[៥១១] អាសត្តុធមិ ជារហតុ ជាបច្ច័យ នៃអាសត្តុធមិ ជារហតុ
ដោយឧបទិស្សយច្ឆុត្វាយន បច្ឆុយោ ន ។

[៥១២] ក្នុងហេតុច្ឆុត្វាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនិច្ចារយេន មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអនន្តរង្គិស្សយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងសមណោច្ឆុត្វាយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអញ្ញបោច្ឆុត្វាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិស្សយេន មានវារៈ ៧
ក្នុងកម្មតីណិ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិហារេន មានវារៈ ៧ ក្នុងករណៈ
មានវារៈ ៧ ក្នុងវិទ្ធិយេន មានវារៈ ៧ ក្នុងយានេន មានវារៈ ៧
ក្នុងមាត្តេន មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្មយុត្តេន មានវារៈ ៧
ក្នុងអត្ថិយានេន មានវារៈ ៧ ក្នុងទត្ថិយានេន មានវារៈ ៧ ក្នុង
វិភារេន មានវារៈ ៧ ក្នុងវិភារេន មានវារៈ ៧ ។

[៥១៣] អាសត្តុធមិ ជារហតុ ជាបច្ច័យ នៃអាសត្តុធមិ ជារហតុ
ដោយសហជាតេច្ឆុត្វាយន បច្ឆុយោ ដោយឧបទិស្សយច្ឆុត្វាយន បច្ឆុយោ ។

[៥១៤] ក្នុងហេតុច្ឆុត្វាយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧហេតុយោច្ឆុត្វាយ
មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុក្ខសេដ្ឋកិច្ច

- (៩០៤) ហេតុប្បដូយា ទោរាម្មណោ តីណិ ។
 - (៩០៥) ទុរោប្បដូយា អនិច្ចតិយោ តីណិ ។
- យថា តុសីលត្តិកោ បញ្ញាវិវឌ្ឍន៍ អនុលោមន្តំ បច្ចុដ្ឋិយឱ ឱ អនុលោមន្តុដ្ឋិយន្តំ បច្ចុដ្ឋិយា ទុរោប្បដូយា តីណិ ឯវំ តលោកន្តំ ។

បដិច្ចវិវា

(៩០៧) ហេតុំ ទេវសេត្តាបាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទេវសេត្តាបាសេត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា តីណិ ។ ហេតុំ ទេវសេត្តាបាសេត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទេវសេត្តាបាសេត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា តីណិ ។ ហេតុំ ទេវសេត្តាបាសេត្តន្ត ធម្មោ ហេតុំ ទេវសេត្តាបាសេត្តន្ត ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ទេវសេត្តាបាសេត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដូយា តីណិ ។

(៩០៨) ហេតុយា ទេ អារម្មណោ ទេ អនិច្ចតិយា ទេ អនុត្តារ ទេ សមនុត្តារ ទេ សមាជាន ទេ អញ្ញាមញ្ញ ទេ វិស្សយេ ទេ

ហេតុទុក្ខសេដ្ឋកិច្ច

- (៩០៤) ក្នុងនិកាយណប្បដូយ មានវាៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដូយ ។
 - (៩០៥) ក្នុងអនិច្ចតិប្បដូយ មានវាៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដូយ ។
- អនុលោមន្តំ បច្ចុដ្ឋិយន្តំ អនុលោមន្តុដ្ឋិយន្តំ បច្ចុដ្ឋិយន្តុលោមន្តំ វៃបញ្ញាវាៈ ក្នុងតុសីលត្តិកាៈ វៃសាលាភក្កំ ហើយ ហើនិលា (ក្នុងហេតុទុក្ខសេដ្ឋកិច្ច) បណ្ឌិត ធម្មិក្កំ យ៉ាងនោះវៃវ ។

បដិច្ចវិវា

(៩០៧) ទេវសេត្តានិស្សក្ខន្ធមិ (ធម៌មិនមែនជាសេត្តៈ ព័ន្ធមិនមែនជាសេត្តៈ) ជាហេតុ ពស្រ័យ ទូរវេសេត្តានិស្សក្ខន្ធមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៣ ។ ទេវសេត្តានិស្សក្ខន្ធមិ មិនមែនជាហេតុ ពស្រ័យ ទូរវេសេត្តានិស្សក្ខន្ធមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៣ ។ ទេវសេត្តានិស្សក្ខន្ធមិ ជាហេតុ ពស្រ័យ ទូរវេសេត្តានិស្សក្ខន្ធមិ ជាហេតុផល ទូរវេសេត្តានិស្សក្ខន្ធមិ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៣ ។

(៩០៨) ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវាៈ ៤ ក្នុងនិកាយណប្បដូយ មានវាៈ ៤ ក្នុងអនិច្ចតិប្បដូយ មានវាៈ ៤ ក្នុងអនុត្តារប្បដូយ មានវាៈ ៤ ក្នុងសមនុត្តារប្បដូយ មានវាៈ ៤ ក្នុងសមាជានប្បដូយ មានវាៈ ៤ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បដូយ មានវាៈ ៤ ក្នុងវិស្សយប្បដូយ មានវាៈ ៤

ឧបនិស្សយ នវ បុរោជានេ នវ អាសវនេ នវ
កាម្ម នវ វិហានេ នវ ភវិតានេ នវ ។

(៥៤៧) ខេហតំ ខេវសេត្តាទាសេត្តំ ធម្មំ ប-
ដិទ្ធិ ខេហតុ ខេវសេត្តាទាសេត្តា ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជតិ ខេហតុប្បទ្ធាយ ។ ខេហតំ ខេវសេត្តាទា-
សេត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធិ ខេហតុ ខេវសេត្តាទាសេត្តា
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ខេហតុប្បទ្ធាយ ។

(៥៤៨) ខេហតំ ខេវសេត្តាទាសេត្តំ ធម្មំ ប-
ដិទ្ធិ ខេហតុ ខេវសេត្តាទាសេត្តា ធម្មា ឧប្ប-
ជ្ជតិ ឧទារម្មណប្បទ្ធាយ ។ ខេហតំ ខេវសេត្តាទា-
សេត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធិ ខេហតុ ខេវសេត្តាទាសេត្តា
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ឧទារម្មណប្បទ្ធាយ ។ ខេហតំ ខេវ-
សេត្តាទាសេត្តា ខេហតំ ខេវសេត្តាសេត្តា
ធម្មំ បដិទ្ធិ ខេហតុ ខេវសេត្តាទាសេត្តា ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ឧទារម្មណប្បទ្ធាយ ។

(៥៤៩) ខេហតំ ខេវសេត្តាទាសេត្តំ ធម្មំ ប-
ដិទ្ធិ ខេហតុ ខេវសេត្តាទាសេត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ឧទារម្មណប្បទ្ធាយ ។

ក្នុងឧបនិស្សយប្បទ្ធាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងបុរោជានប្បទ្ធាយ មានព្រះ ៧
ក្នុងអាសវនប្បទ្ធាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងកាម្មប្បទ្ធាយ មានព្រះ ៧ ក្នុង
វិហានប្បទ្ធាយ មានព្រះ ៧ ក្នុងភវិតប្បទ្ធាយ មានព្រះ ៧ ។

(៥៤៧) ខេវសេត្តាទាសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្រូ
ខេវសេត្តាទាសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះពេ-
ក្យប្បទ្ធាយ ។ ខេវសេត្តាទាសេត្តមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្រូខេវសេត្តា-
ទាសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះពេក្យប្បទ្ធាយ ។

(៥៤៨) ខេវសេត្តាទាសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្រូ
ខេវសេត្តាទាសេត្តមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះពេក្យប្បទ្ធាយ ។
ខេវសេត្តាទាសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្រូខេវសេត្តាទាសេ-
ត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះពេក្យប្បទ្ធាយ ។
ខេវសេត្តាទាសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្រូខេវសេត្តាទាសេ-
ត្តមិ ជាហេតុផង ទ្រូខេវសេត្តាទាសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះពេក្យប្បទ្ធាយ ។

(៥៤៩) ខេវសេត្តាទាសេត្តមិ ជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្រូខេវសេត្តា-
ទាសេត្តមិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះពេក្យប្បទ្ធាយ ។

បញ្ញាវិវា

(៥២៦) ហេតុ នេវសេត្តានាសេត្តោ ទម្មោ
ហេតុស្ស នេវសេត្តានាសេត្តស្ស ទម្មស្ស ហេតុ-
ប្បដ្ឋាយេន បច្ចុយោ ភីណិ ។

(៥២៧) ហេតុ នេវសេត្តានាសេត្តោ ទម្មោ
ហេតុស្ស នេវសេត្តានាសេត្តស្ស ទម្មស្ស អាម្ម-
ណប្បដ្ឋាយេន បច្ចុយោ នវ ។

(៥២៨) ហេតុ នេវសេត្តានាសេត្តោ ទម្មោ
ហេតុស្ស នេវសេត្តានាសេត្តស្ស ទម្មស្ស អនិច-
តិប្បដ្ឋាយេន បច្ចុយោ អាម្មណនិមតិ សហជាត-
និមតិ នវ ។

(៥២៩) នហេតុ នេវសេត្តានាសេត្តោ ទម្មោ
ទហេតុស្ស នេវសេត្តានាសេត្តស្ស ទម្មស្ស បុរ-
ជាតប្បដ្ឋាយេន បច្ចុយោ ។

(៥៣០) ហេតុយា ភីណិ អាម្មណេ នវ អនិ-
ចតិយោ នវ អនន្តេ នវ សមនន្តេ នវ សហជាត
នវ អត្តមត្តេ នវ ទិស្សយេ នវ ឧបទិស្សយេ
នវ បុរជាត ភីណិ បដ្ឋាជាត ភីណិ អាសេវនេ
នវ កក្កេ ភីណិ វិចារេនេ នវ អាហារេ ភីណិ

បញ្ញាវិវា

(៥២៦) នេវសេត្តានាសេត្តមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នេវ
សេត្តានាសេត្តមិ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ។

(៥២៧) នេវសេត្តានាសេត្តមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នេវ
សេត្តានាសេត្តមិ ជាហេតុ ដោយការធូលាប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ។

(៥២៨) នេវសេត្តានាសេត្តមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នេវ
សេត្តានាសេត្តមិ ជាហេតុ ដោយកតិប្បដ្ឋាយេ បុរសសេត្តានា-
និមតិ និសហជាតនិមតិ មានវិវេ ។

(៥២៩) នេវសេត្តានាសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ
នេវសេត្តានាសេត្តមិ មិនមែនជាហេតុ ដោយបុរសាតប្បដ្ឋាយេ ។

(៥៣០) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុងការធូលាប្បដ្ឋាយេ
មានវិវេ ក្នុងអនិចតិប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុងកក្កេប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ
ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុង
អត្តមត្តប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុងទិស្សប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុងឧបទិ-
ស្សប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុងបុរសាតប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុងបដ្ឋា-
ជាតប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុងអាសេវនប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុងកក្កេប្បដ្ឋាយេ
មានវិវេ ក្នុងវិចារេនប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយេ មានវិវេ ក្នុង

ហោតុទុក្ខបរិច្ឆេទី

បដិច្ចវិវោ

(៥៣៥) ហោតុំ បរិវត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

បរិវត្តោ នន្ទោ ទុម្បជ្ជតិ ហេតុម្បជ្ជយា តិណិ ។

នហោតុំ បរិវត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ បរិវត្តោ នន្ទោ

ទុម្បជ្ជតិ ហេតុម្បជ្ជយា តិណិ ។ ហោតុំ បរិវត្តោ

នហោតុំ បរិវត្តោ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិវត្តោ នន្ទោ

ទុម្បជ្ជតិ ហេតុម្បជ្ជយា តិណិ ។

(៥៣៦) ហេតុយា នវ អារម្មណេ នវ អធិ-

បតិយោ នវ អវិគរេន នវ ។

(៥៣៧) នហោតុំ បរិវត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ

បរិវត្តោ នន្ទោ ទុម្បជ្ជតិ នហេតុម្បជ្ជយា ។ នហោតុំ

បរិវត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ បរិវត្តោ នន្ទោ ទុម្បជ្ជតិ

នហេតុម្បជ្ជយា ។

(៥៣៨) ហោតុំ បរិវត្តំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ

បរិវត្តោ នន្ទោ ទុម្បជ្ជតិ នអារម្មណម្បជ្ជយា ។

ហោតុទុក្ខបរិច្ឆេទី

បដិច្ចវិវោ

(៥៣៥) ធម៌ មានសភាពក្នុង(*) ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ
មានសភាពក្នុង ជាហេតុ ទើបរក៍តរឿង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ មានវា
ក ។ ធម៌ មានសភាពក្នុង មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មាន
សភាពក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបរក៍តរឿង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ មាន
វា ក ។ ធម៌ មានសភាពក្នុង ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មាន
សភាពក្នុង ជាហេតុផង ខ្លាំងមិ មានសភាពក្នុង មិនមែនជាហេតុផង
ទើបរក៍តរឿង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ មានវា ក ។

(៥៣៦) ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានវា ៧ ក្នុងអារម្មណប្បជ្ជយ មាន
វា ៧ ក្នុងអធិបតិប្បជ្ជយ មានវា ៧ ក្នុងអវិគរកប្បជ្ជយ មានវា ៧ ។

(៥៣៧) ធម៌ មានសភាពក្នុង មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំង
មិ មានសភាពក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបរក៍តរឿង ព្រោះហេតុ-
ប្បជ្ជយ ។ ធម៌ មានសភាពក្នុង ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មាន
សភាពក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបរក៍តរឿង ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

(៥៣៨) ធម៌ មានសភាពក្នុង មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំងមិ
មានសភាពក្នុង ជាហេតុ ទើបរក៍តរឿង ព្រោះអារម្មណប្បជ្ជយ ។

* កាស្រ័យកុសល អកុសល កាស្រ័យវិចារកំសង្ខារំ កាស្រ័យវិចារិកាស្រ័យត្រិក ឬមហំស
អសំ ។

[៥៤២] ហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ វេទ ។
 សហជាតវារក្ខិ ចត្វយវារក្ខិ ខិស្សយ-
 វារក្ខិ ។ សំសន្នវារក្ខិ សម្បយុត្តវារក្ខិ
 បដិច្ចវារក្ខិសិសា វិទ្ធាវេទនា ។

បញ្ហាវិញ

[៥៤៣] ហេតុ បរិវេទា ទេវោ ហេតុស្ស បរិវេទស្ស
 ទេវស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន ចត្វយោ តីណិ ។

[៥៤៤] ហេតុ បរិវេទា ទេវោ ហេតុស្ស បរិវេទស្ស
 ទេវស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន ចត្វយោ ។

[៥៤៥] ហេតុយា តីណិ អាម្មណោ វេ អនិម-
 តិយា វេ អនន្តរា វេ សមនន្តរា វេ អវិកតេ វេ ។

[៥៤៦] ហេតុ បរិវេទា ទេវោ ហេតុស្ស បរិវេទស្ស
 ទេវស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន ចត្វយោ សហជាតប្ប-
 ដ្ឋយេន ចត្វយោ ឧបខិស្សយប្បដ្ឋយេន ចត្វយោ ។

[៥៤៧] ហេតុយា វេ ទអាម្មណោ វេ ។

[៥៤៨] ហេតុប្បដ្ឋយា ទអាម្មណោ តីណិ ។

[៥៤៩] ទហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ វេ ។

[៥៤២] ក្នុងការម្នាលប្បដ្ឋយ មានព្រះ ២ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 សហជាតវារក្ខិ ចត្វយវារក្ខិ ខិស្សយវារក្ខិ សំសន្នវារក្ខិ
 សម្បយុត្តវារក្ខិ ដូចគ្នាទីបដិច្ចវារក្ខិ ចល្លវិក ធម្មវិទ្ធា
 ពិស្វារថា ។

បញ្ហាវិញ

[៥៤៣] ធម៌ មានសភាពក្នុង ជាហេតុ ជាច្រើន ខែធម៌
 មានសភាពក្នុង ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ។

[៥៤៤] ធម៌ មានសភាពក្នុង ជាហេតុ ជាច្រើន ខែធម៌ មាន
 សភាពក្នុង ជាហេតុ ដោយការម្នាលប្បដ្ឋយ ។

[៥៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងការម្នាលប្បដ្ឋយ
 មានព្រះ ៧ ក្នុងវិចិត្រប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧
 ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងវិកតប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ។

[៥៤៦] ធម៌ មានសភាពក្នុង ជាហេតុ ជាច្រើន ខែធម៌ មាន
 សភាពក្នុង ជាហេតុ ដោយការម្នាលប្បដ្ឋយ ជាច្រើន ដោយសហជាត-
 ប្បដ្ឋយ ជាច្រើន ដោយឧបខិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[៥៤៧] ក្នុងទាហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងទាម្មណប្បដ្ឋយ
 មានព្រះ ៧ ។

[៥៤៨] ក្នុងទាម្មណប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៤៩] ក្នុងការម្នាលប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

យថា កុសលន្តិកោ បញ្ញា វិវឌ្ឍ អនុលោម
មឿ បច្ចុទ្ទិយុធឿ អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិយមឿ បច្ចុ-
ទ្ទិយានុលោមមឿ គណិតំ មិវ គណេតត្វំ ។

បដិច្ចវិវា

[៧៧១] ហេតុំ មហត្ថតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មហត្ថតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បជ្ឈយោ តីណិ ។
នហេតុំ មហត្ថតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុំ មហត្ថតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បជ្ឈយោ តីណិ ។ ហេតុំ
មហត្ថតត្យ នហេតុំ មហត្ថតត្យ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មហត្ថតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បជ្ឈយោ តីណិ ។

[៧៧២] ហេតុយោ នវ វាចន្តរោ នវ អនិច្ចតិយោ
នវ អបច្ចុរេ នវ វាមនច្ចុរេ នវ សមាជានេ នវ
អត្តាមត្តេ នវ ចិស្សយេ នវ ឧបនិស្សយេ នវ
បុរោជានេ នវ វាសេវានេ នវ គុដ្ឋេ នវ វិទានេ
នវ អាហារេ នវ អវិគតេ នវ ។

អនុលោមក្កំ បច្ចុទ្ទិយក្កំ អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិយក្កំ បច្ចុទ្ទិយានុលោមក្កំ
នៃបញ្ញាវាវៈ ក្នុងកុសលន្តិកា ដែលលោកគប់ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុកុមារវិទ្យា) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

[៧៧៣] ធម៌ មានសភាពដ៏(៦) ជាហេតុ កាស្រីយ ទ្វិវេមិ មាន
សភាពដ៏ ជាហេតុ ទើបតើវាឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ឈយ មានវាវៈ តៗ ។
ធម៌ មានសភាពដ៏ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ទ្វិវេមិ មានសភាពដ៏
មិនមែនជាហេតុ ទើបតើវាឡើង ព្រោះហេតុប្បជ្ឈយ មានវាវៈ តៗ ។
ធម៌ មានសភាពដ៏ ជាហេតុ កាស្រីយ ទ្វិវេមិ មានសភាពដ៏ ជា
ហេតុផង ទ្វិវេមិ មានសភាពដ៏ មិនមែនជាហេតុផង ទើបតើវាឡើង
ព្រោះហេតុប្បជ្ឈយ មានវាវៈ តៗ ។

[៧៧៤] ក្នុងហេតុប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ក្នុងការប្រឡូកប្បជ្ឈយ មាន
វាវៈ ក្នុងអង្គបតិប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ក្នុងវាចន្តរប្បជ្ឈយ មានវាវៈ
ក្នុងសមន្តរប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ក្នុងសមាជានប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ក្នុង
កត្តាមត្តប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ក្នុងចិស្សយប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ក្នុងបុរោជានប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ក្នុងអា-
សេវានប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ក្នុងគុដ្ឋប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ក្នុងវិទានប្បជ្ឈយ
មានវាវៈ ក្នុងអាហារប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ក្នុងអវិគតប្បជ្ឈយ មានវាវៈ ។

៦ កុសលន្តិកាវិទ្យាស្រ្តិត ជ្រូកវិចារិកាអរិយា ។

(៥៥២) ហេតុំ មហត្ថតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មហត្ថតោ ធម្មោ ធម្មដ្ឋតិ នអនិបតិប្បច្ចយោ ។

(៥៥៣) ខននិបតិយា ឯវ នបុរោជាត ឯវ
នបញ្ញាជាតេ ឯវ នការសវនេ ឯវ នកម្មេ តិណិ
ឯវិចារេត ឯវ ឯវប្បយុត្តេ ឯវ ។

(៥៥៤) ហេតុប្បច្ចយោ នអនិបតិយោ ឯវ ។

(៥៥៥) នអនិបតិប្បច្ចយោ ហេតុយោ ឯវ ។

សហជាតនំរោមិ បច្ចយនំរោមិ ធីស្សយេ-
នំរោមិ សិសដ្ឋនំរោមិ សម្បយុត្តនំរោមិ
បដិច្ចនំរោមិនិសា វិទ្ធារេតត្វា ។

បដ្ឋានវិញ្ញាណ

(៥៥៦) ហេតុ មហត្ថតោ ធម្មោ ហេតុស្ស មហត្ថ-
តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយោន បច្ចយោ តិណិ ។

(៥៥៧) ហេតុ មហត្ថតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មហត្ថតស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ចយោន បច្ចយោ
តិណិ ។ នហេតុ មហត្ថតោ ធម្មោ មហេតុស្ស មហ-
ត្ថតស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បច្ចយោន បច្ចយោ តិណិ ។

(៥៥៨) ធមិ មានសភាវំ ជាៈហេតុ អាស្រ័យ ខុវធមិ មាន
សភាវំ ជាៈហេតុ វេហិតិកេឡើង ព្រោះនអនិបតិប្បច្ចយ ។

(៥៥៩) ក្នុងនអនិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនបុរោជាតប្បច្ចយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនបញ្ញាជាតប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនការសវនប្បច្ចយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បច្ចយ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ។

(៥៦០) ក្នុងនអនិបតិប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

(៥៦១) ក្នុងនហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ព្រោះនអនិបតិប្បច្ចយ ។
សហជាតនំរោមិ បច្ចយនំរោមិ ធីស្សយេនំរោមិ សិសដ្ឋនំរោមិ
សម្បយុត្តនំរោមិ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចនំរោមិ ហត្ថិន ធម្មិក្ស
តិស្តារេតិច្ច ។

បដ្ឋានវិញ្ញាណ

(៥៦២) ធមិ មានសភាវំ ជាៈហេតុ ជាបច្ចយ នៃធមិ
មានសភាវំ ជាៈហេតុ ដោយហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ។

(៥៦៣) ធមិ មានសភាវំ ជាៈហេតុ ជាបច្ចយ នៃធមិ
មានសភាវំ ជាៈហេតុ ដោយការម្ពណប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ។
ធមិ មានសភាវំ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ចយ នៃធមិ មាន
សភាវំ មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្ពណប្បច្ចយ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុកម្មវិញ្ញាណ

ហេតុ មហត្ថតោ ១ នៈហេតុ មហត្ថតោ ២ ធម្មា
ហេតុស្ស មហត្ថតស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយេ ភីណិ ។

[៥៥៨] ហេតុ មហត្ថតោ ធម្មា ហេតុស្ស
មហត្ថតស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយេ
សហជាតាធិមតិ ភីណិ ។ នហេតុ មហត្ថតោ
ធម្មា នហេតុស្ស មហត្ថតស្ស ធម្មស្ស អាម្មណ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយេ សហជាតាធិមតិ ភីណិ ។

[៥៥៩] ហេតុ មហត្ថតោ ធម្មា ហេតុស្ស
មហត្ថតស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយេ ។

[៥៦០] ហេតុយោ ភីណិ អាម្មណោ នវ អាធិ-
បតិយោ ១ អាម្មោ នវ សាមម្មោ នវ សហជាតេ
នវ អត្តាមាត្រា នវ វិស្សាយេ នវ ឧបទិស្សយេ នវ
អាសវនេ នវ គម្មេ ភីណិ វិចារេ នវ អាចារ
ភីណិ វុទ្ធិយេ នវ យានេ ភីណិ មត្តេ នវ សម្ម-
យុត្តេ នវ អត្ថិយោ នវ អវិកតេ នវ ។

ហេតុកម្មវិញ្ញាណ

នមិ មានសភាពធំ ជាហេតុក្តី ធមិ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុក្តី
ជាប់ជួយ ខែធមិ មានសភាពធំ ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិយ្យជួយ
មានវារៈ ៣ ។

[៥៥៨] ធមិ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាប់ជួយ ខែធមិ មាន
សភាពធំ ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិយ្យជួយ បានដល់សហជាតាធិមតិ
មានវារៈ ៣ ។ ធមិ មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ ជាប់ជួយ ខែធមិ
មានសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិយ្យជួយ បានដល់សហជា-
តាធិមតិ មានវារៈ ៣ ។

[៥៥៩] ធមិ មានសភាពធំ ជាហេតុ ជាប់ជួយ ខែធមិ មាន
សភាពធំ ជាហេតុ ដោយអន្តរាប្បជួយ ។

[៥៦០] ក្នុងហេតុប្បជួយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាម្មណប្បជួយ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអាធិបតិយ្យជួយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអាម្មណប្បជួយ មានវារៈ ៧
ក្នុងសម្មន្តរាប្បជួយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតិប្បជួយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
អត្តាមាត្រាប្បជួយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិស្សាយប្បជួយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប-
ទិស្សយប្បជួយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវនេប្បជួយ មានវារៈ ៧ ក្នុងគម្ម-
ប្បជួយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវិចារេប្បជួយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាចារប្បជួយ
មានវារៈ ៣ ក្នុងវុទ្ធិយប្បជួយ មានវារៈ ៧ ក្នុងយានេប្បជួយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងមត្តេប្បជួយ មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្មយុត្តប្បជួយ មានវារៈ ៧
ក្នុងអយុត្តប្បជួយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិកតេប្បជួយ មានវារៈ ៧ ។

[៥៦១] ហេតុ មហត្ថតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មហត្ថតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន មច្ចុយោ
សហជាតប្បច្ចយេន មច្ចុយោ ឧបសិស្សយប្បច្ចយេន
មច្ចុយោ ។

[៥៦២] នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

[៥៦៣] ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ ភីណិ ។

[៥៦៤] នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

យេន កុសលភិក្ខុនោ មញ្ញាភវស្ស អនុលោ-
មប្បិ មច្ចុនិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនិយម្បិ មច្ចុ-
និយោបុណ្ណសម្បិ ភណិកំ វេ កណោត្វំ ។

បដិច្ចវិវា

[៥៦៥] ហេតុំ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អប្បមាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ ភីណិ ។
នហេតុំ អប្បមាណំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អប្ប-
មាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បច្ចយោ ភីណិ ។
ហេតុំ អប្បមាណត្វ ហេតុំ អប្បមាណត្វ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បច្ចយោ ភីណិ ។

[៥៦៦] ធម៌ វាសសភាតំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធម៌ វាស
សភាតំ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបសិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៥៦៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ ហេតុវៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
ហេតុវៈ ៧ ។

[៥៦៨] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ ហេតុវៈ ៧ ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ ហេតុវៈ ៧ ក្រោមនហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមភី មច្ចុនិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនិយម្បិ មច្ចុនិយោបុណ្ណស-
ម្បិ វៃធម្មតោ ក្នុងកុសលភិក្ខុនោ វៃធម្មតោភវហេយ យេនិណោ
(ក្នុងនហេតុកុសលភិក្ខុនោ) មច្ចុនិក អស្មិកំ យេនិវាទវេ ។

បដិច្ចវិវា

[៥៧០] ធម៌ ហេតុប្បច្ចយាមិទុវាទេ(១) ហេតុកុ កស្រ័យ ខ្ល
នតិ ហេតុប្បច្ចយាមិទុវាទេ ហេតុកុ វេហតិកខ្សឹម ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ
ហេតុវៈ ៧ ។ ធម៌ ហេតុប្បច្ចយាមិទុវាទេ វេហតិកខ្សឹម ក្រោមហេ-
តុប្បច្ច័យ ហេតុវៈ ៧ ។ ធម៌ ហេតុប្បច្ចយាមិទុវាទេ វេហតិកខ្សឹម ក្រោមហេ-
តុប្បច្ច័យ ហេតុវៈ ៧ ។ ធម៌ ហេតុប្បច្ចយាមិទុវាទេ វេហតិកខ្សឹម ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ
ហេតុវៈ ៧ ។ ធម៌ ហេតុប្បច្ចយាមិទុវាទេ វេហតិកខ្សឹម ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ ហេតុវៈ ៧ ។

១ ប្បដ្ឋាន ៣១៤ ១២១ ។

[៥២២] យោគុណ ធរ អាម្មណ ធរ អនិប-
តិយោ ធរ ឧបនិស្សាយ ធរ កម្មេ ធរ វិទាគេ
ធរ អវិគតេ ធរ ។

[៥២៣] យោគុ អប្បមាណំ ធម្មំ ពនិទ្ធ យោគុ
អប្បមាណោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឧអនិបតិប្បដ្ឋយា ។

[៥២៤] ឧអនិបតិយា ច ធម្មេវដោតេ ធរ ឧ-
បច្ឆានិភេត ធរ ឧអាសេវនេ ធរ ឧកម្មេ តិណំ
ធរវិទាគេ ធរ ធរវិប្បយុត្តេ ធរ ។

[៥២៥] យោគុប្បដ្ឋយា ឧអនិបតិយា ច ។

[៥២៦] ឧអនិបតិប្បដ្ឋយា យោគុណ ច ។
សហជាតកំភេមិ បដ្ឋយវរោមិ ធិស្សយ-
នំភេមិ សំសន្នកំភេមិ សម្បយុត្តកំភេមិ
ពនិទ្ធករសនិសា វិទ្ធាវេត្តា ។

បញ្ញាវិវា

[៥២៧] យោគុ អប្បមាណោ ធម្មោ យោគុស្ស អប្ប-
មាណស្ស ឧប្បស្ស យោគុប្បដ្ឋយា ធម្មាយោ តិណំ ។

[៥២៨] យោគុ អប្បមាណោ ធម្មោ យោគុស្ស

[៥២៩] ក្នុងយោគុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយា មាន
ព្រះ ក្នុងអនិបតិប្បដ្ឋយា មានព្រះ ក្នុងឧបនិស្សាយប្បដ្ឋយា មាន
ព្រះ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយា មានព្រះ ក្នុងវិទាគប្បដ្ឋយា មានព្រះ ក្នុង
អវិគតប្បដ្ឋយា មានព្រះ ។

[៥៣០] ធមិ យោគុប្បមាណាមិទទាន ជាតោគុ ជាប្រស័យ ដូចធមិ
យោគុប្បមាណាមិទទាន ជាតោគុ វេយ្យាករណ៍ ព្រោះឧអនិបតិប្បដ្ឋយា ។

[៥៣១] ក្នុងអនិបតិប្បដ្ឋយា មានព្រះ ក្នុងឧបនិស្សាយប្បដ្ឋយា
មានព្រះ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយា មានព្រះ ក្នុងវិទាគប្បដ្ឋយា
មានព្រះ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយា មានព្រះ ក្នុងវិទាគប្បដ្ឋយា មានព្រះ
ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយា មានព្រះ ។

[៥៣២] ក្នុងអនិបតិប្បដ្ឋយា មានព្រះ ព្រោះយោគុប្បដ្ឋយា ។

[៥៣៣] ក្នុងយោគុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ព្រោះឧអនិបតិប្បដ្ឋយា ។
ពាតាភក្កិ បដ្ឋយវក្កិ ធិស្សយវក្កិ សំសន្នករក្កិ សម្ប-
យុត្តករក្កិ ដូចក្នុងនិបតិប្បដ្ឋយា ចក្កិក ឧប្បវិទ្ធករក្កិ ឧប្បវិទ្ធករក្កិ ។

បញ្ញាវិវា

[៥៣៤] ធមិ យោគុប្បមាណាមិទទាន ជាតោគុ ជាប្រស័យ វិទាគ
កំភេមិទទាន ជាតោគុ វេយ្យាករណ៍ ព្រោះយោគុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ។

[៥៣៥] ធមិ យោគុប្បមាណាមិទទាន ធមិទទានយោគុ ជាប្រស័យ

អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស អនុម្បាលាម្បត្តយេន មច្ចុ-
រយោ តីណិ ។

[៥៧៣] យេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ យេតុស្ស
អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស អនិមិត្តត្រាយន មច្ចុរយោ
សហជាតានិមិត្ត តីណិ ។ យេតុ អប្បមាណោ
ធម្មោ យេតុស្ស អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស អនិម-
ិត្តត្រាយន មច្ចុរយោ អនុម្បាលាមិមតិ សហសាមា-
និមិត្ត តីណិ ។

[៥៧៤] យេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ យេតុស្ស អប្ប-
មាណស្ស ធម្មស្ស អនុម្បត្តត្រាយន មច្ចុរយោ នវ ។

[៥៧៥] យេតុ អប្បមាណោ ធម្មោ យេតុស្ស
អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស ឧបមិស្សយម្បត្តយេន មច្ចុ-
រយោ អនុម្បត្តមិស្សយោ មកត្តមិស្សយោ នវ ។

[៥៧៦] យេតុយា តីណិ អនុម្បាលា តីណិ អនិ-
មតិយា ន អនត្តរេ នវ សមនត្តរេ នវ សហសាមេ
នវ អន្ធមាញា នវ មិស្សយេ នវ ឧបមិស្សយេ
នវ ករាម្ប តីណិ វិទាសេ នវ រណ្ណារ តីណិ

វៃធម៌ ពានុប្រមាណមិទទាន មិទិវេនជាហេតុ ដោយពានុប្រមាណប្បវ្វ័យ
មានពៈ ៣ ។

[៥៧៧] ធម៌ ពានុប្រមាណមិទទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធម៌
ពានុប្រមាណមិទទាន ជាហេតុ ដោយកតិមិស្សវ្វ័យ បានដល់សហ-
ជាតានិមិត្ត មានពៈ ៣ ។ ធម៌ ពានុប្រមាណមិទទាន មិទិវេនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ វៃធម៌ ពានុប្រមាណមិទទាន មិទិវេនជាហេតុ ដោយកតិ-
មិស្សវ្វ័យ បានដល់អនុម្បាលាមិមតិ មិសហជាតានិមិត្ត មានពៈ ៣ ។

[៥៧៨] ធម៌ ពានុប្រមាណមិទទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃ
ធម៌ ពានុប្រមាណមិទទាន ជាហេតុ ដោយកន្ត្រាប្បវ្វ័យ មានពៈ ៧ ។

[៥៧៩] ធម៌ ពានុប្រមាណមិទទាន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃ
ធម៌ ពានុប្រមាណមិទទាន ជាហេតុ ដោយឧបមិស្សយប្បវ្វ័យ បាន
ដល់កន្ត្រាមិស្សវ្វ័យ មិសិកក្កមិស្សវ្វ័យ មានពៈ ៧ ។

[៥៨០] ក្នុងពេលប្បវ្វ័យ មានពៈ ៣ ក្នុងអនុម្បាលាប្បវ្វ័យ
មានពៈ ៣ ក្នុងកតិមិស្សវ្វ័យ មានពៈ ៦ ក្នុងកន្ត្រាប្បវ្វ័យ មាន
ពៈ ៧ ក្នុងកន្ត្រាប្បវ្វ័យ មានពៈ ៧ ក្នុងសហជាតាប្បវ្វ័យ មាន
ពៈ ៧ ក្នុងករាម្បាប្បវ្វ័យ មានពៈ ៧ ក្នុងមិស្សយប្បវ្វ័យ មាន
ពៈ ៧ ក្នុងឧបមិស្សយប្បវ្វ័យ មានពៈ ៧ ក្នុងក្កមិស្សវ្វ័យ មាន
ពៈ ៣ ក្នុងវិទាមិស្សវ្វ័យ មានពៈ ៧ ក្នុងរណ្ណារប្បវ្វ័យ មានពៈ ៣

នាម្បាយ ឧប ឈានេ តិណិ មាត្ត មា សាម្បាយត្តេ
ឧប អត្តិយា ធី ៤ ឧត្តិយា ឧប វិគតេ ឧប វារិណ
តេ ឧប ។

[៤៧៦] ហេតុ អប្បមាណា ធម្មោ ហេតុស្ស
អប្បមាណស្ស ធម្មស្ស សមាគីតប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ ទ្រដិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៤៧៧] ឧហេតុយោ ឧប ឧអារម្មណោ ឧប ។

[៤៧៨] ហេតុប្បច្ចយោ ឧប អប្បលោ តិណិ ។

[៤៧៩] ឧហេតុប្បច្ចយោ អារម្មណោ តិណិ ។

យោ អុសសន្តិកេ បញ្ញាភាស្ស អនុណោ-

បម្ប បច្ចុយេម្បិ អនុណោប្បច្ចុយេម្បិ បច្ចុ-

ដិយោ ទ្រណោម្បិ តណិ ធី វិ តណោតត្ថំ ។

ហេតុទុកបរិក្ខត្តិក៍ តិក្ខិក៍ ។

ហេតុទុកបរិក្ខត្តិក៍

បដិច្ចវិវា

[៤៨០] ហេតុ បរិក្ខត្តិក៍ ធម្មំ បដិច្ច

ក្នុងវត្ថុយប្បច្ចុយ មានព៌រៈ ក្នុងឈានប្បច្ចុយ មានព៌រៈ តុ ក្នុងអត្ត-
ប្បច្ចុយ មានព៌រៈ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ចុយ មានព៌រៈ ក្នុងអត្តិប្បច្ចុយ
មានព៌រៈ ក្នុងវត្ថុប្បច្ចុយ មានព៌រៈ ក្នុងវិគតប្បច្ចុយ មានព៌រៈ
ក្នុងវិគតប្បច្ចុយ មានព៌រៈ ។

[៤៨១] ធម៌ មានប្រមាណមិនទាន ជាហេតុ ជាច្ចុយ ខែ
ធម៌ មានប្រមាណមិនទាន ជាហេតុ ដោយសហគីតប្បច្ចុយ ជាច្ចុយ
ដោយទ្រដិស្សយប្បច្ចុយ ។

[៤៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ចុយ មានព៌រៈ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចុយ
មានព៌រៈ ។

[៤៨៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ចុយ មានព៌រៈ តុ ត្រាវហេតុប្បច្ចុយ ។

[៤៨៤] ក្នុងអារម្មណប្បច្ចុយ មានព៌រៈ តុ ត្រាវហេតុប្បច្ចុយ ។
អនុណោមត្តិ បច្ចុយេត្តិ អនុណោប្បច្ចុយេត្តិ បច្ចុយេត្តិ ទ្រណោម
ត្តិ ខែបញ្ញាព៌រៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ខែសលោកព៌រៈ យ៉ាវិណា
(ក្នុងហេតុទុកបរិក្ខត្តិក៍) បណ្ឌិត គប្បីក្រំ យ៉ាវិណោវិវា ។

ធី ហេតុទុកបរិក្ខត្តិក៍ ។

ហេតុទុកបរិក្ខត្តិក៍

បដិច្ចវិវា

[៤៨៥] ធម៌ មានអារម្មណ៍ក្នុង(*) ជាហេតុ អារម្មណ៍

* ក្នុងអារម្មណ៍ក្នុង គឺប្រភេទហេតុ គឺយោគហេតុក្នុងស្ថានភាពហេតុ តើត្រូវ
ដោយ...

(៥៧១) ហេតុ បរិក្ការម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស បរិក្ការម្មណស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋាយេន មច្ចុយោ ។

(៥៧១) ហេតុយា តីណិ អារម្មណោ ចវ អធិបតិយា ចវ អនិច្ចារ ចវ សមនន្តរេ ចវ សហជាតេ ចវ អត្តាបន្លា ចវ ជិស្សយេ ចវ ឧបទិស្សយេ ចវ អាសេវេ ចវ កាមេ តីណិ វិចារេន ចវ អាហារិ តីណិ ឥន្ទ្រិយេ ចវ ឈារេ តីណិ មាត្ត ចវ សម្មយុក្ខោ ចវ អត្ថិយា ចវ ធន្តិយា ចវ វិគតេ ចវ អវិគតេ ចវ ។

(៥៧២) ហេតុ បរិក្ការម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស បរិក្ការម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណម្បដ្ឋាយេន មច្ចុយោ សហជាតម្បដ្ឋាយេន មច្ចុយោ ឧបទិស្សយម្បដ្ឋាយេន មច្ចុយោ ។

(៥៧៣) នរោត្តយា ចវ ធម្មារម្មណោ ចវ ។

(៥៧៤) ហេតុម្បដ្ឋយោ ធម្មារម្មណោ តីណិ ។

(៥៧៥) ចាហេតុម្បដ្ឋយោ អារម្មណោ ចវ ។

(៥៧៦) ធម៌ មានការម្មណ៍ក្នុង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ មានការម្មណ៍ក្នុង ជាហេតុ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាយេ ។

(៥៧៦) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៣ ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងឧបទ្រព្យប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងអត្តាបន្លាប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងជិស្សយប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងការសិទ្ធិប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងមាត្រប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៣ ក្នុងវិទ្យាប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងកិច្ចប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៣ ក្នុងកិច្ចប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងឈារប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៣ ក្នុងមត្តប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងសម្មយុក្ខប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ។

(៥៧៧) ធម៌ មានការម្មណ៍ក្នុង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ មានការម្មណ៍ក្នុង ជាហេតុ ដោយការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

(៥៧៧) ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ។

(៥៧៨) ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៣ ក្រោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(៥៧៩) ក្នុងការម្មណ៍ប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្រោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។

ហេតុបរិក្ខារមូលក្តីក

យោ កុសលត្តិក មន្ទា ករណ៍ អនុលោម
មន្ទិ មន្ទិយម្បិ អនុលោមមន្ទិយម្បិ មន្ទិ
មន្ទិយមន្ទិ កណ៌តំ មន្ទិ ករណ៍តន្ត្រិ ។

បដិច្ចវិរា

[៧៧៦] ហេតុ មហត្តការមូលកំ ធម្មំ បដិច្ច

ហេតុ មហត្តការមូលកំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ជ្ជយា តិណិ ។ ហេតុ មហត្តការមូលកំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ មហត្តការមូលកំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ជ្ជយា តិណិ ។ ហេតុ មហត្តការមូលកំ ហេតុ
មហត្តការមូលកំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ មហត្តការមូ-
លកំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយា តិណិ ។

[៧៧៧] ហេតុយា ធរ ការមូលកំ ធរ មនិប-
តិយា ធរ កម្មេ ធរ វិចារក ធរ អាហារ ធរ
អវិគតេ ធរ ។

[៧៧៨] ហេតុ មហត្តការមូលកំ ធម្មំ បដិច្ច
ហេតុ មហត្តការមូលកំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធរ
ហេតុប្បជ្ជយា ។ ហេតុ មហត្តការមូលកំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ មហត្តការមូលកំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បជ្ជយា ។

ហេតុបរិក្ខារមូលក្តីក

អនុលោមត្តិ មន្ទិយម្បិ អនុលោមមន្ទិយម្បិ មន្ទិយមន្ទិ
មន្ទិយម្បិ កុណិកុសលត្តិក វិលោកតាមហេតុ យោ កណ៌
(កុណិកុសលត្តិក) មន្ទិក មន្ទិកំ យោ ធម្មោ ។

បដិច្ចវិរា

[៧៧៩] ធម្មំ មានការមូលកំ^(១) ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំង
មានការមូលកំ ជាហេតុ វិចារកិកម្ម ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ មានការ
ព ។ ធម្មំ មានការមូលកំ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំង មាន
ការមូលកំ មិនមែនជាហេតុ វិចារកិកម្ម ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ មាន
ការព ។ ធម្មំ មានការមូលកំ ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំង មានការ
មូលកំ ជាហេតុ វិចារកិកម្ម ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ មាន
ការព ។ ធម្មំ មានការមូលកំ ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំង មានការ
មូលកំ ជាហេតុ វិចារកិកម្ម ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ មានការព ។

[៧៨០] កុណិកុសលត្តិក មានការ កុណិកុសលត្តិក
មានការ កុណិកុសលត្តិក មានការ កុណិកុសលត្តិក មានការ
កុណិកុសលត្តិក មានការ កុណិកុសលត្តិក មានការ កុណិ
កុសលត្តិក មានការ កុណិកុសលត្តិក ។

[៧៨១] ធម្មំ មានការមូលកំ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
ខ្លាំង មានការមូលកំ មិនមែនជាហេតុ វិចារកិកម្ម ព្រោះហេតុ
ប្បជ្ជយ ។ ធម្មំ មានការមូលកំ ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំង មាន
ការមូលកំ មិនមែនជាហេតុ វិចារកិកម្ម ព្រោះហេតុប្បជ្ជយ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

[៧៧៧] ហោតុំ មហេតុ ភារម្មណា ធម្មំ មដិច្ច
ហោតុំ មហេតុ ភារម្មណា ធម្មំ ឧប្បន្នតំ ធម្មនិរ-
តំ ធម្មត្ថយោ ។

[៧៧៨] ហោតុយា ទ្វេ ធម្មនិរតំយា នវ
ធម្មនជាតេ នវ ធម្មត្ថជាតេ នវ នរកសេវាធម
នវ ននាម្មេ វីណតំ នវិការតេ នវ មហេតុ វិសំ
នវិច្ឆយ្យត្ថេ នវ ។

[៧៧៩] ហោតុធម្មត្ថយោ ធម្មនិរតំយោ នវ ។

[៧៨០] នហោតុធម្មត្ថយោ ភារម្មណា ទ្វេ ។
សហជាតករោមិ មច្ចយករោមិ និស្សយ-
ករោមិ សំសម្ពុតំរោមិ សក្យយុត្តករោមិ
មដិច្ចវាសនីសា វិគ្គាវេនត្វា ។

ប្បញ្ញាវិរោ

[៧៨១] ហោតុំ មហេតុ ភារម្មណា ធម្មំ ហោ-
តុស្ស មហេតុ ភារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ហោតុធម្មត្ថយោ ធម
មត្ថយោ វីណតំ ។

[៧៨២] ហោតុំ មហេតុ ភារម្មណា ធម្មំ ហោ-
តុស្ស មហេតុ ភារម្មណាស្ស ធម្មស្ស ភារម្មណាធម្មត្ថ-
យោ មត្ថយោ នវ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

[៧៧៧] ភមិ មានការម្មណតំ ជាហេតុ ជាច្រើន ផ្លូវចម្រើន
មានការម្មណតំ ជាហេតុ ដោយការម្មណតំ ព្រោះការម្មណតំ ។

[៧៨០] ក្នុងខណៈហេតុច្បង មានការ ៦ ក្នុងខណៈចម្រើនច្បង មាន
ការ ៧ ក្នុងខណៈដាច់ច្បង មានការ ៧ ក្នុងខណៈចាត់ច្បង មាន
ការ ៧ ក្នុងខណៈសេវាច្បង មានការ ៧ ក្នុងខណៈច្បង មានការ
៧ ក្នុងខណៈច្បង មានការ ៧ ក្នុងខណៈច្បង មានការ ៧ ក្នុង
ខណៈច្បង មានការ ៧ ។

[៧៨១] ក្នុងខណៈចម្រើនច្បង មានការ ៧ ព្រោះហេតុច្បង ។

[៧៨២] ក្នុងខណៈច្បង មានការ ៦ ព្រោះហេតុច្បង ។
សហជាតករោមិ មច្ចយករោមិ និស្សយករោមិ សំសម្ពុតករោមិ
សក្យយុត្តករោមិ ដូចគ្នានឹងមដិច្ចការវេទ ចាត់ច្បង ច្បង
តំស្តារធម្មចុះ ។

ប្បញ្ញាវិរោ

[៧៨៣] ភមិ មានការម្មណតំ ជាហេតុ ជាច្រើន វិទ្ធជមិ មាន
ការម្មណតំ ជាហេតុ ដោយការម្មណតំ មានការ ៧ ។

[៧៨៤] ភមិ មានការម្មណតំ ជាហេតុ ជាច្រើន វិទ្ធជមិ
មានការម្មណតំ ជាហេតុ ដោយការម្មណតំ មានការ ៧ ។

[២១៥] ហេតុ មហាត្ថការម្នាលា ធម្មា ហេតុស្ស មហាត្ថការម្នាលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិច្ឆន្តយេន មច្ចយោ វារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ឯហេតុ មហាត្ថការម្នាលា ធម្មា មហេតុស្ស មហាត្ថការម្នាលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិច្ឆន្តយេន មច្ចយោ វារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ មហាត្ថការម្នាលា ធម្មា ហេតុ មហាត្ថការម្នាលា ធម្មា ហេតុស្ស មហាត្ថការម្នាលស្ស ធម្មស្ស អធិបតិច្ឆន្តយេន មច្ចយោ វារម្មណាធិបតិ តីណិ ។

[២១៦] ហេតុយា តីណិ វារម្មណេន ធម្ម អធិបតិយា ធម្ម វិស្សយេន ធម្ម ឧបវិស្សយេន ធម្ម វារម្មណេន ធម្ម តារម្ម តីណិ វិចារេន ធម្ម វារម្មណេន តីណិ អធិតេន ធម្ម ។

[២១៧] ហេតុ មហាត្ថការម្នាលា ធម្មា ហេតុស្ស មហាត្ថការម្នាលស្ស ធម្មស្ស វារម្មណេន មច្ចយោ សហជាតាច្ឆន្តយេន មច្ចយោ ឧបវិស្សយេន មច្ចយោ ។

[២១៨] ឯហេតុយា ធម្ម វារម្មណេន ធម្ម ។

[២១៥] ធម្ម វារម្មណេន ជាហេតុ ជាច្ច័យ វិនិមិត្ត វារម្មណេន ជាហេតុ ដោយវារម្មណេន បានដល់វារម្មណេន វិនិសហជាតាធិបតិ ហេតុវារ ធម្ម ។ ធម្ម វារម្មណេន អធិបតិ ជាហេតុ ជាច្ច័យ វិនិមិត្ត វារម្មណេន អធិបតិ ដោយ អធិបតិច្ឆន្តយេន បានដល់វារម្មណេន វិនិសហជាតាធិបតិ វារម្មណេន ។ ធម្ម វារម្មណេន ជាហេតុ ធម្ម វារម្មណេន អធិបតិ ជាហេតុ ជាច្ច័យ វិនិមិត្ត វារម្មណេន ដោយ អធិបតិច្ឆន្តយេន បានដល់វារម្មណេន វារម្មណេន ។

[២១៦] ក្នុងហេតុច្ឆន្តយេន វារម្មណេន ក្នុងវារម្មណេន វារម្មណេន ក្នុងអធិបតិច្ឆន្តយេន វារម្មណេន ក្នុងវិស្សយេន វារម្មណេន ក្នុងឧបវិស្សយេន វារម្មណេន ក្នុងវារម្មណេន វារម្មណេន ក្នុងតារម្ម វារម្មណេន ក្នុងវិចារេន វារម្មណេន ក្នុងវារម្មណេន វារម្មណេន ក្នុងអធិតេន វារម្មណេន ។

[២១៧] ធម្ម វារម្មណេន ជាហេតុ ជាច្ច័យ វិនិមិត្ត វារម្មណេន ជាហេតុ ដោយវារម្មណេន បានដល់វារម្មណេន ដោយ អធិបតិច្ឆន្តយេន បានដល់វារម្មណេន ។

[២១៨] ក្នុងហេតុច្ឆន្តយេន វារម្មណេន ក្នុងវារម្មណេន វារម្មណេន ។

[៦១៧] ហេតុប្បដ្ឋយា ឧបាស្សនេណ តីណិ ។

[៦១៨] ទុរោហេតុប្បដ្ឋយា អាស្សនេណ ធី ។

យថា កុសលទ្ធិកេន មច្ឆាវាសេន អនុលោ-

មម្បិ មច្ឆនីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនីយម្បិ មច្ឆ-

នីយា ទុរោហមម្បិ តណិទំ វេរំ គុណោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិវា

[៦១១] ហេតុំ អប្បមាណាវច្ឆណំ ធម្មំ មនិច្ឆ

ហេតុ អប្បមាណាវច្ឆណោ ធម្មោ ទុក្ខដ្ឋតិ ហេ-

តុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ធម្មោតុំ អប្បមាណាវច្ឆណំ

ធម្មំ មនិច្ឆ ធម្មោតុំ អប្បមាណាវច្ឆណោ ធម្មោ

ទុក្ខដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ ហេតុំ អប្បមា-

ណាវច្ឆណាញ ធម្មោតុំ អប្បមាណាវច្ឆណាញ ធម្មំ

មនិច្ឆ ហេតុ អប្បមាណាវច្ឆណោ ធម្មោ ទុក្ខដ្ឋតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

[៦១២] ហេតុយា ធី អាស្សនេណ ធី អនិ-

ចតិយា ធី អនុប្បា ធី សមនុច្ឆេ ធី ភាសាវាវា ធី អន្តរាច្ឆេ ធី និស្សរយ ធី

[៦១៧] ក្នុងការប្រឡងប្បដ្ឋយា ហេតុវៈ ក ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៦១៨] ក្នុងការប្រឡងប្បដ្ឋយា ហេតុវៈ ក ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ។

អនុលោមក្តី មច្ឆនីយក្តី អនុលោមប្បដ្ឋនីយក្តី មច្ឆនីយាទុ-

រោមក្តី នៃបញ្ហាវៈ ក្នុងកុសលក្តីគៈ ដែលលោកចាំហើយ

យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុក្ខបិដកប្រដ្ឋានក្តីគៈ) មច្ឆាវា មច្ឆាវា

យ៉ាងគោរវវៈ ។

បដិច្ចវិវា

[៦១១] ធម្មំ ហេតុវិច្ឆណំប្រមាណមិនបាទ ជាហេតុ កាស្រ័យ

នូវធម្មំ ហេតុវិច្ឆណំប្រមាណមិនបាទ ជាហេតុ ទើបតើករឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុវៈ ក ។ ធម្មំ ហេតុវិច្ឆណំប្រមាណមិនបាទ មិន

មែនជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធម្មំ ហេតុវិច្ឆណំប្រមាណមិនបាទ មិនមែន

ជាហេតុ ទើបតើករឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុវៈ ក ។ ធម្មំ ហេតុ

វិច្ឆណំប្រមាណមិនបាទ ជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធម្មំ ហេតុវិច្ឆណំ

ប្រមាណមិនបាទ ជាហេតុវៈ ក នូវធម្មំ ហេតុវិច្ឆណំប្រមាណមិនបាទ

មិនមែនជាហេតុវៈ ទើបតើករឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុវៈ ក ។

[៦១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុវៈ ក ក្នុងការប្រឡងប្បដ្ឋយា

ហេតុវៈ ក ក្នុងអនិច្ចតិប្បដ្ឋយា ហេតុវៈ ក ក្នុងអនុប្បដ្ឋយា ហេតុ

អំណាចដ៏ធំ អនុលោមតាមច្បាប់

[២១៨] ហេតុ អប្បបរមាណាម្នាក់ ឆ្មោ ហេតុស្ស អប្បបរមាណាម្នាក់ស្ស ធម្មស្ស អប្បបរមាណាម្នាក់ យេន ចត្វាយេន ឯវ ។

[២១៩] ហេតុ អប្បបរមាណាម្នាក់ ឆ្មោ ហេតុស្ស អប្បបរមាណាម្នាក់ស្ស ធម្មស្ស អតិបតិ ច្បាច្ចយេន ចត្វាយេន អប្បបរមាណាម្នាក់ សហជាតាតិ បតិ តីណិ ។ ហេតុ អប្បបរមាណាម្នាក់ ឆ្មោ ហេតុស្ស អប្បបរមាណាម្នាក់ស្ស ធម្មស្ស អតិបតិ ច្បាច្ចយេន ចត្វាយេន អប្បបរមាណាម្នាក់ សហជាតា តិបតិ តីណិ ។ ហេតុ អប្បបរមាណាម្នាក់ ឯ ហេតុ អប្បបរមាណាម្នាក់ ឆ ឆ្មោ ហេតុស្ស អប្បបរមាណាម្នាក់ស្ស ធម្មស្ស អតិបតិ ច្បាច្ចយេន ចត្វាយេន អប្បបរមាណាម្នាក់ តីណិ ។

[២២០] ហេតុយេន តីណិ អនុលោម ឯវ អតិបតិយា ឯវ អនុលោម ឯវ សហនុលោម ឯវ សហជាត ឯវ អញ្ញាមញ្ញា ឯវ តិស្សយេន ឯវ

អំណាចដ៏ធំ អនុលោមតាមច្បាប់

[២១៨] ធម៌ មានការប្រណិប្រាណាមិនបាទ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែនបិ មានការប្រណិប្រាណាមិនបាទ ជាហេតុ ដោយការប្រណិប្រាណាមិនបាទ មានការ ។

[២១៩] ធម៌ មានការប្រណិប្រាណាមិនបាទ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែនបិ មានការប្រណិប្រាណាមិនបាទ ជាហេតុ ដោយអតិបតិច្បាច្ចយេន បាទឯវ អប្បបរមាណាម្នាក់ ខិនសហជាតាតិបតិ មានការ ។ ធម៌ មានការប្រណិប្រាណាមិនបាទ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែនបិ មានការប្រណិប្រាណាមិនបាទ មិនមែនជាហេតុ ដោយអតិបតិច្បាច្ចយេន បាទឯវ អប្បបរមាណាម្នាក់ ខិនសហជាតាតិបតិ មានការ ។ ធម៌ មានការប្រណិប្រាណាមិនបាទ ជាហេតុក្តី ធម៌ មានការប្រណិប្រាណាមិនបាទ មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ ខែនបិ មានការប្រណិប្រាណាមិនបាទ ជាហេតុ ដោយអតិបតិច្បាច្ចយេន បាទឯវ អប្បបរមាណាម្នាក់ ខិនសហជាតាតិបតិ មានការ ។

[២២០] ក្តីហេតុច្បាច្ចយេន មានការ ក្តីអប្បបរមាណាម្នាក់ មានការ ក្តីអតិបតិច្បាច្ចយេន មានការ ក្តីអនុលោមច្បាច្ចយេន មានការ ក្តីសហនុលោមច្បាច្ចយេន មានការ ក្តីសហជាតាតិច្បាច្ចយេន មានការ ក្តីអញ្ញាមញ្ញាច្បាច្ចយេន មានការ ក្តីតិស្សយេនច្បាច្ចយេន មានការ

ឧបទិស្សយ ធា វាសេវិណ ធា កាម្ម តិណិ
វិហាកេ ធា អាហារ តិណិ ឥន្ទ្រិយេ ធា លាណ
តិណិ វាស្ត ធា សម្មយុត្តេ ធា អត្ថិយា ធា
វារិកេត ធា ។

(៦៦១) យោគុ អប្បហានាវុត្តលោ តាម្ពា
យោគុនិរ្ទេ អប្បហានាវុត្តលោស្មេ ធម្មស្មេ វាវុត្ត-
លាវុត្តយេន ធម្មយេន វាវាសិវុត្តយេន ធម្មយេន
ឧបទិស្សយវុត្តយេន ធម្មយេន ។

- (៦៦២) ធម្មេត្ថយា ធា វិវាទវុត្តលោ ធា ។
 - (៦៦៣) យោគុវុត្តយេន ធម្មេវុត្តលោ តិណិ ។
 - (៦៦៤) ធម្មេត្ថវុត្តយេន វាវុត្តលោ ធា ។
- យថា ឧបសម្ព័ន្ធិកេ បញ្ញាសិស្ស អនុលោ-
មយំ បច្ចុទ្ទិយម្មំ អនុលោមវុត្តមិយម្មំ បច្ចុ-
ទ្ទិយានុលោមម្មំ តណិទំ វេ វាណាតតំ ។

ក្នុងឧបទិស្សយវុត្តយ វាទវិវា វ ក្នុងវាសិវុត្តយ វាទវិវា វ
ក្នុងកម្មវុត្តយ វាទវិវា វ ក្នុងវិវាទវុត្តយ វាទវិវា វ ក្នុងវាចា-
វុត្តយ វាទវិវា វ ក្នុងឥន្ទ្រិយវុត្តយ វាទវិវា វ ក្នុងលាណវុត្តយ
វាទវិវា វ ក្នុងសម្មវុត្តយ វាទវិវា វ ក្នុងសម្មយុត្តវុត្តយ វាទ
វិវា វ ក្នុងវាស្តវុត្តយ វាទវិវា វ ក្នុងវារិកេវុត្តយ វាទវិវា វ ។

(៦៦៥) ធម្មំ វាទវាវុត្តវិប្រហានមិវុត្តេ ធម្មេត្ថ ធា
បច្ចិយ វាទវិវា វាទវាវុត្តវិប្រហានមិវុត្តេ ធម្មេត្ថ ធម្មេត្ថ-
លាវុត្តយ ធម្មេត្ថ ធម្មេត្ថ ធម្មេត្ថ ធម្មេត្ថ ធម្មេត្ថ ធម្មេត្ថ ធម្មេត្ថ
ឧបទិស្សយវុត្តយ ។

(៦៦៦) ក្នុងវាសិវុត្តយ វាទវិវា វ ក្នុងវាសិវុត្តយ
វាទវិវា វ ។

- (៦៦៧) ក្នុងវាសិវុត្តយ វាទវិវា វ វាទវាវុត្តយ ។
 - (៦៦៨) ក្នុងវាសិវុត្តយ វាទវិវា វ វាទវាវុត្តយ ។
- វាទវាវុត្តិ បច្ចុទ្ទិយ ក្នុំ វាទវាវុត្តិយ ក្នុំ បច្ចុទ្ទិយ-
វាទវុត្តិ វាទវុត្តិ ក្នុងវាសិវុត្តិ វាទវាវុត្តិ វាទវាវុត្តិ
វាទវាវុត្តិ វាទវាវុត្តិ (ក្នុងវាសិវុត្តិវាទវាវុត្តិ) បច្ចុទ្ទិយ
វាទវាវុត្តិ វាទវាវុត្តិ ។

ហេតុទុក្ខហីនន្តិក

បដិច្ចវិវា

[២២៥] ហេតុំ ហីនំ ធម្មំ ធម្មិច្ច ហេតុ ហី-
 នោ ធម្មោ ទុច្ចដ្ឋតិ ហេតុច្ចដ្ឋយោ តិណិ ។ ឧ-
 ហេតុំ ហីនំ ធម្មំ ធម្មិច្ច នហេតុ ហីនោ ធម្មោ
 ទុច្ចដ្ឋតិ ហេតុច្ចដ្ឋយោ តិណិ ។ ហេតុំ ហីនត្វ
 ឧហេតុំ ហីនត្វ ធម្មំ ធម្មិច្ច ហេតុ ហីនោ ធម្មោ
 ទុច្ចដ្ឋតិ ហេតុច្ចដ្ឋយោ តិណិ ។

[២២៦] ហេតុយោ ធរ វាចន្តរណា ធរ វាចិយ-
 តិយោ ធរ អន្តរោ ធរ សមន្តរោ ធរ សហជានោ
 ធរ អត្តាបាឡា ធរ និស្សយេ ធរ ទុមនិស្សយេ
 ធរ បុរាជានោ ធរ វាសវានោ ធរ វាយាវោ ធរ
 អវិសោ ធរ ។

[២២៧] ឧហេតុំ ហីនំ ធម្មំ ធម្មិច្ច ហេតុ ហី-
 នោ ធម្មោ ទុច្ចដ្ឋតិ នហេតុច្ចដ្ឋយោ ។

ហេតុទុក្ខហីនន្តិកៈ

បដិច្ចវិវា

[២២៨] ធម្មិ ដីវោភោច(១) ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លវធមិ តី
 ដីវោភោច ជាហេតុ ខ័យតិកខ្លវិទិ ព្រោនេហតុច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ព ។
 ធម្មិ ដីវោភោច មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លវធមិ ដីវោភោច
 មិនមែនជាហេតុ ខ័យតិកខ្លវិទិ ព្រោនេហតុច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ព ។
 ធម្មិ ដីវោភោច ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លវធមិ ដីវោភោច ជាហេតុ
 ធម្មិ ខ្លវធមិ ដីវោភោច មិនមែនជាហេតុធម្មិ ខ័យតិកខ្លវិទិ ព្រោនេ
 ហតុច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ព ។

[២២៩] ក្នុងហេតុច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ៧ ក្នុងហេតុច្ចដ្ឋយោ
 វាទនារោ ៧ ក្នុងវិចារិច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ៧ ក្នុងវិចារិច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ
 ៧ ក្នុងវិចារិច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ៧ ក្នុងវិចារិច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ៧
 ក្នុងវិចារិច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ៧ ក្នុងវិចារិច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ៧ ក្នុង
 វិចារិច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ៧ ក្នុងវិចារិច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ៧ ក្នុង
 វិចារិច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ៧ ក្នុងវិចារិច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ៧ ក្នុង
 វិចារិច្ចដ្ឋយោ វាទនារោ ៧ ។

[២៣០] ធម្មិ ដីវោភោច ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លវធមិ ដីវោភោ-
 ច មិនមែនជាហេតុ ខ័យតិកខ្លវិទិ ព្រោនេហតុច្ចដ្ឋយោ ។

១ អនុសយន្ត ១២ ។

[២៦៨] ហេតុ ហ័ន ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហ័. ឆោ ឆោត្តា ឧប្បជ្ជតិ ឧអនិចតិយ្យទូយា តីណិ ។ ឧហេតុ ហ័ន ធម្មំ បដិច្ច ឧហេតុ ហ័ន ឆោ ឆោត្តា ឧប្បជ្ជតិ ឧអនិចតិយ្យទូយា តីណិ ។ ហេតុ ហ័. ឧត្ត ឧហេតុ ហ័ន ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ ហ័ន ឆោ ឆោត្តា ឧប្បជ្ជតិ ឧអនិចតិយ្យទូយា តីណិ ។

[២៦៩] ឧហេតុយោ ឯតំ ឧអនិចតិយោ ឯវ ឧប្បដាតេ ឯវ ឧបច្ឆាដាតេ ឯវ ឧវាសវិទ ឯវ ឧត្តរម្ព តីណិ ឯវិចារតេ ឯវ ឯវិប្បយុត្តេ ឯវ ។

[២៧០] ហេតុប្បទូយា ឧអនិចតិយា ឯវ ។

[២៧១] ឧហេតុប្បទូយា អារម្មណ ឯតំ ។

សហជាតករោចិ បដ្ឋយករោចិ ជិស្សយករោចិ សំសដ្ឋករោចិ សម្បយុត្តករោចិ បដិច្ចករោចិសា វិគ្គារតត្ថា ។

បច្ឆាវិញ្ញា

[២៧២] ហេតុ ហ័ន ឆោ ហេតុស្ស ហ័. ឧស្ស ឧស្ស ហេតុប្បទូយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

[២៦៨] ធម៌ ដីវោកតាប ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាចមិ ដីវោក. តាប ជាហេតុ វេហក៏តាវ្យីនី ព្រោះឧអនិចតិយ្យទូយ មានវិ: ៣ ។ ធម៌ ដីវោកតាប មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាចមិ ដីវោកតាប មិនមែនជាហេតុ វេហក៏តាវ្យីនី ព្រោះឧអនិចតិយ្យទូយ មានវិ: ៣ ។ ធម៌ ដីវោកតាប ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាចមិ ដីវោកតាប ជាហេតុផល ខ្លាចមិ ដីវោកតាប មិនមែនជាហេតុផល វេហក៏តាវ្យីនី ព្រោះឧអនិចតិយ្យទូយ មានវិ: ៣ ។

[២៦៩] ក្នុងឧហេតុប្បទូយ មានវិ: ១ ក្នុងឧអនិចតិយ្យទូយ មានវិ: ៨ ក្នុងឧប្បដាតេប្បទូយ មានវិ: ៨ ក្នុងឧបច្ឆាដាតេប្បទូយ មានវិ: ៨ ក្នុងឧវាសវិទប្បទូយ មានវិ: ៨ ក្នុងឧត្តរម្ពប្បទូយ មានវិ: ៨ ក្នុងឧវិចារតេប្បទូយ មានវិ: ៨ ក្នុងឧវិប្បយុត្តេប្បទូយ មានវិ: ៨ ។

[២៧០] ក្នុងឧអនិចតិយ្យទូយ មានវិ: ៨ ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

[២៧១] ក្នុងអារម្មណប្បទូយ មានវិ: ១ ព្រោះហេតុប្បទូយ ។ សហជាតករោចិ បដ្ឋយករោចិ ជិស្សយករោចិ សំសដ្ឋករោចិ សម្បយុត្តករោចិ ធម្មតានិវិចវិចករោចិវេ ចរណ៍ត ឧប្បវិទ្ធិ ពិស្សាផនិបុន ។

បច្ឆាវិញ្ញា

[២៧២] ធម៌ ដីវោកតាប ជាហេតុ ជាច្រើន ខ្លាចមិ ដីវោក. តាប ជាហេតុ វេហយហេតុប្បទូយ មានវិ: ៣ ។

យោ ឧបសគ្គិយោ បច្ឆា ករស្សៈ អនុលោ-
មន្តិ បច្ឆនិយ្យំ កន្លោះលាបច្បូច្ឆនិយ្យំ បច្ឆ-
និយោ ឧបសគ្គិយំ តណិវំ ឯវំ កន្លោះលាបច្ឆ ។

បដិច្ចវិវា

[២២៧] ហេតុំ មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ មជ្ឈិ-

ហេ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ហេតុប្បច្ចយា ។

[២២៨] ហេតុយា ធម៌ អារម្មណេ ធម៌ អវិការេ

ធម៌ ។

[២២៩] ធម៌ហេតុំ មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដិច្ច ធម៌ហេតុ

មជ្ឈិមោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ធម៌ហេតុប្បច្ចយា ។

[២៣០] ធម៌ហេតុយា ឯវំ ធម៌អារម្មណេ តីណិ

ធម៌បដិច្ចយា ធម៌ ហេតុវិការេ តីណិ ។

[២៣១] ហេតុប្បច្ចយា ធម៌អារម្មណេ តីណិ ។

[២៣២] ធម៌ហេតុប្បច្ចយា ហេតុលោ ឯវំ ។

សហនាតករោមិ ចច្ចយករោមិ វិស្សយ-

ករោមិ សំសង្ការករោមិ សម្បយុត្តករោមិ

បដិច្ចវាសនីសា វិញ្ញាវត្ថុវា ។

កម្មាលាមក្ខំ បច្ឆនិយ្យក្ខំ អនុលោមប្បច្ឆនិយ្យក្ខំ បច្ឆនិយោ ឧបសគ្គិ-
យោ ឧបសគ្គិយោ ក្នុងកុសលក្ខ័ត្តៈ វេលាលាភពវា ហើយ យ៉ាងណា
(ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ) បច្ឆនិក ឧប្បាស យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

[២៣៧] ធម៌ ជាតិកាលា^(១) ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លវិចមិ ជា
កត្តាលា ជាហេតុ វេលាក្ខ័ត្តៈ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[២៣៨] ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ មានការ ៧ ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ មាន
ការ ៧ ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ មានការ ៧ ។

[២៣៩] ធម៌ ជាតិកាលា មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លវិចមិ
ជាតិកាលា មិនមែនជាហេតុ វេលាក្ខ័ត្តៈ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[២៤០] ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ មានការ ១ ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ
មានការ ៣ ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ មានការ ៧ ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ មាន
ការ ៣ ។

[២៤១] ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ មានការ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[២៤២] ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ មានការ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។
សហនាតករក្ខ័ត្តៈ ចច្ចយករក្ខ័ត្តៈ វិស្សយករក្ខ័ត្តៈ សំសង្ការក្ខ័ត្តៈ
សម្បយុត្តករក្ខ័ត្តៈ ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ មានការ ៧ ក្នុងវិហារកុដុកបិដក្ខ័ត្តៈ
មានការ ៧ ។

• កុសលវិទ្យា ជំនក់វិទ្យាស្រ្តិត ក្នុងក្រុម ៣ ។

បញ្ញត្តិ

(៦៤៥) ហេតុ បញ្ជីរោង ធុន្នោ ហេតុស្ស បញ្ជី-
មស្ស ធុន្នោ ហេតុប្បដ្ឋានយន បដ្ឋាន ទីណី ។

(៦៤៦) ហេតុ មស្ស ធុន្នោ ហេតុ ហេតុស្ស បញ្ជី-
មស្ស ធុន្នោ អារម្មណប្បដ្ឋានយន បដ្ឋាន ។ . . .
គតិបតិប្បដ្ឋានយន បដ្ឋាន អារម្មណគតិបតិ សហ-
ជាតាតិបតិ ។

(៦៤៧) ហេតុយា ទីណី អារម្មណ យ គតិ-
បតិយា យ អនុន្តរ យ សមនុន្តរ យ ករម្ម
ទីណី វិចារក យ អាមារ ទីណី អវិចារក យ ។

(៦៤៨) ហេតុ បញ្ជីរោង ធុន្នោ ហេតុស្ស បញ្ជី-
មស្ស ធុន្នោ អារម្មណប្បដ្ឋានយន បដ្ឋាន សហ-
ជាតប្បដ្ឋានយន បដ្ឋាន ទ មតិស្សយប្បដ្ឋានយន បដ្ឋ-
ាន ។

(៦៤៩) យហេតុយា យ មអារម្មណ យ ។

(៦៥០) ហេតុប្បដ្ឋាន យអារម្មណ ទីណី ។

(៦៥១) យហេតុប្បដ្ឋាន អារម្មណ យ ។

បញ្ញត្តិ

(៦៥២) ធម៌ ជាតក្កាល ជាហេតុ ជាបដ្ឋាយ នៃធម៌ ជា
កត្តាល ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ មានរា ៣ ។

[៦៥៦] ធម៌ ជាតក្កាល ជាហេតុ ជាបដ្ឋាយ នៃធម៌ ជាតក្កាល
ហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាយ ។ . . . ជាបដ្ឋាយ ដោយគតិបតិប្បដ្ឋាយ
បាដល់អារម្មណគតិ ទិសហជាតាតិបតិ ។

[៦៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានរា ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ
មានរា ៧ ក្នុងគតិបតិប្បដ្ឋាយ មានរា ៧ ក្នុងអនុន្តរប្បដ្ឋាយ មានរា ៧
ក្នុងសមនុន្តរប្បដ្ឋាយ មានរា ៧ ក្នុងករម្មប្បដ្ឋាយ មានរា ៣ ក្នុង
វិចារកប្បដ្ឋាយ មានរា ៧ ក្នុងអវិចារកប្បដ្ឋាយ មានរា ៣ ក្នុងមតិ-
ស្សប្បដ្ឋាយ មានរា ៧ ។

(៦៥៨) ធម៌ ជាតក្កាល ជាហេតុ ជាបដ្ឋាយ នៃធម៌ ជាតក្កាល
ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជា
បដ្ឋាយ ដោយទមទិស្សប្បដ្ឋាយ ។

[៦៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានរា ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ
មានរា ៧ ។

[៦៦០] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានរា ៣ ក្រាវហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៦៦១] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានរា ៧ ក្រាវហេតុប្បដ្ឋាយ ។

យោគុណប័ណ្ណិកៈ

យដា តុសលន្តិកោ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ បទុច្ឆិយម្បិ អនុលោបម្បិ បទុច្ឆិយម្បិ បទុ-
ច្ឆិយានុលោម្បិ តណ្ហំ វរំ តណោតន្ធា ។

បដិច្ចវិវា

[២៤២] ហេតុំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

បណីតោ ធម្មោ ទុច្ឆម្បតិ ហេតុប្បទ្វយា តីណិ ។

ធម្មោតុំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មោតុ បណីតោ

ធម្មោ ទុច្ឆម្បតិ ហេតុប្បទ្វយា តីណិ ។ ហេតុំ

បណីតក្ខ ធម្មោតុំ បណីតក្ខ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

បណីតោ ធម្មោ ទុច្ឆម្បតិ ហេតុប្បទ្វយា តីណិ ។

[២៤៣] ហេតុយា ធម្មោ អនុលោ ធម្មោ អនិច្ច-

តិយា ធម្មោ តណ្ហ ធម្មោ វិទានោ ធម្មោ អាហារោ ធម្មោ

អវិគោត ធម្មោ ។

[២៤៤] ហេតុំ បណីតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ

បណីតោ ធម្មោ ទុច្ឆម្បតិ ធម្មោ បដិច្ចប្បទ្វយា ។

យោគុណប័ណ្ណិកៈ

គន្ធាលាមក្ខី បទុច្ឆិយក្ខី គន្ធាលាមប្បទុច្ឆិយក្ខី បទុច្ឆិយា-
នុលោមក្ខី វៃបញ្ញាវាស្ស គុណិកុសលក្ខិកៈ វៃសរលោកកប់
រោយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុប្បទ្វយា) បណ្ឌិត គប្ប
កប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

[២៤២] ធម្មំ ជីវិតសីលំ ជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាចធម៌ ជីវិតសីលំ
ជាហេតុ រើបក្កិកាវ្យាដិ ប្រោទេហេតុប្បទ្វយា មានវាៈ ៣ ។ ធម្មំ ជី
វិតសីលំ មិនមែនជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាចធម៌ ជីវិតសីលំ មិនមែនជាហេតុ
រើបក្កិកាវ្យាដិ ប្រោទេហេតុប្បទ្វយា មានវាៈ ៣ ។ ធម្មំ ជីវិតសីលំ ជា
ហេតុ កាស្រីយ ខ្លាចធម៌ ជីវិតសីលំ ជាហេតុដទៃ ខ្លាចធម៌ ជីវិតសីលំ មិន
មែនជាហេតុដទៃ រើបក្កិកាវ្យាដិ ប្រោទេហេតុប្បទ្វយា មានវាៈ ៣ ។

[២៤៣] គុណិកុសលក្ខិកៈ មានវាៈ ៧ គុណិកុសលក្ខិកៈ
មានវាៈ ៧ គុណិកុសលក្ខិកៈ មានវាៈ ៧ គុណិកុសលក្ខិកៈ មានវាៈ ៧
គុណិកុសលក្ខិកៈ មានវាៈ ៧ គុណិកុសលក្ខិកៈ មានវាៈ ៧ គុណិកុសលក្ខិកៈ
មានវាៈ ៧ ។

[២៤៤] ធម្មំ ជីវិតសីលំ ជាហេតុ កាស្រីយ ខ្លាចធម៌ ជីវិតសីលំ
ជាហេតុ រើបក្កិកាវ្យាដិ ប្រោទេអតិប្បទ្វយា ។

(៦៥៥) ទអតិបតិយោ ធ ទបុរេជាតេ ទវ ទ.
បញ្ញាជាតេ ទវ ទអាសេវាទ ទវ ទកក្ខេ តីណិ
ទវិការេក ទវ ទវិប្បយុត្ត ទវ ។

(៦៥៦) ហេតុប្បដ្ឋយោ ទអតិបតិយោ ធ ។

(៦៥៧) ទអតិបតិយោ ហេតុយោ ធ ។

សហជាតករោចិ បច្ចយភវៈភវិ ធិស្សយភវៈ
កេមិ សំសដ្ឋករោចិ សប្បយុត្តភវៈភវិ មនិច្ច-
ភស្តុបទិសា វិគ្គារេតតា ។

បច្ច្យាវិរោ

(៦៥៨) ហេតុ មណីតោ ទាដ្ឋា ហេតុស្ស មណិ-
តស្ស ទដ្ឋស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយេន បច្ចុយោ តីណិ ។

(៦៥៩) ទាហេតុ មណីតោ ទាដ្ឋា ទាហេតុស្ស
មណិតស្ស ទដ្ឋស្ស ការម្មណប្បដ្ឋាយេន បច្ចុយោ
តីណិ ។

(៦៦០) ហេតុ មណីតោ ទាដ្ឋា ហេតុស្ស មណិ-
តស្ស ទដ្ឋស្ស អតិបតិប្បដ្ឋាយេន បច្ចុយោ ការម្ម-
ណាទិបតិ សហជាតាទិបតិ តីណិ ។

(៦៥៥) កុនិទកតិបតិប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៦ កុនិទបុរេជាតិប្បដ្ឋយោ
មានវាៈ ៧ កុនិទបច្ចុយោ មានវាៈ ៨ កុនិទអាសេវាប្បដ្ឋយោ
មានវាៈ ៩ កុនិទកក្ខេប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ១០ កុនិទវិការេកប្បដ្ឋយោ មាន
វាៈ ១១ កុនិទវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ១២ ។

(៦៥៦) កុនិទអតិបតិប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(៦៥៧) កុនិទហេតុប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៦ ព្រោះអតិបតិប្បដ្ឋយោ ។

សហជាតករៈក្តី បច្ចុយភវៈក្តី ធិស្សយភវៈក្តី សំសដ្ឋករៈក្តី
សប្បយុត្តភវៈក្តី មូឡាទិបតិប្បដ្ឋយោ មណិត អប្បិធិ
តិស្តារេទិច្ចា ។

បច្ច្យាវិរៈ

(៦៥៨) ធម៌ ដ៏ប្រាសិវ ជាហេតុ ជាបច្ចុយ ខែធម៌ ដ៏ប្រាសិវ
ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ។

(៦៥៩) ធម៌ ដ៏ប្រាសិវ ទំនែទេតាហេតុ ជាបច្ចុយ ខែធម៌
ដ៏ប្រាសិវ ទំនែទេតាហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ។

(៦៦០) ធម៌ ដ៏ប្រាសិវ ជាហេតុ ជាបច្ចុយ ខែធម៌ ដ៏ប្រាសិវ
ជាហេតុ ដោយអតិបតិប្បដ្ឋយោ បានដល់ការម្មណាទិបតិ ធិសីសហជាតា-
ទិបតិ មានវាៈ ៧ ។

(៦៦០) ហេតុយា តិណិ អាម្មណោ តិណិ
 អនិច្ចតិយា នំ អនុទ្តារ ឯវ សមនុទ្តារ ឯវ សមា-
 ណាត ឯវ អត្តាសាត្តា ឯវ ទិស្សយ ឯវ ទុប-
 ទិស្សយ ឯវ កាម្ម តិណិ វិចារក ឯវ កល្យាណ
 តិណិ វគ្គិយ ឯវ ណារោ តិណិ បរត្ត ឯវ
 សម្មយុត្ត ឯវ អនិច្ចតិយា ឯវ អវិការត ឯវ ។

(៦៦២) ហេតុ បណីវោ ធម្មោ ហេតុស្ស
 បណីវោស្ស ធម្មស្ស សហនាតប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 ឧបទិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(៦៦៣) ធម្មហេតុយា ឯវ ធម្មាម្មណោ ឯវ ។

(៦៦៤) ហេតុឲ្យច្ចយា ធម្មាម្មណោ តិណិ ។

(៦៦៥) ធម្មហេតុឲ្យច្ចយា អាម្មណោ តិណិ ។

យថា តុសាលភ័ត្តោ បច្ច្តាភវស្ស អនុលោម-
 មម្បិ បច្ចដិយម្ប អនុលោមម្ប ច្ចដិយម្ប បច្ច-
 ដិយា ទុរោលាមម្បិ តណិវំ ឯវ តណោតត្ថំ ។

(៦៦៦) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងអាម្មណាប្បច្ចយ មាន
 វៈ ៧ ក្នុងអនិច្ចតិប្បច្ចយ មានវៈ ៦ ក្នុងអនុទ្តារប្បច្ចយ មានវៈ ៧
 ក្នុងសមនុទ្តារប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងសហនាតប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុង
 អត្តាសាត្តាប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងទិស្សយប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងទុប-
 ទិស្សយប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងកាម្មប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងវិចារកប្ប-
 ច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងកល្យាណប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងវគ្គិយប្បច្ចយ
 មានវៈ ៧ ក្នុងណារោប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងបរត្តប្បច្ចយ មានវៈ ៧
 ក្នុងសម្មយុត្តប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងអនិច្ចតិប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងអវិ-
 ការតប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ។

(៦៦៧) ធម៌ ដីប្រាសិវ ជាហេតុ ជាបច្ច្ចយ នៃធម៌ ដីប្រាសិវ
 ជាហេតុ ដោយសហនាតប្បច្ចយ ជាបច្ច្ចយ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចយ ។

(៦៦៨) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងអាម្មណាប្បច្ចយ
 មានវៈ ៧ ។

(៦៦៩) ក្នុងអាម្មណាប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្រោមហេតុប្បច្ចយ ។

(៦៧០) ក្នុងអាម្មណាប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្រោមហេតុប្បច្ចយ ។
 អាទុលាមភ័ បច្ចដិយភ័ អនុលោមប្បច្ចដិយភ័ បច្ចដិយាទុរោលាម
 ភ័ នៃបច្ច្តាភវៈ ក្នុងកុសលភ័ត្តៈ វេលាលោកព័ហ័យ យ៉ាង
 ណា (ក្នុងហេតុទុកហិទុក្ខ) បណិវោ អប្បិកម័ យ៉ាងនោះដែរ ។

ហេតុទុក្ខមិច្ឆត្តិកំ

បុរោជានេ នវំ អាសេវិនេ នវំ កាម្មេ នវំ អាហារេ
នវំ អវិគតេ ចំវ ។ ។

[៦៦៧] ហេតុំ មិច្ឆត្តនិយមំ ធម្មំ បដិច្ច ឧហេតុ
មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជនិ ធម្មនិបតិប្បទ្ធកាយា ។

[៦៦៨] ឧអនិបតិយា តីណិ ធម្មប្តាជានេ នវំ
ធម្មេ តីណិ នវិចារេ នវំ ។

[៦៦៩] ហេតុប្បទ្ធកាយា ឧអនិបតិយោ តីណិ ។

[៦៧០] ឧអនិបតិប្បទ្ធកាយា ហេតុយា តីណិ ។
សហជាតកំរោមិ បក្ខយកំរោមិ ធិស្សយកំ-
រោមិ សំសដ្ឋកំរោមិ សម្បយុត្តកំរោមិ បដិច្ច-
កំរោមិសា វិគ្គារេតទ្ធា ។

ប្រញាវិរោ

[៦៧១] ហេតុ មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បទ្ធកាយេន បក្ខយោ
តីណិ ។

[៦៧២] ឧហេតុ មិច្ឆត្តនិយតោ ធម្មោ ឧរោ-
តុស្ស មិច្ឆត្តនិយតស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បទ្ធកាយេន
បក្ខយោ សហជាតានិបតិ តីណិ ។

ក្នុងបុរោជានេប្បទ្ធកាយា មានពៈ៧ ក្នុងអាសេវិនេប្បទ្ធកាយា មានពៈ៧ ក្នុង
កម្មប្បទ្ធកាយា មានពៈ៧ ក្នុងកាម្មប្បទ្ធកាយា មានពៈ៧ ក្នុងអវិគ-
តេប្បទ្ធកាយា មានពៈ៧ ។

[៦៧៣] ធម៌ មានសភាពទុក្ខនិវរ្យនិ មិនមែនជាហេតុ កា-
ស្រីយ ខ្លាំងមិ មានសភាពទុក្ខនិវរ្យនិ ជាហេតុ រទិចារិក្សនិ
ក្រោយអនិបតិប្បទ្ធកាយា ។

[៦៧៤] ក្នុងឧអនិបតិប្បទ្ធកាយា មានពៈ៧ ក្នុងឧប្បាជានេប្បទ្ធកាយា
មានពៈ៧ ក្នុងនិកម្មប្បទ្ធកាយា មានពៈ៧ ក្នុងវិចារេប្បទ្ធកាយា មានពៈ៧ ។

[៦៧៥] ក្នុងឧអនិបតិប្បទ្ធកាយា មានពៈ៧ ក្រោយហេតុប្បទ្ធកាយា ។

[៦៧៦] ក្នុងហេតុប្បទ្ធកាយា មានពៈ៧ ក្រោយអនិបតិប្បទ្ធកាយា ។
សហជាតកំរោមិ បក្ខយកំរោមិ ធិស្សយកំរោមិ សំសដ្ឋកំរោមិ សម្ប-
យុត្តកំរោមិ ធីត្តានិវរ្យនិបក្ខយកំរោមិ បក្ខយកំរោមិ ធិស្សយកំរោមិ ។

ប្រញាវិរោ

[៦៧៧] ធម៌ មានសភាពទុក្ខនិវរ្យនិ ជាហេតុ ជាច្រើន
នៃធម៌ មានសភាពទុក្ខនិវរ្យនិ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បទ្ធកាយា មាន
ពៈ៧ ។

[៦៧៨] ធម៌ មានសភាពទុក្ខនិវរ្យនិ មិនមែនជាហេតុ ជា
ច្រើន នៃធម៌ មានសភាពទុក្ខនិវរ្យនិ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
អនិបតិប្បទ្ធកាយា មានដល់សហជាតានិបតិ មានពៈ៧ ។

អង្គបទដំបូង អនុលោមទុក្ខនិកាយដ្ឋាន

(២៧៥) ហោតុយា តិណិ អនិបតិយា តិណិ
 សហសាតេ ធា អនុលោមទុក្ខនិកាយ ធា ឧប-
 ចិស្សាយ ធា អនុស្ត តិណិ អាណាប តិណិ ឥន្ទ្រិយ
 តិណិ ណាទេ តិណិ ចាត្ត តិណិ សឡយុត្តេ ធា
 អត្តិយា ធា វិហាស ធា ។

(២៧៦) ហោតុ ចិច្ចត្តិយនិកាយ ធា ហោតុ ហោតុស្ស
 ចិច្ចត្តិយនិកាយ ធា ហោតុ សហសាតេប្បដូយេន បដូ-
 យោ ឧបចិស្សាយប្បដូយេន ចដូយា ។

(២៧៧) ធាហោតុយា ធា ធាអាត្មណា ធា ។

(២៧៨) ហោតុប្បដូយា ធាអនិបតិយា តិណិ ។

(២៧៩) ធាហោតុប្បដូយា អនិបតិយា តិណិ ។

យថា កុសលត្តិកេន បច្ចុប្បន្នសាស្ត្រ អនុលោ-

មធិ បច្ចុប្បន្និយធិ អនុលោមប្បដូចិយធិ បដូ-

ធិយា កុសលាមធិ តិណិតំ ធា កុសលាតនំ ។

អង្គបទដំបូង អនុលោមទុក្ខនិកាយដ្ឋាន ៦

(២៧៧) ក្រិហោតុប្បដូយ មានារៈ ធា ក្រិហចិបតិប្បដូយ មាន-
 ារៈ ធា ក្រិសាចាតេប្បដូយ មានារៈ ធា ក្រិសតាមតាប្បដូយ មាន-
 ារៈ ធា ក្រិទិស្សយប្បដូយ មានារៈ ធា ក្រិទេចិស្សយប្បដូយ មាន-
 ារៈ ធា ក្រិកម្មប្បដូយ មានារៈ ធា ក្រិហហោតុប្បដូយ មានារៈ ធា
 ក្រិវ្រិយប្បដូយ មានារៈ ធា ក្រិណាតប្បដូយ មានារៈ ធា ក្រិ-
 មន្តប្បដូយ មានារៈ ធា ក្រិសឡយុក្ខប្បដូយ មានារៈ ធា ក្រិអត្តិប្បដូយ
 មានារៈ ធា ក្រិវិភាប្បដូយ មានារៈ ធា ។

(២៧៨) ធា មានសភាពទុក្ខនិកាយ ធា ហោតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធា មានសភាពទុក្ខនិកាយ ធា ហោតុ ដោយសហោតុប្បដូយ ជា
 បច្ច័យ ដោយឧបចិស្សយប្បដូយ ។

(២៧៩) ក្រិហោតុប្បដូយ មានារៈ ធា ក្រិហការម្មណប្បដូយ
 មានារៈ ធា ។

(២៨០) ក្រិហចិបតិប្បដូយ មានារៈ ធា ក្រិហោតុប្បដូយ ។

(២៨១) ក្រិហចិបតិប្បដូយ មានារៈ ធា ក្រិហោតុប្បដូយ ។

អនុលោមក្កិ បច្ចុប្បន្និយក្កិ អនុលោមប្បដូចិយក្កិ បច្ចុប្បន្និយកុសលាម
 ក្កិ នៃបញ្ញាភវៈ ក្កិ កុសលត្តិកៈ ដែលលោកក្កិហើយ យំ ណា
 (ក្រិហោតុកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត សម្រាប់ យំ ដំណើរនៃ ។

ហេតុទុកចិត្តផ្គត់
បដិបូណ៌

ហេតុទុកចិត្តផ្គត់

បដិបូណ៌

[៦៧១] ហេតុ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
សម្មត្តនិយតោ ធានា ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
ធានា សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ធានា សម្មត្ត-
និយតោ ធានា ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។
ហេតុ សម្មត្តនិយតោ ធានា សម្មត្តនិយតោ
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ សម្មត្តនិយតោ ធានា ទុប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

[៦៧២] ហេតុយា ធានា កាម្មយា ធានា កម្ម-
តិយា ធានា ធម្មតា ធានា កាសាវិទ ធានា កន្លែ ធានា
អាណាម ធានា ករិតតោ ធានា ។

[៦៧៣] ហេតុ សម្មត្តនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
សម្មត្តនិយតោ ធានា ទុប្បជ្ជតិ ធម្មតិបត្តិប្បច្ចយា ។

[៦៧៤] ធម្មតិបត្តិយា ធានា ធម្មតា ធានា កាសាវិទ ធានា កន្លែ ធានា
អាណាម ធានា ករិតតោ ធានា ។

[៦៧៥] ធម្ម មានសភាពត្រូវទិដ្ឋិ ជាហេតុ កាស្រ័យ
ខ្លាំង មានសភាពត្រូវទិដ្ឋិ ជាហេតុ មើលក៏ត្រូវទិដ្ឋិ ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ មានការ ។ ធម្ម មានសភាពត្រូវទិដ្ឋិ មិនមែនជាហេតុ
កាស្រ័យ ខ្លាំង មានសភាពត្រូវទិដ្ឋិ មិនមែនជាហេតុ មើលក៏
ត្រូវទិដ្ឋិ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានការ ។ ធម្ម មានសភាពត្រូវទិដ្ឋិ
ទៀង ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំង មានសភាពត្រូវទិដ្ឋិ ជាហេតុផង
ខ្លាំង មានសភាពត្រូវទិដ្ឋិ មិនមែនជាហេតុផង មើលក៏ត្រូវទិដ្ឋិ
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានការ ។

[៦៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានការ ក្នុងការប្រតិបត្តិប្បច្ច័យ មាន
ការ ក្នុងការប្រតិបត្តិប្បច្ច័យ មានការ ក្នុងការប្រតិបត្តិប្បច្ច័យ មានការ ក្នុង
ការប្រតិបត្តិប្បច្ច័យ មានការ ក្នុងការប្រតិបត្តិប្បច្ច័យ មានការ ក្នុងការ
ប្រតិបត្តិប្បច្ច័យ មានការ ក្នុងការប្រតិបត្តិប្បច្ច័យ មានការ ។

[៦៧៧] ធម្ម មានសភាពត្រូវទិដ្ឋិ ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាំង
ធម្ម មានសភាពត្រូវទិដ្ឋិ ជាហេតុ មើលក៏ត្រូវទិដ្ឋិ ព្រោះធម្មតិប-
ត្តិប្បច្ច័យ ។

[៦៧៨] ក្នុងធម្មតិបត្តិប្បច្ច័យ មានការ ក្នុងធម្មតិបត្តិប្បច្ច័យ
មានការ ក្នុងធម្មតិបត្តិប្បច្ច័យ មានការ ក្នុងធម្មតិបត្តិប្បច្ច័យ មានការ
ក្នុងធម្មតិបត្តិប្បច្ច័យ មានការ ក្នុងធម្មតិបត្តិប្បច្ច័យ មានការ ។

[២៧២] ហេតុប្បដូយា អនិច្ចេយ្យោ ធម៌ ។
 [២៧៣] ឯអនិច្ចេយ្យប្បដូយា ហេតុយា ធម៌ ។
 សហជាតាភិក្ខុ បច្ចុយភិក្ខុ វិស្សយភិ-
 កេមិ សំសង្ការិកេមិ សម្មយុត្តភិក្ខុ បដិច្ច-
 ភាសនិសា វិគ្គារេតតា ។

ប្រញាប់វិញ

[២៧២] ហេតុ សម្មត្តនិយមោ ធម្មា ហេតុស្ស
 សម្មត្តនិយមស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដូយេន ធម្មៈយា
 តីណិ ។

[២៧៣] ហេតុ សម្មត្តនិយមោ ធម្មា ហេតុស្ស
 សម្មត្តនិយមស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចេយ្យប្បដូយេន បដូយា
 សហជាតាភិក្ខុ តីណិ ។ ឯហេតុ សម្មត្តនិយមោ
 ធម្មា ឯហេតុស្ស សម្មត្តនិយមស្ស ធម្មស្ស អនិ-
 ច្ចេយ្យប្បដូយេន ធម្មយោ សហជាតាភិក្ខុ តីណិ ។

[២៧៤] ហេតុយា តីណិ អនិច្ចេយ្យោ ធម៌
 សហជាតេ ធម៌ អញ្ញាមត្តោ ធម៌ វិស្សយេ ធម៌
 ធម៌វិស្សយេ ធម៌ វេទ្ខេ តីណិ អាណាម តីណិ
 វត្ថុយេ ធម៌ យាមេ តីណិ មត្តេ ធម៌

[២៧៥] ក្នុងអនិច្ចេយ្យប្បដូយ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បដូយ ។
 [២៧៦] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៦ ព្រោះអនិច្ចេយ្យប្បដូយ ។
 សហជាតាភិក្ខុ បច្ចុយភិក្ខុ វិស្សយភិក្ខុ សំសង្ការិក្ខុ
 សម្មយុត្តភិក្ខុ ដូចគ្នាដឹងបដិច្ចភាវីយា បណ្ឌិត គប្បីឱ្យ
 ពិស្តារជនិច្ចៈ ។

ប្រញាប់វិញ

[២៧៥] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃ
 ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៣ ។

[២៧៦] ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃ
 ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ជាហេតុ ដោយអនិច្ចេយ្យប្បដូយ បានដល់
 សហជាតាភិក្ខុ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិន
 មែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជា
 ហេតុ ដោយអនិច្ចេយ្យប្បដូយ បានដល់សហជាតាភិក្ខុ មានវារៈ ៣ ។

[២៧៧] ក្នុងហេតុប្បដូយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអនិច្ចេយ្យប្បដូយ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងសហជាតាប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្នុងកត្តាបញ្ញាប្បដូយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងវិស្សយប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧបវិស្សយប្បដូយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 គប្បប្បដូយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បដូយ មានវារៈ ៣ ក្នុងវត្ថុយប្បដូយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងយានប្បដូយ មានវារៈ ៣ ក្នុងមត្តប្បដូយ មានវារៈ ៧

សម្បយុត្ត ១៧ អត្តិយា ១៧ អវិគតេ ១៧ ។

[៦៧៧] ហេតុំ សម្បត្តិជ័យតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
សម្បត្តិជ័យតស្ស ធម្មស្ស សហជ័តប្បច្ចយេន បច្ច-
យា ឧបទិស្សយាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

[៦៧៨] ធម្មេតុយា ១៧ ធម្មេវច្ចលោ ១៧ ។

[៦៧៩] ហេតុប្បច្ចយា ធម្មេវច្ចលោ តីណិ ។

[៦៨០] ធម្មេតុប្បច្ចយា ធម្មេវច្ចលោ តីណិ ។

យថា កុសលត្តិកោ បញ្ញាករស្ស អនុ-
លោមធម្មិ បច្ចុជ័យធម្មិ អនុលោមធម្មច្ចជ័-
យធម្មិ បច្ចុជ័យានុលោមធម្មិ តណិតំ វរំ
តណោតត្ថំ ។

បដិច្ចារិកា

[៦៨១] ហេតុំ អធិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អធិយតោ ធម្មោ ឧប្បត្តតិ ហេតុប្បច្ចយា តីណិ ។

ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានវាវៈ ៧ ក្នុងអត្តិប្បច្ចយ មានវាវៈ ៧ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ចយ មានវាវៈ ៧ ។

[៦៧៧] ធម្មិ ហេតុសភាពត្រូវខឹងខ្លាំង ជាហេតុ ជាបច្ច័យ
វិទេមិ ហេតុសភាពត្រូវខឹងខ្លាំង ជាហេតុ ដោយសហជ័តប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៦៧៨] ក្នុងនរហេតុប្បច្ច័យ មានវាវៈ ៧ ក្នុងនរាម្មណប្បច្ច័យ
មានវាវៈ ៧ ។

[៦៧៩] ក្នុងនរាម្មណប្បច្ច័យ មានវាវៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៨០] ក្នុងអនុលោមប្បច្ច័យ មានវាវៈ ៧ ព្រោះនរហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមត្តិ បច្ចុជ័យៈត្តិ អនុលោមប្បច្ច័យៈត្តិ បច្ចុជ័យានុ-
លោមត្តិ វិបត្តិករៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលរលាករាវ
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុទុកមិច្ឆត្តិកៈ) ចក្ខុវិស័យ ធម្មិ
រាវ យ៉ាងនោះវាវៈ ។

បដិច្ចារិកា

[៦៨១] ធម្មិ ធម្មេវច្ចលោ^(១) ជាហេតុ អស្រ័យ ខ្លាំងមិន
ទៀង ជាហេតុ ទើបគេទៀង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវាវៈ ៧ ។

១ ចិត្តប្បាទ ២ ប្រកបដោយរាហៈ ត្រៃប្រាសចានទិដ្ឋិ ចិត្តប្បាទ ៣ ប្រកបដោយវិវិដ្ឋិ
ចិត្តប្បាទ ៤ ប្រកបដោយទុច្ចៈ កុសលក្នុងក្នុង ៣ វិទ្យាស្នងក្នុង ៤ វិវិដ្ឋិប្រាស ៥
ប្រសិទ្ធា ។

នហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនិយតោ
នាម្មា ទុច្ឆន្ទតិ ហេតុច្ឆន្ទយោ តីណំ ។ ហេតុំ
អនិយតត្ថា នហេតុំ អនិយតត្ថា ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អនិយតោ នាម្មា ទុច្ឆន្ទតិ ហេតុច្ឆន្ទយោ តីណំ ។

(៦៧៤) ហេតុយោ នវ អារម្មណោ នវ អនិច
តិយោ នវ កម្មេ នវ វិហារោ នវ អវិការោ នវ ។

(៦៧៥) នហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អនិយតោ នាម្មា ទុច្ឆន្ទតិ នហេតុច្ឆន្ទយោ ។ ន-
ហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនិយតោ នាម្មា
ទុច្ឆន្ទតិ នហេតុច្ឆន្ទយោ ។

(៦៧៦) ហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អនិយតោ នាម្មា ទុច្ឆន្ទតិ នហេតុច្ឆន្ទយោ ។
នហេតុំ អនិយតំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អនិយតោ
នាម្មា ទុច្ឆន្ទតិ នហេតុច្ឆន្ទយោ ។ ហេតុំ អ-
និយតត្ថា នហេតុំ អនិយតត្ថា ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អនិយតោ នាម្មា ទុច្ឆន្ទតិ នហេតុច្ឆន្ទយោ ។

ធមិ មិនទៀនំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនឯមិ មិនទៀនំ មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្ឆន្ទយោ មានការ ព ។
ធមិ មិនទៀនំ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនឯមិ មិនទៀនំ ជាហេតុផង
ខ្លួនឯមិ មិនទៀនំ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ច្ឆន្ទយោ មានការ ព ។

(៦៧៦) ក្នុងហេតុច្ឆន្ទយោ មានការ ៧ ក្នុងការម្មណច្ឆន្ទយោ មាន
ការ ៧ ក្នុងអនិចច្ឆន្ទយោ មានការ ៧ ក្នុងកម្មច្ឆន្ទយោ មានការ ៧ ក្នុង
វិបាកច្ឆន្ទយោ មានការ ៧ ក្នុងអវិកតច្ឆន្ទយោ មានការ ៧ ។

(៦៧៧) ធមិ មិនទៀនំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនឯមិ
មិនទៀនំ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្ឆន្ទយោ ។
ធមិ មិនទៀនំ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនឯមិ មិនទៀនំ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុច្ឆន្ទយោ ។

(៦៧៨) ធមិ មិនទៀនំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនឯមិ
មិនទៀនំ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណច្ឆន្ទយោ ។ ធមិ
មិនទៀនំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនឯមិ មិនទៀនំ មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណច្ឆន្ទយោ ។ ធមិ មិនទៀនំ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនឯមិ មិនទៀនំ ជាហេតុផង ខ្លួនឯមិ មិន
ទៀនំ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណច្ឆន្ទយោ ។

[៧០២] ហេតុ អនិយមោ ធាត្ថា ហេតុស្ស
 អនិយមស្ស ធម្មស្ស អនិមតិញ្ចត្តាយេន បច្ចុយោ
 ការម្ពណាភិមតិ សេវាជាតាភិមតិ តីណិ ។ ឧហេតុ
 អនិយមោ ធាត្ថា ឧហេតុស្ស អនិយមស្ស ធម្មស្ស
 អនិមតិញ្ចត្តាយេន បច្ចុយោ ការម្ពណាភិមតិ សេវាជា-
 តាភិមតិ តីណិ ។ ហេតុ អនិយមោ ធាត្ថា
 អនិយមោ ធាត្ថា ហេតុស្ស អនិយមស្ស ធម្មស្ស
 អនិមតិញ្ចត្តាយេន បច្ចុយោ ការម្ពណាភិមតិ សេវាជា-
 តាភិមតិ តីណិ ។

[៧០៣] ហេតុយោ តីណិ ការម្ពណេ នវ អនិ-
 មតិយោ នវ អនិមតិយោ នវ សេវាមតិយោ នវ សេវាជាតេ
 នវ អញ្ញាមតិយោ នវ វិស្សយេ នវ ទុបេសិស្សយេ នវ
 ឡាណេ តីណិ មត្តាជាតេ តីណិ ការសមេ នវ
 កម្មេ តីណិ វិចារេ នវ កម្មារេ តីណិ ឆ្រៀ-
 យេ នវ ណារេ តីណិ មត្តេ នវ សម្មយុត្តេ នវ
 វិប្បយុត្តេ មត្តេ អត្តិយោ នវ ធម្មិយោ នវ វិគតេ
 នវ អវិគតេ នវ ។

[៧០៤] ធម៌ មិចារៀន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធម៌ មិចារៀន
 ជាហេតុ ដោយអនិមតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ពណាភិមតិ ឱនិសេវាជាតេ-
 មិមតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិចារៀន មិចារិមេជាហេតុ ជាបច្ច័យ
 វៃធម៌ មិចារៀន មិចារិមេជាហេតុ ដោយអនិមតិប្បច្ច័យ បានដល់
 ការម្ពណាភិមតិ ឱនិសេវាជាតេមិមតិ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិចារៀន
 ជាហេតុក្តី ធម៌ មិចារៀន មិចារិមេជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ វៃធម៌ មិច-
 ារៀន ជាហេតុ ដោយអនិមតិប្បច្ច័យ បានដល់ការម្ពណាភិមតិ ឱនិ
 សេវាជាតេមិមតិ មានវារៈ ៣ ។

[៧០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្ពណាប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងអនិមតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកន្តារប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមមន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសេវាជាតេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវត្ត-
 មត្តាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងទុបេសិស្ស-
 យប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងឡាណេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបញ្ចាជាតេ-
 ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងការសមេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងវិប្បយុត្តេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតេប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអវិគតេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិស្សយេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣
 ក្នុងមត្តេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងសម្មយុត្តេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិប្ប-
 យុត្តេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងធម្មិប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងវិគតេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតេប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្ថិកំ

[៧០៤] ហេតុ អនិយតោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អនិយតស្ម ធម្មស្ស អារម្មណប្បក្កយេន ធម្មយោ
សហគតប្បក្កយេន ធម្មយោ ឧបទិស្សយប្បក្កយេន
ធម្មយោ ។

[៧០៥] និហេតុយា នវ ននារម្មណេ នវ ។

[៧០៦] ហេតុប្បក្កយេន ននារម្មណេ តិណិ ។

[៧០៧] និហេតុប្បក្កយោ អារម្មណេ នវ ។

យថា តុសលត្ថិតោ មញ្ញារិកស្មំ វាទុលោ-
មស្សំ ធម្មនិយម្បំ វាទុលោមស្សក្កនិយម្បំ ធម្ម-
និយមាទុលោមស្សំ តណិទំ យំ តណោតត្ថំ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្ថិកំ ខិត្តំ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្ថិកំ

បដិច្ចវិហោ

[៧០៨] ហេតុំ មគ្គារម្មណំ នម្មំ បដិច្ច ហេតុ

មគ្គារម្មណោ ធម្មោ ឧប្បស្មតិ ហេតុប្បក្កយោ តិណិ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្ថិកំ

[៧០៤] ធម៌ មិនៈខ្យំនី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ មិនៈខ្យំនី
ជាហេតុ ដោយការម្មណប្បក្កយ ជាបច្ច័យ ដោយសហគតប្បក្កយ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយប្បក្កយ ។

[៧០៥] ក្នុងនិហេតុប្បក្កយ មានវារៈ៧ ក្នុងនិហេតុប្បក្កយ
មានវារៈ៧ ។

[៧០៦] ក្នុងនិហេតុប្បក្កយ មានវារៈ៣ ព្រោះហេតុប្បក្កយ ។

[៧០៧] ក្នុងនិហេតុប្បក្កយ មានវារៈ៧ ព្រោះនិហេតុប្បក្កយ ។
អនុលាមក្តិ ធម្មនិយៈក្តិ អនុលាមប្បក្កនិយៈក្តិ ធម្មនិយាទុ-
លាមក្តិ នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលក្តិកៈ នៃលាសកថ
រហឹយ យ៉ាងណា (ក្នុងវិហារក្តិកៈ) បណ្ឌិត អប្ប
រាម យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្ថិកំ ។

ហេតុទុកមគ្គារម្មណត្ថិកំ

បដិច្ចវិហោ

[៧០៨] ធម៌ មានមគ្គ(១) ជាហេតុ ជាប្រយោជន៍ ខ្លះធម៌ មាន
មគ្គជាហេតុ ជាហេតុ ខ្លះធម៌មានខ្យំនី ព្រោះហេតុប្បក្កយ មានវារៈ ៣ ។

១ ចិត្តប្បាទ ៥ និកាមវិហារសមុប្បាទ ចិត្តប្បាទ ៥ និកិលាប្រាណសម្បយុត្ត ។

ទេហេតុំ មន្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ទេហេតុ មន្តារម្ម-
ណោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណំ ។
ហេតុំ មន្តារម្មណាញ ទេហេតុំ មន្តារម្មណាញ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុ មន្តារម្មណោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយា តិណំ ។

[៧០៧] ហេតុយោ ធម៌ មន្តារម្មណោ ធម៌ អភិធម៌-
តិយោ ធម៌ តារម្ម ធម៌ អវិចារេត ធម៌ ។

[៧០៨] ទេហេតុំ មន្តារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ទេហេតុ
មន្តារម្មណោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ទេហេតុប្បដ្ឋយា ។

[៧០៩] ទេហេតុយា ឋិតំ ទេអភិធម៌យោ ធម៌ ទ-
ប្បករជាតេ ធម៌ ទេមត្តាជាតេ ធម៌ ទអាសាវទេ ធម៌
ទតារម្ម តិណំ ទវិចារេត ធម៌ ទបត្តេ ឋិតំ ទវិប្ប-
យុត្តេ ធម៌ ។

[៧១០] ហេតុប្បដ្ឋយា ទេអភិធម៌យោ ធម៌ ។

[៧១១] ទេហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ឋិតំ ។

ធម៌ ទាមមន្តាជាតារម្មណំ មិនវៃទជាហេតុ ពាស្រ័យ ទ្ធិវមិ ទាម
មន្តាជាតារម្មណំ មិនវៃទជាហេតុ ច័យភីតារម្មីនិ ព្រោរហេតុប្បដ្ឋយ
ទានព៌រៈ ព ។ ធម៌ ទាមមន្តាជាតារម្មណំ ជាហេតុ ពាស្រ័យ ទ្ធិវមិ
ទាមមន្តាជាតារម្មណំ ជាហេតុននិ ទ្ធិវមិ ទាមមន្តាជាតារម្មណំ មិន
វៃទជាហេតុននិ ច័យភីតារម្មីនិ ព្រោរហេតុប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ព ។

[៧១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
ទានព៌រៈ ៧ ក្នុងអនិច័យប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ៧ ក្នុងគម្មប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ៧
ក្នុងវិភាគប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ៧ ។

[៧១៣] ធម៌ ទាមមន្តាជាតារម្មណំ មិនវៃទជាហេតុ ពាស្រ័យ
ទ្ធិវមិ ទាមមន្តាជាតារម្មណំ មិនវៃទជាហេតុ ច័យភីតារម្មីនិ ព្រោរ
ទេហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧១៤] ក្នុងទេហេតុប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ១ ក្នុងទេអភិធម៌ប្បដ្ឋយ ទាន
ព៌រៈ ៧ ក្នុងទប្បករជាតប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ៧ ក្នុងទមត្តាជាតប្បដ្ឋយ ទាន
ព៌រៈ ៧ ក្នុងទអាសាវទប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ៧ ក្នុងទតារម្មប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ៧
ក្នុងទវិចារេតប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ៧ ក្នុងទបត្តេប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ១ ក្នុងទវិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ៧ ។

[៧១៥] ក្នុងទេអភិធម៌ប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ៧ ព្រោរហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧១៦] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ ទានព៌រៈ ១ ព្រោរហេតុប្បដ្ឋយ ។

ហេតុវាចាមគ្គាវដ្ឋានស្តីពី

សហជាតករោមិ ធម្មយករោមិ វិស្សយក-
រោមិ សំសង្ខារករោមិ សម្បយុត្តករោមិ បដិច្ច-
ករសនិសា វិញ្ញាណគត្វា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៧១៤] ហេតុ មគ្គាវដ្ឋានោ ធខេន ហេតុស្ស មគ្គា-
វដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស ហេតុវដ្ឋានយេន បច្ចយោ វិនិ ។

[៧១៥] ហេតុ មគ្គាវដ្ឋានោ ធខេន ហេតុស្ស
មគ្គាវដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស វាទិមនិប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ
សហជាតាទិមនិ វិនិ ។ ធម្មហេតុ មគ្គាវដ្ឋានោ
ធខេន ធម្មហេតុស្ស មគ្គាវដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស វាទិមនិ-
ប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ សហជាតាទិមនិ វិនិ ។

[៧១៦] ហេតុ មគ្គាវដ្ឋានោ ធខេន ហេតុស្ស
មគ្គាវដ្ឋានស្ស ធម្មស្ស វាទិមនិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៧១៧] ហេតុយោ វិនិ វាទិមនិយោ ន វាទិ-
យោ នវ សមនន្តរេ នវ សហជាតេ នវ មគ្គាវដ្ឋានេ
នវ វិស្សយេ នវ ឧបវិស្សយេ នវ វាទិសវិទេ
នវ ករម្ម វិនិ វាហារេ វិនិ វាទិយេ នវ

ហេតុវាចាមគ្គាវដ្ឋានស្តីពី

សហជាតករោមិ ធម្មយករោមិ វិស្សយករោមិ សំសង្ខារករោមិ
សម្បយុត្តករោមិ វដ្ឋននិបដិប្បករោមិ បច្ចុកិក ធម្មវិទូ
វិញ្ញាណគត្វេ ។

ប្រែកិច្ច៖

[៧១៤] ធម្មិ មាទមន្តករោមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធម្មិ
មាទមន្តករោមិ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ព ។

[៧១៥] ធម្មិ មាទមន្តករោមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធម្មិ
មាទមន្តករោមិ ជាហេតុ ដោយវាទិមនិប្បដ្ឋ័យ វាទិវិសេសហិ-
កាទិមនិ មាទករោ ព ។ ធម្មិ មាទមន្តករោមិ មិនមែនជាហេតុ
ជាបច្ច័យ វៃធម្មិ មាទមន្តករោមិ មិនមែនជាហេតុ ដោយវាទិម-
និប្បដ្ឋ័យ វាទិវិសេសហិកាទិមនិ មាទករោ ព ។

[៧១៦] ធម្មិ មាទមន្តករោមិ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វៃធម្មិ
មាទមន្តករោមិ ជាហេតុ ដោយមគ្គាវដ្ឋ័យ ។

[៧១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ក្នុងវាទិមនិប្បដ្ឋ័យ មាទ
ករោ ក្នុងវាទិមនិប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ក្នុងសមនន្តរេប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ក្នុង
សហជាតប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ក្នុងមគ្គាវដ្ឋានប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ក្នុង
វិស្សយប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ក្នុងឧបវិស្សយប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ក្នុង
វាទិសវិទេប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ក្នុងករម្មប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ព
ក្នុងវាហារប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ព ក្នុងវាទិយេប្បដ្ឋ័យ មាទករោ ក

ឈានេ តីណិ មន្តេ ធរ សម្បយៈត្ថ ធរ អន្តិយា
ធរ ធន្តិយា ធរ វិគាតេ ធរ អវិគាតេ ធរ ។

[៧៧១] ហេតុ មន្តវេទនា ធម្មា ហេតុស្ស
មន្តវេទនាស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បដ្ឋាយេន មន្ត-
យោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយេន មន្តយោ ។

[៧៧២] ធរហត្ថយា ធរ ធម្មាធម្មលោ ធរ ។

[៧៧៣] ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មាធម្មលោ តីណិ ។

[៧៧៤] ធរហត្ថប្បដ្ឋយា អធិបតិយា តីណិ ។

យថា កុសលត្ថិកេ មន្តាវាស្ស អនុលោ-
មម្បិ មន្តិយេន្សិ អនុលោមប្បដ្ឋិយេន្សិ មន្ត-
ទិយា ធម្មលោមម្បិ តណិវំ ធរ ធម្មាធម្មតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៧៧៥] ហេតុ មន្តវេទនា ធម្ម មន្តិយោ ហេតុ
មន្តវេទនា ធម្មា ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តី-
ណិ ។ ធរហេតុ មន្តវេទនា ធម្ម មន្តិយោ ធរហត្ថ
មន្តវេទនា ធម្មា ឧប្បដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។

កុសលាមប្បដ្ឋិយោ ធម្មាវេទ កុសិមន្តប្បដ្ឋិយោ ធម្មាវេទ កុសិសម្បយៈត្ថ-
ប្បដ្ឋិយោ ធម្មាវេទ កុសិអន្តិប្បដ្ឋិយោ ធម្មាវេទ កុសិធន្តិប្បដ្ឋិយោ ធម្ម
ាវេទ កុសិវិគតប្បដ្ឋិយោ ធម្មាវេទ កុសិវិគតប្បដ្ឋិយោ ធម្មាវេទ ។

[៧៧៦] ធម្ម ធម្មមន្តវេទនា ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្ម
ធម្មមន្តវេទនា ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្ម
ឧបទិស្សយប្បដ្ឋិយោ ។

[៧៧៧] កុសិមន្តប្បដ្ឋិយោ ធម្មាវេទ កុសិមន្តប្បដ្ឋិយោ
ធម្មាវេទ ។

[៧៧៨] កុសិធន្តិប្បដ្ឋិយោ ធម្មាវេទ កុសិធន្តិប្បដ្ឋិយោ ។

[៧៧៩] កុសិវិគតប្បដ្ឋិយោ ធម្មាវេទ កុសិវិគតប្បដ្ឋិយោ ។

អនុលោមត្ថិ មន្តិយេន្សិ អនុលោមប្បដ្ឋិយេន្សិ មន្តិយោ-
នុលោមត្ថិ ឧបទិស្សយេន្សិ កុសិកុសលត្ថិកេ ដែលលោក
ហើយ យំនិលា (កុសិមន្តប្បដ្ឋិយោ កុសិធន្តិប្បដ្ឋិយោ កុសិវិគតប្បដ្ឋិយោ)
កប់ យំនិលាវេទ ។

បដិច្ចវិវា

[៧៨០] ធម្ម ធម្មមន្តវេទនា ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្ម
មន្តវេទនា ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្ម
ធម្ម ធម្មមន្តវេទនា ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្ម
មន្តវេទនា ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្ម
ធម្ម ធម្មមន្តវេទនា ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្ម
មន្តវេទនា ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្មាវេទ ធម្ម

ហេតុំ មគ្គហេតុកតត្ថ ធម្មហេតុំ មគ្គហេតុកតត្ថ ធម្ម
បដិទ្ធិ ហេតុំ មគ្គហេតុកតត្ថ ធម្មា ទុច្ចរដ្ឋតិ ហេ-
តុច្ចរដ្ឋយា តីណី ។

[៧២៣] ហេតុយា ធម៌ អាម្មណ ធម៌ អនិបតិ-
យា ធម៌ អាសវេ ធម៌ តម្កេ ធម៌ ធម្មារម ធម៌
ឥន្ទ្រិយេ ធម៌ អវិហារេ ធម៌ ។

[៧២៤] ហេតុំ មគ្គហេតុកតត្ថ ធម្មំ បដិទ្ធិ ហេតុ
មគ្គហេតុកតត្ថ ធម្មា ទុច្ចរដ្ឋតិ ធម្មនិបតិយ្យច្ចយា ។

[៧២៥] ធម្មនិបតិយា ធម៌ ធម្មារមេត ធម៌ ធម៌
បច្ឆាទារមេ ធម៌ ធម្មតម្កេ តីណី ធម៌វិហារេ ធម៌ ធម៌ច្ចរ-
យុត្តេ ធម៌ ។

[៧២៦] ហេតុច្ចរដ្ឋយា ធម្មនិបតិយា ធម៌ ។

[៧២៧] ធម្មនិបតិយ្យច្ចយា ហេតុយា ធម៌ ។

សហគារវារោមិ បច្ឆយនារោមិ និស្សយន-
រោមិ ភវិស្សនារោមិ សម្មយុត្តារោមិ បដិទ្ធិ-
នារសនិសា វិទ្ធារមេត្តា ។

ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំងមិ មានមគ្គជាហេតុ ជា
ហេតុផង ខ្លាំងមិ មានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុផង រឿងគេឡើយ
ព្រោះហេតុច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៣ ។

[៧២៨] ក្នុងហេតុច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងហេតុច្ចរដ្ឋយា
មានវារៈ ៧ ក្នុងអនិបតិយ្យច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវេច្ចរដ្ឋយា មាន
វារៈ ៧ ក្នុងតម្កេច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងធម្មារមច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៧
ក្នុងឥន្ទ្រិយច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិហារច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ។

[៧២៩] ធម៌ មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាំងមិ
មានមគ្គជាហេតុ ជាហេតុ រឿងគេឡើយ ព្រោះអនិបតិយ្យច្ចរដ្ឋយា ។

[៧៣០] ក្នុងអនិបតិយ្យច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៦ ក្នុងធម្មារមច្ចរដ្ឋយា
មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ឆាទារមច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងនិស្សយច្ចរដ្ឋយា មាន
វារៈ ៣ ក្នុងភវិស្សនច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៧ ក្នុងសម្មយុត្តច្ចរដ្ឋយា មាន
វារៈ ៧ ។

[៧៣១] ក្នុងអនិបតិយ្យច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុច្ចរដ្ឋយា ។

[៧៣២] ក្នុងហេតុច្ចរដ្ឋយា មានវារៈ ៦ ព្រោះអនិបតិយ្យច្ចរដ្ឋយា ។
សហគារវារក្កិ បច្ឆយនារក្កិ និស្សយនរក្កិ សំសដ្ឋនរក្កិ
សម្មយុត្តនរក្កិ ដូចគ្នាទីបដិទ្ធិវារវេរ បណ្ឌិត គប្បី
ឲ្យគិតស្តារផងចុះ ។

បញ្ញត្តិវិធាន

[៧២៥] ហេតុ មន្ត្រីហេតុកាម ជាដើម ហេតុស្ស មន្ត្រីហេតុកាស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ តីណិ ។

[៧២៧] ហេតុ មន្ត្រីហេតុកាម ជាដើម ហេតុស្ស មន្ត្រីហេតុកាស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ សហជាតានិច្ចតិ តីណិ ។ ឧបហេតុ មន្ត្រីហេតុកាម ជាដើម ហេតុស្ស មន្ត្រីហេតុកាស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ សហជាតានិច្ចតិ តីណិ ។

[៧៣០] ហេតុយោ តីណិ អនិច្ចតិយោ ធម្មសហ ជាតាន ធម្ម មន្ត្រីហេតុ ធម្ម ចិត្តស្សយេន ធម្ម ឧបចិត្តស្សយេន ធម្ម កាឡេ តីណិ ហេតុយោ តីណិ កម្រិត្តិយេន ធម្ម យោន តីណិ កាឡេ ធម្ម ឧបយ្យាយុត្ត ធម្ម មន្ត្រីយោ ធម្ម អវិជានា ធម្ម ។

[៧៣១] ហេតុ មន្ត្រីហេតុកាម ជាដើម ហេតុស្ស មន្ត្រីហេតុកាស្ស ធម្មស្ស សហជាតិប្បដ្ឋានយេន មន្ត្រីយោ ឧបចិត្តស្សយេនប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។

បញ្ញត្តិវិធាន

[៧២៤] ធម្មិ មានមន្ត្រីហេតុ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែនមិ មានមន្ត្រីហេតុ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ព្វ ។

[៧២៧] ធម្មិ មានមន្ត្រីហេតុ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែនមិ មានមន្ត្រី ជាហេតុ ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បដ្ឋានយេន បុរសសហជាតានិច្ចតិ មាន ការៈ ព្វ ។ ធម្មិ មានមន្ត្រីហេតុ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែនមិ មានមន្ត្រីហេតុ មិនមែនជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បដ្ឋានយេន បុរសសហជាតានិច្ចតិ មានការៈ ព្វ ។

[៧៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ព្វ ក្នុងអនិច្ចតិប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ខែ ក្នុងសហជាតិប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ខែ ក្នុងអនុមន្ត្រីប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ខែ ក្នុងចិត្តស្សយេនប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ខែ ក្នុងឧបចិត្តស្សយេនប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ខែ ក្នុងកម្រិត្តិប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ព្វ ក្នុងសហស្សប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ព្វ ក្នុងកម្រិត្តិយេនប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ខែ ក្នុងយោនប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ព្វ ក្នុង មន្ត្រីប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ខែ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ខែ ក្នុងអវិជ្ជា- ប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ខែ ក្នុងអវិជានាប្បដ្ឋានយេន មានការៈ ខែ ។

[៧៣១] ធម្មិ មានមន្ត្រីហេតុ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែនមិ មានមន្ត្រីហេតុ ជាហេតុ ដោយសហជាតិប្បដ្ឋានយេន ជាបច្ច័យ ដោយ ឧបចិត្តស្សយេនប្បដ្ឋានយេន ។

(៧៣២) ទោសាធុយា ទេវ ទោសាធុយា ទេវ ។

(៧៣៣) ហោត្តប្បច្ចយា ទោសាធុយា ទីណិ ។

(៧៣៤) ទោសាធុប្បច្ចយា អនិច្ចតិយា ទីណិ ។

យថា ធុសន្តិកា បញ្ញាសាស្ស អនុលោម
មម្បិ មច្ចុដិយម្បិ អនុលោមម្បិ មច្ចុដិយម្បិ មច្ចុ
ដិយា អនុលោមម្បិ ទីណិ ។ បរិ គរណាតត្ថំ ។

បដិច្ចវិរោ

(៧៣៥) ហោត្ថំ មត្តានិច្ចតិ ទត្ថំ មជិច្ច ហោត្ថ
មត្តានិច្ចតិ ទត្ថោ ឧប្បជ្ជតិ ហោត្ថប្បច្ចយា ទីណិ ។
ទោសាធុ មត្តានិច្ចតិ ទត្ថំ មជិច្ច ទោសាធុ មត្តានិច្ចតិ
ទត្ថោ ឧប្បជ្ជតិ ហោត្ថប្បច្ចយា ទីណិ ។ ហោត្ថំ មត្តា
និច្ចតិ ទោសាធុ មត្តានិច្ចតិ ទត្ថំ មជិច្ច ហោត្ថ
មត្តានិច្ចតិ ទត្ថោ ឧប្បជ្ជតិ ហោត្ថប្បច្ចយា ទីណិ ។

(៧៣៦) ហោត្ថយា ទេវ ទោសាធុយា ទេវ ទត្ថោ
ទេវ អណាម ទេវ អវិគរេត ទេវ ។

(៧៣៧) ក្នុងនាហត្ថប្បច្ចយា ទោសាធុ ក្នុងនាហត្ថប្បច្ចយា
ទោសាធុ ។

(៧៣៨) ក្នុងនាហត្ថប្បច្ចយា ទោសាធុ ព្រោះហត្ថប្បច្ចយា ។

(៧៣៩) ក្នុងអនិច្ចតិប្បច្ចយា ទោសាធុ ព្រោះនាហត្ថប្បច្ចយា ។
អនុលោមក្តី មច្ចុដិយក្តី អនុលោមម្បិច្ចុដិយក្តី មច្ចុដិយ
នុលោមក្តី ខេត្តករៈ ក្នុងក្រសួងក្តី ដែលលោក
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងនាហត្ថប្បច្ចយា) មច្ចុដិ
មម្បិ បរិ ធុសន្តិកា ។

បដិច្ចវិរោ

(៧៤០) ទេវ ទោសាធុ អនិច្ចតិ ទោសាធុ ហោត្ថយ ទ្រុសិ
ទោសាធុ អនិច្ចតិ ទោសាធុ ទេវ ទោសាធុ ព្រោះហត្ថប្បច្ចយា ទោ
សាធុ ។ ចរិ ទោសាធុ អនិច្ចតិ ទោសាធុ ហោត្ថ ហោត្ថយ ទ្រុសិ
ទោសាធុ អនិច្ចតិ ទោសាធុ ទេវ ទោសាធុ ព្រោះហត្ថប្បច្ចយា
ទោសាធុ ។ ចរិ ទោសាធុ អនិច្ចតិ ទោសាធុ ហោត្ថ ហោត្ថយ ទ្រុសិ
ទោសាធុ អនិច្ចតិ ទោសាធុ ទ្រុសិ ទោសាធុ អនិច្ចតិ ទោសាធុ
ហោត្ថ ទេវ ទោសាធុ ព្រោះហត្ថប្បច្ចយា ទោសាធុ ។

(៧៤១) ក្នុងនាហត្ថប្បច្ចយា ទោសាធុ ក្នុងនាហត្ថប្បច្ចយា
ទោសាធុ ក្នុងនាហត្ថប្បច្ចយា ទោសាធុ ក្នុងនាហត្ថប្បច្ចយា ទោសាធុ
ក្នុងនាហត្ថប្បច្ចយា ទោសាធុ ។

[៧៣៧] ហេតុ មគ្គាធិបតី ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
មគ្គាធិបតី ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតិ ធម្មនិបតិយ្យច្ចយោ ។

[៧៣៨] ធម្មនិបតិយោ ធម៌ ធម្មវេទនាតោ ធម៌ ធម្ម
បច្ឆាសាតោ ធម៌ ធម្មាសាវេទ ធម៌ ធម្មាប្ប តីណិ
ធម៌ចារោត ធម៌ ធម៌ច្បយុរុត្ត ធម៌ ។

[៧៣៩] ហេតុប្បច្ចយោ ធម្មនិបតិយោ ធម៌ ។

[៧៤០] ធម្មនិបតិយ្យច្ចយោ ហេតុយោ ធម៌ ។
សរោជាតករាភិ បច្ចយករោមិ និស្សយករ-
ោមិ សំសឌ្ឍករោមិ សឡយុត្តករាភិ បដិច្ច-
ករាសនិសា វិគ្គារោតថា ។

បញ្ញាវិវេ

[៧៤១] ហេតុ មគ្គាធិបតី ធម្មោ ហេតុស្ស មគ្គា-
ធិបតីស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយោន មច្ចយោ តីណិ ។

[៧៤២] ហេតុ មគ្គាធិបតី ធម្មោ ហេតុស្ស មគ្គា-
ធិបតីស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយោន មច្ចយោ ធម៌ ។

[៧៤៣] ហេតុ មគ្គាធិបតី ធម្មោ ហេតុស្ស
មគ្គាធិបតីស្ស ធម្មស្ស អនិបតិយ្យច្ចយោន មច្ច-
យោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

[៧៣៧] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតី ជាហេតុ ហេតុស្រ័យ ខ្លាំងមិ
មានមគ្គជាអធិបតី ជាហេតុ ដើមតែច្បើន ព្រោះធម្មនិបតិយ្យច្ចយ ។

[៧៣៨] ក្នុងធម្មនិបតិយ្យច្ចយ មានករៈ ៧ ក្នុងធម្មវេទនាប្បច្ចយ
មានករៈ ៧ ក្នុងធម្មបច្ឆាសាប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ក្នុងធម្មាសាវេទប្បច្ចយ
មានករៈ ៧ ក្នុងធម្មាប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ក្នុងធម្មចារោតប្បច្ចយ មានករៈ ៧
ក្នុងធម្មច្បយុត្តប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ។

[៧៣៩] ក្នុងធម្មនិបតិយ្យច្ចយ មានករៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[៧៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ព្រោះធម្មនិបតិយ្យច្ចយ ។
សហជាតករៈក្តី បច្ចយករៈក្តី និស្សយករៈក្តី សំសឌ្ឍករៈក្តី
សឡយុត្តករៈក្តី ម្ភុត្តនិបតិយ្យច្ចយវេទនា បណ្ឌិត ធម្មវិទូ
តិស្តារច្ឆរេនី ។

បញ្ញាវិវេ

[៧៤១] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាអធិបតី ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ។

[៧៤២] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតី ជាហេតុ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
មានមគ្គជាអធិបតី ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ។

[៧៤៣] ធម៌ មានមគ្គជាអធិបតី ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធម៌ មានមគ្គជាអធិបតី ជាហេតុ ដោយធម្មនិបតិយ្យច្ចយ
បានដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ មានករៈ ៧ ។

នហេតុ មគ្គានិបតិ ធាត្តា នហេតុស្ស មគ្គានិបតិស្ស
 ធម្មស្ស អនិច្ចារិយ្យច្ចាយន បច្ចុយោ អារម្មណាតិបតិ
 តិណិ ។ ហេតុ មគ្គានិបតិ ច នហេតុ មគ្គានិបតិ
 ច ធាត្តា ហេតុស្ស មគ្គានិបតិស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចារិ-
 យ្យច្ចាយន បច្ចុយោ អារម្មណាតិបតិ តិណិ ។

[៧២២] ហេតុយោ តិណិ អារម្មណេ ធន អនិ-
 បតិយោ ធន អនន្តោ ធន សមនន្តោ ធន សហជា-
 តោ ធន អត្តាមត្តោ ធន ទិស្សយេ ធន ឧបទិស្សយេ
 ធន អារាសរិទ ធន កាប្បេ តិណិ រាហារេ តិណិ
 វត្ថុយេ ធន ណារេ តិណិ មាត្ត ធន សម្បឃុត្តោ
 ធន អត្ថិយោ ធន អវិភតោ ធន ។

[៧២៣] នហេតុ មគ្គានិបតិ ធាត្តា ហេតុស្ស
 មគ្គានិបតិស្ស ធម្មស្ស អារម្មណាប្បច្ចាយន បច្ចុយោ
 សហជាតប្បច្ចាយន បច្ចុយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចាយន
 បច្ចុយោ ។

ធម៌ មានមគ្គជាអនិច្ចារិ មិនមែនជាហេតុ ជាប់ជួយ ខែធម៌ មានមគ្គជា
 អនិច្ចារិ ជាហេតុ ដោយអនិច្ចារិយ្យច្ចាយន មានផលអារម្មណាចិបតិ មាន
 វារៈ ព ។ ធម៌ មានមគ្គជាអនិច្ចារិ ជាហេតុក្តី ធម៌ មានមគ្គជាអនិច្ចារិ
 មិនមែនជាហេតុក្តី ជាប់ជួយ ខែធម៌ មានមគ្គជាអនិច្ចារិ ជាហេតុ
 ដោយអនិច្ចារិយ្យច្ចាយន មានផលអារម្មណាចិបតិ មានវារៈ ព ។

[៧២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ចុយោ មានវារៈ ព ក្នុងអារម្មណប្បច្ចុយោ
 មានវារៈ វ ក្នុងអនិច្ចារិយ្យច្ចុយោ មានវារៈ វ ក្នុងអនន្តប្បច្ចុយោ មានវារៈ វ
 ក្នុងសមនន្តប្បច្ចុយោ មានវារៈ វ ក្នុងសហជាតប្បច្ចុយោ មានវារៈ វ
 ក្នុងអត្តាមត្តប្បច្ចុយោ មានវារៈ វ ក្នុងទិស្សយប្បច្ចុយោ មានវារៈ វ
 ក្នុងឧបទិស្សយប្បច្ចុយោ មានវារៈ វ ក្នុងអារាសរិទប្បច្ចុយោ មានវារៈ វ
 ក្នុងកាប្បប្បច្ចុយោ មានវារៈ ព ក្នុងរាហារប្បច្ចុយោ មានវារៈ ព ក្នុងវត្ថុ-
 យប្បច្ចុយោ មានវារៈ វ ក្នុងណារប្បច្ចុយោ មានវារៈ ព ក្នុងមាត្តប្បច្ចុយោ
 មានវារៈ វ ក្នុងសម្បឃុត្តប្បច្ចុយោ មានវារៈ វ ក្នុងអវិភតប្បច្ចុយោ មាន
 វារៈ វ ក្នុងអវិភតប្បច្ចុយោ មានវារៈ វ ។

[៧២៥] ធម៌ មានមគ្គជាអនិច្ចារិ មិនមែនជាហេតុ ជាប់ជួយ
 ខែធម៌ មានមគ្គជាអនិច្ចារិ ជាហេតុ ដោយអារម្មណាប្បច្ចុយោ ជាប់ជួយ
 ដោយសហជាតប្បច្ចុយោ ជាប់ជួយ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយោ ។

១៨៧

អភិធម្មចិនិត អនុរោមទុក្ខមន្តិកាប្បដ្ឋានំ

(៧២៦) នហោតុយោ នវ នអាមច្ឆយោ នវ ។

(៧២៧) វេហ្មុតិយ្យច្ឆយោ នអាមច្ឆយោ តីណិ ។

(៧២៨) នវហោតុយ្យច្ឆយោ អាមច្ឆយោ នវ ។

យថា តុសលភ្នំតេក បញ្ញាវិស្ស អនុរោម-
បច្ឆំ បច្ឆមីយម្យិ អនុរោមប្បច្ឆមីយម្យិ បច្ឆ-
មីយានុរោមបម្យិ តណិនំ មវំ នរោមាតតំ ។

ហេតុទុក្ខមន្តិកាប្បដ្ឋានំ ធិដ្ឋិតំ ។

ហេតុទុក្ខមន្តិកា

បញ្ញាវិសា

(៧២៩) ហេតុ ទម្បន្នោ នធម្មោ ហេតុស្ស ទម្ប-
ន្នស្ស នធម្មស្ស ហេតុប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ តីណិ ។

(៧៣០) នហោតុ ទម្បន្នោ នធម្មោ នហោតុស្ស
ទម្បន្នស្ស នធម្មស្ស អាមច្ឆយោប្បច្ឆយេន បច្ឆយោ
តីណិ ។

អភិធម្មចិនិត អនុរោមទុក្ខមន្តិកាប្បដ្ឋានំ

(៧២៦) កុតិហោតុប្បច្ឆយោ នានពៈ ៧ កុតិអាមច្ឆយោ
នានពៈ ៧ ។

(៧២៧) កុតិអាមច្ឆយោ នានពៈ ៧ ព្រោនហោតុប្បច្ឆយោ ។

(៧២៨) កុតិអាមច្ឆយោ នានពៈ ៧ ព្រោនហោតុប្បច្ឆយោ ។

អនុរោមភ្នំ បច្ឆមីយភ្នំ អនុរោមប្បច្ឆមីយភ្នំ បច្ឆមីយានុ-
រោមភ្នំ វេហ្មុតិយ្យច្ឆយោ កុតិសលភ្នំតេក ដែលលោកព័ហើយ
យ៉ាទីលា (កុតិហោតុទុក្ខមន្តិកាប្បដ្ឋានំ) បច្ឆាត អច្ឆិកា
យ៉ាទីលាវេរ ។

ធម៌ ហេតុទុក្ខមន្តិកាប្បដ្ឋានំ ។

ហេតុទុក្ខមន្តិកា

បញ្ញាវិសា

(៧២៩) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ(*) ជាហេតុ ជាបច្ច័យ វិន-
ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ឆយោ នានពៈ ៧ ។

(៧៣០) ធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ
វិនធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ឆយោ
នានពៈ ៧ ។

* វិចារកុម្មមិ ២, ធម្មស្សកដ្ឋក្រម ។

១៨៧

បេតិកភណ្ឌខ្មែរ

[៧៥១] ហេតុ ឧប្បន្នា ធាន្តា ហេតុស្ស ឧប្ប-
 ដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បន្នាយន បច្ឆាយា សហ-
 ជាតាធិបតី តីណិ ។ ហេតុ ឧប្បន្នា ធាន្តា ហេ-
 តុស្ស ឧប្បដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បន្នាយន បច្ឆ-
 យោ អាម្មណាធិបតី សហជាតាធិបតី តីណិ ។

[៧៥២] ហេតុ ឧប្បន្នា ធាន្តា ហេតុស្ស ឧប្ប-
 ដ្ឋស្ស ធម្មស្ស សហជាតប្បន្នាយន បច្ឆាយា ។

[៧៥៣] ហេតុយោ តីណិ អាម្មណោ តីណិ រាជិ-
 បតិយោ ន សហជាតោ ធរ អញ្ញាមាត្រា ធរ វិស្សយេ
 ធរ ឧបទេស្សាយ តីណិ ឧប្បន្នំ ឧត្ថំ ឧបទេស្សាយ
 ណាវំ ឧប្បន្ននេតិ វិបស្សនំ ឧប្បន្ននេតិ មត្តំ ឧប្ប-
 យេតិ អុតិញ្ចំ ឧប្បន្ននេតិ សទាមត្តិ ឧប្បន្ននេតិ
 ធម្មបទោ តីណិ បច្ឆាជាតោ តីណិ តត្ថេ តីណិ
 វិចារេតោ ធរ រាហារោ តីណិ វិជ្ជិយេ ធរ ណារោ
 តីណិ មត្តំ ធរ សម្បយុត្តេ ធរ វិប្បយុត្តេ បញ្ច
 អត្ថិយោ ធរ អវិកតោ ធរ ។

[៧៥១] ធម៌ វេលាភិក្ខុវិទិហិយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
 វេលាភិក្ខុវិទិហិយ ជាហេតុ ដោយសេចក្តីបច្ច័យ បុគ្គលសហជា-
 តាធិបតី មានរាជៈ ។ ធម៌ វេលាភិក្ខុវិទិហិយ មិនមែនជាហេតុ
 ជាបច្ច័យ ខែធម៌ វេលាភិក្ខុវិទិហិយ មិនមែនជាហេតុ ដោយសេ-
 ចក្តីបច្ច័យ បុគ្គលសហជាតិ ធិសេចក្តីសហជាតិ មានរាជៈ ។

[៧៥២] ធម៌ វេលាភិក្ខុវិទិហិយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌
 វេលាភិក្ខុវិទិហិយ ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បន្និយ ។

[៧៥៣] ក្នុងហេតុប្បន្និយ មានរាជៈ ក្នុងអាម្មណប្បន្និយ
 មានរាជៈ ក្នុងអធិបតីប្បន្និយ មានរាជៈ ក្នុងសហជាតប្បន្និយ មាន
 រាជៈ ក្នុងអាម្មណប្បន្និយ មានរាជៈ ក្នុងវិស្សយប្បន្និយ មានរាជៈ
 ក្នុងឧបទេស្សប្បន្និយ មានរាជៈ បុគ្គល អានុសិយ ធម្មវិទិ វេលាភិក្ខុ
 វិទិហិយ ញាតិយោ ឧប្បន្និកវិទិ ញាតិវិស្សយោ ឧប្បន្និកវិទិ
 ញាតិឧត្ត ឧប្បន្និកវិទិ ញាតិអតិញ្ច ឧប្បន្និកវិទិ ញាតិសមាមត្តិ ឧប្បន្និក
 វិទិ ក្នុងបុគ្គលប្បន្និយ មានរាជៈ ក្នុងបញ្ចកប្បន្និយ មានរាជៈ ក្នុង
 ក្នុងក្រប្បន្និយ មានរាជៈ ក្នុងវិជ្ជកប្បន្និយ មានរាជៈ ក្នុងអាហារ-
 ប្បន្និយ មានរាជៈ ក្នុងវិជ្ជកប្បន្និយ មានរាជៈ ក្នុងវិស្សយប្បន្និយ
 មានរាជៈ ក្នុងឧប្បន្និយ មានរាជៈ ក្នុងសម្បយុត្តប្បន្និយ មាន
 រាជៈ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បន្និយ មានរាជៈ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បន្និយ មានរាជៈ
 ក្នុងវិកតប្បន្និយ មានរាជៈ ។

[៧៥២] យោតុ ទុក្ខប្បដ្ឋានំ ទោត្តោ យោតុស្ស ទុក្ខ-

ប្បដ្ឋានំ ទុក្ខសង្កេតំ សុខោតិទុក្ខប្បដ្ឋាយនំ បដ្ឋាយោ ។

[៧៥៣] យោតុយោ ទំ ទោត្តោលោ ទំ ។

[៧៥៤] យោតុប្បដ្ឋាយា ទោត្តោលោ ទំលិ ។

[៧៥៥] ទោតុប្បដ្ឋាយោ ទោត្តោលោ ទំលិ ។

យថា តុសលត្តិកោ បដ្ឋានំវាស្ស អនុលោម-
ប្បដ្ឋិ បដ្ឋិយេន្យំ អនុលោមប្បដ្ឋិយេន្យំ បដ្ឋិ-
និយាទុលោមេន្យំ តលិទំ វិ កាលោត្ថំ ។
នបដ្ឋិ ទុក្ខត្តិកោ បដិច្ចករោមិ សហជាត-
ករោមិ បដ្ឋយករោមិ និស្សយករោមិ សិ-
សន្នករោមិ សធម្មនុត្តករោមិ អនុប្បដ្ឋាបិ
ទុប្បាធិបិ ទត្ថិ ។

យោតុកុមប្បដ្ឋិតំ ទិដ្ឋិតំ ។

ហោតុទុក្ខនីតិទិដ្ឋិតិ

បដ្ឋានិវោ

[៧៥៦] យោតុ ទុក្ខប្បដ្ឋានំ ទោត្តោ យោតុស្ស បដ្ឋិ-
ប្បដ្ឋានំ ទុក្ខសង្កេតំ យោតុប្បដ្ឋាយនំ បដ្ឋាយោ ទំលិ ។

[៧៥៧] ទោតុ ទុក្ខប្បដ្ឋានំ ទោត្តោ ទោតុស្ស

[៧៥៦] យោ វិលោកីតាទ្យិនិហិយ ជាតេតុ ជាបច្ច័យ វៃ

និ វិលោកីតាទ្យិនិហិយ ជាតេតុ រោយសហជាតបច្ច័យ ។

[៧៥៧] ភុតិទោតុប្បដ្ឋិយោ មាទកៈ ៧ ភុតិទោតុប្បដ្ឋិយោ

មាទកៈ ៧ ។

[៧៥៨] ភុតិទោតុប្បដ្ឋិយោ មាទកៈ ៧ ប្រោមហេតុប្បដ្ឋិយោ ។

[៧៥៩] ភុតិទោតុប្បដ្ឋិយោ មាទកៈ ៧ ប្រោមហេតុប្បដ្ឋិយោ ។

អនុលោមត្ថំ បច្ចនិយត្ថំ អនុលោមប្បដ្ឋិយត្ថំ បច្ចនិយាទុលោម
ត្ថំ វៃបដ្ឋានិកៈ ភុតិទុក្ខសលត្តិកៈ វិលោកិតករិហិយ យានិណ
(ភុតិហេតុទុក្ខប្បដ្ឋិតិកៈ) បដ្ឋានំ ទោតុ យានិទោតុ ។
បដិច្ចករត្ថំ សហជាតករត្ថំ បដ្ឋយករត្ថំ និស្សយករត្ថំ សិសន្ន-
ករត្ថំ សម្បយុត្តករត្ថំ (ធម៌) មិនវៃនជាតេតុ ភុតិទោតុ មិន
មាទភុតិទុក្ខត្ថិកោទ ។

យោ យោតុកុមប្បដ្ឋិតិកៈ ។

ហោតុទុក្ខនីតិទិដ្ឋិតិ

បដ្ឋានិវោ

[៧៥៦] យោ ជាបច្ច័យ^(៦) ជាតេតុ ជាបច្ច័យ វៃនិ ជា
បច្ច័យ ជាតេតុ រោយសហជាតបច្ច័យ មាទកៈ ៧ ។

[៧៥៧] យោ ជាបច្ច័យ មិនវៃនជាតេតុ ជាបច្ច័យ វៃនិ

* បាទដល់កថាអស់ ។

បច្ចុប្បន្នស្នូ ធម្មស្នូ អាម្ពណាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ តីណិ ។

(៧៦០) ហេតុ បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្នូ បច្ចុប្បន្នស្នូ ធម្មស្នូ អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាម្ពណាភិបតិ សហជាតាភិបតិ តីណិ ។ ធម្មោ បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្នូ បច្ចុប្បន្នស្នូ ធម្មស្នូ អនិបតិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ អាម្ពណាភិបតិ សហជាតាភិបតិ តីណិ ។

(៧៦១) ហេតុ បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្នូ បច្ចុប្បន្នស្នូ ធម្មស្នូ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

(៧៦២) ហេតុយោ តីណិ អាម្ពណា តីណិ អនិបតិយោ ន សហជាតេ ធរ អន្តរាគ្រោ ធរ វិស្សយេ ធរ ទុអនេស្សយេ ធរ បុរាជានេ តីណិ បច្ចុយោនេ តីណិ តាន្តេ តីណិ វិចារេន ធរ អាណាម តីណិ ឥន្ទ្រិយេ ធរ ណារេ តីណិ ធម្មោ ធរ សម្មប្បន្តោ ធរ វិច្ឆយុត្តោ ធរ អត្តិយោ ធរ អវិគារេន ធរ ។

(៧៦៣) ហេតុ បច្ចុប្បន្នោ ធម្មោ ហេតុស្នូ បច្ចុប្បន្នស្នូ ធម្មស្នូ សហជាតប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។

ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ដោយការម្នាលប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ។

(៧៦០) ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ដោយអនិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អាម្ពណាភិបតិ វិនិសហជាតាភិបតិ មានព្រះ ពុទ្ធ ។ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ដោយអនិបតិប្បច្ច័យ បានដល់អាម្ពណាភិបតិ វិនិសហជាតាភិបតិ មានព្រះ ពុទ្ធ ។

(៧៦១) ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

(៧៦២) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងការម្នាលប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងអនិបតិប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងអន្តរាគ្រាប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងវិស្សយប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងទុអនេស្សយប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងបុរាជានប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងវិចារេនប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងអាណាមប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងណារេប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងធម្មោប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងសម្មប្បន្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងវិច្ឆយុត្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងអត្តិប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ក្នុងអវិគារេនប្បច្ច័យ មានព្រះ ពុទ្ធ ។

(៧៦៣) ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ ។

[៧៦៤] នហេតុយោ នវ ធម្មាប្បដ្ឋានំ នវ ។

[៧៦៥] ហេតុប្បដ្ឋាយោ ធម្មាប្បដ្ឋានំ តីណិ ។

[៧៦៦] នហេតុប្បដ្ឋាយោ ធម្មាប្បដ្ឋានំ តីណិ ។

យថា កុសលត្ថិតោ បញ្ញាវិស្សា អនុ-
លោមន្សំ បដ្ឋានិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋានិយម្បិ
បដ្ឋានិយោ នុលោមម្បិ តណិទំ បិ ធម្មា-
ប្បដ្ឋានំ ។ ឥម្បិ នុតត្ថិតោ បដិដ្ឋានិកោ បិ ស-
ចាតិកិកោ បដ្ឋានិកោ ធម្មានុយានិកោ បិ ស-
សង្ការិកោ បិ សម្មយុត្តិកោ បិ អតីតម្បិ
អនាគតម្បិ ធម្មិ ។

ហេតុទុក្ខអភិធម្មិកំ ខំដ្ឋិ ។

ហេតុទុក្ខអភិធម្មានុណាតិកំ

បដិដ្ឋានិកោ

[៧៦៧] ហេតុ អភិធម្មានុណំ ធម្មំ បដិដ្ឋ ហេតុ
អភិធម្មានុណោ នម្មោ ធម្មដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋាយោ តីណិ ។
នហេតុ អភិធម្មានុណំ ធម្មំ បដិដ្ឋ នហេតុ អភិធម្ម-
ានុណោ នម្មោ ធម្មដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋាយោ តីណិ ។

[៧៦៤] កុនិទេហេតុប្បដ្ឋាយោ ធម្មានុណំ កុនិទេហេតុប្បដ្ឋាយោ
ធម្មានុណំ ។

[៧៦៥] កុនិទេហេតុប្បដ្ឋាយោ ធម្មានុណំ កុនិទេហេតុប្បដ្ឋាយោ ។

[៧៦៦] កុនិទេហេតុប្បដ្ឋាយោ ធម្មានុណំ កុនិទេហេតុប្បដ្ឋាយោ ។
អនុលោមក្ខំ បដ្ឋានិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋានិយម្បិ បដ្ឋានិយោ នុ-
លោមក្ខំ នៃបញ្ញាវិស្សា កុនិទេហេតុប្បដ្ឋាយោ ដែលនោកចំហើយ
យំធម្មា (កុនិទេហេតុប្បដ្ឋាយោ) បណ្ឌិត ធម្មានុណំ យំធម្មា
នោវិស្សា ។ បដិដ្ឋានិកោ សហជានិកោ បដ្ឋានិកោ
និស្សយានិកោ សម្មយុត្តិកោ សម្មយុត្តិកោ អភិធម្មិកោ
អនាគតម្បិ មិនមាន កុនិទេហេតុប្បដ្ឋាយោ ។

ចំ ហេតុទុក្ខអភិធម្មិកំ ។

ហេតុទុក្ខអភិធម្មានុណាតិកំ

បដិដ្ឋានិកោ

[៧៦៧] បដិដ្ឋានិកោ អភិធម្មានុណំ (១) (ធម្មានុណាតិកោ) ជាហេតុ
អប្រស្រ័យ ខ្លាំង ជាអភិធម្មានុណំ ជាហេតុ ទើបអភិធម្មានុណំ ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋាយោ ធម្មានុណំ ។ ចំ ជាអភិធម្មានុណំ មិនមែនជាហេតុ អប្រស្រ័យ
ខ្លាំង ជាអភិធម្មានុណំ មិនមែនជាហេតុ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយោ ធម្មានុណំ ។

១ វិញ្ញាណញ្ញាយានិកោ ធម្មានុណាតិកោ ។

ហេតុ អតីតារម្មណ៍ ឬ ហេតុ អតីតារម្មណ៍ ឬ ធម៌ បដិច្ច ហេតុ អតីតារម្មណ៍ ឬ ធម៌ ទុក្ខដ្ឋានិ ហេតុ តុប្បដ្ឋយោ តីណី ។

[៧៦៥] ហេតុយា នវ អារម្មណ៍ នវ អតីត. តិយា នវ អនន្តរ នវ សមនន្តរ នវ កម្មេ នវ អវិគតេ នវ ។

[៧៦៧] ហេតុ អតីតារម្មណ៍ ធម៌ បដិច្ច ន. ហេតុ អតីតារម្មណ៍ ឬ ធម៌ ទុក្ខដ្ឋានិ ន. ហេតុតុប្បដ្ឋយោ ន. ហេតុ អតីតារម្មណ៍ ធម៌ បដិច្ច ហេតុ អតីតារម្មណ៍ ឬ ធម៌ ទុក្ខដ្ឋានិ ន. ហេតុតុប្បដ្ឋយោ ។

[៧៧០] ហេតុ អតីតារម្មណ៍ ធម៌ បដិច្ច ហេតុ អតីតារម្មណ៍ ឬ ធម៌ ទុក្ខដ្ឋានិ ន. អតីតបដិច្ចដ្ឋយោ ។

[៧៧១] ន. ហេតុយា ទ្វេ ន. អតីតិយា នវ ន. ធម៌. វាតេ នវ ន. ធម្មតាវាតេ នវ ន. អាសវិទេ នវ ន. កម្មេ តីណី នវ. វាតេ នវ ន. ធម្មតេ ឯតំ នវ. ធម្មតេ នវ ។

[៧៧២] ហេតុតុប្បដ្ឋយោ ន. អតីតិយា នវ ។

ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ កាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុផល ទ្វេធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុផល រឿង ក្រែងហេតុតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៣ ។

[៧៦៨] ក្នុងហេតុតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្នុងអារម្មណ៍តុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្នុងអតីតិយាតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្នុងអនន្តរតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្នុងសមនន្តរតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្នុងកម្មតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្នុងអវិគតតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ។

[៧៦៩] ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ រឿង ក្រែងហេតុតុប្បដ្ឋយោ ។ ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ កាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ រឿង ក្រែងហេតុតុប្បដ្ឋយោ ។

[៧៧០] ធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ កាស្រ័យ ទ្វេធម៌ ជាអតីតារម្មណ៍ ជាហេតុ រឿង ក្រែងអតីតិយាតុប្បដ្ឋយោ ។

[៧៧១] ក្នុងហេតុតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៦ ក្នុងអតីតិយាតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្នុងអនន្តរតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្នុងសមនន្តរតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្នុងកម្មតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្នុងអវិគតតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្នុងអារម្មណ៍តុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ។

[៧៧២] ក្នុងអតីតិយាតុប្បដ្ឋយោ មានវា ៧ ក្រែងហេតុតុប្បដ្ឋយោ ។

(៧៧៣) ធាយេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណោ ទ្វេ ។
សហជាតកំភោមិ បច្ចុយនំភោមិ ចិស្សយនំ-
ភោមិ សំសង្ការំភោមិ សម្បយុត្តកំភោមិ ធម៌ចូ-
នំសសដិសា វិន្តារាតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

(៧៧៤) ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ
តីណិ ។

(៧៧៥) ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចុ-
យោ ពវ ។

(៧៧៦) ហេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ហេតុស្ស
អតីតារម្មណស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចុ-
យោ អារម្មណនិបតិ សហជាតនិបតិ តីណិ ។
ធាយេតុ អតីតារម្មណោ ធម្មោ ធាយេតុស្ស អតីតា-
រម្មណស្ស ធម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ អា-
រម្មណនិបតិ សហជាតនិបតិ តីណិ ។ ហេតុ
អតីតារម្មណោ ច ធាយេតុ អតីតារម្មណោ ច ធម្មោ

(៧៧៧) ភ្នំនិការម្មណប្បដ្ឋយ មានិវៈ ២ វេទនាធាយេតុប្បដ្ឋយ ។
សហជាតកំភោមិ បច្ចុយនំភោមិ ចិស្សយនំភោមិ
សម្បយុត្តកំភោមិ ភ្នំចន្ទានិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ធម្មោ
តីណិ ។

បញ្ញាវិវា

(៧៧៨) ធម៌ ជាអតីតារម្មណំ ជាហេតុ ជាបច្ចុយ វៃធម៌
ជាអតីតារម្មណំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានិវៈ ៣ ។

(៧៧៩) ធម៌ ជាអតីតារម្មណំ ជាហេតុ ជាបច្ចុយ វៃធម៌
ជាអតីតារម្មណំ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ មានិវៈ ៤ ។

(៧៨០) ធម៌ ជាអតីតារម្មណំ ជាហេតុ ជាបច្ចុយ វៃធម៌ ជា
អតីតារម្មណំ ជាហេតុ ដោយអនិបតិប្បដ្ឋយ បានដល់ការម្សាតិបតិ
និវេសហជាតនិបតិ មានិវៈ ៥ ។ ធម៌ ជាអតីតារម្មណំ ចិនិវេសជា
ហេតុ ជាបច្ចុយ វៃធម៌ ជាអតីតារម្មណំ មិនិវេសជាហេតុ ដោយអនិ-
បតិប្បដ្ឋយ បានដល់ការម្សាតិបតិ និវេសហជាតនិបតិ មានិវៈ ៦ ។
ធម៌ ជាអតីតារម្មណំ ជាហេតុក្តី ជាអតីតារម្មណំ មិនិវេសជាហេតុក្តី

អវិជ្ជាបិណ អនុណេមុត្តិកប្បដ្ឋានំ

លោកេ ទុក្ខាសាស្ត្រិកេន ធម្មត្ថាសិវាស្ស អនុណេ-
មាស្តិ មច្ចុដិយន្តិ អនុណេមច្ចុដិយស្តិ មច្ចុ-
ដិយានុណេមាស្តិ ភណិនំ ឯវំ ធម្មណេមច្ចុ ។

ធម្មីក្ការិយ

[៧៦២] លោកុ អនាគតាវុណា ធម្មោ ទុម្មប្បដ្ឋានិ លោកុម្ម-
ត្ថយា ភីណិ ។ ធម្មោកុ អនាគតាវុណា ធម្មំ មច្ចិក្ក

ធម្មោកុ អនាគតាវុណា ធម្មោ ទុម្មប្បដ្ឋានិ លោកុម្ម-
ត្ថយា ភីណិ ។ ធម្មោកុ អនាគតាវុណា ធម្មំ មច្ចិក្ក
ធម្មោកុ អនាគតាវុណា ធម្មោ ទុម្មប្បដ្ឋានិ លោកុម្ម-
ត្ថយា ភីណិ ។ ធម្មោកុ អនាគតាវុណា ធម្មោកុ
អនាគតាវុណា ធម្មំ មច្ចិក្ក លោកុ អនាគតាវុ-
ណា ធម្មោ ទុម្មប្បដ្ឋានិ លោកុម្មត្ថយា ភីណិ ។

[៧៦៣] លោកុយា ឯវំ អវុច្ឆាណា ឯវំ កាម្ម ឯវំ

អវិភាទ ឯវំ ។

អវិជ្ជាបិណ អនុណេមុត្តិកប្បដ្ឋានំ

ចន្ទាលោកុំ ចច្ចុដិយន្តិ ចន្ទាលោកុម្មច្ចុដិយន្តិ ចច្ចុដិយា-
នុណេមច្ចុ ឯមច្ចុដិយា ក្នុងិកុម្មសន្តិកា វេលាលោកេវំ
រវាម យិនិយា (ក្នុងិមច្ចុកុសិនិយាមុណេម្ពុត្តិក) ចក្កាន
កម្សិកម្មំ លើនិមាទវេ ។

ធម្មីក្ការិយ

[៧៦៤] ឯវំ ឯវាវាគតាវុណា(៧) (ឯវិមាវាវុណា ឯវាវា-
គត) ឯវាវាគុ កាស្រីយ ទ្ធវំធម៌ ឯវាវាគតាវុណា ឯវាវាគុ រវិម
រវិមក្ការិយំ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋាយ មានវិភា ។ ធម៌ ឯវាវាគតាវុណា
ចិនិវេទដាវាគុ កាស្រីយ ទ្ធវំធម៌ ឯវាវាគតាវុណា ចិនិវេទដាវាគុ
រវិមក្ការិយំ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋាយ មានវិភា ។ ធម៌ ឯវាវាគតា-
វុណា ឯវាវាគុ កាស្រីយ ទ្ធវំធម៌ ឯវាវាគតាវុណា ឯវាវាគុដវំ ទ្ធវំ
ធម៌ ឯវាវាគតាវុណា ចិនិវេទដាវាគុដវំ រវិមក្ការិយំ ក្រោម
ហេតុប្បដ្ឋាយ មានវិភា ។

[៧៦៥] ក្នុងិហេតុប្បដ្ឋាយ មានវិភា ក្នុងិហេតុប្បដ្ឋាយ មាន
វិភា ក្នុងិកុម្មច្ចុដិយ មានវិភា ក្នុងិកុម្មច្ចុដិយ មានវិភា ។

១ ក្រុំប្រាម ១២ ឯវាវាគតាវុណាវិភា ឯវាវាគតាវុណា ឯវាវាគតាវុណា ក្នុងិ
ឯវាវាគតាវុណា ក្នុងិហេតុប្បដ្ឋាយ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៧៧២] ខេហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ខេហេតុំ អនាគតារម្មណេវ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ខេហេតុម្ប-
ចូយា ។ ខេហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច ខេតុ
អនាគតារម្មណំ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ខេហេតុម្បចូយា ។

[៧៧៣] ខេហេតុំ អនាគតារម្មណំ ធម្មំ បដិច្ច
ខេតុ អនាគតារម្មណេវ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឧអធិប-
តិម្បចូយា ។

[៧៧៤] ខេហេតុយា ទេ ឧអធិបតិយោ ខេ ឧបុរេ-
ជារេត ខេ ឧបត្តាជារេត ខេ ឧណសវេខ ខេ ឧតារម្ម-
តីណិ ខេវិហារេត ខេ ឧបាត្ត ឋិតំ ឧវិព្វយុត្តេ ខេ ។

[៧៧៥] ខេហេតុម្បចូយា ឧអធិបតិយោ ខេ ។

[៧៧៦] ខេហេតុម្បចូយា អារម្មណេវ ទេ ។
សហជាតកំភេតិ ចចូយកំភេតិ ឱស្សយក-
ភេតិ សំសង្កកំភេតិ សង្សយុត្តកំភេតិ បដិច្ច-
ករសធិសា វិគ្គារេតតា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៧៧៧] ខេហេតុ អនាគតារម្មណេវ ធម្មោ ខេហេ-
តុស្ស អនាគតារម្មណស្ស ធម្មស្ស ខេហេតុម្បចូយាឧ-
បចូយោ តីណិ ។

[៧៧៨] ធមិ ជាអនាគតារម្មណំ មិនវមេតោហេតុ អាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ
ជាអនាគតារម្មណំ មិនវមេតោហេតុ វេបកេតិទ្ធិវធមិ ព្រោះខេហេតុម្បចូយ ។
ធមិ ជាអនាគតារម្មណំ ជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ ជាអនាគតារម្មណំ
មិនវមេតោហេតុ វេបកេតិទ្ធិវធមិ ព្រោះខេហេតុម្បចូយ ។

[៧៧៩] ធមិ ជាអនាគតារម្មណំ ជាហេតុ អាស្រ័យ ទ្ធិវធមិ
ជាអនាគតារម្មណំ ជាហេតុ វេបកេតិទ្ធិវធមិ ព្រោះឧអធិបតិម្បចូយ ។

[៧៨០] ក្នុងខេហេតុម្បចូយ មានករៈ២ ក្នុងឧអធិបតិម្បចូយ មាន
ករៈ៧ ក្នុងឧបុរេជារេតម្បចូយ មានករៈ៧ ក្នុងឧបត្តាជារេតម្បចូយ មាន
ករៈ៧ ក្នុងឧណសវេខម្បចូយ មានករៈ៧ ក្នុងឧតារម្មម្បចូយ មានករៈ៧
ក្នុងខេវិហារេតម្បចូយ មានករៈ៧ ក្នុងឧបាត្តម្បចូយ មានករៈ១ ក្នុងឧវិព្វ-
យុត្តម្បចូយ មានករៈ៧ ។

[៧៨១] ក្នុងឧអធិបតិម្បចូយ មានករៈ៧ ព្រោះខេហេតុម្បចូយ ។

[៧៨២] ក្នុងអារម្មណម្បចូយ មានករៈ២ ព្រោះឧអធិបតិម្បចូយ ។
សហជាតកំភេតិ ចចូយកំភេតិ ឱស្សយកំភេតិ សំសង្កកំភេតិ សម្ប-
យុត្តកំភេតិ វុច្ឆន្តាឱវិបតិច្ឆន្តកំភេតិ ចណ្ឌិត ធម្មវិទ្ធិតិណ្ឌាផជិច្ឆ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៧៨៣] ធមិ ជាអនាគតារម្មណំ ជាហេតុ ជាចូយ វៃធមិ
ជាអនាគតារម្មណំ ជាហេតុ អាស្រ័យហេតុម្បចូយ មានករៈ ៧ ។

[៧៧៣] ហេតុ អនាគតារម្មណា នធម្មោ ហេតុស្ស អនាគតារម្មណាស្ស ធម្មស្ស អារម្មណច្បង្គយេន មច្ចុយោ សហជាតច្បង្គយេន មច្ចុយោ ឧបដិស្សយច្បង្គយេន មច្ចុយោ ។

[៧៧៤] នហេតុយា នវ នអារម្មណា នវ ។

[៧៧៥] ហេតុច្បង្គយោ នអារម្មណេ តីណិ ។

[៧៧៦] នហេតុច្បង្គយោ អារម្មណេ នវ ។

យជា តុសលត្តិកេ មច្ចាវាស្ស អនុលោមម្បិ មច្ចដិយម្បិ វាទុលោមច្បង្គដិយម្បិ មច្ចដិយោ មុលាមម្បិ តណីតំ វេទំ ករណាតតំ ។

បដិវ្យាហោ

[៧៧៧] ហេតុំ មច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ មដិច្ច ហេតុ មច្ចុប្បន្នារម្មណា នធម្មោ ឧប្បន្នតំ ហេតុច្បង្គយោ តីណិ ។ នហេតុំ មច្ចុប្បន្នារម្មណំ ធម្មំ មដិច្ច នហេតុ មច្ចុប្បន្នារម្មណា នធម្មោ ឧប្បន្នតំ ហេតុច្បង្គយោ តីណិ ។ ហេតុំ មច្ចុប្បន្នារម្មណាតតុ នហេតុំ មច្ចុប្បន្នារម្មណាតតុ ធម្មំ មដិច្ច ហេតុ មច្ចុប្បន្នារម្មណោ នធម្មោ ឧប្បន្នតំ ហេតុច្បង្គយោ តីណិ ។

[៧៧៧] នវ អនាគតារម្មណំ ជាហេតុ ជាច្ច័យ ខៃធម៌ ជាអនាគតារម្មណំ ជាហេតុ ដោយអារម្មណាច្បង្គយោ ជាច្ច័យ ដោយសហជាតច្បង្គយោ ជាច្ច័យ ដោយឧបដិស្សយច្បង្គយោ ។

[៧៧៨] ក្នុងទុក្ខច្បង្គយោ មានវារៈ៧ ក្នុងនរម្មណច្បង្គយោ មានវារៈ៧ ។

[៧៧៩] ក្នុងនរម្មណច្បង្គយោ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុច្បង្គយោ ។

[៧៨០] ក្នុងអារម្មណច្បង្គយោ មានវារៈ៧ ព្រោះហេតុច្បង្គយោ ។

ននុលោមក្តិ មច្ចដិយក្តិ ននុលោមច្បង្គដិយក្តិ មច្ចដិយានុលោមក្តិ ខៃមច្ចាវាសៈ ក្នុងតុសលត្តិកៈ វេទលោកតប្រយោយ យំនិណា (ក្នុងហេតុទុក្ខអតីតារម្មណត្ថិតំ) មច្ចាវាស មច្ចាវាស យំនិណាវេទ ។

បដិវ្យាហោ

[៧៨១] កមី ជាច្ចុប្បន្នារម្មណំ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លវធម៌ ជាច្ចុប្បន្នារម្មណំ ជាហេតុ វេទាភិក្ខុវិទី ព្រោះហេតុច្បង្គយោ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាច្ចុប្បន្នារម្មណំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លវធម៌ ជាច្ចុប្បន្នារម្មណំ មិនមែនជាហេតុ វេទាភិក្ខុវិទី ព្រោះហេតុច្បង្គយោ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ ជាច្ចុប្បន្នារម្មណំ ជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លវធម៌ ជាច្ចុប្បន្នារម្មណំ ជាហេតុផង ខ្លវធម៌ ជាច្ចុប្បន្នារម្មណំ មិនមែនជាហេតុផង វេទាភិក្ខុវិទី ព្រោះហេតុច្បង្គយោ មានវារៈ ៣ ។

។ ខ្លវធម៌ព្រាហ្មណ មិនមែនជាហេតុផង ៣ ។

[៧៧៨] ហេតុយា នវ អាម្ពាលោ នវ អនិប.
តិយា នវ កាម្មុ នវ អវិការេ នវ ។

[៧៧៩] នហេតុំ បទ្កុប្បញ្ញាម្ពណំ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ បទ្កុប្បញ្ញាម្ពណោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ នហេតុំ បទ្កុប្បញ្ញាម្ពណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បទ្កុប្បញ្ញាម្ពណោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៧៨០] ហេតុំ បទ្កុប្បញ្ញាម្ពណំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
បទ្កុប្បញ្ញាម្ពណោ ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នអនិបតិប្បច្ចយា ។

[៧៨១] នហេតុយា រដ្ឋ នអនិបតិយា នវ ន-
ប្បាជានេ នវ នបញ្ញាជានេ នវ ននាសេវានេ នវ ន-
កាម្ម តិណំ នវិការេ នវ នយានេ ឯតំ នបន្តេ
ឯតំ នវិស្សយុត្តេ នវ ។

[៧៨២] ហេតុប្បច្ចយា នអនិបតិយា នវ ។

[៧៨៣] នហេតុប្បច្ចយា នាម្ពណោ រដ្ឋ ។

សហជាតកំរោមិ បទ្ធកយកំរោមិ តិស្សយក-
រោមិ សំសម្ពុកំរោមិ សម្បយុត្តកំរោមិ ធម្មដ្ឋ-
កំរសនិសា វិគ្គារេតត្វា ។

[៧៧៨] ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៧៩] ធម៌ ជាបទ្កុប្បញ្ញាម្ពណំ មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាបទ្កុប្បញ្ញាម្ពណំ មិនមែនជាហេតុ វេយភីកាវ្យិវ ព្រោះ
នហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ជាបទ្កុប្បញ្ញាម្ពណំ ជាហេតុ កាស្រ័យ នូវ
ធម៌ ជាបទ្កុប្បញ្ញាម្ពណំ មិនមែនជាហេតុ វេយភីកាវ្យិវ ព្រោះនហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៧៨០] ធម៌ ជាបទ្កុប្បញ្ញាម្ពណំ ជាហេតុ កាស្រ័យ នូវធម៌
ជាបទ្កុប្បញ្ញាម្ពណំ ជាហេតុ វេយភីកាវ្យិវ ព្រោះនអនិបតិប្បច្ច័យ ។

[៧៨១] ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្កនិ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៨២] ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨៣] ក្កនិហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតកំរោមិ បទ្ធកយកំរោមិ តិស្សយកំរោមិ សំសម្ពុកំរោមិ សម្ប-
យុត្តកំរោមិ ធម្មដ្ឋកំរោមិ ធម្មដ្ឋកំរោមិ ធម្មដ្ឋកំរោមិ ធម្មដ្ឋកំរោមិ ធម្មដ្ឋកំរោមិ ។

បញ្ញាវិព

[៨០២] ហេតុ បច្ចុប្បន្នាម្មណោ ទេវោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នាម្មណស្ស ទម្មស្ស ហេតុប្បន្នយេន មច្ចយោ តីណិ ។

[៨០៣] ហេតុ បច្ចុប្បន្នាម្មណោ ទេវោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នាម្មណស្ស ទម្មស្ស ការម្មណប្បន្នយេន មច្ចយោ ទេវ ។

[៨០៤] ហេតុ បច្ចុប្បន្នាម្មណោ ទេវោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នាម្មណស្ស ទម្មស្ស អនិច្ចតិប្បន្នយេន មច្ចយោ ការម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។

ទេហេតុ បច្ចុប្បន្នាម្មណោ ទេវោ ទេហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នាម្មណស្ស ទម្មស្ស អនិច្ចតិប្បន្នយេន មច្ចយោ ការម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ តីណិ ។ ហេតុ បច្ចុប្បន្នាម្មណោ ទ ទេហេតុ បច្ចុប្បន្នាម្មណោ ទ ទេវោ ហេតុស្ស បច្ចុប្បន្នាម្មណស្ស ទម្មស្ស អនិច្ចតិប្បន្នយេន មច្ចយោ ការម្មណាធិបតិ តីណិ ។

[៨០៥] ហេតុយោ តីណិ ការម្មណោ ទេវ អនិច្ចតិយោ ទេវ អនន្តរេ ទេវ សមនន្តរេ ទេវ សហជាតេ ទេវ អញ្ញាមញ្ញេ ទេវ វិស្សយេ ទេវ

បញ្ញាវិព

[៨០២] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នាម្មណំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នាម្មណំ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បន្ន័យ មានវិវា ៗ

[៨០៣] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នាម្មណំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នាម្មណំ ជាហេតុ ដោយការម្មណាប្បន្ន័យ មានវិវា ។

[៨០៤] ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នាម្មណំ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នាម្មណំ ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បន្ន័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ខ័និសហជាតាធិបតិ មានវិវា ៗ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នាម្មណំ ទិវខៃធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នាម្មណំ ទិវខៃធម៌ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បន្ន័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ ខ័និសហជាតាធិបតិ មានវិវា ៗ ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នាម្មណំ ជាហេតុក្តី ធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នាម្មណំ ទិវខៃធម៌ជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ ខៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្នាម្មណំ ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បន្ន័យ បានដល់ការម្មណាធិបតិ មានវិវា ៗ

[៨០៥] ក្តីហេតុប្បន្ន័យ មានវិវា ៗ ក្តីការម្មណាប្បន្ន័យ មានវិវា ។ ក្តីអនិច្ចតិប្បន្ន័យ មានវិវា ។ ក្តីអនន្តរប្បន្ន័យ មានវិវា ។ ក្តីសមនន្តរប្បន្ន័យ មានវិវា ។ ក្តីសហជាតប្បន្ន័យ មានវិវា ។ ក្តីអញ្ញាមញ្ញប្បន្ន័យ មានវិវា ។ ក្តីវិស្សយប្បន្ន័យ មានវិវា ។

ឧបទ្ទេស្សយ ទេ អាសោវេន ទេ កាម្ម ភីណិ
វិចារេន ទេ អាហារេ ភីណិ វិជ្ជាដោយ ទេ អភិកាត
ទេ ។

[៨០៨] ហេតុ ចតុប្បញ្ញាវដ្ឋានោ ធាត្តោ ហេតុស្ស
ចតុប្បញ្ញាវដ្ឋានោស្ស ចតុស្ស អាម្មណច្ឆន្ទយេន
ចត្វយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន ចត្វយោ ឧបទ្ទេស្ស-
យប្បដ្ឋយេន ចត្វយោ ។

[៨០៩] និហេតុយោ ទេ ទណាម្មណោ ទេ ។

[៨១០] ហេតុប្បដ្ឋយោ ទណាម្មណោ ភីណិ ។

[៨១១] និហេតុប្បដ្ឋយោ អាម្មណោ ទេ ។

យោ កុសលភិក្ខុន ចញ្ញាភិក្ខុស្ស អនុលោ-
មប្បិ ចត្វទីយប្បិ អនុលោមប្បដ្ឋទីយប្បិ ចត្វ-
ទីយានុលោមប្បិ កណិកំ ឃិវំ តលោកត្ថំ ។

ក្នុងឧបទ្ទេស្សយប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងការសាសនប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧
ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងវិចារកប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងអាហា-
រប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងវិជ្ជាដោយប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងអភិកាតប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ៧ ។

[៨០៨] ធាតុ ជាចតុប្បញ្ញាវដ្ឋានំ និហេតុ ជាបដ្ឋយ នៃធាតុ
ជាចតុប្បញ្ញាវដ្ឋានំ ជាហេតុ ដោយអាម្មណប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយ
សហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយឧបទ្ទេស្សយប្បដ្ឋយ ។

[៨០៩] ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនិការម្មណប្បដ្ឋយ
មានព្រះ ៧ ។

[៨១០] ក្នុងនិការម្មណប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៣ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨១១] ក្នុងនិការម្មណប្បដ្ឋយ មានព្រះ ៧ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមភិ ចត្វទីយភិ អនុលោមប្បដ្ឋទីយភិ ចត្វទីយានុ-
លោមភិ នៃចញ្ញាភិក្ខុ ក្នុងកុសលភិក្ខុ ដែលលោកលំ
ហើយ យំនិណោ (ក្នុងនិហេតុទុកអភិការម្មណភិក្ខុ) ចត្វាភិក
កប្បិកមំ យំនិណោវេជេ ។

ហេតុទុក្ខអដ្ឋកថា

បដិច្ចវិព

[៨០២] ហេតុំ អដ្ឋកថំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អដ្ឋកថា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។
នហេតុំ អដ្ឋកថំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អដ្ឋកថា ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។ ហេតុំ អដ្ឋកថា
នហេតុំ អដ្ឋកថា ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អដ្ឋកថា
ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ភីណិ ។

[៨០៣] ហេតុយា នវ ទាវម្មណា នវ អនិច
តិយា នវ កក្កេ នវ វិចារេន នវ អាណាវេ នវ
អវិកតេ នវ ។

[៨០៤] នហេតុំ អដ្ឋកថំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អដ្ឋកថា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។ ន
ហេតុំ អដ្ឋកថំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អដ្ឋកថា ធម្មា
ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៨០៥] ហេតុំ អដ្ឋកថំ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ
អដ្ឋកថា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ នអាវម្មណាប្បច្ចយា ។

ហេតុទុក្ខអដ្ឋកថា

បដិច្ចវិព

[៨០៦] ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លវធម៌ ខាន់ក្នុង ជា
ហេតុ វើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានការព្រ ។ ធម៌ ខាន់ក្នុង
មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លវធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ វើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានការព្រ ។ ធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុ
កាស្រ័យ ខ្លវធម៌ ខាន់ក្នុង ជាហេតុផង ខ្លវធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជា
ហេតុផង វើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានការព្រ ។

[៨០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានការៈ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានការៈ ក្នុងអនិចច្បច្ច័យ មានការៈ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានការៈ
ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានការៈ ក្នុងសាហារប្បច្ច័យ មានការៈ ក្នុងអវិ
កប្បច្ច័យ មានការៈ ។

[៨០៨] ធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លវធម៌ ខាន់
ក្នុង មិនមែនជាហេតុ វើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ខាន់
ក្នុង ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លវធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ វើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨០៩] ធម៌ ខាន់ក្នុង មិនមែនជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លវធម៌
ខាន់ក្នុង ជាហេតុ វើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណាប្បច្ច័យ ។

ហេតុមុកអង្គត្រង់

សហជាតករោមិ ធម្មយករោមិ ធិស្សយក-
រោមិ សំសង្ការករោមិ សម្មយុត្តករោមិ ធនិច្ច-
ករសធិសា វិន្ទាភេតញា ។

បញ្ញាវិវេ

[៨២០] ហេតុ អដ្ឋត្តោ ធនោ ហេតុស្ស អដ្ឋ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុឡត្តយេន ធម្មយោ តិណិ ។

[៨២១] ហេតុ អដ្ឋត្តោ ធនោ ហេតុស្ស អដ្ឋ-
ត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បវ្វ័យេន ធម្មយោ ធរ ។

[៨២២] ហេតុ អដ្ឋត្តោ ធនោ ហេតុស្ស អ-
ដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បវ្វ័យេន ធម្មយោ អារ-
ម្មណានិច្ចតិ សហជាតករោមិ តិណិ ។ ធរហេតុ
អដ្ឋត្តោ ធនោ ធរហេតុស្ស អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស អ-
និច្ចតិប្បវ្វ័យេន ធម្មយោ អារម្មណានិច្ចតិ សហជា-
តករោមិ តិណិ ។ ហេតុ អដ្ឋត្តោ ធរ ធរហេតុ
អដ្ឋត្តោ ធរ ធនោ ហេតុស្ស អដ្ឋត្តស្ស ធម្មស្ស
អនិច្ចតិប្បវ្វ័យេន ធម្មយោ អារម្មណានិច្ចតិ តិណិ ។

[៨២៣] ហេតុយោ តិណិ អារម្មណោ ធរ
អនិច្ចតិយោ ធរ អនន្តរេ ធរ សមនន្តរេ ធរ
សហជាតេ ធរ អក្កាមត្តោ ធរ ធិស្សយេ ធរ

ហេតុមុកអង្គត្រង់

សិហជាតករោមិ ធម្មយករោមិ ធិស្សយករោមិ សំសង្ការករោមិ
សម្មយុត្តករោមិ ធម្មភាមិធម្មវិបាកវិម បច្ចុកិក ធម្មវិទ្យ
ភិស្តាដេវិច្ឆា ។

បញ្ញាវិវេ

[៨២៤] ធរ ខានក្កនី ជាហេតុ ជាច្ច័យ ខែនមិ ខានក្កនី
ជាហេតុ ដោយហេតុប្បវ្វ័យ មានវិវេ ៧ ។

[៨២៥] ធរ ខានក្កនី ជាហេតុ ជាច្ច័យ ខែនមិ ខានក្កនី
ជាហេតុ ដោយការមូលប្បវ្វ័យ មានវិវេ ៧ ។

[៨២៦] ធរ ខានក្កនី ជាហេតុ ជាច្ច័យ ខែនមិ ខានក្កនី
ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បវ្វ័យ បានដល់ការមូលប្បវ្វ័យ ធិស្សតាជា-
តានិច្ច មានវិវេ ៧ ។ ធរ ខានក្កនី មិនមែនជាហេតុ ជាច្ច័យ
ខែនមិ ខានក្កនី មិនមែនជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បវ្វ័យ បានដល់
ការមូលប្បវ្វ័យ ធិស្សតាជាតានិច្ច មានវិវេ ៧ ។ ធរ ខានក្កនី ធរ
ហេតុក្កិ ធរ ខានក្កនី មិនមែនជាហេតុក្កិ ជាច្ច័យ ខែនមិ ខានក្កនី
ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បវ្វ័យ បានដល់ការមូលប្បវ្វ័យ មានវិវេ ៧ ។

[៨២៧] ក្កនីហេតុប្បវ្វ័យ មានវិវេ ៧ ក្កនីការមូលប្បវ្វ័យ
មានវិវេ ៧ ក្កនីអនិច្ចតិប្បវ្វ័យ មានវិវេ ៧ ក្កនីអនន្តរប្បវ្វ័យ មានវិវេ ៧
ក្កនីសមនន្តរប្បវ្វ័យ មានវិវេ ៧ ក្កនីសហជាតប្បវ្វ័យ មានវិវេ ៧
ក្កនីសម្មយុត្តប្បវ្វ័យ មានវិវេ ៧ ក្កនីធិស្សយប្បវ្វ័យ មានវិវេ ៧

ឧបទិស្សយេ ធម៌ ធុរជាតេ ភីណិ មច្ឆាជាតេ ភីណិ
 វាសាវេន ធម៌ កង្កប្ប ភីណិ វិចារេន ធម៌ ធម្មាណេ ភីណិ
 ឥន្ទ្រិយេ ធម៌ ត្ថុប្បាទេ ភីណិ មារុត្តេ ធម៌ សញ្ញយុត្តេ ធម៌
 វិប្បយុត្តេ មត្តា អត្ថិយា ធម៌ ធម្មិយា ធម៌ វិចារេន ធម៌
 អវិគតេ ធម៌ ។

(៨២៤) ហេតុ អដ្ឋង្គត្ថា ចារុណ ហេតុស្ស

អដ្ឋង្គស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន មច្ឆយោ
 សហជាតប្បដ្ឋយេន មច្ឆយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន
 មច្ឆយោ ។

(៨២៥) នហេតុយា ធម៌ ធម្មារម្មណោ ធម៌ ។

(៨២៦) ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មារម្មណោ ភីណិ ។

(៨២៧) នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ធម៌ ។

យថា កុសលក្ខិកេ បដ្ឋានិកស្ស វិទុរណា-
 មន្សិ មច្ឆនិយន្សិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយន្សិ មច្ឆ-
 និយាមុស្សាបម្សិ កណិភំ មិ កណោតតំ ។

កុដិធម្មិស្សយប្បដ្ឋិយ មានារាវេ កុដិបុរាជានុប្បដ្ឋិយ មានារាវេ ឆ
 កុដិបុរាជានុប្បដ្ឋិយ មានារាវេ ឆ កុដិករសាវនប្បដ្ឋិយ មានារាវេ កុដិ
 ក្សប្បដ្ឋិយ មានារាវេ ឆ កុដិវិបាកប្បដ្ឋិយ មានារាវេ កុដិកណារប្បដ្ឋិយ
 មានារាវេ ឆ កុដិវិបាកប្បដ្ឋិយ មានារាវេ កុដិកណារប្បដ្ឋិយ មានារាវេ ឆ
 កុដិវិបាកប្បដ្ឋិយ មានារាវេ ឆ កុដិវិបាកប្បដ្ឋិយ មានារាវេ ឆ កុដិវិបាក
 ប្បដ្ឋិយ មានារាវេ ឆ កុដិវិបាកប្បដ្ឋិយ មានារាវេ ឆ កុដិវិបាកប្បដ្ឋិយ មាន
 ារាវេ ឆ កុដិវិបាកប្បដ្ឋិយ មានារាវេ ឆ កុដិវិបាកប្បដ្ឋិយ មានារាវេ ឆ ។

(៨២៨) ធម៌ ខាណិកុដិ ជាតេហតុ ជាបដ្ឋិយ វិចារេន វាណិកុដិ ជា

ហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋិយ ជាបដ្ឋិយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋិយ ជា
 បដ្ឋិយ ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋិយ ។

(៨២៩) កុដិខាហេតុប្បដ្ឋិយ មានារាវេ កុដិធម្មារម្មណប្បដ្ឋិយ

មានារាវេ ។

(៨៣០) កុដិធម្មារម្មណប្បដ្ឋិយ មានារាវេ កុដិខាហេតុប្បដ្ឋិយ ។

(៨៣១) កុដិអារម្មណប្បដ្ឋិយ មានារាវេ កុដិខាហេតុប្បដ្ឋិយ ។

ឆន្ទណាមត្តិ មច្ឆនិយត្តិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយត្តិ មច្ឆនិយានុលោម
 ត្តិ វិចារណាវេ កុដិកុសលក្ខិកេ វិសេណកករាបហិយ យានិ
 ណេ (កុដិហេតុកុដិអដ្ឋកុដិកេ) ហេតុន មប្បិកំ យិ និទានេវិថេ ។

បោកខ្ចីយោ ទីណាំ រោគីនាត ទីណាំ ។

[៨៣២] ហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណេ ទីណាំ ។

[៨៣៣] ទីហិត្តប្បដ្ឋយោ អារម្មណេ រដ្ឋ ។

សហជាតកំភោមិ បច្ចយកំភោមិ ទិស្សយកិ-

ភោមិ សំសាដ្ឋកំភោមិ សម្មយុត្តកំភោមិ ធម្មិទ្ធុ-

កំសាដិសា វិញ្ញាវតទ្ធា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៨៣៤] ហេតុ តហិត្តា ទធម្មោ ហេតុស្ស តហិត្តា ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ទីណាំ ។

[៨៣៥] ហេតុ តហិត្តា ទធម្មោ ហេតុស្ស តហិត្តា ធម្មស្ស អារម្មណាប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ទីណាំ ។

[៨៣៦] ហេតុ តហិត្តា ទធម្មោ ហេតុស្ស តហិត្តា ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណាទិមតិ សហជាតាទិមតិ ទីណាំ ។ ធម្មោ ហេតុស្ស តហិត្តា ទធម្មោ ហេតុស្ស តហិត្តា ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណាទិមតិ សហជាតាទិមតិ ទីណាំ ។

ហេតុ តហិត្តា ធម្មោ ហេតុស្ស តហិត្តា ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ អារម្មណាទិមតិ ទីណាំ ។

ក្កនិទានត្តិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ពុ ក្កនិទានវិភក្កប្បដ្ឋយ មានវារៈ ពុ ។

[៨៣៧] ក្កនិទានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ពុ ព្រាវហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៣៨] ក្កនិទានប្បដ្ឋយ មានវារៈ ពុ ព្រាវហេតុប្បដ្ឋយ ។

សហជាតកំភោមិ បច្ចយកំភោមិ ទិស្សយកំភោមិ សំសាដ្ឋកំភោមិ

សម្មយុត្តកំភោមិ ធម្មិទ្ធុកំភោមិ វិញ្ញាវតទ្ធា កត្តិទិវ

ទិស្សាវតទ្ធា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[៨៣៩] ធម្មិ ទានិក្រៅ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម្មិ ទានិក្រៅ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ពុ ។

[៨៤០] ធម្មិ ទានិក្រៅ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម្មិ ទានិក្រៅ ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ពុ ។

[៨៤១] ធម្មិ ទានិក្រៅ ជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម្មិ ទានិក្រៅ ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បដ្ឋយ បានផលអារម្មណាទិមតិ ទិស្សយកំភោមិ មានវារៈ ពុ ។ ធម្មិ ទានិក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម្មិ ទានិក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បដ្ឋយ បានផលអារម្មណាទិមតិ ទិស្សយកំភោមិ មានវារៈ ពុ ។ ធម្មិ ទានិក្រៅ ជាហេតុ ធម្មិ ទានិក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃធម្មិ ទានិក្រៅ ជាហេតុ ដោយអនិច្ចតិប្បដ្ឋយ បានផលអារម្មណាទិមតិ មានវារៈ ពុ ។

អំពីធម្មបទៈ អនុលោមទុក្ខកម្មវិញ្ញាណ
ហេតុទុក្ខអដ្ឋក្ការម្មណ៍ភ្នំកំ

បដិច្ចវិកេ

[៨២២] ហេតុ អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិណិ ។
នហេតុ អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច នហេតុ អដ្ឋក្ការ-
ម្មណ៍ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា វិណិ ។
ហេតុ អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អដ្ឋក្ការម្មណ៍
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បច្ចយា វិណិ ។

[៨២៣] ហេតុយា នវ អនុលោ នវ អដិម-
តិយា នវ វរិកតេ នវ ។

[៨២៤] នហេតុ អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច ន-
ហេតុ អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្ប-
ច្ចយា ។ នហេតុ អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បច្ចយា ។

[៨២៥] ហេតុ អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុ
អដ្ឋក្ការម្មណ៍ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នអដិមតិប្បច្ចយា ។

អំពីធម្មបទៈ អនុលោមទុក្ខកម្មវិញ្ញាណ
ហេតុទុក្ខអដ្ឋក្ការម្មណ៍ភ្នំកំ

បដិច្ចវិកេ

[៨២៦] ធម្មំ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍^(១) (ធម្មិ ហនហន្តណំ ជាហន
ក្កិ) នហេតុ អស្រ័យ ខ្លាចមិ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍ នហេតុ វេចក៏
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ហនហនៈ ត ។ ធម្មំ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍ មិន
មែនជាហេតុ អស្រ័យ ខ្លាចមិ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍ មែនជាហេតុ វេច
ក៏ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ហនហនៈ ត ។ ធម្មំ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍
ជាហេតុ អស្រ័យ ខ្លាចមិ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍ ជាហេតុនិ ខ្លាចមិ ជា
អដ្ឋក្ការម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុនិ វេចក៏ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ហនហនៈ ត ។

[៨២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ ហនហនៈ ក្នុងអនុលោមប្បច្ច័យ ហន
ហនៈ ក្នុងអដិមតិប្បច្ច័យ ហនហនៈ ក្នុងអនុលោមប្បច្ច័យ ហនហនៈ ។

[៨២៨] ធម្មំ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អស្រ័យ
ខ្លាចមិ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ វេចក៏ឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។ ធម្មំ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍ ជាហេតុ អស្រ័យ ខ្លាចមិ ជា
អដ្ឋក្ការម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ វេចក៏ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២៩] ធម្មំ ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍ ជាហេតុ អស្រ័យ ខ្លាចមិ
ជាអដ្ឋក្ការម្មណ៍ ជាហេតុ វេចក៏ឡើង ព្រោះអដិមតិប្បច្ច័យ ។

១ វិញ្ញាណក្ខយគនៈ ឧបាសេវស្កាសក្ខយគនៈ ។

ហេតុអដ្ឋកថាខណ្ឌក្តី

[៨២២] ធម្មោត្តយោ ធ្វេ ធម្មតិបតិយា ធម៌ ធម្ម-
រោជាតេ ធម៌ ធម្មិញ្ញាជាតេ ធម៌ ធម្មោសេវានេ ធម៌
ធម្មោស្មេ ភីណិ ធម្មិចារតេ ធម៌ ធម្មោៈធម ធម៌ ធម្មោត្ត
ធម៌ ធម្មិយ្យុត្តេ ធម៌ ។

[៨២៣] ហេតុធម្មច្ចយោ ធម្មតិបតិយា ធម៌ ។

[៨២៤] ធម្មោត្តយោ អារម្មណេ ធ្វេ ។
សីហាជាតករោចំ ចច្ចយករោចំ ធម្មិយ្យុត្ត-
រោចំ សំសដ្ឋករោចំ សម្មយុត្តករោចំ មជ្ឈិម្ហ-
កាសទិសា វិញ្ញាណត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៨២៥] ហេតុ អដ្ឋកថាខណ្ឌក្តី ធម្មោ ហេតុស្ម័
អដ្ឋកថាខណ្ឌក្តី ធម្មស្ម័ ហេតុធម្មច្ចយេន មច្ចុយោ ។

[៨២៦] ហេតុយា ភីណិ អារម្មណេ ធម៌ ធម្ម-
តិបតិយា ធម៌ អវិចារតេ ធម៌ ។

[៨២៧] ហេតុ អដ្ឋកថាខណ្ឌក្តី ធម្មោ ហេតុស្ម័
អដ្ឋកថាខណ្ឌក្តី ធម្មស្ម័ អារម្មណប្បច្ចយេន មច្ចុ-
យោ សហជាតប្បច្ចយេន មច្ចុយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចុ-
យេន មច្ចុយោ ។

ហេតុអដ្ឋកថាខណ្ឌក្តី

[៨២៨] ក្នុងនេហេតុប្បច្ចយ មានករៈ ២ ក្នុងនេអធិបតិប្បច្ចយ មាន
ករៈ ៧ ក្នុងនេបុរោជនប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ក្នុងនេចត្តាជាតប្បច្ចយ មាន
ករៈ ៧ ក្នុងនេអារម្មណប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ក្នុងនេកម្មប្បច្ចយ មាន
ករៈ ៧ ក្នុងនេវិបាកប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ក្នុងនេឈានប្បច្ចយ មានករៈ ១
ក្នុងនេមគ្គប្បច្ចយ មានករៈ ១ ក្នុងនេវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ។

[៨២៩] ក្នុងនេអធិបតិប្បច្ចយ មានករៈ ៧ គ្រោនេហេតុប្បច្ចយ ។

[៨៣០] ក្នុងនេអារម្មណប្បច្ចយ មានករៈ ២ គ្រោនេហេតុប្បច្ចយ ។
សហជាតករៈក្តី ចច្ចយករៈក្តី ធម្មិយ្យុត្តករៈក្តី សំសដ្ឋករៈក្តី
សម្មយុត្តករៈក្តី ម្ហិចត្តាទិសិបទិច្ចករៈវេន ចក្ខុវិក ភ្នែក
ភីណោវេនិច្ច ។

បញ្ញាវិវា

[៨៣១] ធម៌ ជាអដ្ឋកថាខណ្ឌក្តី ជាហេតុ ជាច្ចយ វៃធម៌ ជា
អដ្ឋកថាខណ្ឌក្តី ជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ចយ ។

[៨៣២] ក្នុងនេហេតុប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ក្នុងនេអារម្មណប្បច្ចយ
មានករៈ ៧ ក្នុងនេអធិបតិប្បច្ចយ មានករៈ ៧ ក្នុងនេវិបាកប្បច្ចយ មាន
ករៈ ៧ ។

[៨៣៣] ធម៌ ជាអដ្ឋកថាខណ្ឌក្តី ជាហេតុ ជាច្ចយ វៃធម៌ ជា
អដ្ឋកថាខណ្ឌក្តី ជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ចយ ជាច្ចយ ដោយ
សហជាតប្បច្ចយ ជាច្ចយ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចយ ។

- [៨៩២] ទេហោតុយោ ទេវ ធម្មាម្ពុលោ ទេវ ។
- [៨៩៣] ទេហោតុយោ ទេវ ធម្មាម្ពុលោ ទីសិរិ ។
- [៨៩៤] ទេហោតុយោ ទេវ ធម្មាម្ពុលោ ទេវ ។
- យថា ឥន្ទសលក្ខិកោ មច្ឆានំវាសន្តំ វេទុលោ-
មម្មិ មច្ឆនិយេស្មិ អនុលោមម្បត្តនិយម្មិ មច្ឆ-
និយោទុលោមម្មិ ទីសិរិ ធម្មិ ទេវោតត្ថំ ។

បដិច្ចវិហា

- [៨៩៥] ទេហតុំ ទេហិទ្ធារម្ពណំ ធម្មំ មដិទ្ធិ ទេហតុ
ទេហិទ្ធារម្ពណោ ទេស្មោ ទុច្ឆរម្ព័តិ ទេហតុម្បត្តយោ ។
- [៨៩៦] ទេហតុយោ ទេវ ធម្មាម្ពុលោ ទេវ អវិគតេ
ទេវ ។
- [៨៩៧] ទេហតុំ ទេហិទ្ធារម្ពណំ ធម្មំ មដិទ្ធិ
ទេហតុ ទេហិទ្ធារម្ពណោ ទេស្មោ ទុច្ឆរម្ព័តិ ទេហតុ-
ម្បត្តយោ ។
- [៨៩៨] ទេហតុយោ ទេ ធម្មនិមតិយោ ទេវ ទេហិវេដា-
តេ ទេវ ទេមច្ឆានិវេត ទេវ ទេហិវេសិវេ ទេវ ទេសម្ពេតិសិរិ

- [៨៩៩] ក្កនិទេហតុម្បត្តិយ មានព្រះ ៧ ក្កនិទេហាម្ពុលាម្បត្តិយ
មានព្រះ ៧ ។
- [៩០០] ក្កនិទេហាម្ពុលាម្បត្តិយ មានព្រះ ៧ ព្រាហ្មហតុម្បត្តិយ ។
- [៩០១] ក្កនិទេហាម្ពុលាម្បត្តិយ មានព្រះ ៧ ព្រាហ្មហតុម្បត្តិយ ។
- អនុលោមក្កំ មច្ឆនិយៈក្កំ អនុលោមម្បត្តនិយៈក្កំ មច្ឆនិយាទុ-
លោមក្កំ វិទេមច្ឆានំវា ក្កនិក្កសលក្កិកៈ វេលេលោភាវេ
ហើយយោសិណា (ក្កនិទេហតុទុក្ខក្បួនប្បដ្ឋានក្កិកៈ) មច្ឆនិក
កម្បិកវេ យោសិទាវេសា ។

បដិច្ចវិវិរ

- [៩០២] ធម្មិ ជាតហិទ្ធារម្ពណំ ជាតហតុ កាស្រ័យ ទ្ធវេមិ
ជាតហិទ្ធារម្ពណំ ជាតហតុ ទេហិវេតាម្បិទិ ព្រាហ្មហតុម្បត្តិយ ។
- [៩០៣] ក្កនិទេហតុម្បត្តិយ មានព្រះ ៧ ក្កនិទេហាម្ពុលាម្បត្តិយ
មានព្រះ ៧ ក្កនិទេហតុម្បត្តិយ មានព្រះ ៧ ។
- [៩០៤] ធម្មិ ជាតហិទ្ធារម្ពណំ មិនវិមេដាហតុ កាស្រ័យ
ទ្ធវេមិ ជាតហិទ្ធារម្ពណំ មិនវិមេដាហតុ ទេហិវេតាម្បិទិ ព្រាហ្ម
ទេហតុម្បត្តិយ ។
- [៩០៥] ក្កនិទេហតុម្បត្តិយ មានព្រះ ៦ ក្កនិទេហតុម្បត្តិយ មាន
ព្រះ ៧ ក្កនិទេហតុម្បត្តិយ មានព្រះ ៧ ក្កនិទេហតុម្បត្តិយ មាន
ព្រះ ៧ ក្កនិទេហតុម្បត្តិយ មានព្រះ ៧ ក្កនិទេហតុម្បត្តិយ មានព្រះ ៧

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[៥៦៤] ហេតុយោ ភីណិ អារម្មណេ ធម៌ អតិ-
បតិយោ ន កម្មត្ថា ភីណិ វិចារេន ធម៌ អាយាវ
ភីណិ អវិការេន ធម៌ ។

[៥៦៥] ហេតុ កតិវិញ្ញាណោ កម្មត្ថា ហេតុស្ស
កតិវិញ្ញាណោ ស្ស នម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋា-
យោ សេហាជានប្បដ្ឋាយេន ឥច្ឆាយោ ទុមនីស្សយប្បដ្ឋា-
យេន បច្ឆាយោ ។

[៥៦៦] នហេតុយោ ធម៌ អារម្មណេ ធម៌ ។

[៥៦៧] ហេតុប្បដ្ឋាយោ ន អារម្មណេ ភីណិ ។

[៥៦៨] ហេតុប្បដ្ឋាយោ អារម្មណេ ធម៌ ។

យថា ទុក្ខសយភ្នំនោ បច្ឆិណាភវស្ស អនុលោ-
មឃ្លី បដ្ឋនិយម្លី អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្លី បច្ឆា-
និយក ទុក្ខលាម្បី ភីណិតំ ធម៌ កលោកតំ ។

ហេតុប្បដ្ឋាយោភិណិ វិជ្ជិតំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋានំ

[៥៦៩] ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ
មានព្រះ ៧ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៦ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧
ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ក្កនិហេ-
តុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ។

[៥៧០] ធម៌ កតិវិញ្ញាណោ កតិវិញ្ញាណោ ជាហេតុ ជាបដ្ឋាយ វិចារេន កតិ-
វិញ្ញាណោ កតិវិញ្ញាណោ ជាហេតុ ជាបដ្ឋាយ រោយអារម្មណប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ
រោយសហាសប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋាយ រោយវិចារេនប្បដ្ឋាយ ។

[៥៧១] ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ
មានព្រះ ៧ ។

[៥៧២] ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៥៧៣] ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ មានព្រះ ៧ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ ។
អនុលោមភិ បដ្ឋនិយម្លី អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្លី បច្ឆនិយម្លី
រោយភិ វិចារេន ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ វិចារេន កតិវិញ្ញាណោ ជាហេតុ
យ៉ាងណា (ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ ក្កនិហេតុប្បដ្ឋាយ) បច្ឆនិយម្លី ធម្ម-
តំ យ៉ាងណាវិដា ។

ធម៌ ហេតុប្បដ្ឋាយោភិណិ វិជ្ជិតំ ។

ហេតុទុក្ខសន្តិទស្សនសម្បជ័យផ្គត់

បដិច្ចវិវាហ

[២២៧] ឧបោស្គំ អនិច្ចសម្បជ័យនិយមំ ធម្មំ
មនិច្ចំ ឧបោស្គំ អនិច្ចសម្បជ័យនិយមំ ធម្មំ ទម្ប-
ដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។ . . អនិច្ចសម្បដ្ឋយា សហ-
ណាតប្បដ្ឋយា អត្តាមត្តាប្បដ្ឋយា ធិស្សយប្បដ្ឋយា
កាធិប្បដ្ឋយា វិចារាប្បដ្ឋយា អាហារាប្បដ្ឋយា ភ្នំ-
យប្បដ្ឋយា ឈានប្បដ្ឋយា មគ្គប្បដ្ឋយា វិញ្ញយុត្ត-
ប្បដ្ឋយា អន្តិប្បដ្ឋយា អវិចារាប្បដ្ឋយា ។

[២២៨] ហេតុយា ឯតំ អនិច្ចសម្បជ័យនិយមំ សា-
ហេយាត ឯតំ អត្តាមត្តា ឯតំ ធិស្សយ ឯតំ
កាធិ ឯតំ វិចារេតា ឯតំ អាហារេតា ឯតំ ភ្នំ-
យេ ឯតំ មគ្គេ ឯតំ វិញ្ញយុត្តេ ឯតំ អន្តិយា
ឯតំ អវិចារេតា ឯតំ ។

[២២៩] ហេតុយា ឯតំ ឧបោស្គុលោ ឯតំ
ឧបោស្គិយា ឯតំ ។ សន្នេ បដ្ឋយា កាតត្វា ។
។ ឧប ។ ឧបោស្គុលោ ឯតំ ។

ហេតុទុក្ខសន្តិទស្សនសម្បជ័យផ្គត់

បដិច្ចវិវាហ

[២៣៧] ធម៌ ជាតិទស្សនសម្បជ័យៈ (ធម៌ ធិស្សេតថោយការ
ឃើញ ត្រេកថោយការចំពោះ) មិនមែនជាហេតុ ពស្រ័យ ក្នុងបដិ
ជាតិទស្សនសម្បជ័យៈ មិនមែនជាហេតុ រើបរិក្ខារឡើយ ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។ . . ព្រោះអនិច្ចប្បដ្ឋយ សហជាតប្បដ្ឋយ អត្តាមត្តាប្ប-
ដ្ឋយ ធិស្សយប្បដ្ឋយ កាធិប្បដ្ឋយ វិចារាប្បដ្ឋយ អាហារប្បដ្ឋយ
ភ្នំនិយប្បដ្ឋយ មគ្គប្បដ្ឋយ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយ អន្តិប្បដ្ឋយ
និវិចារាប្បដ្ឋយ ។

[២៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ក្នុងអនិច្ចប្បដ្ឋយ ហេតុ
ៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ក្នុងអត្តាមត្តាប្បដ្ឋយ ហេតុ
ៈ ១ ក្នុងធិស្សយប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ក្នុងកាធិប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១
ក្នុងវិចារាប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ក្នុង
ភ្នំនិយប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ក្នុងមគ្គប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ក្នុងវិញ្ញយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ក្នុងអន្តិប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ក្នុងនិវិចារាប្បដ្ឋយ
ហេតុៈ ១ ក្នុងអវិចារាប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ។

[២៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ក្នុងអនិច្ចប្បដ្ឋយ
ហេតុៈ ១ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ។ បដ្ឋយជាតិសន្តិ បដ្ឋិត
អប្បិទ្ធិប្បដ្ឋិត ។ ឧប ។ ក្នុងនិវិចារាប្បដ្ឋយ ហេតុៈ ១ ។

បន្ទាញិវេ

[២៧២] ឈោតុ អនិទស្សនសម្បជ័យោ នខ្មោ
នោតុស្ស អនិទស្សនសម្បជ័យស្ស ចច្ចុស្ស សហ-
ជាតប្បដ្ឋាយន បច្ចុយោ អត្តាមត្តាប្បដ្ឋាយន បច្ចុយោ
និស្សយប្បដ្ឋាយន បច្ចុយោ អត្តិប្បដ្ឋាយន បច្ចុយោ
អវិភត្តប្បដ្ឋាយន បច្ចុយោ ។

សព្វតុ វិសេ ។

បន្ទិច្ចិវេ

[២៧៣] ហេតុំ អនិទស្សនអប្បជ័យំ ចម្មំ បដិច្ច
ហេតុ អនិទស្សនអប្បជ័យោ នខ្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា វិនិ ។ ហេតុំ អនិទស្សនអប្បជ័យំ
ចម្មំ បដិច្ច ហេតុ អនិទស្សនអប្បជ័យោ នខ្មោ
ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិនិ ។ ហេតុំ អនិទស្ស-
នអប្បជ័យត្វ ហេតុំ អនិទស្សនអប្បជ័យត្វ ចម្មំ
បដិច្ច ហេតុ អនិទស្សនអប្បជ័យោ នខ្មោ ឧប្បដ្ឋតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា វិនិ ។

[២៧៤] ហេតុយា នវ អាគ្នុណា នវ កាធម្ម
នវ វិចារក នវ អាហារេ នវ អវិទាន នវ ។

បន្ទាញិវេ

[២៧៥] ធមិ ជាអនិទស្សនសម្បជ័យៈ មិនមែន ជាហេតុ ជា
បច្ច័យ នៃធមិ ជាអនិទស្សនសម្បជ័យៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
សហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តាមត្តាប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយ
និស្សយប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តិប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយអវិភត្តប្ប-
ដ្ឋយ ។ ក្នុងបច្ច័យវិនិកាសំ សុខ្ហិកមាន៧៖ ១ ។

[២៧៦] ធមិ ជាអនិទស្សនសម្បជ័យៈ (១) (ធមិ មិនប្រកបដោយ
ការយំញ មិនប្រកបដោយការមិនពាល់) ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាចមិ
ជាអនិទស្សនសម្បជ័យៈ ជាហេតុ ទើបតិកាខ្សឹន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មាន៧៖ ២ ។ ធមិ ជាអនិទស្សនសម្បជ័យៈ មិនមែន ជាហេតុ
កាស្រ័យ ខ្លាចមិ ជាអនិទស្សនសម្បជ័យៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបតិក
ខ្សឹន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន៧៖ ៣ ។ ធមិ ជាអនិទស្សនសម្បជ័យៈ
ជាហេតុ កាស្រ័យ ខ្លាចមិ ជាអនិទស្សនសម្បជ័យៈ ជាហេតុផង ខ្លាចមិ
ជាអនិទស្សនសម្បជ័យៈ មិនមែនជាហេតុផង ទើបតិកាខ្សឹន ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មាន៧៖ ៤ ។

[២៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាន៧៖ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មាន៧៖ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មាន៧៖ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មាន៧៖ ៧
ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មាន៧៖ ៧ ក្នុងអវិភត្តប្បដ្ឋយ មាន៧៖ ៧ ។

១ កុសល អកុសល ធីតិយកក្កន្ធមិ ២ កិរិយាប្បត្តិកក្កន្ធមិ ៣ ធម្មយន្តៈ ធីតិក្កន្ធមិ ។

ហេតុកុសលនិទ្ទេសប្បដិសន្ធិ

[៧៧៥] អរហត្ថំ អនិទស្សនអប្បដិសេ ធម្មំ បដិព្វ
នហេតុ អនិទស្សនអប្បដិសេ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ន
ហេតុប្បដិសេ ។ អរហត្ថំ អនិទស្សនអប្បដិសេ ធម្មំ
បដិព្វ ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិសេ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុប្បដិសេ ។

[៧៧៦] អរហត្ថំ អនិទស្សនអប្បដិសេ ធម្មំ បដិព្វ
នហេតុ អនិទស្សនអប្បដិសេ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ន
កម្មណាប្បដិសេ វិណិ ។

[៧៧៧] ហេតុំ អនិទស្សនអប្បដិសេ ធម្មំ បដិព្វ
ហេតុ អនិទស្សនអប្បដិសេ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ន
អនិទស្សនអប្បដិសេ ។

[៧៧៨] អរហត្ថយា ព្វ នករម្បុរណា វិណិ ន
អនិទស្សន ទវ នប្បវេណិ ទវ នបញ្ញាណេ ទវ
នករសវនេ ទវ នតម្កេ វិណិ ទវនិទស្សនេ ទវ
នករហារេ វិណិ នករណេ វិណិ នមត្តេ វិណិ
នសម្បយុត្ត វិណិ ទវនិទស្សនេ ទវ នោទត្តិយា
វិណិ នោវិទានេ វិណិ ។

ហេតុកុសលនិទ្ទេសប្បដិសន្ធិ

[៧៧៩] ធម្មំ ជាអនិទស្សនអប្បដិសេ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម្មំ ជាអនិទស្សនអប្បដិសេ មិនមែនជាហេតុ ទើបគេត្រូវដឹង ព្រោះ
នហេតុប្បដិសេ ។ ធម្មំ ជាអនិទស្សនអប្បដិសេ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម្មំ ជាអនិទស្សនអប្បដិសេ មិនមែនជាហេតុ ទើបគេត្រូវដឹង ព្រោះ
នហេតុប្បដិសេ ។

[៧៨០] ធម្មំ ជាអនិទស្សនអប្បដិសេ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម្មំ ជាអនិទស្សនអប្បដិសេ មិនមែនជាហេតុ ទើបគេត្រូវដឹង ព្រោះ
នកម្មណាប្បដិសេ មានពីរ ៣ ។

[៧៨១] ធម្មំ ជាអនិទស្សនអប្បដិសេ ជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម្មំ ជាអនិទស្សនអប្បដិសេ ជាហេតុ ទើបគេត្រូវដឹង ព្រោះ
អនិទស្សនអប្បដិសេ ។

[៧៨២] កុសលហេតុប្បដិសេ មានពីរ ២ កុសលអាម្មណប្បដិសេ
មានពីរ ៣ កុសលអនិទស្សនប្បដិសេ មានពីរ ៤ កុសលបុរាណប្បដិសេ
មានពីរ ៥ កុសលបុរាណប្បដិសេ មានពីរ ៥ កុសលករណប្បដិសេ មាន
ពីរ ៥ កុសលកម្មប្បដិសេ មានពីរ ៥ កុសលវិញ្ញាណប្បដិសេ មានពីរ ៥
កុសលអាហារប្បដិសេ មានពីរ ៥ កុសលនិទ្ទេសប្បដិសេ មានពីរ ៥ កុស
លមត្តប្បដិសេ មានពីរ ៥ កុសលសម្បយុត្តប្បដិសេ មានពីរ ៥ កុស
លនិទ្ទេសប្បដិសេ មានពីរ ៥ កុសលនិទ្ទេសប្បដិសេ មានពីរ ៥ កុស
លនិទ្ទេសប្បដិសេ មានពីរ ៥ ។

[៨៧៧] ហេតុប្បដ្ឋយា អនាម្បណោ តីណិ ។

[៨៧៨] វិបោកុប្បដ្ឋយា អនាម្បណោ ទេ ។
សហជាតាភិបតិ បដ្ឋយាភិបតិ និស្សយាភិ-
កេមិ សំសង្ការិកេមិ សម្មយុត្តភិកេមិ បដិច្ច-
ភិវសនិសា វិគ្គារាតន្តា ។

បញ្ញាវិវេ

[៨៧៩] ហេតុ អនិទស្សនអប្បនិយោ ទោត្តា
ហេតុស្ស អនិទស្សនអប្បនិយស្ស ទធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តីណិ ។

[៨៨០] ហេតុ អនិទស្សនអប្បនិយោ ទោត្តា
ហេតុស្ស អនិទស្សនអប្បនិយស្ស ទធម្មស្ស អនាម្ប-
ណាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធា ។

[៨៨១] ហេតុ អនិទស្សនអប្បនិយោ ទោត្តា ហេ-
តុស្ស អនិទស្សនអប្បនិយស្ស ទធម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ អនាម្បណាភិបតិ សហជាតាភិបតិ
តីណិ ។ វិបោកុ អនិទស្សនអប្បនិយោ ទោត្តា ទោ-
តុស្ស អនិទស្សនអប្បនិយស្ស ទធម្មស្ស អនិបតិប្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ អនាម្បណាភិបតិ សហជាតាភិបតិ

[៨៧៧] ភុតិទោត្តាប្បដ្ឋយោ មានាវៈ ៣ ក្រោតោហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[៨៧៨] ភុតិទោត្តាប្បដ្ឋយោ មានាវៈ ២ ក្រោតោហេតុប្បដ្ឋយោ ។
សហជាតាភិបតិ បដ្ឋយាភិបតិ និស្សយាភិបតិ សំសង្ការិកេមិ សម្ម-
យុត្តភិកេមិ វិច្ឆារាភិបតិ វិច្ឆារាភិបតិ វិច្ឆារាភិបតិ វិច្ឆារាភិបតិ វិច្ឆារាភិបតិ ។

បញ្ញាវិវេ

[៨៧៩] ធមិ ជាតិទស្សនអប្បនិយោ ជាហេតុ ជាបដ្ឋយោ វិច្ឆារា-
ភិបតិទស្សនអប្បនិយោ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយោ មានាវៈ ៣ ។

[៨៨០] ធមិ ជាតិទស្សនអប្បនិយោ ជាហេតុ ជាបដ្ឋយោ វិច្ឆារា-
ភិបតិទស្សនអប្បនិយោ ជាហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយោ មានាវៈ ២ ។

[៨៨១] ធមិ ជាតិទស្សនអប្បនិយោ ជាហេតុ ជាបដ្ឋយោ វិច្ឆារា-
ភិបតិទស្សនអប្បនិយោ ជាហេតុ ដោយអនិបតិប្បដ្ឋយោ បាតដល់ការម្សាន្ត-
និបតិ និបតិសហជាតាភិបតិ មានាវៈ ៣ ។ ធមិ ជាតិទស្សនអប្បនិយោ ជា
ហេតុ ជាបដ្ឋយោ វិច្ឆារាភិបតិ ជាតិទស្សនអប្បនិយោ ជាហេតុ ដោយអនិបតិប្បដ្ឋយោ បាតដល់ការម្សាន្ត-
និបតិ និបតិសហជាតាភិបតិ

តំណ ។ ហេតុ អនិច្ចស្សនមហ្មដិយោ ធម៌ ហេតុ
 អនិច្ចស្សនមហ្មដិយោ ធម៌ ធម្មា ហេតុស្ស អនិច្ចស្ស-
 នមហ្មដិយស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចស្សនមហ្មដិយោ ធម្មយោ
 អាម្មណាធិបតិ តំណ ។

[១៧២] ហេតុយោ កិណិ ណាម្មណោ នវ អនិ-
 ចតិយោ នវ អនុទ្ធា នវ ឋានទទ្ធា នវ សហជាតេ
 នវ អក្ខរាណា នវ ជិស្សយេ នវ ធម្មជិស្សយេ នវ
 ឥរេជាតេ តំណិ ធម្មាជាតេ តំណិ អាសេវេ នវ
 គរេត្ត តំណិ វិការេត្ត នវ អាណា នំណិ ស្មុត្តិយេ
 នវ ឈានេ តំណិ ចាត្ត នវ សម្មយុត្ត នវ វិញ្ញ-
 យុត្តេ ធម្ម អត្ថយោ នវ ធម្មយោ នវ វិភាតេ នវ
 អវិភាតេ នវ ។

[១៧៣] ហេតុ អនិច្ចស្សនមហ្មដិយោ ធម្មា
 ហេតុស្ស អនិច្ចស្សនមហ្មដិយស្ស ធម្មស្ស អាម្មណា-
 ច្បន្ទយេន ធម្មយោ សហជាតច្បន្ទយេន ធម្មយោ
 ធម្មជិស្សយច្បន្ទយេន ធម្មយោ ។

មានវាៈ ៣ ។ ធម៌ ជាអនិច្ចស្សនមហ្មដិយោៈ ជាហេតុក្តី ធម៌ ហេតុ
 អនិច្ចស្សនមហ្មដិយោៈ ចិន្តិយេនហេតុក្តី ជាចម្លើយ ខែធម៌ ជាអនិច្ច-
 ស្សនមហ្មដិយោៈ ជាហេតុ ដោយអចេតក្តីច្រើន ដោយអាម្មណាធិបតិ
 មានវាៈ ៣ ។

[១៧៤] ក្តីហេតុច្រើន មានវាៈ ៣ ក្តីការប្រណិច្ចក្តី
 មានវាៈ ៧ ក្តីអចេតក្តីច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តីអនុទ្ធាច្រើន មានវាៈ ៧
 ក្តីសមនុទ្ធាច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តីសហជាតក្តីច្រើន មានវាៈ ៧
 ក្តីអក្ខរាណាច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តីជិស្សយច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តី
 ធម្មជិស្សយច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តីឥរេជាតក្តីច្រើន មានវាៈ ៣ ក្តី
 ច្បាជាតក្តីច្រើន មានវាៈ ៣ ក្តីអាសេវាច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តី
 គរេត្តច្រើន មានវាៈ ៣ ក្តីវិការេត្តច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តីអាណាច្រើន
 មានវាៈ ៣ ក្តីស្មុត្តិយច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តីឈានច្រើន មាន
 វាៈ ៣ ក្តីចាត្តច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តីសម្មយុត្តច្រើន មានវាៈ ៧
 ក្តីវិញ្ញយុត្តច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តីអត្ថយោច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តីវិភាត-
 ក្តីច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តីអវិភាតក្តីច្រើន មានវាៈ ៧ ក្តីអនិច្ចស្សនមហ្មដិយោ
 មានវាៈ ៧ ។

[១៧៥] ធម៌ ជាអនិច្ចស្សនមហ្មដិយោៈ ជាហេតុ ជាចម្លើយ
 ខែធម៌ ជាអនិច្ចស្សនមហ្មដិយោៈ ជាហេតុ ដោយអាម្មណាច្រើន ជា
 ចម្លើយ ដោយសហជាតក្តីច្រើន ជាចម្លើយ ដោយធម្មជិស្សយច្រើន ។

[៨៧២] ចោតុយា ឯវំ ឧភារម្មណោ ឯវំ ។

[៨៧៣] វិហត្ថប្បដ្ឋយា ឧភារម្មណោ តំណំ ។

[៨៧៤] ចោតុម្បដ្ឋយា អារម្មណោ ឯវំ ។

យថា កុសលត្តិកោ បញ្ញាណស្ស អនុលោម
មធម្មិ បច្ចុទ្ទិយមធម្មិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយមធម្មិ បច្ចុ-
ទ្ទិយានុលោមមធម្មិ តណំវិ ឯវំ នរណាតត្ថំ ។

យោគុកុសលទិស្សនសប្បដ្ឋនិកំ ធិត្តំ ។

សហោត្តិទុក្ខកុសលធិត្តំ

បដិច្ចវិវា

[៨៧៥] សហោតុកំ កុសលេ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ហោតុកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋនិ ហោតុកុម្ភុយា ។

[៨៧៦] សហោតុកំ កុសលេ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ហោតុកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋនិ អារម្មណា-
ម្បដ្ឋយា ។

[៨៧៧] យោតុយា ឯវំ អារម្មណោ ឯវំ អនិ-
បតិយា ឯវំ អនុត្តរា ឯវំ សមនុត្តរា ឯវំ ស-
ហោតុកា ឯវំ បញ្ញាបញ្ញា ឯវំ ទិស្សនេ ឯវំ

[៨៧៦] កុសលេ តុប្បដ្ឋនិ មានារា ៥ កុសិទ្ធិអារម្មណប្បដ្ឋនិយ

មានារា ៥ ។

[៨៧៧] កុសិទ្ធិអារម្មណប្បដ្ឋនិយ មានារា ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋនិយ ។

[៨៧៨] កុសិទ្ធិអារម្មណប្បដ្ឋនិយ មានារា ៥ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋនិយ ។

អនុលោមត្តិ បច្ចុទ្ទិយត្តិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយត្តិ បច្ចុទ្ទិយានុលោម
ត្តិ វិមត្តានារា កុសិទ្ធិកុសលត្តិកា វិសេសោភាវាចិយ យេនិណា
(កុសិទ្ធិហេតុកុសលទិស្សនសប្បដ្ឋនិយត្តិកា) បច្ចុទ្ទិស ធម្មិកា យោគ
នោវេរា ។

ចំ យោគុកុសលទិស្សនសប្បដ្ឋនិយត្តិកា ។

សហោត្តិទុក្ខកុសលធិត្តិកា

បដិច្ចវិវា

[៨៧៩] កុសលេ ជាសហោតុកា (ប្រកបដោយហេតុ) អាស្រ័យ
ម្បិកុសលេ ជាសហោតុកា ទើបតែខ្សឹម ព្រោះហេតុប្បដ្ឋនិយ ។

[៨៨០] កុសលេ ជាសហោតុកា អាស្រ័យ ម្បិកុសលេ ជា
សហោតុកា ទើបតែខ្សឹម ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋនិយ ។

[៨៨១] កុសិទ្ធិហេតុប្បដ្ឋនិយ មានារា ១ កុសិទ្ធិអារម្មណប្បដ្ឋនិយ
មានារា ១ កុសិទ្ធិវិមត្តិប្បដ្ឋនិយ មានារា ១ កុសិទ្ធិអនុត្តរាប្បដ្ឋនិយ មាន
ារា ១ កុសិទ្ធិសមនុត្តរាប្បដ្ឋនិយ មានារា ១ កុសិទ្ធិសហោតុប្បដ្ឋនិយ មាន
ារា ១ កុសិទ្ធិបញ្ញាបញ្ញាប្បដ្ឋនិយ មានារា ១ កុសិទ្ធិទិស្សនប្បដ្ឋនិយ មានារា ១

ឡុកស្សយេ ឯកំ បុរេជានេ ឯកំ អាសេវេ ឯ
តិ តនេ ឯកំ អាហារេ ឯកំ អវិទានេ ឯកំ ។

[៨៧២] សមាគមបុគ្គលិក ធម្មំ បដិច្ច សមាគម
កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មិយតិប្បជ្ជយា ។

[៨៧៣] ធម្មិយតិប្បជ្ជយា ឯកំ ធម្មេជានេ ឯកំ
ធម្មោជានេ ឯកំ ធម្មាសេវេ ឯកំ ធម្មតនេ ឯកំ
ធម្មាសេវេ ឯកំ ធម្មិយុត្តេ ឯកំ ។

[៨៧៤] មោកុច្ចុយោ ធម្មិយតិប្បជ្ជយា ឯកំ ។

[៨៧៥] ធម្មិយតិប្បជ្ជយោ មោកុច្ចុយោ ឯកំ ។

សហជានិកោបិ វច្ឆយនិកោបិ ចិស្សយនិ-
កោបិ សំសធុនិកោបិ សម្បយុត្តនិកោបិ បដិច្ច-
វាសនិសា វិគ្គារាត្រា ។

បញ្ញាវិវា

[៨៧៦] សមាគមបុគ្គលិក កុសលោ ធម្មោ សមា-
គមស្ម កុសលស្ម ធម្មស្ម មោកុច្ចុយោ ធម្មិយតិប្បជ្ជយោ ។

[៨៧៧] សមាគមបុគ្គលិក កុសលោ ធម្មោ សមា-
គមស្ម កុសលស្ម ធម្មស្ម មោកុច្ចុយោ ធម្មិយតិប្បជ្ជយោ ។

កុដិបុរេជានេ ឯកំ កុដិបុរេជានេ ឯកំ ។
កុដិបុរេជានេ ឯកំ កុដិបុរេជានេ ឯកំ ។
កុដិបុរេជានេ ឯកំ កុដិបុរេជានេ ឯកំ ។

[៨៧៨] កុសលធម៌ ជាសមាគមៈ អាស្រ័យ ឧប្បជ្ជយោ
ជាសមាគមៈ វេទនាសមាគមៈ កុដិបុរេជានេ ឯកំ ។

[៨៧៩] កុដិបុរេជានេ ឯកំ កុដិបុរេជានេ ឯកំ ។
កុដិបុរេជានេ ឯកំ កុដិបុរេជានេ ឯកំ ។
កុដិបុរេជានេ ឯកំ កុដិបុរេជានេ ឯកំ ។

[៨៨០] កុដិបុរេជានេ ឯកំ កុដិបុរេជានេ ឯកំ ។

[៨៨១] កុដិបុរេជានេ ឯកំ កុដិបុរេជានេ ឯកំ ។
កុដិបុរេជានេ ឯកំ កុដិបុរេជានេ ឯកំ ។
កុដិបុរេជានេ ឯកំ កុដិបុរេជានេ ឯកំ ។

បញ្ញាវិវា

[៨៨២] កុសលធម៌ ជាសមាគមៈ ជាបដិច្ច កុសលធម៌
ជាសមាគមៈ វេទនាសមាគមៈ ។

[៨៨៣] កុសលធម៌ ជាសមាគមៈ ជាបដិច្ច កុសលធម៌
ជាសមាគមៈ វេទនាសមាគមៈ ។

[២៧៥] ហេតុយា ឯតំ អារម្មណេ ឯតំ អនិ-
 មតិយា ឯតំ ខំទទ្ធកេ ឯតំ សមាទន្តិកេ ឯតំ ស-
 ហជានេ ឯតំ អត្តាបរម្មា ឯតំ វិស្សាយ ឯតំ
 ឧបទិស្សយ ឯតំ អាសវេ ឯតំ កម្មេ ឯតំ
 អាហារេ ឯតំ វិជ្ជិយេ ឯតំ ឈារេ ឯតំ
 មន្តេ ឯតំ សម្មយុត្តេ ឯតំ អនិយា ឯតំ ទត្តិយោ
 ឯតំ វិភិកេ ឯតំ អវិភិកេ ឯតំ ។

[២៧៧] សហេតុភោ កុសលោ ចាម្មា សហេ-
 តុកស្មុ កុសលស្មុ ធម្មស្មុ អារម្មណាប្បច្ចុយេន
 មច្ចុយោ សហជានប្បច្ចុយេន មច្ចុយោ ឧបទិស្ស-
 យប្បច្ចុយេន មច្ចុយោ ។

[៧០០] ធម្មហេតុយា ឯតំ ធម្មារម្មណេ ឯតំ ។

[៧០១] ហេតុប្បច្ចុយា ន អារម្មណេ ឯតំ ។

[៧០២] ធម្មហេតុប្បច្ចុយា អារម្មណេ ឯតំ ។

យថា កុសលត្ថិកេ ធម្មានិវាស្ស អនុលោ-
 មម្បិ មច្ចុនិយម្បិ អនុលោមម្បិ មច្ចុនិយម្បិ មច្ចុ-
 និយម្បិ មច្ចុនិយម្បិ មច្ចុនិយម្បិ មច្ចុនិយម្បិ មច្ចុ-
 និយម្បិ មច្ចុនិយម្បិ មច្ចុនិយម្បិ មច្ចុនិយម្បិ ។

[២៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ចុយ មានៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចុយ មាន
 ៣៖ ១ ក្នុងកមិចគិប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងអនន្តប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុង
 សមទន្តប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងសហជានប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងកម្មា-
 មន្តប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងវិស្សយប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងឧបទិស្សយ-
 ប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងអាសវេនប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ចុយ
 មានៈ ១ ក្នុងអាហារប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងវិជ្ជិយប្បច្ចុយ មានៈ ១
 ក្នុងមន្តប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងអនិយាប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងទត្តិយោ
 ប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងវិភិកប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងអវិភិកប្បច្ចុយ មានៈ ១ ។

[២៧៧] កុសលធម៌ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ចុយ វិនិកុសលធម៌
 ជាសហេតុកៈ ដោយអារម្មណប្បច្ចុយ ជាបច្ចុយ ដោយសហជានប្បច្ចុយ
 ជាបច្ចុយ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយ ។

[៧០០] ក្នុងហេតុប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចុយ
 មានៈ ១ ។

[៧០១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្រាមហេតុប្បច្ចុយ ។

[៧០២] ក្នុងអារម្មណប្បច្ចុយ មានៈ ១ ក្រាមហេតុប្បច្ចុយ ។

អនុលោមក្តិ មច្ចុនិយក្តិ អនុលោមប្បច្ចុនិយក្តិ មច្ចុនិយានុលោម
 ក្តិ វិនិកុសលក្តិ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ ដែលលោកបរិហឹយ យ៉ាងណា
 (ក្នុងសហេតុកុកុសលត្ថិកៈ) បណ្ឌិត ហឃីរិយ យ៉ាងនោះដែរ ។

២២២

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខិកប្បដ្ឋាន

(៧០៥) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អនិ-
បតិប្បទ្ធឯយា ។

(៧០៦) ហេតុយា តិណិ អាម្មណោ បញ្ច
អនិបតិយា ឋិតំ អនន្តរេ បញ្ច សមនន្តរេ បញ្ច
សហជាតេ បញ្ច អត្តមត្តោ បញ្ច វិស្សយេ បញ្ច
ឧបវិស្សយេ បញ្ច បុរជាតេ បញ្ច អាសវិទ
បញ្ច តត្ថេ បញ្ច ពណារេ បញ្ច វត្តិយេ បញ្ច
ឈានេ បញ្ច មន្តេ បញ្ច សម្បយុត្ត បញ្ច វិប្ប-
យុត្តេ បញ្ច អន្តិយា បញ្ច ធន្តិយា បញ្ច វិគតេ
បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

(៧០៧) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ បរោ-
គុប្បទ្ធឯយា ។

(៧០៨) សហេតុកំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
សហេតុកោ អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធមនិ-
បតិប្បទ្ធឯយា ។

(៧០៥) អកុសលធមិ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ ខ្លាអកុសលធមិ
ជាសហេតុកៈ ទើបតើតទ្បឹង ព្រោះអធិបតិប្បទ្ធិយ ។

(៧០៦) ក្នុងហេតុប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៣ ក្នុងការម្មណប្បទ្ធិយ
មានពីរៈ ៥ ក្នុងអធិបតិប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ១ ក្នុងអនន្តរេប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥
ក្នុងសមនន្តរេប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ក្នុងសហជាតប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥
ក្នុងអត្តមត្តាប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ក្នុងវិស្សយប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥
ក្នុងឧបវិស្សយប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ក្នុងបុរជាតប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥
ក្នុងអាសវិទប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ក្នុងតត្ថប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ក្នុងពណារ-
ប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ក្នុងវត្តិយប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ក្នុងឈានប្បទ្ធិយ
មានពីរៈ ៥ ក្នុងមន្តប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ក្នុងសម្បយុត្តប្បទ្ធិយ មាន
ពីរៈ ៥ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ក្នុងធន្តិប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ក្នុង
វិគតប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បទ្ធិយ មានពីរៈ ៥ ។

(៧០៧) អកុសលធមិ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ ខ្លាអកុសលធមិ
ជាសហេតុកៈ ទើបតើតទ្បឹង ព្រោះខាហេតុប្បទ្ធិយ ។

(៧០៨) អកុសលធមិ ជាសហេតុកៈ អាស្រ័យ ខ្លាអកុសលធមិ
ជាសហេតុកៈ ទើបតើតទ្បឹង ព្រោះអធិបតិប្បទ្ធិយ ។

[៧០៧] ឧបេតុយា ឯតំ ឧសតិបតិយា មត្ត
ឧបេតុយា មត្ត ឧបេតុយា មត្ត ឧសេសវិធិ មត្ត
ឧសេត្រ តិណិ ធិតិយា មត្ត ឧបេតុយា មត្ត ។

[៧០៨] ហេតុប្បដ្ឋយា ឧសេតិបតិយា តិណិ ។

[៧០៩] ឧបេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ឯតំ ។

សហជាតកំភេមិ មច្ចុយកំភេមិ វិស្សយកំ

ភេមិ សំសង្ការកំភេមិ សម្បយុត្តកំភេមិ មទិច្ច

តំសេទិសា វិគ្គារតត្វា ។

បញ្ញាវិវា

[៧១០] សមេតុតោ អត្តសាលោ ចេត្នា សមេ-
តុតស្ស អត្តសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
មច្ចុយោ ធ្វេ ។

[៧១១] សមេតុតោ អត្តសាលោ ចេត្នា សមេ-
តុតស្ស អត្តសលស្ស ធម្មស្ស អាម្មណោប្បដ្ឋយេន
មច្ចុយោ តិណិ ។ សមេតុតោ អត្តសាលោ ចេត្នា
អមេតុតស្ស អត្តសលស្ស ធម្មស្ស អាម្មណោប្បដ្ឋ-
យេន មច្ចុយោ តិណិ ។ សមេតុតោ អត្តសាលោ
ច អមេតុតោ អត្តសាលោ ច ចេត្នា សមេតុតស្ស
អត្តសលស្ស ធម្មស្ស អាម្មណោប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ
តិណិ ។

[៧១២] ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ១ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ
មានព្រះ ៥ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៥ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ មាន
ព្រះ ៥ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៥ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៥
ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៥ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៥ ។

[៧១៣] ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៥ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ ។

[៧១៤] ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ១ ក្នុងនិហេតុប្បដ្ឋយេ ។

សហជាតកំភេមិ មច្ចុយកំភេមិ វិស្សយកំភេមិ សំសង្ការកំភេមិ
សម្បយុត្តកំភេមិ ភ្នំចក្ខុវិចិត្រកំភេមិ មច្ចុយកំភេមិ មទិច្ច
តិស្តារតុតេន ។

បញ្ញាវិវា

[៧១៥] អត្តសលសមិ ជាសមេតុតោ ជាប្បដ្ឋយេ វិនិហេតុសលសមិ
ជាសមេតុតោ រោយហេតុប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៦ ។

[៧១៦] អត្តសលសមិ ជាសមេតុតោ ជាប្បដ្ឋយេ វិនិហេតុសលសមិ
ជាសមេតុតោ រោយអាម្មណោប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៧ ។ អត្តសលសមិ
ជាសមេតុតោ ជាប្បដ្ឋយេ វិនិហេតុសលសមិ ជាសមេតុតោ រោយអាម្ម-
ណោប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៧ ។ អត្តសលសមិ ជាសមេតុតោ អត្តសល-
សមិ ជាសមេតុតោ ជាប្បដ្ឋយេ វិនិហេតុសលសមិ ជាសមេតុតោ រោយ
អាម្មណោប្បដ្ឋយេ មានព្រះ ៧ ។

[៧១៤] សាលាតុកោ អនុសាសនា ធម្មោ ស-
ហេតុកស្ស អនុសាសនស្ស ធម្មស្ស វិនិច្ឆ័យប្បដ្ឋាយេន
បច្ចយោ វាច្ឆណាវិនិច្ឆ័យ សហជានិច្ចេ ។

[៧១៥] ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណោ វេ វិនិច្ឆ័យ-
យា ធិតំ វាច្ឆណា វេ សមទទ្ធករ វេ សហជានិច្ចេ
ធម្មា អញ្ញាបញ្ញា បញ្ញា វិនិច្ឆ័យេ បញ្ញា ឧបទិស្ស-
យេ វេ វាសនា វេ កម្មេ តីណិ វាចារា
តីណិ វិនិច្ឆ័យេ តីណិ យា វេ តីណិ ធម្មេ តីណិ
សម្មយុត្តេ បញ្ញា អត្តិយា បញ្ញា ឧត្តិយា វេ វិនិច្ឆ័យ
វេ វិនិច្ឆ័យេ បញ្ញា ។

[៧១៦] សាលាតុកោ អនុសាសនា ធម្មោ ស-
ហេតុកស្ស អនុសាសនស្ស ធម្មស្ស វាច្ឆណាប្បដ្ឋាយេន
បច្ចយោ សហជានិច្ចេប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ ឧបទិស្ស-
យប្បដ្ឋាយេន បច្ចយោ ។

[៧១៧] វេហេតុយា វេ វាច្ឆណា វេ ។

[៧១៨] ហេតុប្បដ្ឋាយា វេ វាច្ឆណា វេ ។

[៧១៩] អនុសាសនមិ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអនុសាសនមិ
ជាសហេតុកៈ ដោយកម្មវិធីប្បដ្ឋាយ ច្បាប់នៃការម្មណាវិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ-
ជានិច្ចេ ។

[៧២០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានៈ ៦ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋាយ មាន
ៈ ៧ ក្នុងវិនិច្ឆ័យប្បដ្ឋាយ មានៈ ១ ក្នុងអនុសាសនប្បដ្ឋាយ មានៈ ៧
ក្នុងសមទទ្ធករ មានៈ ៧ ក្នុងសហជានិច្ចេ មានៈ ៥
ក្នុងអញ្ញាបញ្ញាប្បដ្ឋាយ មានៈ ៥ ក្នុងវិនិច្ឆ័យប្បដ្ឋាយ មានៈ ៥ ក្នុង
ឧបទិស្សប្បដ្ឋាយ មានៈ ៧ ក្នុងវាសនាប្បដ្ឋាយ មានៈ ៧ ក្នុង
កម្មប្បដ្ឋាយ មានៈ ៧ ក្នុងវាចារាប្បដ្ឋាយ មានៈ ៧ ក្នុងវិនិច្ឆ័យ-
ប្បដ្ឋាយ មានៈ ៧ ក្នុងវិយាទប្បដ្ឋាយ មានៈ ៧ ក្នុងមន្តប្បដ្ឋាយ
មានៈ ៧ ក្នុងសម្មយុត្តប្បដ្ឋាយ មានៈ ៥ ក្នុងអត្តិប្បដ្ឋាយ មាន
ៈ ៥ ក្នុងឧត្តិប្បដ្ឋាយ មានៈ ៧ ក្នុងវិនិច្ឆ័យប្បដ្ឋាយ មានៈ ៧
ក្នុងវិនិច្ឆ័យប្បដ្ឋាយ មានៈ ៥ ។

[៧២១] អនុសាសនមិ ជាសហេតុកៈ ជាបច្ច័យ នៃអនុសាសនមិ
ជាសហេតុកៈ ដោយការម្មណាប្បដ្ឋាយ ជាបច្ច័យ ដោយសហជានិច្ចេប្បដ្ឋាយ
ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សប្បដ្ឋាយ ។

[៧២២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋាយ
មានៈ ៧ ។

[៧២៣] ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋាយ មានៈ ៦ ក្រៅហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៧១៧] ឧបាសម្ពុទ្ធវិញ អាចារ្យណោ ឧវ ។
យេសា កុសលភ្នំតោ មញ្ញាវាសន្ត អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុដ្ឋិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយម្បិ បច្ចុ-
ដ្ឋិយោនុលោមម្បិ កណ៌តំ ឯវំ គរណាតត្ថំ ។

បដិច្ចវិញ

[៧២០] សមោគុកំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
មោគុកោ អន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ មោគុប្ប-
យា ភីណិ ។ អមោគុកំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច
អមោគុកោ អន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ មោគុប្ប-
យា ភីណិ ។ សមោគុកំ អន្យាគតត្ថ អមោ-
គុកំ អន្យាគតត្ថ ធម្មំ បដិច្ច សមោគុកោ អ-
ន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ មោគុប្បយា ភីណិ ។

[៧២១] មោគុយោ ឧវ អាចារ្យណោ ចត្តារិ អធិ-
បតិយោ បញ្ច អនុន្តរ ចត្តារិ សមនុន្តរ ចត្តារិ
សហសេតេ ឧវ អន្តាមាត្រា ឧ ។ បេ ។ បុរេដារត
ទ្វេ អាសេវនេ ទ្វេ កាម្ម ឧវ វិហារេត ឧវ វិប្ប-
យុត្តេ ឧវ អវិកតេ ឧវ ។

[៧១៧] ក្នុងការប្រយោជន៍ មានៈ៧ ព្រះអរហន្តប្បច្ច័យ ។
អនុលោមភ្នំ បច្ចុដ្ឋិយភ្នំ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយភ្នំ បច្ចុដ្ឋិយ-
នុលោមភ្នំ វិបត្តាវាវៈ ក្នុងកុសលភ្នំតោ ដែលរលាករាស់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសមោគុកុសលភ្នំតោ) បណ្ឌិត
គប្បីរាស់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិញ

[៧២០] អន្យាគតមិ ជាសមោគុកៈ អាស្រ័យ ខ្លួនអន្យាគត-
មិ ជាសមោគុកៈ រើយភីណឡើង ព្រះអរហន្តប្បច្ច័យ មានៈ៧ ។
អន្យាគតមិ ជាសមោគុកៈ អាស្រ័យ ខ្លួនអន្យាគតមិ ជាសមោគុកៈ រើយ
ភីណឡើង ព្រះអរហន្តប្បច្ច័យ មានៈ៧ ។ អន្យាគតមិ ជាសមោ-
គុកៈ អាស្រ័យ ខ្លួនអន្យាគតមិ ជាសមោគុកៈរង ខ្លួនអន្យាគតមិ
អាចារ្យកៈផង រើយភីណឡើង ព្រះអរហន្តប្បច្ច័យ មានៈ៧ ។

[៧២១] ក្នុងអរហន្តប្បច្ច័យ មានៈ៧ ក្នុងការប្រយោជន៍ មាន
ៈ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានៈ៥ ក្នុងអនុន្តរប្បច្ច័យ មានៈ៦
ក្នុងសមនុន្តរប្បច្ច័យ មានៈ៦ ក្នុងសហសេតេប្បច្ច័យ មានៈ៧ ក្នុង
អន្តាមាត្រាប្បច្ច័យ មានៈ៦ រ បេ ។ ក្នុងបុរេដារតប្បច្ច័យ មានៈ៦
ក្នុងការសេវនប្បច្ច័យ មានៈ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានៈ៧ ក្នុង
វិហារប្បច្ច័យ មានៈ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានៈ៧ ក្នុង
អវិកតប្បច្ច័យ មានៈ៧ ។

សម្បយុត្ត តិណិ ឲ្យយុត្ត ទ្វេ ហេតុយោ
តិណិ ឲ្យភេត តិណិ ។

[៧២២] ហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណ តិណិ ។

[៧២៣] ធម្មតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ ឯកំ ។

សហជាតកំលេមិ បច្ចយកំលេមិ និស្សយកំ-
លេមិ សំសដ្ឋកំលេមិ សម្បយុត្តកំលេមិ បដិច្ច-
កំសនិសា វិច្ឆាភេតញា ។

បញ្ញាវិហារ

[៧២៤] សហេតុកោ អត្យកកោ ធម្មោ ស-
ហេតុកស្ស អត្យកកស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ តិណិ ។

[៧២៥] សហេតុកោ អត្យកកោ ធម្មោ ស-
ហេតុកស្ស អត្យកកស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋ-
យេន បច្ចយោ ។

[៧២៦] ហេតុយោ តិណិ អារម្មណោ ធម្មាវិ អនិ-
យនិយោ ធម្មាវិ អនន្តរា ធម្មាវិ សមនន្តរេ ធម្មាវិ
សហជាតេ សត្ត អក្ខមក្ខេន ន និស្សយេ សត្ត
ឧបនិស្សយេ ធម្មាវិ ធុរាជាតេ ទ្វេ បច្ចាជាតេ ទ្វេ
អរាសេវនេ ទ្វេ កម្មេ ធម្មាវិ វិចារតេ ធម្មាវិ

កុនិសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ កុនិខិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២

កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ កុនិខាវិកប្បដ្ឋយ មានវាៈ ១ ។

[៧២៦] កុនិអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២៧] កុនិអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

សហជាតកំភក្កិ បច្ចយកំភក្កិ និស្សយកំភក្កិ សំសដ្ឋកំភក្កិ
សម្បយុត្តកំភក្កិ ដូចគ្នាខ័យនិច្ចករណេ បណ្ឌិត ឥប្បិ
ទ្វេកិស្តារផនិច្ច ។

បញ្ញាវិហារ

[៧២៨] អត្យកកលេមិ ជាសហេតុកៈ ជាបដ្ឋយ នៃអត្យកក-
លេមិ ជាសហេតុកៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ។

[៧២៩] អត្យកកលេមិ ជាសហេតុកៈ ជាបដ្ឋយ នៃអត្យកកលេមិ
ជាសហេតុកៈ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៧៣០] កុនិហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ កុនិអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៤ កុនិអនិប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ កុនិអនន្តរេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២
កុនិសមនន្តរេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ កុនិសហជាតេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៦
កុនិកក្ខមក្ខេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៦ កុនិខិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧
កុនិឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ កុនិធុរាជាតេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២
កុនិបច្ចាជាតេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ កុនិអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២
កុនិធម្មប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ កុនិវិចារតេប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២

២៣០

អំណាចនៃ អនុលោមទុក្ខកម្មវិញ្ញាណ

អាហារ ចន្លាត ឥន្ទ្រិយ ចន្លាត ឈាម ចន្លាត មន្ត
ភីណិ សម្បយុត្តិ ថ្លៃ វិញ្ញយុត្តិ ភីណិ អន្តរាម សន្ត
អវិគាត សន្ត ។

[៧១] សហគុណា អព្យាគាតេ ធម្មោ សហ-
តុកស្ស អព្យាតុកស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធម្មិស្សយ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[៧២] ហេតុយោ សន្ត ឧភារម្មណោ សន្ត ។

[៧៣] ហេតុប្បដ្ឋយោ ឧភារម្មណោ ភីណិ ។

[៧៤] ធម្មោតុប្បដ្ឋយោ អាម្មណោ ចន្លាតិ ។

យថា តុសលត្តិភេត បញ្ញាវិវាស្ស អនុលោ-
មម្យិ បដ្ឋិយម្យិ អនុលោមប្បដ្ឋិយម្យិ បដ្ឋ-
ិយានុលោមម្យិ តណិភិ វិវិ តណោតត្ថំ ។

សហគុកុកុកុសលត្តិកំ វិញ្ញិកំ ។

អំណាចនៃ អនុលោមទុក្ខកម្មវិញ្ញាណ

ក្នុងវិញ្ញយុត្តិយ មានវា: ២ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋិយ មានវា: ២ ក្នុង
ឈាមប្បដ្ឋិយ មានវា: ២ ក្នុងមន្តប្បដ្ឋិយ មានវា: ៣ ក្នុងសម្បយុត្តិ-
ប្បដ្ឋិយ មានវា: ២ ក្នុងវិញ្ញយុត្តិប្បដ្ឋិយ មានវា: ៣ ក្នុងភីណិប្បដ្ឋិយ
មានវា: ៧ ក្នុងភីណិសម្បយុត្តិប្បដ្ឋិយ មានវា: ៧ ។

[៧៥] អព្យាគាតេ ជាសហគុណ: ជាបដ្ឋិយ នៃអព្យាគាត-
េមិ ជាសហគុណ: ដោយអាម្មណប្បដ្ឋិយ ជាបដ្ឋិយ ដោយសហគុណ-
ប្បដ្ឋិយ ជាបដ្ឋិយ ដោយឧបទេស្សយប្បដ្ឋិយ ។

[៧៦] ក្នុងវិញ្ញយុត្តិយ មានវា: ៧ ក្នុងឧភារម្មណប្បដ្ឋិយ
មានវា: ៧ ។

[៧៧] ក្នុងឧភារម្មណប្បដ្ឋិយ មានវា: ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។

[៧៨] ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋិយ មានវា: ២ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋិយ ។
អនុលោមត្តិ បដ្ឋិយត្តិ អនុលោមប្បដ្ឋិយត្តិ បដ្ឋិយ-
នុលោមត្តិ នៃបញ្ញាវិវា: ក្នុងកុសលត្តិក: ដែលសហគុណ
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសហគុណកុសលត្តិក:) ចល្លិក
កប្បិកថ យ៉ាងនោះដែរ ។

៧១ សហគុកុកុកុសលត្តិក: ។

ហេតុសម្បយុត្តទុក្ខកុសលនិក្ខិបំ

បដិច្ចវិហ

[៧៣៥] ហេតុសម្បយុត្តិ កុសល ធម៌ បដិច្ច
ហេតុសម្បយុត្តិ កុសល ធម៌ ឧប្បជ្ជនិ ហេ-
តុប្បន្ទយា ។

[៧៣៦] ហេតុយា ឯតំ អាច្ឆន្ទយា ឯតំ វាជ-
បតិយា ឯតំ វារិកាត ឯតំ ។

[៧៣៧] ធម៌បតិយា ឯតំ ឧប្បវេជ្ជនេ ឯតំ
ឧបត្តាទានេ ឯតំ ធម៌សេវា ឯតំ ឧត្តម្មេ ឯតំ
ធម៌វេទនេ ឯតំ ធម៌យុត្តិ ឯតំ ។

[៧៣៨] ហេតុប្បន្ទយា ធម៌បតិយា ឯតំ ។

[៧៣៩] ធម៌បតិច្ចត្តយា ហេតុយា ឯតំ ។
សហជាតករោមិ បច្ចយករោមិ ទិស្សយក-
រោមិ សំសដ្ឋករោមិ សម្បយុត្តករោមិ បដិច្ច-
ករសទិសា វិទ្យាវេទនា ។

បញ្ញាវិហ

[៧៤០] ហេតុសម្បយុត្តិ កុសល ធម៌
ហេតុសម្បយុត្តិស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បន្ទិ-
យេ ធម្មយា ។

ហេតុសម្បយុត្តទុក្ខកុសលនិក្ខិបំ

បដិច្ចវិហ

[៧៤១] កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ឧបកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបតែត្រូវដី ព្រោះហេតុប្បន្ទិយ ។

[៧៤២] ក្នុងហេតុប្បន្ទិយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្សុណប្បន្ទិយ មាន
វារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បន្ទិយ មានវារៈ ១ ក្នុងវិវាហប្បន្ទិយ មានវារៈ ១ ។

[៧៤៣] ក្នុងអធិបតិប្បន្ទិយ មានវារៈ ១ ក្នុងឧបុរោគប្បន្ទិយ
មានវារៈ ១ ក្នុងឧបត្តាជ្ជប្បន្ទិយ មានវារៈ ១ ក្នុងឧបាសវនប្បន្ទិយ
មានវារៈ ១ ក្នុងឧប្បន្ទិយ មានវារៈ ១ ក្នុងវិទ្យាប្បន្ទិយ មានវារៈ ១
ក្នុងវិប្បយុត្តប្បន្ទិយ មានវារៈ ១ ។

[៧៤៤] ក្នុងអធិបតិប្បន្ទិយ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បន្ទិយ ។

[៧៤៥] ក្នុងហេតុប្បន្ទិយ មានវារៈ ១ ព្រោះអធិបតិប្បន្ទិយ ។
សហជាតករោក្ខិ បច្ចយករោក្ខិ ទិស្សយករោក្ខិ សំសដ្ឋករោក្ខិ
សម្បយុត្តករោក្ខិ ឧបត្តាជ្ជបដិច្ចករោក្ខិ បណ្ឌិត ឧប្បន្ទ
ពិស្តារផលិច្ច ។

បញ្ញាវិហ

[៧៤៦] កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាចម្លង ឯកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បន្ទិយ ។

[៧២១] ហេតុយោ ឯតំ អាម្មណោ ឯតំ អធិ-
បតិយោ ឯតំ អនន្តរេ ឯតំ លមនន្តរេ ឯតំ
កាច្ឆេ ឯតំ អុវិគាតេ ឯតំ ។

[៧២២] ហេតុសម្បយុត្តោ កុសលោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស អាម្មណា-
ប្បច្ចយេន ចច្ចាយោ សហសាតប្បច្ចយេន ចច្ចាយោ
ទមនិស្សយប្បច្ចយេន ចច្ចយោ ។

[៧២៣] នហេតុយោ ឯតំ នអាម្មណោ ឯតំ ។

[៧២៤] ហេតុប្បច្ចយោ នអាម្មណោ ឯតំ ។

[៧២៥] នហេតុប្បច្ចយោ អាម្មណោ ឯតំ ។

យជា កុសលភ្នំតោ ចន្ទ្យាភិរស្ស អនុលោ-
មម្យំ បច្ចុទិយេម្យំ អនុលោមម្យំ ច្ចុទិយេម្យំ បច្ចុ-
ទិយោ ទុលាមម្យំ ទុលាតិ ឯតំ កាលាតតំ ។

បដិច្ចវិវា

[៧២៦] ហេតុសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេ-
តុសម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ទម្បដ្ឋតិ ហេតុប្បច្ច-
យោ ។ ហេតុសម្បយុត្តំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុស-
ម្បយុត្តោ អកុសលោ ធម្មោ ទម្បដ្ឋតិ ហេតុប្បច្ចយោ ។

[៧២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិ-
អនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៧២៨] កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាច្រើន តែកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណាប្បច្ច័យ ជាច្រើន ដោយ
សហជាតប្បច្ច័យ ជាច្រើន ដោយទមនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[៧២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។

[៧៣០] ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣១] ក្នុងការម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ ។
អនុលោមក្តី បច្ចុទិយក្តី អនុលោមម្យំ ច្ចុទិយក្តី បច្ចុទិយា-
ទុលាមក្តី តែបច្ចុទិយក្តី ក្នុងកុសលភ្នំតោ ដែលលោកលប់
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុសម្បយុត្តកុកុសលភ្នំតោ)
បណ្តែត គប្បីលប់ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

[៧៣២] អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ខ្លា
អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ រើបតីតភ្លើង ក្រោមហេតុប្ប-
ច្ច័យ ។ អកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ខ្លាអកុសល-
ធម៌ ប្រកបដោយហេតុ រើបតីតភ្លើង ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ ។

ណាទេ បញ្ច ចក្កេ បញ្ច សម្មយុត្តេ បញ្ច វិជ្ជា-
យុត្តេ បញ្ច អត្ថិយា បញ្ច អវិភាគ បញ្ច ។

[៧៩០] ហេតុសម្មយុត្តំ អត្តសាលំ ធម្មំ បដិក្ខ-
ហេតុវិជ្ជាយុត្តោ អត្តសាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មោ-
តុប្បទ្ធកាយា ។

[៧៩១] ហេតុសម្មយុត្តំ អត្តសាលំ ធម្មំ បដិក្ខ-
ហេតុសម្មយុត្តោ អត្តសាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធម្ម-
អតិបតិប្បទ្ធកាយា ។

[៧៩២] ធម្មោតុយា ឯកំ ធម្មិបតិយា បញ្ច
ឧប្បវេណីតេ បញ្ច ឧប្បាណីតេ បញ្ច ឧសាសវំធម្ម
បញ្ច ធម្មរដ្ឋ ទីណំ ធម្មិបាតេ បញ្ច ធម្មិយុត្តេ
បញ្ច ។

[៧៩៣] ហេតុប្បទ្ធកាយា ធម្មិបតិយា ទីណំ ។

[៧៩៤] ធម្មោតុប្បទ្ធកាយា អារម្មណា ឯកំ ។
សហជាតករោមិ បច្ចយករោមិ ធិស្សយក-
រោមិ សំសដ្ឋករោមិ សម្មយុត្តករោមិ បដិក្ខ-
ករាសនិសា វិញ្ញាវេតតា ។

ក្នុងណាឧប្បទ្ធកាយា មានវាៈ ៥ ក្នុងមគ្គប្បទ្ធកាយា មានវាៈ ៥ ក្នុងសម្ម-
យុត្តប្បទ្ធកាយា មានវាៈ ៥ ក្នុងវិជ្ជាយុត្តប្បទ្ធកាយា មានវាៈ ៥ ក្នុងអត្ថប្ប-
ទ្ធកាយា មានវាៈ ៥ ក្នុងអវិភាគប្បទ្ធកាយា មានវាៈ ៥ ។

[៧៩០] អត្តសាលធមិ ព្រាសចាកៈហតុ ពាស្រ័យ ទ្ធិអត្តសាល-
ធមិ ប្រកថាដាយហតុ ទើបេតិកឡើង ព្រោះទេវតាប្បទ្ធកាយា ។

[៧៩១] អត្តសាលធមិ ប្រកថាដាយហតុ ពាស្រ័យ ទ្ធិអត្ត-
សាលធមិ ប្រកថាដាយហតុ ទើបេតិកឡើង ព្រោះទេវតាប្បទ្ធកាយា ។

[៧៩២] ក្នុងទេវតាប្បទ្ធកាយា មានវាៈ ១ ក្នុងទេវតាប្បទ្ធកាយា
មានវាៈ ៥ ក្នុងឧប្បាណីតាប្បទ្ធកាយា មានវាៈ ៥ ក្នុងឧប្បាណីតាប្បទ្ធកាយា
មានវាៈ ៥ ក្នុងឧសាសវិធម្មប្បទ្ធកាយា មានវាៈ ៥ ក្នុងឧស្សប្បទ្ធកាយា មាន
វាៈ ៥ ក្នុងឧបាតេប្បទ្ធកាយា មានវាៈ ៥ ក្នុងឧបាតេប្បទ្ធកាយា មាន
វាៈ ៥ ។

[៧៩៣] ក្នុងទេវតាប្បទ្ធកាយា មានវាៈ ៥ ព្រោះទេវតាប្បទ្ធកាយា ។

[៧៩៤] ក្នុងអារម្មណប្បទ្ធកាយា មានវាៈ ១ ព្រោះទេវតាប្បទ្ធកាយា ។
សហជាតករោមិ បច្ចយករោមិ ធិស្សយករោមិ សំសដ្ឋករោមិ
សម្មយុត្តករោមិ ដូចគ្នាទីបដិក្ខវាវេរា បណ្ឌិត ធម្មិវិជ្ជ
កិណ្ណាវេតតា ។

(៧៥៥) ហេតុសម្បយុត្តំ អនុកុសលោ ធម្មោ
ហេតុសម្បយុត្តំស្នំ អនុកុសលស្នំ ធម្មស្នំ អនុកុ-
លស្នំ ធួយេន មច្ឆាយោ សមាជាតម្បន្តយេន មច្ឆ-
យោ ឧបទិស្សយំច្បន្តយេន មច្ឆាយោ ។

(៧៥៧) ធម្មោត្ថយោ នវ ធម្មោត្ថយោ នវ ។

(៧៥៨) ហេតុច្បន្តយោ នវោត្ថយោ នវ ។

(៧៥៩) ធម្មោត្ថយោ អនុកុសលោ នវ ។

យោ កុសលត្ថំនោ មច្ឆានិកស្នំ អនុលោ-
មម្បិ មច្ឆនិយម្បិ អនុលោមម្បន្តនិយម្បិ មច្ឆ-
និយមនុលោមម្បិ តណិកំ វិវំ កលោតន្តំ ។

បដិច្ចវិហា

(៧៦២) ហេតុសម្បយុត្តំ អនុកុសលំ ធម្មំ មច្ឆិក្ខ
ហេតុសម្បយុត្តំ អនុកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
តុច្បន្តយោ តីណិ ។ ហេតុវិប្បយុត្តំ អនុកុសលំ ធម្មំ
មច្ឆិក្ខ ហេតុវិប្បយុត្តំ អនុកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ហេតុច្បន្តយោ តីណិ ។ ហេតុសម្បយុត្តំ អនុកុសលោ
ហេតុវិប្បយុត្តំ អនុកុសលោ ធម្មំ មច្ឆិក្ខ ហេតុសម្ប-
យុត្តំ អនុកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បន្តយោ
តីណិ ។

(៧៥៥) អនុកុសលេ ប្រកថាដាយោតុ ជាច្ច័យ វិទអនុ-
សលេ ប្រកថាដាយោតុ ដាយការម្មណប្បន្តយ ជាច្ច័យ ដាយ
សពាតិកប្បន្តយ ជាច្ច័យ ដាយឧបទិស្សយប្បន្តយ ។

(៧៥៧) ក្នុងនាហេតុប្បន្តយ មានវាៈ ៧ ក្នុងនាការម្មណប្បន្តយ
មានវាៈ ៧ ។

(៧៦០) ក្នុងនាការម្មណប្បន្តយ មានវាៈ ៦ ក្រោមហេតុប្បន្តយ ។

(៧៦១) ក្នុងនាការម្មណប្បន្តយ មានវាៈ ៧ ក្រោមហេតុប្បន្តយ ។
អនុលោមក្កំ មច្ឆនិយក្កំ អនុលោមម្បន្តនិយក្កំ មច្ឆនិយនុលោម
ក្កំ វិទបន្តាវាៈ ក្នុងកុសលក្កិកៈ វិជលៈលាភព័ហ័យ យិន្ធសា
(ក្នុងហេតុទុកសម្បយុត្តទុកកុសលក្កិកៈ) មណិក មច្ឆិកបំ យិន្ធស
ទោវិជេ ។

បដិច្ចវិហា

(៧៦២) អនុកុសលេ ប្រកថាដាយោតុ កាស្រ័យ ខ្លឹមនុកុ-
កុសលេ ប្រកថាដាយោតុ វេចក្កិកាឡិក្កិ ក្រោមហេតុប្បន្តយ មាន
វាៈ ៧ ។ អនុកុសលេ ប្រាសចាកហេតុ កាស្រ័យ ខ្លឹមនុកុកុសលេ
ប្រាសចាកហេតុ វេចក្កិកាឡិក្កិ ក្រោមហេតុប្បន្តយ មានវាៈ ៧ ។
អនុកុសលេ ប្រកថាដាយោតុ កាស្រ័យ ខ្លឹមនុកុកុសលេ ប្រកថ
ដាយហេតុផល ខ្លឹមនុកុកុសលេ ប្រាសចាកហេតុផល វេចក្កិកាឡិក្កិ
ក្រោមហេតុប្បន្តយ មានវាៈ ៧ ។

[៧៦៣] ហេតុយា វេ អារម្មណ ចន្តាវិ អធិ-
 បតិយោ បទ្ប មុទន្តរ ចន្តាវិ សមទន្តរ ចន្តាវិ
 សហជាតេ វេ អញ្ញាមញ្ញ វេ ។ បេ ។ បុរោជានេ
 ទ្វេ អាសវិនេ ទ្វេ កម្មេ វេ វិចារកេ វេ អវិ-
 តតេ វេ ។

[៧៦៤] ហេតុវិជ្ជយុត្តំ អន្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុវិជ្ជយុត្តោ អន្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធមោ-
 តុប្បជ្ជយា ។

[៧៦៥] ហេតុសម្បយុត្តំ អន្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច
 ហេតុវិជ្ជយុត្តោ អន្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធមោ-
 តុប្បជ្ជយា ។

[៧៦៦] ធមោតុយា វេ អារម្មណ តីណិ
 ធមធិបតិយា វេ ធមទន្តរ តីណិ ធមសមទន្តរ
 តីណិ ធមញ្ញាមញ្ញ តីណិ ធមបដិស្សយេ តីណិ
 ធមុរោជានេ វេ ធមប្បាជានេ វេ ធមអាសវិនេ វេ
 ធមកម្មេ ទ្វេ វេចារកេ បទ្ប ធមហារេ វេ ធម
 ធមស្រ្តិយេ វេ ធមន្ទយានេ វេ ធមបេត្ត
 វេ ធមសម្បយុត្តោ តីណិ ធមវិជ្ជយុត្តោ ទ្វេ

[៧៦៧] ក្នុងនោះកុមារប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្នាលប្បជ្ជយ
 មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអន្តរាប្បជ្ជយ មានវារៈ ៤
 ក្នុងសមទន្តរាប្បជ្ជយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
 អញ្ញាមញ្ញប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ បេ ។ ក្នុងបុរោជានប្បជ្ជយ មានវារៈ ៤
 ក្នុងអាសវិនប្បជ្ជយ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិចារ-
 កប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៦៨] អន្យាកតមិ ប្រាសចានេហេតុ ពាស្រ្តិយ ទូរអន្យាក-
 តតមិ ប្រាសចានេហេតុ វេ បេតិកឡើង ព្រោះនោះហេតុប្បជ្ជយ ។

[៧៦៩] អន្យាកតមិ ប្រាសចានេហេតុ ពាស្រ្តិយ ទូរអន្យាកត-
 មិ ប្រកបដោយហេតុ វេ បេតិកឡើង ព្រោះនោះហេតុប្បជ្ជយ ។

[៧៧០] ក្នុងនោះកុមារប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុងការម្នាលប្បជ្ជយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអន្តរាប្បជ្ជយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមទន្តរាប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បជ្ជយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងបុរោជានប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសវិនប្បជ្ជយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បជ្ជយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិចារកប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងអវិតតប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុងឧប្បជ្ជយប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 ឧប្បជ្ជយប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុងឧប្បជ្ជយប្បជ្ជយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 សម្បយុត្តប្បជ្ជយ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បជ្ជយ មានវារៈ ៤

លោកគ្រូយោ តិណិ ចោវិភោ តិណិ ។

(៧៦៧) ហេតុសម្បយុត្តស្ស អន្យាគរតស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-

(៧៦៨) ហេតុសម្បយុត្តស្ស អន្យាគរតស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-

សហជាតវិកោមិ បច្ចុយវិកោមិ ចិស្សយវ-

កោមិ សំសម្ពាណោមិ សម្បយុត្តស្ស បច្ចុ-

កាសនិសា វិគ្គារតត្វា ។

បញ្ញាវិហ

(៧៦៧) ហេតុសម្បយុត្តស្ស អន្យាគរតស្ស ធម្មស្ស

ហេតុសម្បយុត្តស្ស អន្យាគរតស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-

(៧៦៨) ហេតុសម្បយុត្តស្ស អន្យាគរតស្ស ធម្មស្ស

ហេតុសម្បយុត្តស្ស អន្យាគរតស្ស ធម្មស្ស អន្យា-

(៧៦៩) ហេតុយា តិណិ អន្យាគរតស្ស បច្ចុ-

បច្ចុយា បច្ចុវិ អន្យាគរតស្ស បច្ចុវិ ធម្មស្ស បច្ចុវិ វិគ្គារត

(៧៧០) ហេតុសម្បយុត្តស្ស អន្យាគរតស្ស ធម្មស្ស

ហេតុសម្បយុត្តស្ស អន្យាគរតស្ស ធម្មស្ស អន្យា-

យោ ធម្មនិស្សយេប្បដ្ឋាយេន បច្ចុយោ ។

ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧ ។

(៧៦៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ ។

(៧៦៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ ។

សហជាតវិកោមិ បច្ចុយវិកោមិ ចិស្សយវ-

កោមិ សំសម្ពាណោមិ សម្បយុត្តស្ស បច្ចុ-

កាសនិស្ស ។

បញ្ញាវិហ

(៧៦៧) អន្យាគរតស្ស ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ចុយ វិគ្គារត-

(៧៦៨) អន្យាគរតស្ស ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ចុយ វិគ្គារត-

(៧៦៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មាន

មានវាៈ ៧ ក្នុងអបិបតិប្បដ្ឋាយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអន្យាប្បដ្ឋាយ មានវាៈ

(៧៧០) អន្យាគរតស្ស ប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ចុយ វិគ្គារត-

សហជាតវិកោមិ បច្ចុយវិកោមិ ចិស្សយវ- កោមិ សំសម្ពាណោមិ សម្បយុត្តស្ស បច្ចុ-

ហេតុសហេតុទុក្ខកុសលផ្គូផ្គង

- (៧៧៣) ឧបោតុយោ សត្តំ ឧអាវម្មណោ សត្តំ ។
 - (៧៧៤) ហេតុប្បដ្ឋយា ឧអាវម្មណោ តិណិ ។
 - (៧៧៥) ឧបោតុប្បដ្ឋយា អាវម្មណោ ចត្តារិ ។
- យថា តុសលន្តិកោ បញ្ញាវាស្ស អនុលោមម្បិ បច្ចុទ្ទិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋយម្បិ បច្ចុទ្ទិយម្បិ អនុលោមម្បិ កណិទំ វរំ កុណោតង្គំ ។

ហេតុសម្បជ្ជទុក្ខកុសលផ្គូផ្គង ខ្ពង់ ។

ហេតុសហេតុទុក្ខកុសលផ្គូផ្គង

បដិច្ចវិវា

(៧៧៦) ហេតុត្យោវ សហេតុកោត តុសលំ ចម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ សហេតុកោត តុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ សហេតុកោត្យោវ ឧបហេតុំ តុសលំ ចម្មំ បដិច្ច សហេតុកោតេវ ឧបហេតុ តុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។ ហេតុត្យោវ សហេតុកោត តុសលត្វ សហេតុកោត្យោវ ឧបហេតុំ តុសលត្វ ចម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ សហេតុកោត តុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។

ហេតុសហេតុទុក្ខកុសលផ្គូផ្គង

(៧៧៧) កុសលោហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវ វេ កុសិទ្ធិអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវាវ ។

(៧៧៨) កុសិទ្ធិអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវាវ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៧៩) កុសិទ្ធិអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវាវ ៤ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

អនុលោមក្តី បច្ចុទ្ទិយក្តី អនុលោមប្បដ្ឋយក្តី បច្ចុទ្ទិយានុលោមក្តី វៃបញ្ញាវាវ វៃសលោកថាហិយ យ៉ាងលា (កុសិទ្ធិហេតុសម្បជ្ជកុសលន្តិកៈ) ចន្ទវិច ភម្បិវច យ៉ាងទោវវេវ ។

ចំ ហេតុសម្បជ្ជទុក្ខកុសលផ្គូផ្គង ។

ហេតុសហេតុទុក្ខកុសលផ្គូផ្គង

បដិច្ចវិវា

(៧៨០) កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវ ៧ ។ កុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុតែមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុតែមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវ ៧ ។ កុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ ខ្លួនកុសលធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុផង ខ្លួនកុសលធម៌ ប្រកបដោយហេតុតែមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវាវ ៧ ។

[៧៧៧] ហេតុយា នវ វាវច្ឆាលោ នវ កាម្ម នវ
វាណាវ នវ អវិគ្គាត នវ ។

[៧៧៨] ហេតុញ្ចវ សហេតុកតញ្ច កុសលំ ធម្ម
បដិច្ច ហេតុញ្ចវ សហេតុកតតត កុសាលា ធម្មា
ទប្បដ្ឋានំ នអតិបតិប្បដ្ឋយា ។

[៧៧៩] នអតិបតិយា នវ នច្បរោត នវ
នមន្តាតោ នវ នវាសវិនេ នវ នគម្មេ តីណំ
វេទិតោ នវ នវិប្បយុត្តំ នវ ។

[៧៨០] ហេតុប្បដ្ឋយា នអតិបតិយា នវ ។

[៧៨១] នអតិបតិប្បដ្ឋយា ហេតុយា នវ ។
សហោតករោចិ បច្ចយវារោចិ វិស្សយវារោ-
ចិ សំសង្កវារោចិ សឃ្យយុត្តវារោចិ បដិច្ច-
វាសនិសា វិគ្គាវេត្តា ។

បញ្ញាវិណ្ណ

[៧៨២] ហេតុវេវ សហេតុកាម កុសាលោ
ធម្មា ហេតុស្សវេវ សហេតុកស្សម កុសលស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៧៨៣] ក្នុងវោកុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវាវៈ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ក្នុងភាហារប្បដ្ឋយ មានវាវៈ
ក្នុងអវិគប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ។

[៧៨៤] កុសលធមិ ជាហេតុពិនិច្ឆេតយាយោកុ អាស្រ័យ
ន្តវកុសលធមិ ជាហេតុពិនិច្ឆេតយាយោកុ វេទិបកិវៈឡិវិ ព្រោះ
នអតិបតិប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៥] ក្នុងនអតិបតិប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ក្នុងនច្បរោតប្បដ្ឋយ
មានវាវៈ ក្នុងនមន្តាតប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ក្នុងនការសាវាប្បដ្ឋយ
មានវាវៈ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
វាវៈ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ។

[៧៨៦] ក្នុងនអតិបតិប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៧] ក្នុងវោកុប្បដ្ឋយ មានវាវៈ ព្រោះនអតិបតិប្បដ្ឋយ ។
សហោតករៈក្តិ បច្ចយវារៈក្តិ វិស្សយវារៈក្តិ សំសង្កវារៈក្តិ
សឃ្យយុត្តវារៈក្តិ ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈវេវ បណ្ឌិត អប្បវិទូ
ពិស្តារវេទិច្ច ។

បញ្ញាវិវា

[៧៨៨] កុសលធមិ ជាហេតុពិនិច្ឆេតយាយោកុ ជាបច្ចយ
នៃកុសលធមិ ជាហេតុពិនិច្ឆេតយាយោកុ វាយោហេតុប្បដ្ឋយ ។

បដិច្ចវិវា

(៧៨៨) ហេតុត្រូវ សហេតុកត្តា អនុសាសនំ ធម្មំ
បដិច្ច ហេតុទេវ សហេតុកេនន អនុសាសន ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(៧៨៩) ហេតុយា ទេវ អាម្មណោ ទេវ កក្កេ ទេវ
អាហារេ ទេវ អវ័តៈត ទេវ ។

(៧៩០) ហេតុត្រូវ សហេតុកត្តា អនុសាសនា
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុទេវ សហេតុកេនន អនុសាសន
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឧអធិបតិប្បដ្ឋយោ ទេវ ។

(៧៩១) ឧអធិបតិយា ទេវ ឧប្បវេជាតេ ទេវ ឧ
បច្ឆាជាតេ ទេវ ឧណសេវនេ ទេវ ឧត្តក្កេ តិណិ
ទេវិតាតេ ទេវ ទេវប្បយុត្តេ ទេវ ។

(៧៩២) ហេតុប្បដ្ឋយោ ឧអធិបតិយា ទេវ ។

(៧៩៣) ឧអធិបតិប្បដ្ឋយោ ហេតុយា ទេវ ។

សហជាតករោមិ បច្ឆយករោមិ និស្សយក
រោមិ សំសដ្ឋករោមិ សម្បយុត្តករោមិ បដិច្ច
ករសទិសា វិត្តាភេត្តា ។

បដិច្ចវិវា

(៧៨៨) អនុសាសនំ ជាហេតុជាដ្ឋប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវអនុសាសនំ ជាហេតុជាដ្ឋប្រកបដោយហេតុ ទេវិតាត្រូវ ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(៧៨៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ក្នុងការមូលប្បដ្ឋយោ
មានវាៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧
ក្នុងអវ័ត្តកប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ។

(៧៩០) អនុសាសនំ ជាហេតុជាដ្ឋប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវអនុសាសនំ ជាហេតុជាដ្ឋប្រកបដោយហេតុ ទេវិតាត្រូវ ព្រោះ
ឧអធិបតិប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ។

(៧៩១) ក្នុងឧអធិបតិប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ក្នុងឧប្បវេជាតិប្បដ្ឋយោ
មានវាៈ ៧ ក្នុងឧបច្ឆាជាតិប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ក្នុងឧណសេវនិប្បដ្ឋយោ
មានវាៈ ៧ ក្នុងឧត្តក្កប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ក្នុងទេវិតាតិប្បដ្ឋយោ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងទេវប្បយុត្តិប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ។

(៧៩២) ក្នុងឧអធិបតិប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(៧៩៣) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ព្រោះឧអធិបតិប្បដ្ឋយោ ។
សហជាតករោក្កិ បច្ឆយករោក្កិ និស្សយករោក្កិ សំសដ្ឋករោក្កិ
សម្បយុត្តករោក្កិ អ្នកគ្នាខឹងបដិច្ចវាវេវា បណ្ឌិត អប្បិធិ
តិស្តារវេទិច្ច ។

បញ្ញាវិវា

(៧៧២) ហេតុចរ សហេតុតោច អនុសលោ
ចន្ទោ ហេតុស្សៈចរ សហេតុតស្សៈច អនុសលស្សៈ
ចន្ទស្សៈ ហេតុប្បដ្ឋាយន បច្ចុយោ ។

(៧៧៣) ហេតុយា តិណិ អារម្មណោ ចរ កាម្ម
តិណិ អបរាម តិណិ អវិកាត ចរ ។

(៧៧៤) ហេតុចរ សហេតុតោច អនុសលោ
ចន្ទោ ហេតុស្សៈចរ សហេតុតស្សៈច អនុសលស្សៈ
ចន្ទស្សៈ អារម្មណប្បដ្ឋាយន បច្ចុយោ សហាជានប្ប-
ដ្ឋាយន បច្ចុយោ ទមនិស្សយប្បដ្ឋាយន បច្ចុយោ ។

(៧៧៥) ឧហេតុយា ចរ ឧអារម្មណោ ចរ ។

(៧៧៦) ហេតុប្បដ្ឋយា ឧអារម្មណោ តិណិ ។

(៧៧៧) ឧហេតុប្បដ្ឋយោ អារម្មណោ ចរ ។
យថា កុសលត្តិកេ បញ្ញាវិវាស្ស អនុលោ-
មម្យិ បច្ចុដ្ឋយម្យិ អនុលោមប្បដ្ឋយដ្ឋយម្យិ បច្ចុ-
ដ្ឋយានុលោមម្យិ តណិកំ វិវំ កាលាតត្ថំ ។

បញ្ញាវិវា

(៧៧៨) អនុសលធមិ ជាហេតុចរិប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអនុសលធមិ ជាហេតុចរិប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៧៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣
ក្នុងកិរិកប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ។

(៧៨០) អនុសលធមិ ជាហេតុចរិប្រកបដោយហេតុ ជាបច្ច័យ
នៃអនុសលធមិ ជាហេតុចរិប្រកបដោយហេតុ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ
ជាបច្ច័យ ដោយសហជានប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយទមនិស្សយប្បដ្ឋយ ។

(៧៨១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ។

(៧៨២) ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

(៧៨៣) ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
អនុលោមក្តី បច្ចុដ្ឋយក្តី អនុលោមប្បដ្ឋយក្តី បច្ចុដ្ឋយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវិវាៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោកចាំហើយ
យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុសហេតុកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
និយ្យកំ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

[១០០០] ហេតុញ្ចោ សហេតុកតត្ថ អន្យាគតំ
ចង្អំ ធម៌ិម្ហ ហេតុធម៌ សហេតុកតោ អន្យាគតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុញ្ចត្ថយា ។

[១០០១] ហេតុយា ធម៌ អាម្មាណា ធម៌ ករម្មេ
ធម៌ វិចារេត ធម៌ អវិកតេ ធម៌ ។

[១០០២] ហេតុញ្ចោ សហេតុកតត្ថ អន្យាគតំ
ចង្អំ ធម៌ិម្ហ ហេតុធម៌ សហេតុកតោ អន្យាគតោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធម៌ិម្ហតិញ្ចត្ថយា ។

[១០០៣] ធម៌ិម្ហតិញ្ចត្ថយា ធម៌ ឧប្បដោតេ ធម៌
ឧប្បដោតេ ធម៌ ឧប្បដោតេ ធម៌ ឧកាម្ម តិណ្ឌ
ធម៌ិចារេត ធម៌ ធម៌ិចារេត ធម៌ ។

[១០០៤] ហេតុញ្ចត្ថយា ធម៌ិម្ហតិញ្ចត្ថយា ធម៌ ។

[១០០៥] ធម៌ិម្ហតិញ្ចត្ថយា ហេតុយា ធម៌ ។

សហជាតវកោមិ បច្ចយវកោមិ ធិស្សយវកោ-
មិ សំសដ្ឋវកោមិ សម្បយុត្តវកោមិ ធម៌ិម្ហ-
វាសនិសា វិទ្ធាបត្តា ។

បដិច្ចវិវា

[១០០០] អន្យាគតតមិ ជាហេតុជាតិប្រកបដោយហេតុ អ-
ស្រ័យ ខ្លួនអន្យាគតតមិ ជាហេតុជាតិប្រកបដោយហេតុ តើចរក៏ត
រឿង ព្រាហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណាប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងអវិនិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០០២] អន្យាគតតមិ ជាហេតុជាតិប្រកបដោយហេតុ អស្រ័យ
ខ្លួនអន្យាគតតមិ ជាហេតុជាតិប្រកបដោយហេតុ តើចរក៏តរឿង ព្រា
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០៣] ក្នុងធម៌ិម្ហតិញ្ចត្ថយា មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប្បដោតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងឧប្បដោតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងឧកាសវិនិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិនិកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០០៤] ក្នុងធម៌ិម្ហតិញ្ចត្ថយា មានវារៈ ៧ ព្រាហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រាហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវកោមិ បច្ចយវកោមិ ធិស្សយវកោមិ សំសដ្ឋវកោមិ
សម្បយុត្តវកោមិ ដូចគ្នាធិម្ហតិញ្ចត្ថយា បណ្ឌិត កម្មវិញ្ញា
វិស្តារផលចុះ ។

បច្ច្យាវិវា

[១០០៦] ហេតុៈចេស(ហេតុៈកោច អត្យាកតោ
ចន្ទោ ហេតុស្ស)ចេស(ហេតុៈកស្សធម អត្យាកតស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេធម បច្ច្យយោ ។

[១០០៧] ហេតុយា តិណិ អាម្មណោ ធរ អធិ-
បតិយា ធរ អនន្តរ ធរ សមនន្តរ ធរ សហជាត
ធរ អត្ថមត្តោ ធរ ធិស្សាយ ធរ ឧបទិស្សយេ
ធរ អាសេវេ ធរ កាម្ម តិណិ វិចារេក ធរ រា-
ហារ តិណិ អវិគរេ ធរ ។

[១០០៨] ហេតុៈចេស(ហេតុៈកោច អត្យាកតោ
ចន្ទោ ហេតុស្ស)ចេស(ហេតុៈកស្សធម អត្យាកតស្ស
ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេធម បច្ច្យយោ សហជាតប្បដ្ឋ-
យេធម បច្ច្យយោ ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេធម បច្ច្យយោ ។

[១០០៩] ចហេតុយា ធរ ធិអាម្មណោ ធរ ។

[១០១០] ហេតុប្បដ្ឋយា ធិអាម្មណោ តិណិ ។

[១០១១] ចហេតុប្បដ្ឋយា អាម្មណោ ធរ ។

បច្ច្យាវិវា

[១០១២] អត្យាកតធមិ ដារហេតុវាទិប្រកបវាយហេតុ ជាច្ច្យយ
នៃអត្យាកតធមិ ដារហេតុវាទិប្រកបវាយហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងអត្ថមត្តប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងធិស្សយប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧
ក្នុងឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអាសេវប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុង
កាម្មប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងវិចារេកប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងរាហារប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងអវិគរប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ។

[១០១៤] អត្យាកតធមិ ដារហេតុវាទិប្រកបវាយហេតុ ជា
ច្ច្យយ នៃអត្យាកតធមិ ដារហេតុវាទិប្រកបវាយហេតុ ដោយអាម្ម-
ណប្បដ្ឋយ ជាច្ច្យយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាច្ច្យយ ដោយ
ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ ។

[១០១៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ។

[១០១៦] ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០១៧] ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

យជា គុសលភ្នំត្រៃ ចញ្ញាភិវឌ្ឍ អនុលោម
មម្បិ បដិដ្ឋយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋយម្បិ វច្ឆ-
និយា អនុលោមម្បិ តណិវេ វេ តណោមន្ទំ ។

យេតុសោហតុកុសលភ្នំនំ ភិដ្ឋានំ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកិ

បដិច្ចវិវា

[១៦១២] ហេតុញ្ជោវហេតុសម្បយុត្តញ្ច គុសលំ
នម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច គុសលា
នម្មោ ឧប្បដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុញ្ជោវ ហេតុស-
ម្បយុត្តញ្ច គុសលំ នម្មំ បដិច្ច ហេតុសម្បយុត្តោចេវ
នហេតុ គុសលោ នម្មោ ឧប្បដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១៦១៣] ហេតុយា នវ អាគុណោ នវ វវិ-
តាត នវ ។

[១៦១៤] ហេតុញ្ជោវហេតុសម្បយុត្តញ្ច គុស-
លំ នម្មំ បដិច្ច ហេតុចេវ ហេតុសម្បយុត្តោច គុ-
សលោ នម្មោ ឧប្បដ្ឋានំ នអធិបតិប្បដ្ឋយា ។

[១៦១៥] នអធិបតិយា នវ នបុរ-
សាតេ នវ នម្មោជាតេ នវ នអសេវនេ ន

អនុលោមភ្នំ បច្ចនិយភ្នំ អនុលោមប្បច្ចនិយភ្នំ បច្ចនិ-
យានុលោមភ្នំ នៃបញ្ញាភិវៈ ក្នុងកុសលភ្នំត្រៃ ដែលរលាត
រាប់ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុសហេតុកុសលភ្នំត្រៃ)
បណ្ឌិត អប្បិកប់ យ៉ាងនានាដែរ ។

ចំ យេតុសោហតុកុសលភ្នំកិ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកិ

បដិច្ចវិវា

[១៦១២] កុសលធមិ ជាហេតុចំណីប្រកបដោយហេតុ កាស្រ័យ
នូវកុសលធមិ ជាហេតុចំណីប្រកបដោយហេតុ ទើបតែតាម្បីនី ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ កុសលធមិ ប្រកបដោយហេតុនៃនិវេននៃហេតុ កា-
ស្រ័យ នូវកុសលធមិ ជាហេតុចំណីប្រកបដោយហេតុ ទើបតែតាម្បីនី
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៦១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវា ៧ ក្នុងការប្រកបប្បដ្ឋយ
មានវិវា ៧ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវិវា ៧ ។

[១៦១៤] កុសលធមិ ជាហេតុចំណីប្រកបដោយហេតុ កាស្រ័យ
នូវកុសលធមិ ជាហេតុចំណីប្រកបដោយហេតុ ទើបតែតាម្បីនី ព្រោះ
នអធិបតិប្បដ្ឋយ ។

[១៦១៥] ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវិវា ៧ ក្នុងនបុរសាតេប្បដ្ឋយ មាន
វិវា ៧ ក្នុងនបញ្ញាភិវឌ្ឍប្បដ្ឋយ មានវិវា ៧ ក្នុងនការសាវ័នប្បដ្ឋយ មានវិវា ៧

ហេតុហេតុសម្មយុត្តរក្សសន្តិកំ

- នករាម្ម ភីណិ នវិចារកេ នវ នវិច្ឆយុត្តេន្ត នវ ។
- (១០១៦) ហេតុច្បូច្បយោ នវនិចិយាយា នវ ។
- (១០១៧) នវនិចិយាយា ហេតុយោ នវ ។
- សហជាតកំភេមិ បច្ចយកំភេមិ និស្សយកំ-
ភេមិ សំសដ្ឋកំភេមិ សម្មយុត្តកំភេមិ បដិច្ច-
កំសនិសា វិគ្គារេត្តា ។

បញ្ញាវិវា

- (១០១៨) ហេតុនេវ ហេតុសម្មយុត្តេន្តេន កុស-
លោ នន្នោ ហេតុស្សនេវ ហេតុសម្មយុត្តេន្តេន កុ-
សលស្ស នម្មស្ស ហេតុច្បូច្បយេន បច្ចយោ ។
- (១០១៩) ហេតុយា ភីណិ អាវច្ឆយោ នវ អនិ-
ចិយា នវ អនុច្ឆា នវ ករាម្ម ភីណិ អាហារេ
ភីណិ អវិគាត នវ ។
- (១០២០) ហេតុនេវ ហេតុសម្មយុត្តេន្តេន កុស-
លោ នន្នោ ហេតុស្សនេវ ហេតុសម្មយុត្តេន្តេន កុ-
សលស្ស នម្មស្ស អាម្មណច្បូច្បយេន បច្ចយោ
សហជាតច្បូច្បយេន បច្ចយោ ឧបនិស្សយច្បូច្បយេន
បច្ចយោ ។
- (១០២១) នេហេតុយា នវ នអាវច្ឆយោ នវ ។

ហេតុហេតុសម្មយុត្តរក្សសន្តិកំ

- ក្នុងនកម្មច្បូច្បយ មានវា: ៣ ក្នុងនិចារកច្បូច្បយ មានវា: ៣ ក្នុងន-
វិច្ឆយុត្តច្បូច្បយ មានវា: ៧ ។
- (១០២២) ក្នុងនអនិចិយច្បូច្បយ មានវា: ៧ ព្រាហមហេតុច្បូច្បយ ។
- (១០២៣) ក្នុងហេតុច្បូច្បយ មានវា: ៧ ព្រាហមអនិចិយច្បូច្បយ ។
- សហជាតវា:ក្តី បច្ចយវា:ក្តី និស្សយវា:ក្តី សំសដ្ឋវា:ក្តី
សម្មយុត្តវា:ក្តី ប្រចន្តាទិវិចិយវា:ក្តី ហេតុត កប្បិម្យ
ពិស្តារផនិច្ច: ។

បញ្ញាវិវា

- (១០២៤) កុសលធមិ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាច្បូច្បយ
នៃកុសលធមិ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុច្បូច្បយ ។
- (១០២៥) ក្នុងហេតុច្បូច្បយ មានវា: ៣ ក្នុងអាម្មណច្បូច្បយ
មានវា: ៧ ក្នុងអនិចិយច្បូច្បយ មានវា: ៧ ក្នុងនកម្មច្បូច្បយ មាន
វា: ៧ ក្នុងនកម្មច្បូច្បយ មានវា: ៣ ក្នុងនិចារកច្បូច្បយ មានវា: ៣
ក្នុងអវិគាតច្បូច្បយ មានវា: ៧ ។
- (១០២៦) កុសលធមិ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាច្បូច្បយ
នៃកុសលធមិ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ដោយអាម្មណច្បូច្បយ ជា
ច្បូច្បយ ដោយសហជាតច្បូច្បយ ជាច្បូច្បយ ដោយឧបនិស្សយច្បូច្បយ ។
- (១០២៧) ក្នុងហេតុច្បូច្បយ មានវា: ៧ ក្នុងនកម្មច្បូច្បយ
មានវា: ៧ ។

អភិធម្មចំណី អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

- [១០២២] ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មាធម្មណោ តិណិ ។
- [១០២៣] នហេតុប្បដ្ឋយា អារម្មណោ នវ ។
យថា កុសលត្ថិកោ បញ្ញាវិវធស្ស អនុលោម
មជ្ឈិមទ្ធីយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋថិយម្បិ មន្ត-
រិយោទុលោមម្បិ កណ៌តំ វិវ គរណាភវំ ។

បដិប្បវិរោ

- [១០២៤] ហេតុភ្នេវ ហេតុសម្បយុត្តត្ថ អកុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ហេតុវេវ ហេតុសម្បយុត្តោ ធម អកុស-
លោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
- [១០២៥] ហេតុយោ នវ អារម្មណោ នវ អវិភតេ
នវ ។
- [១០២៦] ហេតុភ្នេវ ហេតុសម្បយុត្តត្ថ អកុស-
លំ ធម្មំ បដិច្ច ហេតុវេវ ហេតុសម្បយុត្តោ ធម អកុ-
សលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធមតិមតិប្បដ្ឋយា ។
- [១០២៧] ធមតិមតិយា នវ នប្បវេវាតេ នវ ន-
ប្បវេវាតេ នវ ធម្មាសេវាទេ នវ ធម្មាសេ តិណិ
នវិវាតេ នវ នវិច្ឆយុត្ត នវ ។

អភិធម្មចំណី អនុលោមទុក្ខកិច្ចប្បដ្ឋានំ

- [១០២៨] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
- [១០២៩] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
អនុលោមត្ថំ បដិច្ចនិយៈក្តិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយៈក្តិ បដិច្ចនិយ-
ម្មណមត្ថំ នៃបញ្ញាវាៈ ក្នុងកុសលក្តិកៈ ដែលរលាកលំ
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងហេតុហេតុសម្បយុត្តត្ថកុសលក្តិកៈ)
បណ្ឌិត គប្បីលំ យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បវិរោ

- [១០២៤] អកុសលធមិ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ពា-
ស្រីយ ខ្លួនអកុសលធមិ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបក៏គាត់រឿង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
- [១០២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វាៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ។
- [១០២៦] អកុសលធមិ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ពាស្រីយ
ខ្លួនអកុសលធមិ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបក៏គាត់រឿង ព្រោះ
ធមតិមតិប្បដ្ឋយ ។
- [១០២៧] ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងនការម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ។

- [១០២៧] ហេតុប្បដ្ឋយោ ទអធិបតីយា តីណិ ។
- [១០២៧] ទអធិបតីប្បដ្ឋយោ ហេតុយា ទវ ។
- សហជាតតិរោមិ មទ្ធិយវំរោមិ ចិស្សយវំរោមិ សំសដ្ឋតិរោមិ សម្បយុត្តករោមិ រាជិទ្ធុ-
វំរោមិសា វិគ្គារេតតា ។

បញ្ញាវិវា

- [១០៣០] ហេតុទេវ ហេតុសម្បយុត្តោ ទ អត្ត-
សាលោ ធម្មោ ហេតុស្សទេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សទ
អត្តសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយោ ទ បដ្ឋយោ ។
- [១០៣១] ហេតុយា តីណិ អាម្មណោ ទវ រាជិប-
តីយោ ទវ កាម្ម តីណិ អាម្មវា តីណិ អវិកតេ ទវ ។
- [១០៣២] ហេតុទេវ ហេតុសម្បយុត្តោ ទ អត្ត-
សាលោ ធម្មោ ហេតុស្សទេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សទ
អត្តសលស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បដ្ឋយោ ទ បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយោ ទ បដ្ឋយោ ទ បចិស្សយប្បដ្ឋយោ ទ
បដ្ឋយោ ។
- [១០៣៣] ទហេតុយា ទវ ទអាម្មណោ ទវ ។
- [១០៣៤] ហេតុប្បដ្ឋយោ ទអាម្មណោ តីណិ ។
- [១០៣៥] ទហេតុប្បដ្ឋយោ អាម្មណោ ទវ ។

- [១០២៨] ក្នុងឧកតិប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ព ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។
- [១០២៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានវាៈ ៧ ព្រោះឧកតិប្បដ្ឋយោ ។
សហជាតករក្កិ បដ្ឋយវំរក្កិ ខិស្សយវំរក្កិ សំសដ្ឋតិរក្កិ
សម្បយុត្តករក្កិ ដូចគ្នាខិបដិទ្ធុវំរវេរ បណ្ឌិត គប្បិទ្ធុ
ពិស្តារវេទិច្ឆៈ ។

បញ្ញាវិវា

- [១០៣០] អត្តសលធមិ ជាហេតុព័ន្ធិប្រកបដោយហេតុ ជាបដ្ឋយ
វៃអត្តសលធមិ ជាហេតុព័ន្ធិប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។
- [១០៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ព ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ក្នុងឧកតិប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងឧប្បដ្ឋយ មានវាៈ ព
ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវាៈ ព ក្នុងអវិកតប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ។
- [១០៣២] អត្តសលធមិ ជាហេតុព័ន្ធិប្រកបដោយហេតុ ជាបដ្ឋយ
វៃអត្តសលធមិ ជាហេតុព័ន្ធិប្រកបដោយហេតុ ដោយការម្មណប្បដ្ឋយ
ជាបដ្ឋយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយទទខិស្សយប្ប-
ដ្ឋយ ។
- [១០៣៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ៧ ។
- [១០៣៤] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ព ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
- [១០៣៥] ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

យថា កុសលត្ថិតោ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្យិ មទ្ធីយម្យិ អនុលោមម្យទ្ធីយម្យិ បទ្ធី-
ធីយានុលោម្យម្យិ កណ៌តំ វេ ករណាតតំ ។

បដិច្ចវិញ

[១០៣៦] ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច អន្យា-
កតំ ធម្មំ មទ្ធីទ្ធិ ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តោ អន្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុម្យទ្ធីយា ។

[១០៣៧] ហេតុយោ វេ អារម្មណោ វេ កាម្ម-
មវ វិចារោ វេ វេទិកោ វេ ។

[១០៣៨] ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តញ្ច អន្យា-
កតំ ធម្មំ មទ្ធីទ្ធិ ហេតុញ្ចវ ហេតុសម្បយុត្តោ អន្យា-
កតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឧអធិបតិម្យទ្ធីយា ។

[១០៣៩] ឧអធិបតិយា វេ ធម្មវេទិកោ វេ
ឧប្បជ្ជាជានោ វេ ឧហាសេវា វេ ឧកាម្មេ តិណិ
ឧវិចារោ វេ ឧវិប្បយុត្តំ វេ ។

[១០៤០] ហេតុម្យទ្ធីយា ឧអធិបតិយា វេ ។

អនុលោមក្ខី បទ្ធីយៈក្ខី អនុលោមម្យទ្ធីយៈក្ខី បទ្ធីយា-
នុលោមក្ខី វៃបញ្ញាវាៈ ក្ខីកុសលក្ខិតៈ វៃលលោកលំ
រហ័យ យ៉ាណា (ក្ខីហេតុហេតុសម្បយុត្តវុកុសលក្ខិតៈ)
បណ្ឌិត គប្បិកលំ យ៉ាណាវាវេ ។

បដិច្ចវិញ

[១០៣៦] អន្យាភគធមិ ជាហេតុតំវិប្រកបដោយហេតុ ពស្រ័យ
នូវអន្យាភគធមិ ជាហេតុតំវិប្រកបដោយហេតុ រឺចរិតតាម្យិទ្ធិ ព្រោះ
ហេតុម្យទ្ធីយ ។

[១០៣៧] ក្ខីហេតុម្យទ្ធីយ មានវាៈ ក្ខីហេតុម្យទ្ធីយ
មានវាៈ ក្ខីកម្មម្យទ្ធីយ មានវាៈ ក្ខីវិបាកម្យទ្ធីយ មានវាៈ
ក្ខីវិបាកម្យទ្ធីយ មានវាៈ ។

[១០៣៨] អន្យាភគធមិ ជាហេតុតំវិប្រកបដោយហេតុ ព-
ស្រ័យ នូវអន្យាភគធមិ ជាហេតុតំវិប្រកបដោយហេតុ រឺចរិតតាម្យិទ្ធិ
ព្រោះឧអធិបតិម្យទ្ធីយ ។

[១០៣៩] ក្ខីឧអធិបតិម្យទ្ធីយ មានវាៈ ក្ខីឧបុរជាតម្យទ្ធីយ
មានវាៈ ក្ខីឧបត្តាជាតម្យទ្ធីយ មានវាៈ ក្ខីឧសារាសាតម្យទ្ធីយ
មានវាៈ ក្ខីឧកម្មម្យទ្ធីយ មានវាៈ ក្ខីឧវិបាកម្យទ្ធីយ មានវាៈ
ក្ខីឧវិបាកម្យទ្ធីយ មានវាៈ ។

[១០៤០] ក្ខីឧអធិបតិម្យទ្ធីយ មានវាៈ ព្រោះហេតុម្យទ្ធីយ ។

(១០៤១) នគរិយតិប្បច្ចយា ហេតុយា នវ ។
សហជាតវៈកមិ មច្ចយវៈកមិ ទិស្សយវៈ
កមិ សិសដ្ឋវៈកមិ សម្បយុត្តវៈកមិ មទិច្ច-
វៈសទិសា វិញ្ញាបកតា ។

បញ្ញាវិវា

(១០៤២) ហេតុទេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អព្យាក-
កតោ នធម្មា ហេតុស្សទេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច អព្យាក-
កតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បច្ចយេន មច្ចុយោ ។

(១០៤៣) ហេតុយា តិណិ អារម្មណេ នវ អទិប-
តិយា នវ អសេវនេ នវ កេម្មេ តិណិ វិចារេកេ នវ
អវិគតេ នវ ។

(១០៤៤) ហេតុទេវ ហេតុសម្បយុត្តោច អព្យាក-
កតោ នធម្មា ហេតុស្សទេវ ហេតុសម្បយុត្តស្សច អ-
ព្យាកកតស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បច្ចយេន មច្ចុយោ
សហជាតប្បច្ចយេន អច្ចុយោ ទិស្សយប្បច្ចយេន
មច្ចុយោ ។

(១០៤៥) នហេតុយា នវ នអារម្មណេ នវ ។

(១០៤៦) ហេតុប្បច្ចយា នអារម្មណេ តិណិ ។

(១០៤៧) នហេតុប្បច្ចយា អារម្មណេ នវ ។

(១០៤៨) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ព្រោះនគរិយតិប្បច្ចយ ។
សហជាតវៈកមិ មច្ចុយវៈកមិ ទិស្សយវៈកមិ សិសដ្ឋវៈកមិ សម្ប-
យុត្តវៈកមិ ជួចគ្នាទិបតិប្បច្ចវៈ ៧ បណ្ឌិត គប្បិវិទូពិស្តារជនិច្ច ។

បញ្ញាវិវា

(១០៤៩) អព្យាកកមិ ជាហេតុព័ន្ធប្រកបដោយហេតុ ជាច្ចុយ
នៃអព្យាកកមិ ជាហេតុព័ន្ធប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ចយ ។

(១០៥០) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ
មានវៈ ៧ ក្នុងនគរិយតិប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងអសេវនប្បច្ចយ មាន
វៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ចយ មានវៈ ៣ ក្នុងវិបាកប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុង
អវិគតប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ។

(១០៥១) អព្យាកកមិ ជាហេតុព័ន្ធប្រកបដោយហេតុ ជា
ច្ចុយ នៃអព្យាកកមិ ជាហេតុព័ន្ធប្រកបដោយហេតុ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ចយ ជាច្ចុយ ដោយសហជាតប្បច្ចយ ជាច្ចុយ ដោយទុប-
ទិស្សយប្បច្ចយ ។

(១០៥២) ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ
មានវៈ ៧ ។

(១០៥៣) ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ មានវៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

(១០៥៤) ក្នុងអារម្មណប្បច្ចយ មានវៈ ៧ ព្រោះនគរិយតិប្បច្ចយ ។

អំពីធម្មបទ អនុលោមទុកក្នុងប្បដ្ឋាន

យថា កុសលភ្នំកេត បញ្ញាភិវឌ្ឍ អនុលោម
បញ្ញី បច្ចុដ្ឋិយធម្មំ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយធម្មំ បច្ចុ-
ដ្ឋិយានុលោមធម្មំ កណ៌កំ ឯវំ កណោតតំ ។

យេនុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកំ វិជ្ជិតំ ។

និហោត្តសពោធិក៍ទុកកុសលភ្នំកំ

បដិច្ចវិវា

[១០២១] និហោត្តំ សហោតុកំ កុសលំ ធម្មំ ប-

ដិច្ច និហោតុ សហោតុកោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

ហោតុប្បច្ចយា ។

[១០២២] ហោតុយា ឯតំ អាប្បលោ ឯតំ សត្វត្ថ

ឯតំ អវិគតៃ ឯតំ ។

[១០២៣] និហោតិយោ ឯតំ ធម្មរេវាត ឯតំ

និហោត ឯតំ និហោតុរត្ត ឯតំ ។

បញ្ញាភិវេនំ សត្វត្ត ឯតំ ។

អំពីធម្មបទ អនុលោមទុកក្នុងប្បដ្ឋាន

អនុលោមភ្នំ បច្ចុដ្ឋិយភ្នំ អនុលោមប្បច្ចុដ្ឋិយភ្នំ បច្ចុដ្ឋិយានុលោម
ភ្នំ នៃបញ្ញាវរៈ ក្នុងកុសលភ្នំកៈ ដែលលោកលំហែយ យ៉ាងណា
(ក្នុងហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកៈ) បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាង
នោះដែរ ។

ឯ ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកៈ ។

និហោត្តសពោធិក៍ទុកកុសលភ្នំកំ

បដិច្ចវិវា

[១០២៤] កុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុវិប្បកមយោហេតុ

អស្រ័យ នូវកុសលធម៌ មិនមែនជាហេតុវិប្បកមយោហេតុ រើប
រើតៈឡើយ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងការប្រណិប្បច្ច័យ

មានវរៈ ១ ក្នុងប្បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវរៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
មានវរៈ ១ ។

[១០២៦] ក្នុងនិហោតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងនិហោតិប្បច្ច័យ

មានវរៈ ១ ក្នុងនិហោតិប្បច្ច័យ មានវរៈ ១ ក្នុងនិហោតិប្បច្ច័យ មាន
មានវរៈ ១ ។

ឯក្នុងបញ្ញាវរៈ ប្បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវរៈ ១ ។

បដិច្ចវិហារ

[១០៥០] និយមន័យ ពាក្យសម្រាប់ អនុសាសន៍ ធម្ម័ បដិច្ច និយមន័យ ពាក្យសម្រាប់ អនុសាសន៍ ធម្ម័ ឧប្ប- ជ្ជន្តិ ហេតុធម្មច្ចយា ។

[១០៥២] ហេតុយា ឯកំ អារម្មណ ឯកំ អនុត្ត ឯកំ អនិគ្គេត ឯកំ ។

ហេតុធម្មច្ចយា ធម្ម័ ។ ធម្មាណិយមិ អនុត្ត ឯកំ ។ ធម្មាណិយមិ អនិគ្គេត ឯកំ ហេតុធម្មច្ចយា ធម្ម័ ។

បដិច្ចវិហារ

[១០៥៣] និយមន័យ ពាក្យសម្រាប់ អនុត្តន្ត ធម្ម័ បដិច្ច និយមន័យ ពាក្យសម្រាប់ អនុត្តន្ត ធម្ម័ ឧប្ប- ជ្ជន្តិ ហេតុធម្មច្ចយា និយមន័យ ពាក្យសម្រាប់ អនុត្ត- ន្ត ធម្ម័ បដិច្ច និយមន័យ ពាក្យសម្រាប់ អនុត្ត- ន្ត ធម្ម័ ឧប្ប- ជ្ជន្តិ ហេតុធម្មច្ចយា ។ និយមន័យ ពាក្យសម្រាប់ អនុត្តន្ត ធម្ម័ បដិច្ច និយមន័យ ពាក្យសម្រាប់ អនុត្ត- ន្ត ធម្ម័ ឧប្ប- ជ្ជន្តិ ហេតុធម្មច្ចយា ។

បដិច្ចវិហារ

[១០៥១] អនុសាសន៍ មិនមែនជាពាក្យគ្របដណ្តប់ដោយពាក្យ ពាក្យសម្រាប់ អនុសាសន៍ មិនមែនជាពាក្យគ្របដណ្តប់ដោយពាក្យ រឺ ប រើសរឺ គ្រោងពាក្យច្បង ។

[១០៥២] ក្នុងពាក្យច្បង មានន័យ ១ ក្នុងអារម្មណ៍ច្បង មានន័យ ១ ក្នុងច្បងនាំនិស្ស ក្នុងក្រែងមានន័យ ១ ក្នុងនិវេទន៍ច្បង មានន័យ ១ ។

ពាក្យច្បង មិនមានន័យ ។ ឯក្នុងច្បងនាំនិស្ស ក្នុង ក្រែងមានន័យ ១ ។ ឯក្នុងច្បងនាំនិស្ស ពាក្យច្បង មិនមែននាំនិស្ស រឺ មានន័យ ។

បដិច្ចវិហារ

[១០៥៣] អនុត្តន្ត មិនមែនជាពាក្យគ្របដណ្តប់ដោយពាក្យ ពាក្យសម្រាប់ អនុត្តន្ត មិនមែនជាពាក្យគ្របដណ្តប់ដោយពាក្យ រឺ ប រើសរឺ គ្រោងពាក្យច្បង អនុត្តន្ត មិនមែនជាពាក្យនាំនិស្ស មិនមែន គ្របដណ្តប់ដោយពាក្យ ពាក្យសម្រាប់ អនុត្តន្ត មិនមែនជាពាក្យ គ្របដណ្តប់ដោយពាក្យ រឺ ប រើសរឺ គ្រោងពាក្យច្បង ។ អនុត្ត- ន្ត មិនមែនជាពាក្យគ្របដណ្តប់ដោយពាក្យ អនុត្តន្ត មិនមែន ជាពាក្យនាំនិស្ស ពាក្យសម្រាប់ អនុត្តន្ត មិនមែន ជាពាក្យគ្របដណ្តប់ដោយពាក្យ រឺ ប រើសរឺ គ្រោងពាក្យច្បង ។

អាសេវា ឬ តាម ឧត្តារិ វិចារត ឧត្តារិ អាហារ
ឧត្តារិ វិទ្ធិយ ឧត្តារិ ឈារេ ឧត្តារិ មាត្ត តិណិ
សម្បយុត្ត ឆ្មៅ វិប្បយុត្ត តិណិ អត្ថិយា សត្ត
ឧត្ថិយា ឧត្តារិ វិកាត ឧត្តារិ អវិកាត សត្ត ។

[១០៦១] ធារេតុ សហេតុកា អន្យោកាតា ធារេ
ធារេតុស្ស សារេតុកស្ស អន្យោកាស្ស ធម្មស្ស
ការម្ពណប្បច្ចយេន ចត្វយោ សហេតុប្បច្ចយេន
ចត្វយោ ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន មត្តយោ ។

[១០៦២] ធារេតុយា សត្ត ឧការម្ពណ សត្ត ។

[១០៦៣] វារេម្ពណប្បច្ចយោ ធារេតុយា ឧត្តារិ ។

[១០៦៤] ធារេតុប្បច្ចយោ វារេម្ពណ ឧត្តារិ ។

យថា តុសលត្តិក បញ្ញាវិរាស្ស អនុលោម
មម្បិ មច្ចនិយមំ វារេលោមប្បច្ចនិយម្បិ មច្ច-
និយា វារេលោមប្ប តណិតំ ឯវំ វារេលោមតំ ។

ធារេតុសហេតុកុកុសលត្តិកំ ធិដ្ឋិតំ ។

ហេតុពាច្ចុកុកុសលត្តិកំ ធិដ្ឋិតំ ។

ក្នុងការសាស្ត្រប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤ ក្នុងកម្មប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិទ្ធាក-
ប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិហារប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិទ្ធិយប្បច្ចយោ
មានវារៈ ៤ ក្នុងវិធានប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិមុត្តប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤
ក្នុងវិស្សយុត្តប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិយ្យុត្តប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤ ក្នុង
អត្ថិប្បច្ចយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងវិភក្តប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤ ក្នុងឧត្តិប្បច្ចយោ
មានវារៈ ៤ ក្នុងវិមុត្តប្បច្ចយោ មានវារៈ ៧ ។

[១០៦១] អន្យោកាសមិ មិនមែនជាវារេតុ តែប្រកបដោយវារេតុ
ជាច្រើន វិនិច្ឆ័យ មិនមែនជាវារេតុ តែប្រកបដោយវារេតុ ដោយ
ការម្ពណប្បច្ចយោ ជាច្រើន ដោយសហេតុប្បច្ចយោ ជាច្រើន ដោយ
ឧបនិស្សយប្បច្ចយោ ។

[១០៦២] ក្នុងវារេតុប្បច្ចយោ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្ពណប្បច្ចយោ
មានវារៈ ៧ ។

[១០៦៣] ក្នុងវារេតុប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤ ព្រោះការម្ពណប្បច្ចយោ ។

[១០៦៤] ក្នុងការម្ពណប្បច្ចយោ មានវារៈ ៤ ព្រោះវារេតុប្បច្ចយោ ។
វារេតុ មត្តិ មច្ចនិយម្បិ អនុលោមប្បច្ចនិយម្បិ មច្ចនិយា វារេ-
លោមត្តិ វិនិច្ឆ័យ ក្នុងកុសលត្តិកៈ វិនិច្ឆ័យ វារេតុកុសលត្តិកៈ
យំនិលា (ក្នុងវារេតុសហេតុកុកុសលត្តិកៈ) បណ្ឌិត
កម្បិកម្ម យំនិលាវារេ ។

ធារេតុសហេតុកុកុសលត្តិកៈ ។

ធារេតុសហេតុកុកុសលត្តិកៈ ។

ស្រីស្រី

សម្បទ្ធជ័យទុកកុសលត្តិក៍

បដិច្ចារិក៍

(១០៦៥) សម្បទ្ធជ័យ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សម្បទ្ធជ័យ កុសលោ ធម្មោ ទុម្ពជ្ឈតិ ហេតុប្បទ្ធជ័យ ។

(១០៦៦) ហេតុយោ ឯតំ អាម្មណោ ឯតំ អធិបតិយោ ឯតំ អវិចារោ ឯតំ ។

(១០៦៧) សម្បទ្ធជ័យ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច សម្បទ្ធជ័យ កុសលោ ធម្មោ ទុម្ពជ្ឈតិ ធម្មធិបតិប្បទ្ធជ័យ ។

(១០៦៨) ធម្មធិបតិយោ ឯតំ ធម្មវេទិកោ ឯតំ ធម្មប្បាដាតោ ឯតំ ធម្មសេវិកោ ឯតំ ធម្មរាជ្ជ ឯតំ ធម្មវិចារោ ឯតំ ធម្មយុត្តោ ឯតំ ។

សហជានិក៍ បទ្ធករិក៍ ទិស្សយានិក៍ ហេតិ សំសង្ការិក៍ សម្បយុត្តិក៍ បដិច្ចករិក៍ វិស្ណុវិស្ណុវិក៍ ។

បដិច្ចារិក៍

(១០៦៩) សម្បទ្ធជ័យ កុសលោ ធម្មោ សម្បទ្ធជ័យ ស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បទ្ធជ័យ ធម្មទ្ធជ័យ ។

សម្បទ្ធជ័យទុកកុសលត្តិក៍

បដិច្ចារិក៍

(១០៦៥) កុសលធមិ ប្រកបដោយច្នៃយ អាស្រ័យ ទ្ធិកុសលធមិ ប្រកបដោយច្នៃយ ទើបរិក៍ ទ្រោមហេតុប្បទ្ធជ័យ ។

(១០៦៦) កុសលធមិ ប្រកបដោយច្នៃយ អាស្រ័យ ទ្ធិកុសលធមិ ប្រកបដោយច្នៃយ ទើបរិក៍ ទ្រោមហេតុប្បទ្ធជ័យ ។

(១០៦៧) កុសលធមិ ប្រកបដោយច្នៃយ អាស្រ័យ ទ្ធិកុសលធមិ ប្រកបដោយច្នៃយ ទើបរិក៍ ទ្រោមហេតុប្បទ្ធជ័យ ។

(១០៦៨) កុសលធមិ ប្រកបដោយច្នៃយ អាស្រ័យ ទ្ធិកុសលធមិ ប្រកបដោយច្នៃយ ទើបរិក៍ ទ្រោមហេតុប្បទ្ធជ័យ ។

សហជានិក៍ បទ្ធករិក៍ ទិស្សយានិក៍ សំសង្ការិក៍ សម្បយុត្តិក៍ បដិច្ចករិក៍ វិស្ណុវិស្ណុវិក៍ ។

បដិច្ចារិក៍

(១០៦៩) កុសលធមិ ប្រកបដោយច្នៃយ ជាច្នៃយ កុសលធមិ ប្រកបដោយច្នៃយ ជាច្នៃយ ។

[១០៧០] ហោតុយោ ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ
អវិកតេ ឯកំ ។

បដិច្ចវិហោ

[១០៧១] សប្បទ្វយេ អត្តសលំ ធម្មំ បដិទ្ធ
សប្បទ្វយោ អត្តសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុ-
ប្បទ្វយា ។

[១០៧២] ហោតុយោ ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ
អវិកតេ ឯកំ ។

ចញ្ញានិយមំ សទ្ធក្ខំ ឯកំ ។

បដិច្ចវិហោ

[១០៧៣] សប្បទ្វយេ អព្យាកតំ ធម្មំ បដិទ្ធ សប្ប-
ទ្វយោ អព្យាកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហោតុប្បទ្វយោ ។

[១០៧៤] ហោតុយោ ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ
អវិកតេ ឯកំ ។

[១០៧៥] ធម្មហោតុយោ ឯកំ អាម្មណោ ឯកំ
ធម្មិបតិយោ ឯកំ សទ្ធក្ខំ ឯកំ ។

ចញ្ញាវិហោ

[១០៧៦] សប្បទ្វយោ អព្យាកតោ ធម្មោ សប្បទ្វយេ-
ស្ស អព្យាកតស្ស ធម្មស្ស ហោតុប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។

[១០៧០] ក្នុងហោតុប្បទ្វយេ មានវាវៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បទ្វយេ
មានវាវៈ ១ ក្នុងអវិកតប្បទ្វយេ មានវាវៈ ១ ។

បដិច្ចវិហោ

[១០៧១] អត្តសលធមិ ប្រកបដោយច្បង អាស្រ័យ ទ្វារកុ-
សលធមិ ប្រកបដោយច្បង ទើបតែការឡើង ព្រោះហោតុប្បទ្វយេ ។

[១០៧២] ក្នុងហោតុប្បទ្វយេ មានវាវៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បទ្វយេ
មានវាវៈ ១ ក្នុងអវិកតប្បទ្វយេ មានវាវៈ ១ ។

ឯក្ខន្ធចញ្ញាវាវៈ ច្បងនាំទៅអស់ សុទ្ធតែមានវាវៈ ១ ។

បដិច្ចវិហោ

[១០៧៣] អព្យាកតធមិ ប្រកបដោយច្បង អាស្រ័យ ទ្វារ
អព្យាកតធមិ ប្រកបដោយច្បង ទើបតែការឡើង ព្រោះហោតុប្បទ្វយេ ។

[១០៧៤] ក្នុងហោតុប្បទ្វយេ មានវាវៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បទ្វយេ
មានវាវៈ ១ ក្នុងអវិកតប្បទ្វយេ មានវាវៈ ១ ។

[១០៧៥] ក្នុងហោតុប្បទ្វយេ មានវាវៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បទ្វយេ
មានវាវៈ ១ ក្នុងធម្មិបតិប្បទ្វយេ មានវាវៈ ១ ក្នុងច្បងនាំទៅអស់សុទ្ធ
តែមានវាវៈ ១ ។

ចញ្ញាវិហោ

[១០៧៦] អព្យាកតធមិ ប្រកបដោយច្បង នាំច្បង តែអព្យាក-
តធមិ ប្រកបដោយច្បង ដោយហោតុប្បទ្វយេ ។

[១០៧៧] សម្បទ្ធយោ អត្យាកតោ ធាន្តា សម្បទ្ធយស្ស អត្យាកតស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បទ្ធយោន ធម្មយោ ។ អប្បទ្ធយោ អត្យាកតោ ធាន្តា សម្បទ្ធយស្ស អត្យាកតស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បទ្ធយោន ធម្មយោ ។

[១០៧៨] រោតុយា ឯកំ អាម្ពណោ ទ្វេ អធិបតិយោ ទ្វេ អនន្តរេ ឯកំ ។ សម្បទ្ធយោ អត្យាកតោ ធាន្តា សម្បទ្ធយស្ស អត្យាកតស្ស ធម្មស្ស ទុច្ចនិស្សយប្បទ្ធយោន ធម្មយោ អប្បទ្ធយោ អត្យាកតោ ធាន្តា សម្បទ្ធយស្ស អត្យាកតស្ស ធម្មស្ស ទុច្ចនិស្សយប្បទ្ធយោន ធម្មយោ អាម្ពណាប្បទ្ធយោន ធម្មយោ ។ បុរោជាន ឯកំ បន្តានោ ឯកំ សត្វត្ត ឯកំ រវិគោត ឯកំ ។

[១០៧៩] សម្បទ្ធយោ អត្យាកតោ ធាន្តា សម្បទ្ធយស្ស អត្យាកតស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បទ្ធយោន ធម្មយោ សហន្តាប្បទ្ធយោន ធម្មយោ ទុច្ចនិស្សយប្បទ្ធយោន ធម្មយោ ។ អប្បទ្ធយោ អត្យាកតោ ធាន្តា សម្បទ្ធយស្ស អត្យាកតស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាប្បទ្ធយោន ធម្មយោ ទុច្ចនិស្សយប្បទ្ធយោន ធម្មយោ ។

[១០៧៧] អត្យាកតមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ខែអត្យាកតមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយអាម្ពណាប្បទ្ធយោ ។ អត្យាកតមិ មិនប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ខែអត្យាកតមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយអាម្ពណាប្បទ្ធយោ ។

[១០៧៨] ក្នុងរោតុប្បទ្ធយោ មានវារៈ ១ ក្នុងអាម្ពណាប្បទ្ធយោ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បទ្ធយោ មានវារៈ ២ ក្នុងកន្តរាប្បទ្ធយោ មានវារៈ ១ ។ អត្យាកតមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ខែអត្យាកតមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយទុច្ចនិស្សយប្បទ្ធយោ អត្យាកតមិ មិនប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ខែអត្យាកតមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយទុច្ចនិស្សយប្បទ្ធយោ មានវារៈ ១ ក្នុងបុរោជានប្បទ្ធយោ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យវារៈវិកាស័ស្ស ខែមានវារៈ ១ ក្នុងរវិគោប្បទ្ធយោ មានវារៈ ១ ។

[១០៧៩] អត្យាកតមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ខែអត្យាកតមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយអាម្ពណាប្បទ្ធយោ ជាបច្ច័យ ដោយសហន្តាប្បទ្ធយោ ជាបច្ច័យ ដោយទុច្ចនិស្សយប្បទ្ធយោ ។ អត្យាកតមិ មិនប្រកបដោយបច្ច័យ ជាបច្ច័យ ខែអត្យាកតមិ ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយអាម្ពណាប្បទ្ធយោ ជាបច្ច័យ ដោយទុច្ចនិស្សយប្បទ្ធយោ ។

[១០៨០] នោហតុយា ទ្វេ ទណាម្មណោ ឯតំ ។

[១០៨១] ហេតុប្បដ្ឋយា ទណាម្មណោ ឯតំ ។

[១០៨២] លោហតុប្បដ្ឋយា ទណាម្មណោ ទ្វេ ។

សប្បដ្ឋយទុក្ខសលត្តិកំ ធិត្តំ ។

សង្ខតទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិញ

[១០៨៣] សង្ខតំ កុសលំ ធម្មំ មនិច្ច សង្ខ-
តោ កុសលោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
សប្បដ្ឋយសនិសំ ។

សង្ខតទុក្ខកុសលត្តិកំ ធិត្តំ ។

សនិទស្សនទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិញ

[១០៨៤] អនិទស្សនំ កុសលំ ធម្មំ មនិច្ច អនិ-
ទស្សនោ កុសលោ ធម្មោ ទប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១០៨៥] ហេតុយា ឯតំ ទណាម្មណោ ឯតំ
អវិភតេ ឯតំ ។

ចត្តារាមេមិ សត្វតុ ឯតំ ។

[១០៨៦] ក្នុងនោហតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងនោហតុប្បដ្ឋយ

មានវារៈ ១ ។

[១០៨៧] ក្នុងនោហតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៨៨] ក្នុងនោហតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

ចំ សប្បដ្ឋយទុក្ខសលត្តិកំ ។

សង្ខតទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិញ

[១០៨៩] កុសលមិ ដែលច្នៃយតាតំភិណហិយ កាស្រ័យ
ទូកុសលមិ ដែលច្នៃយតាតំភិណហិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ-
ប្បដ្ឋយ ។ ដូចគ្នានឹងសប្បដ្ឋយទុក្ខកុសលត្តិកំនេះ ។

ចំ សង្ខតទុក្ខកុសលត្តិកំ ។

សនិទស្សនទុក្ខកុសលត្តិកំ

បដិច្ចវិញ

[១០៩០] កុសលមិ នាំនិងស្សនៈ (កុសលមិមិទ្រាភវ
នោយនារាយេត្វ) កាស្រ័យ ទូកុសលមិនាំនិងស្សនៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៩១] ក្នុងនោហតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនោហតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងនោហតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ឯក្នុងនោហតុប្បដ្ឋយ ក្នុងច្បាប់តំនិសសំសុខ្ខតោមានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវា

[១០៨៦] អនិទស្សនំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
អនិទស្សនោ អកុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ច្ចយា ។

[១០៨៧] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណា ឯតំ អ-
វិភេត ឯតំ ។

បញ្ញាវារមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

[១០៨៨] អនិទស្សនំ អក្យាតតំ ធម្មំ បដិច្ច
អនិទស្សនោ អក្យាតតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ច្ចយា ។

[១០៨៩] ហេតុយា តិណិ អាម្មណា ឯតំ
អនិមតិយា តិណិ វិភេត តិណិ ។

[១០៩០] ហេតុយា តិណិ សត្វត្ថ តិណិ
ឧត្តមេ តិណិ ឧវិចារេត តិណិ ធម្មាហារេ តិណិ
សត្វត្ថ តិណិ ហេវិកេត តិណិ ។

សហជាតវារមិ បម្មយវារមិ ទិស្សយវា-
រមិ សំសង្កវារមិ សម្មប្បត្តវារមិ បដិច្ច-
វាសនិសា វិម្ពារេតត្ថា ។

បដិច្ចវិវា

[១០៨៦] អកុសលធម៌ ជាអនិទស្សនៈ ហេតុយា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
អនិទស្សនៈ វេទិបេកិកៈឡីនិ ព្រោះហេតុច្ចយា ។

[១០៨៧] ក្នុងហេតុច្ចយា មានវារៈ ១ ក្នុងការម្នាប្បច្ចយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិភេតច្ចយា មានវារៈ ១ ។

ឯក្នុងបញ្ញាវារៈ ក្នុងច្ចយាទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

បដិច្ចវិវា

[១០៨៨] អក្យាតតធម៌ ជាអនិទស្សនៈ ហេតុយា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ
អនិទស្សនៈ វេទិបេកិកៈឡីនិ ព្រោះហេតុច្ចយា ។

[១០៨៩] ក្នុងហេតុច្ចយា មានវារៈ ៣ ក្នុងការម្នាប្បច្ចយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអនិមតិច្ចយា មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិភេតច្ចយា មានវារៈ ៣ ។

[១០៩០] ក្នុងហេតុច្ចយា មានវារៈ ៣ ក្នុងច្ចយាទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងកម្មច្ចយា មានវារៈ ៣ ក្នុងវិបាកច្ចយា
មានវារៈ ៣ ក្នុងនិវាហាច្ចយា មានវារៈ ៣ ក្នុងច្ចយាទាំងអស់
សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ក្នុងអវិភេតច្ចយា មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បម្មយវារៈក្តី ទិស្សយវារៈក្តី សំសង្កវារៈក្តី
សម្មប្បត្តវារៈក្តី ធម្មាហារមិវារៈក្តី ឧត្តមវារៈក្តី វិម្ពារេតត្ថា
វារៈក្តី ។

៦៦៧

អប្បនិយទុកកុសលដ្ឋិតំ

[១០៧៥] សនិទស្សនោ អត្យកតោ ធម្មោ
អនិទស្សនស្ស អត្យកតស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្ស-
យប្បច្ចយេន បច្ចុយោ មកត្តបនិស្សយោ ។ អនិ-
ទស្សនោ អត្យកតោ ធម្មោ អនិទស្សនស្ស អត្យ-
កតស្ស ធម្មស្ស ឧបនិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
អកត្តលាបនិស្សយោ អនត្តបនិស្សយោ មកត្តប-
និស្សយោ ។ លេ ។

[១០៧៦] បុរោជានេ តីណិ មជ្ឈិមោតេ តីណិ
អាសេវិនេ ឯតំ កាឃ្ម តីណិ វិចារេតេ តីណិ
កត្តត្ថ តីណិ សម្បយុត្តេ ឯតំ វិជ្ជយុត្តេ តីណិ
អត្ថិយោ បព្វ ធម្មិយោ ឯតំ ។
អនិទស្សនកុសលដ្ឋិតំ ខិទ្ធិ ។

អប្បច្ចយធម្មិ អសន្តតធម្មិ សនិទស្សនប្បិ ទ លក្ខតិ ។

អប្បនិយទុកកុសលដ្ឋិតំ

បដិច្ចវិវា

[១០៧៧] អប្បនិយំ កុសលំ ធម្មំ បនិច្ច អប្បនិ-
យោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយោ ។

អប្បនិយទុកកុសលដ្ឋិតំ

[១០៧៨] អត្យកតមិ ជាសនិទស្សនោ ជាបច្ច័យ នៃអត្យកតមិ
ជាសនិទស្សនោ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាទដល់មកក្នុងនិស្សយ ។
អត្យកតមិ ជាសនិទស្សនោ ជាបច្ច័យ នៃអត្យកតមិ ជាសនិទស្សនោ
ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ បាទដល់ការប្រណិច្ចនិស្សយ អនត្តបនិស្សយ
និងមកក្នុងនិស្សយ ។ លេ ។

[១០៧៩] ក្នុងបុរោជានប្បច្ច័យ មាន៧៖ ១ ក្នុងមជ្ឈិមោតេប្បច្ច័យ
មាន៧៖ ២ ក្នុងអាសេវិនប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៣ ក្នុងវិចារេតេប្បច្ច័យ មាន៧៖
៤ ក្នុងកត្តត្ថប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៥ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មាន
៧៖ ៦ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៧ ក្នុងវិជ្ជយុត្តប្បច្ច័យ មាន
៧៖ ៨ ក្នុងអត្ថិយោប្បច្ច័យ មាន៧៖ ៩ ក្នុងធម្មិយោប្បច្ច័យ មាន៧៖ ១០ ។

លេ យនិទស្សនកុសលដ្ឋិតំ ។

អប្បច្ចយធម្មិក្ខិ អសន្តតធម្មិក្ខិ សនិទស្សនមិក្ខិ មិនបាច់និយាយឡើយ ។

អប្បនិយទុកកុសលដ្ឋិតំ

បដិច្ចវិវា

[១០៧៧] កុសលមិ ជាអប្បនិយៈ (និច្ចេត្រកថាដោយការប៉ះ
ពាល់) ហេតុនៃ កុសលមិ ជាអប្បនិយៈ រឿងៈក៏ត្រូវតែ ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧៧] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណោ ឯតំ
វិប្បយុត្តោ ឯតំ អវិគាត ឯតំ ។

បញ្ញាភិរោចិ សទ្ធាត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១០៧៧] អប្បដិយំ អត្តសាលំ ធម្មំ បដិច្ច អប្ប-
ដិយេ៖ អត្តសាលោ នន្ទោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[១០៧៨] ហេតុយោ ឯតំ អវិគាត ឯតំ ។

បញ្ញាភិរោចិ សទ្ធាត្ថ ឯតំ ។

បដិច្ចវិវោ

[១០៧៩] សប្បដិយំ អត្តកតតំ ធម្មំ បដិច្ច
សប្បដិយេ៖ អត្តកតតោ នន្ទោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុ-
ប្បដ្ឋយោ សប្បដិយំ អត្តកតតំ ធម្មំ បដិច្ច អប្បដិ-
យេ៖ អត្តកតតោ នន្ទោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។
សប្បដិយំ អត្តកតតំ ធម្មំ បដិច្ច សប្បដិយេ៖ អត្តក-
តតោ ធម្មំ អប្បដិយេ៖ អត្តកតតោ ធម្មំ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ធម្មំ ។

[១០៨០] អប្បដិយំ អត្តកតតំ ធម្មំ បដិច្ច
អប្បដិយេ៖ អត្តកតតោ នន្ទោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្ម-
ណាប្បដ្ឋយោ ។

[១០៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ក្នុងអាម្មណាប្បដ្ឋយោ មាន
ព័រៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ក្នុងអវិគាតប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ។
ឯក្នុងបញ្ញាភិរោចិ ក្នុងសទ្ធាត្ថ មានព័រៈ ១ ។

បដិច្ចវិវោ

[១០៧៧] អត្តសាលេមិ ជាអប្បដិយៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំអត្តសាលេមិ
ជាអប្បដិយៈ ទើបតើខ្ញុំជឿនី ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[១០៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ១ ក្នុងអវិគាតប្បដ្ឋយោ មាន
ព័រៈ ១ ។

ឯក្នុងបញ្ញាភិរោចិ ក្នុងសទ្ធាត្ថ មានព័រៈ ១ ។

បដិច្ចវិវោ

[១០៧៩] អត្តកតតេមិ ជាសប្បដិយៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំអត្តកតតេមិ
ជាសប្បដិយៈ ទើបតើខ្ញុំជឿនី ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ អត្តកតតេមិ ជាអប្ប-
ដិយៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំអត្តកតតេមិ ជាសប្បដិយៈ ទើបតើខ្ញុំជឿនី ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយោ ។ អត្តកតតេមិ ជាសប្បដិយៈក្តី អត្តកតតេមិ ជាអប្បដិ-
យៈក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំអត្តកតតេមិ ជាសប្បដិយៈ ទើបតើខ្ញុំជឿនី ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយោ មានព័រៈ ៧ ។

[១០៨០] អត្តកតតេមិ ជាអប្បដិយៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំអត្តកតត-
តេមិ ជាអប្បដិយៈ ទើបតើខ្ញុំជឿនី ព្រោះអាម្មណាប្បដ្ឋយោ ។

[១១១៣] ហេតុយោ នវ អារម្មណោ ឯតំ អនិ-
បតិយោ នវ អញ្ញមញ្ញោ ធន ចិស្សយេ នវ ឧបចិស្ស-
យេ ឯតំ កក្កេ នវ វិចារកេ នវ អវិកតេ នវ ។

[១១១៤] ជាសប្បដិយេ អត្យកតតំ ធម្មំ បដិច្ច-
សប្បដិយោ អត្យកតតា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេ-
តុច្បទយា ។

[១១១៥] ហេតុយោ នវ សត្វត្ថ នវ ចោតិ-
កតេ នវ ។

ប្រញ្ញាវិវា

[១១១៦] អប្បដិយោ អត្យកតតា ធម្មោ អប្ប-
ដិយស្ស អត្យកតតស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្បទយេ ន
បច្ចយោ ។

[១១១៧] ហេតុយោ តីណិ អារម្មណោ ទ្វេ អ-
និបតិយោ តីណិ អនន្តរេ ឯតំ សអនន្តរេ ឯតំ
សហជាតេ នវ អញ្ញមញ្ញោ ធន ចិស្សយេ នវ ឧប-
ចិស្សយេ ទ្វេ បុរជាតេ តីណិ បច្ឆាជាតេ តីណិ
អវសវនេ ឯតំ កក្កេ តីណិ វិចារកេ តីណិ

[១១១៨] កុណិហតុច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ កុណិហតុច្បទ្គយ
មានវាវៈ ១ កុណិអចិបតិច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ កុណិអត្យកតតច្បទ្គយ មាន
វាវៈ ៦ កុណិចិស្សយច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ កុណិឧបចិស្សយច្បទ្គយ មាន
វាវៈ ១ កុណិកម្មច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ កុណិវិបាកច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ កុណិ
អវិកតច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ ។

[១១១៩] អត្យកតតេ ជាសប្បដិយៈ អស្រ័យ ទ្ធិអត្យកតតេ
ជាសប្បដិយៈ ចើបាតិកាទ្ធិនី អ្នកនាទេហតុច្បទ្គយ ។

[១១២០] កុណិហតុច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ កុណិច្បទ្គយទាំងសេស
សុទ្ធិកមានវាវៈ ៧ កុណិទោវិកតច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ ។

ប្រញ្ញាវិវា

[១១២១] អត្យកតតេ ជាអប្បដិយៈ ជាច្បទ្គយ ខែអត្យកតត-
តេ ជាអប្បដិយៈ រោយាហតុច្បទ្គយ ។

[១១២២] កុណិហតុច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ កុណិហតុច្បទ្គយ
មានវាវៈ ៦ កុណិអចិបតិច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ កុណិអន្តរច្បទ្គយ មាន
វាវៈ ១ កុណិសមន្តរច្បទ្គយ មានវាវៈ ១ កុណិសហជាតច្បទ្គយ មាន
វាវៈ ៧ កុណិអត្យកតតច្បទ្គយ មានវាវៈ ៦ កុណិចិស្សយច្បទ្គយ មាន
វាវៈ ៧ កុណិឧបចិស្សយច្បទ្គយ មានវាវៈ ៦ កុណិបុរជាតច្បទ្គយ មាន
វាវៈ ៧ កុណិបច្ឆាជាតច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ កុណិអវសវច្បទ្គយ មាន
វាវៈ ១ កុណិកម្មច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧ កុណិវិបាកច្បទ្គយ មានវាវៈ ៧

នាហារេ តីណិ សុទ្ធិយេ មត្យ ឈានេ តីណិ មគ្គេ
តីណិ សម្មយុត្តេ ឯកំ វិច្ឆយុត្តេ ចត្តារិ អត្តិយោ
មេ ធម្មិយោ ឯកំ វិគាតេ ឯកំ អវិគាតេ មេ ។

(១០០៧) សិច្ឆដិយោ អន្យាគរាតា ធម្មោ កម្ម-
ដិយស្ស អន្យាគតស្ស ធម្មស្ស ករហដោតប្បដ្ឋ-
យេន ។ មេ ។

(១០០៧) ធម្មេតុយោ មេ ធម្មេតុយោ មេ ។

(១០០៨) ហេតុប្បដ្ឋយោ ធម្មេតុយោ តីណិ ។

(១០០៩) ធម្មេតុប្បដ្ឋយោ ករម្មេនា មេ ។

យថា កុសលនិគ្គេ មត្តាភវស្ស អនុលោ-
មេត្តិ មច្ឆនិយម្បិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយម្បិ មត្ត-
និយមនុលោមប្បិ កណ៌តំ ឯវំ កលោតត្ថំ ។
អប្បនិយទុកុសលនិគ្គំ និដ្ឋិទំ ។

បរិទុកកុសលនិគ្គិកំ
បដិច្ចារិវា

(១០១២) អន្តរិ កុសលំ ធម្មំ មដិទ្ធ អន្តរិ
កុសលោ ធម្មោ ធម្មដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

កុសលោប្បដ្ឋយ មានារៈ ៧ កុសលនិគ្គេយប្បដ្ឋយ មានារៈ ៥ កុស-
លាមប្បដ្ឋយ មានារៈ ៧ កុសលនិគ្គប្បដ្ឋយ មានារៈ ៧ កុសលម្បយុត្ត-
ប្បដ្ឋយ មានារៈ ១ កុសលិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានារៈ ៤ កុសលចិប្បិប្បដ្ឋយ
មានារៈ ៧ កុសលិប្បដ្ឋយ មានារៈ ៧ កុសលនិគ្គប្បដ្ឋយ មានារៈ ១
កុសលមប្បដ្ឋយ មានារៈ ១ កុសលិកមប្បដ្ឋយ មានារៈ ៧ ។

(១០១៤) អន្តរកតមិ កសប្បនិយៈ កសប្បនិយ វៃចេត្តកតមិ
កសប្បនិយៈ កសប្បនិយកសប្បនិយ ។ មេ ។

(១០១៥) កុសលោមប្បដ្ឋយ មានារៈ ៧ កុសលោមប្បដ្ឋយ
មានារៈ ៧ ។

(១០១៦) កុសលោមប្បដ្ឋយ មានារៈ ៧ កុសលោមប្បដ្ឋយ ។

(១០១៧) កុសលោមប្បដ្ឋយ មានារៈ ៦ កុសលោមប្បដ្ឋយ ។
អនុលោមនិ មច្ឆនិយៈកិ អនុលោមប្បដ្ឋនិយៈកិ មច្ឆនិយាខុលោមនិ
វៃចេត្តារៈ កុសលនិគ្គិក វៃចេត្តារកតមិយ យីនិកា (កុស-
លប្បនិយទុកុសលនិគ្គិក) មច្ឆនិក កម្បិកចំ យីនិកានិវេ ។
ចំ អប្បនិយទុកុសលនិគ្គិក ។

បរិទុកកុសលនិគ្គិកំ
បដិច្ចារិវា

(១០១២) កុសលមិ មនោរម្យេ កស្រីយ ខ្លឹកុសលមិ មន-
ោរម្យេ វេហិតិកាទ្វិទិ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ ។

ព្រះវិញ្ញាណ

[១១១៣] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណោ ឯតំ ។

សហជាតករោចិ ។ បេ ។ បញ្ញាករោចិ សទ្ធក្ក ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

[១១១៤] អរូបិ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អរូបិ

អកុសលា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ។

[១១១៥] ហេតុយា ឯតំ អាម្មណោ ឯតំ

អវិទាត ឯតំ ។

សហជាតករោចិ ។ បេ ។ បញ្ញាករោចិ សទ្ធក្ក ឯតំ ។

បដិច្ចវិវា

[១១១៦] រូបិ អព្ភកកតំ ធម្មំ បដិច្ច រូបិ អព្ភ-

កកតា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា តីណិ ។

អរូបិ អព្ភកកតំ ធម្មំ បដិច្ច អរូបិ អព្ភកកតោ ធម្មា

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា តីណិ ។ រូបិ អព្ភកកតក្ស

អរូបិ អព្ភកកតក្ស ធម្មំ បដិច្ច រូបិ អព្ភកកតោ

ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា តីណិ ។

[១១១៧] អរូបិ អព្ភកកតំ ធម្មំ បដិច្ច អរូបិ

អព្ភកកតោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណោប្បទូយា ។

ព្រះវិញ្ញាណ

[១១១៨] ក្នុងហេតុប្បទូយ មានវា: ១ ក្នុងការម្មណប្បទូយ មានវា: ១ ។

ក្នុងសហជាតករោចិ ។ បេ ។ ក្នុងបញ្ញាករោចិ ក្នុងបច្ច័យទាំង

អស់ សុទ្ធតែមានវា: ១ ។

បដិច្ចវិវា

[១១១៩] អកុសលធម៌ មិនមានរូប អាស្រ័យ ខ្លាំងអកុសលធម៌

មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ ។

[១១២០] ក្នុងហេតុប្បទូយ មានវា: ១ ក្នុងការម្មណប្បទូយ

មានវា: ១ ក្នុងអវិទាតប្បទូយ មានវា: ១ ។

ក្នុងសហជាតករោចិ ។ បេ ។ ក្នុងបញ្ញាករោចិ ក្នុងបច្ច័យទាំង

អស់ សុទ្ធតែមានវា: ១ ។

បដិច្ចវិវា

[១១២១] អព្ភកកតធម៌ មានរូប អាស្រ័យ ខ្លាំងអព្ភកកតធម៌ មាន

រូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវា: ៣ ។ អព្ភកកតធម៌

មិនមានរូប អាស្រ័យ ខ្លាំងអព្ភកកតធម៌ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវា: ៣ ។ អព្ភកកតធម៌ មានរូប អាស្រ័យ

ខ្លាំងអព្ភកកតធម៌ មានរូបផង ខ្លាំងអព្ភកកតធម៌ មិនមានរូបផង ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ មានវា: ៣ ។

[១១២២] អព្ភកកតធម៌ មិនមានរូប អាស្រ័យ ខ្លាំងអព្ភកកត-

ធម៌ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះការម្មណប្បទូយ ។

[១១១៥] រោគុយា ធរ អាមាត្មណា តីណិ អនិ-
 ចតិយា ធរ អនុប្បោ តីណិ សមន្តោ តីណិ
 អត្តបាញ ធរ ប៊ុរណាត ឃតំ អាសេវនេ ឃតំ
 តាត្ថ ធរ វិចារតា ធរ អំភាត ធរ ។

[១១១៦] ឧរោគុយា ធរ ឧអាមាត្មណា តីណិ
 ឧអនិចតិយា ធរ ។ ឧប ។ ឧតាត្ថ ឬ ឧវិចារតា
 ឧធរ ឧរាហារ ឃតំ ឧត្រ័យ ឃតំ ឧឈានេ
 ឧទេមត្តេ ធរ ឧសម្បយុត្ត តីណិ ឧវិប្បយុត្ត
 ឧទេ ឧរោត្តិយា តីណិ ឧរាភិកតេ តីណិ ។

បញ្ញាវិវា

[១១២០] ក្សតិ វាស្សតាវោ ធរ ឧ ក្សតិស្ស
 វាស្សតាវោ ធរ ឧ ឧប្បស្ស រោគុយា ធរ ឧ ឧប្បស្ស ។

[១១២១] រោគុយា តីណិ អាមាត្មណា
 ឧ អនិចតិយា តីណិ អនុប្បោ ឃតំ

[១១១៨] ក្សតិហោគុប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិហោគុប្បិយ
 មានវាវៈ ៧ ក្សតិអនិចតិប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិអនុប្បិយ មានវាវៈ ៧
 ក្សតិសមន្តប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិអត្តបាញប្បិយ មានវាវៈ ៦
 ក្សតិប្បុរណប្បិយ មានវាវៈ ៦ ក្សតិអាសេវនប្បិយ មានវាវៈ ៦
 ក្សតិក្សប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិវិចារតប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិអំភាត-
 ប្បិយ មានវាវៈ ៧ ។

[១១១៩] ក្សតិឧរោគុប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិឧរោគុប្បិយ
 មានវាវៈ ៧ ក្សតិឧរោគុប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិឧរោគុប្បិយ
 មានវាវៈ ៦ ក្សតិឧរោគុប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិឧរោគុប្បិយ មាន
 វាវៈ ៦ ក្សតិឧរោគុប្បិយ មានវាវៈ ៦ ក្សតិឧរោគុប្បិយ មានវាវៈ ៦
 ក្សតិឧរោគុប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិឧរោគុប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិ
 ឧរោគុប្បិយ មានវាវៈ ៦ ក្សតិឧរោគុប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិឧរោ-
 គុប្បិយ មានវាវៈ ៧ ។

បញ្ញាវិវា

[១១២០] ក្សតិក្សតិស្ស មិនមានរូប ជាប្បិយ វិចារតា-
 ធរ មិនមានរូប រោគុយា ធរ ។

[១១២១] ក្សតិហោគុប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិហោគុប្បិយ
 មានវាវៈ ៦ ក្សតិអនិចតិប្បិយ មានវាវៈ ៧ ក្សតិអនុប្បិយ មានវាវៈ ៦

សមន្តបុរ ឯក សហជានេ សត្ត អត្តមញ្ញ ធា
 ចិស្សយេ សត្ត ឧបចិស្សយេ ទ្វេ បុរោជានេ ឯក
 មញ្ញជានេ ឯក គោសវិនេ ឯក កម្មេ ភីណិ វិចា-
 តេ ភីណិ អាហារេ មត្តវិ វង្រិយេ ធា ណារេ
 ភីណិ មក្កេ ភីណិ សម្មយុត្ត ឯក វិច្ឆយុត្ត
 ទ្វេ រ មេ ធា វិចាតេ សត្ត ។

- (១០២២) ធាហេតុយោ សត្ត ឧការម្មណេ សត្ត ។
 - (១០២៣) ហេតុប្បដ្ឋយោ ឧការម្មណេ ភីណិ ។
 - (១០២៤) ធាហេតុប្បដ្ឋយោ ការម្មណេ ទ្វេ ។
- យថា គុសលត្តិភេ ចញ្ញាជានេស្ស អនុលោ-
 មម្យិ បច្ចុទ្ទិយម្យិ អនុលោមប្បដ្ឋិយម្យិ បច្ចុ-
 ទ្ទិយោនុលោមម្យិ គណិតំ ឯវិ គណេតំ ។

ក្នុងសមន្តបុរ្បដ្ឋិយ មានព្រះ ១ ក្នុងសហជានេប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៧ ក្នុង
 អត្តមញ្ញប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៦ ក្នុងចិស្សយេប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៧ ក្នុងឧប-
 ចិស្សយេប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ២ ក្នុងបុរោជានេប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ១ ក្នុងមញ្ញ-
 ជានេប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ១ ក្នុងគោសវិនេប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ១ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋិយ
 មានព្រះ ៣ ក្នុងភីណិប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៣ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ២
 ក្នុងវង្រិយេប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៦ ក្នុងណារេប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៣ ក្នុង
 មត្តវិប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៣ ក្នុងសម្មយុត្តប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ១ ក្នុង
 វិច្ឆយុត្តប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ២ ។ រម ។ ក្នុងអវិចាតេប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៧ ។
 (១១២២) ក្នុងធាហេតុប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៧ ក្នុងឧការម្មណេប្បដ្ឋិយ
 មានព្រះ ៧ ។
 (១១២៣) ក្នុងឧការម្មណេប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ៣ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋិយ ។
 (១១២៤) ក្នុងការម្មណេប្បដ្ឋិយ មានព្រះ ២ ក្រោមហេតុប្បដ្ឋិយ ។
 អនុលោមក្កិ បច្ចុទ្ទិយក្កិ អនុលោមប្បដ្ឋិយក្កិ បច្ចុទ្ទិយានុ-
 លោមក្កិ វៃបញ្ញាជានេ ក្នុងគុសលត្តិភេ ដែលលោកពង្សាវិយ
 យ៉ាវិណា (ក្នុងប្រឹក្សាសាលាដំបូង) បណ្ឌិត គប្បីរាម យ៉ាវិ
 ភោវិជេ ។

ឧបទ្វីបធិបតេ អនុលោមទុក្ខក្រិក្ខវាម

លោកិយទុក្ខកុសលត្តិក្កិ

បដិច្ចវិវា

[១១២៥] លោកិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
កិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
លោកុត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច លោកុត្តរោ កុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១២៦] លោកិយំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
លោកិយោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្ម-
ណាប្បដ្ឋយា ។ លោកុត្តរំ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
លោកុត្តរោ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណា-
ប្បដ្ឋយា ។

[១១២៧] ហេតុយា ទ្វេ អាម្មណោ ទ្វេ អធិប-
តិយា ទ្វេ កាម្ម ទ្វេ អវិភតេ ទ្វេ ។

[១១២៨] ឧអធិបតិយា ទ្វេ ឧអាសវាទ ឯកំ
ឧវិប្បយុត្តេ ទ្វេ ។

សហជាតវាភេមិ មច្ចុយវាភេមិ វិស្សយវា-
ភេមិ សំសដ្ឋវាភេមិ សម្បយុត្តវាភេមិ បដិច្ច-
វាសនិសា វិទ្ធារោត្វា ។

អភិធម្មបិណ អនុលោមទុក្ខក្រិក្ខវាម

លោកិយទុក្ខកុសលត្តិក្កិ

បដិច្ចវិវា

[១១២៩] កុសលធមិ ជាលោកិយ កាស្រ័យ ទ្វកុសលធមិ
ជាលោកិយ ទើបតីតាឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធមិ
ជាលោកុត្តរៈ កាស្រ័យ ទ្វកុសលធមិ ជាលោកុត្តរៈ ទើបតីតាឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៣០] កុសលធមិ ជាលោកិយ កាស្រ័យ ទ្វកុសលធមិ
ជាលោកិយ ទើបតីតាឡើង ព្រោះអាម្មណាប្បដ្ឋយ ។ កុសលធមិ
ជាលោកុត្តរៈ កាស្រ័យ ទ្វកុសលធមិ ជាលោកុត្តរៈ ទើបតីតាឡើង
ព្រោះអាម្មណាប្បដ្ឋយ ។

[១១៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ ក្នុងអាម្មណាប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២
ក្នុងអវិភតប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ ។

[១១៣២] ក្នុងឧអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ ក្នុងឧអាសវាទប្បដ្ឋយ
មានវាៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវាៈ ១ ។

សហជាតវាៈក្តី មច្ចុយវាៈក្តី វិស្សយវាៈក្តី សំសដ្ឋវាៈក្តី
សម្បយុត្តវាៈក្តី ដូចគ្នាទើបដិច្ចវាៈវេរី ចល្លាត កប្បិទ្ធា
ពិញ្ញាណវេទុះ ។

បច្ច្យាសិវៈ

[១១២៧] លោកិយោ កុសលោ ទេវោ លោ-
កិយស្ស កុសលស្ស ទធុស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ។ លោកុត្តរោ កុសលោ ទេវោ លោ-
កុត្តរស្ស កុសលស្ស ទធុស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ ឆ្ល ។

[១១២៨] លោកិយោ កុសលោ ទេវោ លោ-
កិយស្ស ទធុស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។
លោកុត្តរោ កុសលោ ទេវោ លោកិយស្ស កុ-
សលស្ស ទធុស្ស អារម្មណប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[១១២៩] លោកិយោ កុសលោ ទេវោ លោ-
កិយស្ស កុសលស្ស ទធុស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ លោ-
កុត្តរោ កុសលោ ទេវោ លោកុត្តរស្ស កុស-
លស្ស ទធុស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហ-
ជាតាធិបតិ ។ លោកុត្តរោ កុសលោ ទេវោ លោ-
កិយស្ស កុសលស្ស ទធុស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន
បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ ។

បច្ច្យាសិវៈ

[១១២៧] កុសលធមិ ជាលោកិយ ជាបច្ច្ចយ ខៃកុសលធមិ
ជាលោកិយ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ កុសលធមិ ជាលោកុត្តរៈ ជាបច្ច្ចយ
ខៃកុសលធមិ ជាលោកុត្តរៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ ។

[១១២៨] កុសលធមិ ជាលោកិយ ជាបច្ច្ចយ ខៃកុសលធមិ
ជាលោកិយ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ។ កុសលធមិ ជាលោកុត្តរៈ ជា
បច្ច្ចយ ខៃកុសលធមិ ជាលោកិយ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ។

[១១២៩] កុសលធមិ ជាលោកិយ ជាបច្ច្ចយ ខៃកុសលធមិ
ជាលោកិយ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋយ បាធសីវសហជាតាធិបតិ និវិសហ-
ជាតាធិបតិ ។ កុសលធមិ ជាលោកុត្តរៈ ជាបច្ច្ចយ ខៃកុសលធមិ ជា
លោកុត្តរៈ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋយ បាធសីវសហជាតាធិបតិ ។ កុសល-
ធមិ ជាលោកុត្តរៈ ជាបច្ច្ចយ ខៃកុសលធមិ ជាលោកិយ ដោយអធិប-
តិប្បដ្ឋយ បាធសីវសហជាតាធិបតិ ។

អំណាចបិណ្ឌ អនុលោមត្រៃវិជ្ជា

[១១៣២] ហេតុយា ទ្វេ អាវុធិលា ទ្វេ អធិ-
បតិយា តិណ្ឌិ អនុលោម ទ្វេ សមនុលោម ទ្វេ សហ-
ជាតេ ទ្វេ វិបេ ៥ ឧបទិស្សយ ចន្តាវ អាសេវនេ
ទ្វេ កម្មេ ទ្វេ វេហារេ ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

បដិច្ចវិវា

[១១៣៣] លោកិយេ អនុសលេ ធម្មំ បដិច្ច
លោកិយេ អនុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្ប-
ទ្វយា ។

[១១៣៤] ហេតុយា ដតំ វេហារុលា ដតំ
អវិគតេ ដតំ ។

សហជាតវាទេមិ ។ ឬ ៥ បញ្ញាវាទេមិ

សព្វតុ សនិសា ។

បដិច្ចវិវា

[១១៣៥] លោកិយេ អនុកកតំ ធម្មំ បដិច្ច លោ-
កិយេ អនុកកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្វយា ។

លោកុត្តរំ អនុកកតំ ធម្មំ បដិច្ច លោកុត្តរោ
អនុកកតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទ្វយា ។

[១១៣៦] ហេតុយា បញ្ច វេហារុលា ទ្វេ កម្មេ
បញ្ច វិហារេ បញ្ច អវិគតេ បញ្ច ។

អំណាចបិណ្ឌ អនុលោមត្រៃវិជ្ជា

[១១៣៧] ក្នុងហេតុប្បទ្វយ មានវាៈ៦ ក្នុងការមូលប្បទ្វយ
មានវាៈ៦ ក្នុងអំពើប្បទ្វយ មានវាៈ៧ ក្នុងអនុប្បទ្វយ មាន
វាៈ៦ ក្នុងសមនុលោមប្បទ្វយ មានវាៈ៦ ក្នុងសហជាតប្បទ្វយ មានវាៈ៦
។ ឬ ៥ ក្នុងឧបទិស្សយប្បទ្វយ មានវាៈ៦ ក្នុងអាសេវនប្បទ្វយ មាន
វាៈ៦ ក្នុងកម្មប្បទ្វយ មានវាៈ៦ ក្នុងវេហារប្បទ្វយ មានវាៈ៦ ក្នុង
អវិគតប្បទ្វយ មានវាៈ៦ ។

បដិច្ចវិវា

[១១៣៨] អនុសលធមិ ជាវលាភិយ វាស្រីយ ទ្វេអនុសលធមិ
ជាវលាភិយ វេបតីកាវ្យុនិ ព្រោះហេតុប្បទ្វយ ។

[១១៣៩] ក្នុងហេតុប្បទ្វយ មានវាៈ១ ក្នុងការមូលប្បទ្វយ
មានវាៈ១ ក្នុងអវិគតប្បទ្វយ មានវាៈ១ ។

សហជាតវាៈភិ ។ ឬ ៥ បញ្ញាវាៈភិ ដូចគ្នាក្នុងបទ្វយទាំងសល់ ។

បដិច្ចវិវា

[១១៤០] អនុកកតធមិ ជាវលាភិយ វាស្រីយ ទ្វេអនុកកតធមិ
ជាវលាភិយ វេបតីកាវ្យុនិ ព្រោះហេតុប្បទ្វយ ។ អនុកកតធមិ ជា
លោកុត្តរា វាស្រីយ ទ្វេអនុកកតធមិ ជាវលាភិយ វេបតីកាវ្យុនិ
ព្រោះហេតុប្បទ្វយ ។

[១១៤១] ក្នុងហេតុប្បទ្វយ មានវាៈ៥ ក្នុងការមូលប្បទ្វយ
មានវាៈ៦ ក្នុងកម្មប្បទ្វយ មានវាៈ៥ ក្នុងវិហារប្បទ្វយ មានវាៈ៥
ក្នុងអវិគតប្បទ្វយ មានវាៈ៥ ។

អភិធម្មចំណី អនុលោមទុក្ខកម្មវិញ្ញាណ

អាសវវេទ ឯកំ កាឡេ ភិណ្ឌំ វិចារេក ចត្តារិ អាណារេ
ចត្តារិ ។ មេ ។ មកេ ចត្តារិ សម្បយុត្តេ ។ ធូ វិធម្ម-
យុត្តេ ភិណ្ឌំ អត្ថិយា សត្តំ អវិការេ សត្តំ ។

យថា កុសលត្ថិកេ បញ្ញាវិស្ស អនុលោ-
មម្បិ បច្ចុទ្ទិយម្បិ អនុលោមម្បិ ច្នៃយម្បិ បច្ចុ-
ទ្ទិយានុលោមម្បិ កលិតំ ឯវំ កលោតម្បិ ។

យោធម្មទុក្ខសង្ខតំ មិច្ឆិកំ ។

កោដិវិញ្ញាយ្យទុក្ខកុសលត្ថិកំ

បដិច្ចវិវោ

(១១៤៦) កោដិវិញ្ញាយ្យំ កុសលំ ចម្មំ មដិច្ច
កោដិវិញ្ញាយ្យោ កុសលោ ចម្មោ ឧប្បន្នតំ ហេតុប្ប-
ទូយា កោដិវិញ្ញាយ្យំ កុសលំ ចម្មំ មដិច្ច កោដិ-
វិញ្ញាយ្យោ កុសលោ ចម្មោ ឧប្បន្នតំ ហេតុប្បទូយា
កោដិវិញ្ញាយ្យំ កុសលំ ចម្មំ មដិច្ច កោដិវិញ្ញាយ្យោ
កុសលោ ច កោដិវិញ្ញាយ្យោ កុសលោ ច ចម្មោ
ឧប្បន្នតំ ហេតុប្បទូយា ។

អភិធម្មចំណី អនុលោមទុក្ខកម្មវិញ្ញាណ

កុសលាសវិប្បច្ច័យ មានវាៈ ១ កុសិក្ខុប្បច្ច័យ មានវាៈ ៣ កុសិក្ខុ-
កប្បច្ច័យ មានវាៈ ៤ កុសិកាហារប្បច្ច័យ មានវាៈ ៤ ។ ១២ ។ កុសិ-
កប្បច្ច័យ មានវាៈ ៤ កុសិសម្បយុក្ខប្បច្ច័យ មានវាៈ ៤ កុសិវិញ្ញាយ្យុក្ខ-
ប្បច្ច័យ មានវាៈ ៣ កុសិកតិប្បច្ច័យ មានវាៈ ៧ កុសិកតិប្បច្ច័យ
មានវាៈ ៧ ។

អនុលោមក្ខិ បច្ចុទ្ទិយក្ខិ អនុលោមប្បច្ចុទ្ទិយក្ខិ បច្ចុទ្ទិយានុលោម
ក្ខិ វិបេត្តាវាៈ កុសិកុសលត្ថិកៈ ដែលលោភលំហើយ យោធិណា
(កុសិលោភិយទុក្ខកុសលត្ថិកៈ) បណ្ឌិត ធម្មិកបំ យោធិនោះវាវា ។

ចម្មំ លោភិយទុក្ខសង្ខតំ ។

កោដិវិញ្ញាយ្យទុក្ខកុសលត្ថិកៈ

បដិច្ចវិវោ

(១១៤៧) កុសលមិ ដែលគូរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ កា-
ស្រ័យ ខ្លឹមកុសលមិ ដែលគូរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបក៏គ-
រឿង ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ កុសលមិ ដែលមិនគូរដឹងដោយវិញ្ញាណ
ណាមួយ កស្រ័យ ខ្លឹមកុសលមិ ដែលគូរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ
ទើបក៏គរឿង ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ កុសលមិ ដែលគូរដឹងដោយ
វិញ្ញាណណាមួយក្តី កុសលមិ ដែលមិនគូរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយក្តី
កស្រ័យ ខ្លឹមកុសលមិ ដែលគូរដឹងដោយវិញ្ញាណណាមួយ ទើបក៏គ-
រឿង ក្រោមហេតុប្បច្ច័យ ។

(១១២១) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អវិ-
កតេ នវ ។

(១១២២) កេនចិវិញ្ញាយ្យុ កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច
កេនចិវិញ្ញាយ្យុ កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មចិ-
បតិច្ចុទ្ធលោ ។

(១១២៣) ធម្មចិបតិយា នវ ឧប្បាសានេត នវ
ឧប្បាសានេត នវ ឧអាសេវនេ នវ ឧកាម្ម នវ
នវិចារតេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

សហជាតកំរោមិ បច្ចយកំរោមិ និស្សយ-
កំរោមិ សំសដ្ឋកំរោមិ សឡាយុត្តកំរោមិ
បដិច្ចកំរោមិសា វិគ្គារេនត្វា ។

បញ្ញាវិវា

(១១២៤) កេនចិវិញ្ញាយ្យុ កុសលោ ធម្មោ
កេនចិវិញ្ញាយ្យុស្ស កុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប-
ច្ចយេន បច្ចយោ ។

(១១២៥) ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ អធិ-
បតិយា នវ អនន្តរេ នវ សមនន្តរេ នវ កក្កេ នវ
អវិកតេ នវ ។

(១១២៦) កុសលកុប្បច្ច័យ មានវារៈវ កុសិការម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈវ កុសិកាតប្បច្ច័យ មានវារៈវ ។

(១១២៧) កុសលធមិ វេលក្ខន្ធវិវិដិវាយវិញ្ញាណណាម្មយ
កាស្រ័យ ខ្ញុំកុសលធមិ វេលក្ខន្ធវិវិដិវាយវិញ្ញាណណាម្មយ ទេវតេត
ទៀនី ព្រោះឧបតិច្ច័យ ។

(១១២៨) កុសិកាតប្បច្ច័យ មានវារៈវ កុសិកាបុរាណប្បច្ច័យ
មានវារៈវ កុសិកាបុរាណប្បច្ច័យ មានវារៈវ កុសិកាសាវនប្បច្ច័យ
មានវារៈវ កុសិកាម្មប្បច្ច័យ មានវារៈវ កុសិកាបុរាណប្បច្ច័យ មានវារៈវ
កុសិកាវិញ្ញាយុកុប្បច្ច័យ មានវារៈវ ។

សហជាតកំរោមិ បច្ចយកំរោមិ និស្សយកំរោមិ សំសដ្ឋកំរោមិ សឡាយុ-
ត្តកំរោមិ ដូចគ្នាខ័និបដិច្ចកំរោមិវេល បណ្ឌិត កប្បវិទ្យកំរោមិស្តាវុតិច្ចុ ។

បញ្ញាវិវា

(១១២៩) កុសលធមិ វេលក្ខន្ធវិវិដិវាយវិញ្ញាណណាម្មយ ជា
បច្ច័យ ខ្ញុំកុសលធមិ វេលក្ខន្ធវិវិដិវាយវិញ្ញាណណាម្មយ របាយហេតុ-
ប្បច្ច័យ ។

(១១៣០) កុសិកាតប្បច្ច័យ មានវារៈវ កុសិកាបុរាណប្បច្ច័យ
មានវារៈវ កុសិកាតប្បច្ច័យ មានវារៈវ កុសិកាម្មប្បច្ច័យ មានវារៈវ
កុសិកាសាវនប្បច្ច័យ មានវារៈវ កុសិកាបុរាណប្បច្ច័យ មានវារៈវ កុសិកា-
វិញ្ញាយុកុប្បច្ច័យ មានវារៈវ ។

បដិច្ចវិញ

[១១៧១] អាសាវំ អកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អាស-
 វេ អកុសលោ ធានា ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយេ ។
 [១១៧២] ហេតុយា នវ អាម្មណេ នវ
 អវិភាគេ នវ ។

[១១៧៣] នហេតុយា វិភាគំ ធម្មតិបតិយោ នវ
 ។ ឃ ។ នកម្មេ ភិណិ នវិហារេន នវ នវិប្ប-
 យុត្តេ នវ ។

សហជាតវារមិ ធម្មយវារមិ ។ ឃ ។

សធម្មយុត្តវារមិ សត្វត្ថ វិទ្យាវេទនា ។

បញ្ញាវិញ

[១១៧៤] អាសវេ អកុសលោ ធានា អា-
 សវស្ស អកុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 ធម្មយោ ។

[១១៧៥] ហេតុយា សត្វ អាម្មណេ នវ វាទិ-
 បតិយោ នវ បដ្ឋេ ភិណិ សហជាតាតិបតិ លត្តតិ
 អនត្តេ នវ ។ ឃ ។ ធម្មតិស្សយេ នវ អាសវាទ
 នវ ភាម្ម ភិណិ ។ ឃ ។ ធម្មេ នវ ។

[១១៧៦] អកុសលធមិ ជាអាសវិៈ កាស្រ័យ ធម្មកុសលធមិ ជា
 ភាសវិៈ វេបតីកេច្ឆិទិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ ។

[១១៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្នាណប្បដ្ឋយេ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភាគប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៧ ។

[១១៧៨] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ១ ក្នុងនកម្មតិប្បដ្ឋយេ
 មានវារៈ ៧ ។ ឃ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិទ្យាប្បដ្ឋយេ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈភិ បច្ចយវារៈភិ ។ ឃ ។ សធម្មយុត្តវារៈភិ

បណ្ឌិត ធម្មវិទ្យាស្ថាន ទ្រង់បដ្ឋយេវាទិកាសំដីចុះ ។

បញ្ញាវិញ

[១១៧៩] អកុសលធមិ ជាភាសវិៈ ជាធម្មិយ វិទ្យាសម្ព័ន្ធមិ
 ជាភាសវិៈ រោយហេតុប្បដ្ឋយេ ។

[១១៨០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងការម្នាណប្បដ្ឋយេ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិភាគប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងសហជាតិបតិ វិទ្យាវេ-
 ទនិ ៧ លោកសំដោយកម្រិត១១កត្តាល ក្នុងវេទនាប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៧
 ។ ឃ ។ ក្នុងធម្មតិស្សយប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៧ ក្នុងការសេនប្បដ្ឋយេ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងកម្មប្បដ្ឋយេ មានវារៈ ៧ ។ ឃ ។ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយេ មាន
 វារៈ ៧ ។

(១១៥២) លោកាសវំ អន្យាតាតំ ធម្មំ បដិទ្ធ
លោកាសវោ អន្យាតាតា ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ លោ-
កុប្បជ្ជយា ។

(១១៥៣) ហេតុយា ឯតំ អាច្ឆន្តលោ ឯតំ
អវិគតេ ឯតំ ។

សហនិទកំរេមិ បដ្ឋយកំរេមិ ។ ខេ ។ បត្តា-

កំរេមិ សទ្ធក្ខ ឯតំ ។

អាសវុកុសលភ្នំកំ ឯដ្ឋំ ។

សាសវិទុកកុសលភ្នំកំ

បដិច្ចវិវា

(១១៥៤) សាសវំ តុសលំ ធម្មំ បដិទ្ធ សា-
សវោ តុសលោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ លោកុប្បជ្ជយា ។
ឧតាសវំ តុសលំ ធម្មំ បដិទ្ធ អលាសវោ តុស-
លោ ធម្មា ឧប្បជ្ជតិ លោកុប្បជ្ជយា ។

(១១៥៥) ហេតុយា ទ្វេ អាច្ឆន្តលោ ទ្វេ អធិ-
បតិយា ទ្វេ អវិគតេ ទ្វេ ។

(១១៥៦) ឧអធិបតិយា ទ្វេ ធាវ្យយុក្ខ ទ្វេ ។

សហនិទកំរេមិ សឡយុក្ខកំរេមិ សទ្ធក្ខ ទ្វេ ។

បដិច្ចវិវា

(១១៥៦) អព្យាគតធម៌ មិនមានជាភាសាៈ ពាស្រ័យ ខ្លា
អព្យាគតធម៌ មិនមានជាភាសាៈ ទើបតើតាទ្វីដ ព្រោះហេតុប្បជ្ជួយ ។

(១១៥៧) ក្នុងហេតុប្បជ្ជួយ មានការ ១ ក្នុងការប្រណិប្បជ្ជយ
មានការ ១ ក្នុងអវិគតប្បជ្ជយ មានការ ១ ។

ក្នុងសហនិទកំរេមិ ក្នុងបដ្ឋយកំរេមិ ។ ខេ ។ ក្នុងបត្តាកំរេមិ

ក្នុងបដ្ឋយកំរេមិ សុខិតមានការ ១ ។

ចំ កាលវុកុសលភ្នំកំ ។

សាសវិទុកកុសលភ្នំកំ

បដិច្ចវិវា

(១១៥៨) កុសលធម៌ ប្រាថវាដោយភាសាៈ ពាស្រ័យ ខ្លា
កុសលធម៌ ប្រាថវាដោយភាសាៈ ទើបតើតាទ្វីដ ព្រោះហេតុប្បជ្ជួយ ។

កុសលធម៌ មិនមានភាសាៈ ពាស្រ័យ ខ្លា កុសលធម៌ មិនមានភាសាៈ
ទើបតើតាទ្វីដ ព្រោះហេតុប្បជ្ជួយ ។

(១១៥៩) ក្នុងហេតុប្បជ្ជយ មានការ ៦ ក្នុងការប្រណិប្បជ្ជយ
មានការ ៦ ក្នុងអវិគតប្បជ្ជយ មានការ ៦ ក្នុងអវិគតប្បជ្ជយ មានការ ៦ ។

(១១៦០) ក្នុងអវិគតប្បជ្ជយ មានការ ៦ ក្នុងអវិគតប្បជ្ជយ
មានការ ៦ ។

ក្នុងសហនិទកំរេមិ ក្នុងសឡយុក្ខកំរេមិ ក្នុងបដ្ឋយកំរេមិ

សុខិតមានការ ៦ ។

បញ្ញាវិវា

[១១៦១] សាស្ត្រ កុសល ធម្មា សាស-
តស្សៈ កុសលស្សៈ ធម្មស្សៈ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ។ កតសត្រំ កុសលោ ធម្មា វេទាសតស្សៈ
កុសលស្សៈ ធម្មស្សៈ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[១១៦២] ហេតុយា វេទ វាវដ្ឋយោ វេទ កតិ-
បតិយា តំណិ ឧបទិស្សយេ បដ្ឋាវិ វាវិវេត វេទ ។

យថា កុសលត្ថំតេ បដ្ឋាវិវាស្សៈ កុសលោ-
បដ្ឋវិ បដ្ឋទិយម្បិ កុសលោបដ្ឋទិយម្បិ បដ្ឋ-
ទិយា កុសលោបដ្ឋវិ តំណិ ឯ វិ កុសលត្ថំ ។

បដិប្បាវិវា

[១១៦៣] សាស្ត្រ កុសល ធម្មំ បដិប្ប សាស-
តំ កុសលោ ធម្មា ឧប្បដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[១១៦៤] ហេតុយា ឯតំ វាវដ្ឋយោ ឯតំ
កតិវេត ឯតំ ។

ស យាវាតាវិវេ បដ្ឋាវិវេ វាវតុត ឯតំ ។

បញ្ញាវិវា

[១១៦៥] កុសលធម៌ ប្រកបដោយភាសៈ ជាច្រើន នៃ
កុសលធម៌ ប្រកបដោយភាសៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេ ។ កុសលធម៌
មិនមានភាសៈ ដូច្នោះ នៃកុសលធម៌ មិនមានភាសៈ ដោយ
ហេតុប្បដ្ឋយេ ។

[១១៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេ មានវាៈ ២ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយេ
មានវាៈ ២ ក្នុងកតិបតិប្បដ្ឋយេ មានវាៈ ៣ ក្នុងឧបទិស្សយេប្បដ្ឋយេ
មានវាៈ ២ ក្នុងកតិកប្បដ្ឋយេ មានវាៈ ២ ។

កុសលមត្តិ បដ្ឋទិយៈក្តិ កុសលមប្បដ្ឋទិយៈក្តិ បដ្ឋទិយា-
កុសលមត្តិ នៃបញ្ញាវាៈ ក្នុងកុសលគ្គិកៈ ដែលរលាករាវ
ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសាស្ត្រកុសលគ្គិកៈ) បដ្ឋាវិវា
តប្បិករា យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិប្បាវិវា

[១១៦៧] កុសលធម៌ ប្រកបដោយភាសៈ គាស្រីយេ ឡ
កុសលធម៌ ប្រកបដោយភាសៈ ទើបតែឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ ។

[១១៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេ មានវាៈ ១ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយេ
មានវាៈ ១ ក្នុងកតិកប្បដ្ឋយេ មានវាៈ ១ ។

ក្នុងសហជាតិវាៈក្តិ ក្នុងបញ្ញាវាៈក្តិ ក្នុងបដ្ឋយេ យ៉ាងនេះ
សុទ្ធតែមានវាៈ ១ ។

បដិច្ចារិកា

[១១៦៥] សាសវំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច សា-
 សវំ អន្យាគតំ ធម្មំ ឧប្បជ្ឈិតំ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 អនាសវំ អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច អនាសវំ អន្យា-
 គតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតំ ហេតុប្បដ្ឋយា អនាសវំ
 អន្យាគតំ ធម្មំ បដិច្ច សាសវំ អន្យាគតោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតំ ហេតុប្បដ្ឋយា អនាសវំ អន្យាគតំ
 ធម្មំ បដិច្ច សាសវំ អន្យាគតោ ធម្មោ អនាសវំ
 អន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតំ ហេតុប្បដ្ឋយា ។
 សាសវំ អន្យាគតំ អនាសវំ អន្យាគតំ ធម្មំ
 បដិច្ច សាសវំ អន្យាគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈិតំ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ។

[១១៦៦] ហេតុយា បញ្ច អារម្មណេ ទេ វាជិ-
 បតិយា ធម្មំ វិចារេត បញ្ច អវិគតេ ធម្មំ ។

[១១៦៧] ឧបោតុយា វិគតំ ឧអារម្មណេ ភីណិ
 ឧអតិបតិយេ ទេ ។

សហជាតនំ វេ ។ វេ ។ សម្បយុត្តនំ វេ

សត្វត្ថ វិគ្គាបេត្តា ។

បដិច្ចារិកា

[១១៦៨] អន្យាគតមិ ប្រកបដោយអាសវៈ កាស្រីយ ទ្ធិ
 អន្យាគតមិ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 អន្យាគតមិ មិនមានអាសវៈ កាស្រីយ ទ្ធិអន្យាគតមិ មិនមាន
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អន្យាគតមិ ប្រកបដោយ
 អាសវៈ កាស្រីយ ទ្ធិអន្យាគតមិ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អន្យាគតមិ ប្រកបដោយអាសវៈក្តី អន្យាគតមិ
 មិនមានអាសវៈក្តី កាស្រីយ ទ្ធិអន្យាគតមិ មិនមានអាសវៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ អន្យាគតមិ ប្រកបដោយអាសវៈ
 កាស្រីយ ទ្ធិអន្យាគតមិ ប្រកបដោយអាសវៈផង ទ្ធិអន្យាគតមិ
 មិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវាទ ៥ ក្នុងការម្នួលប្បដ្ឋយ
 មានវិវាទ ៤ ក្នុងអតិបតិប្បដ្ឋយ មានវិវាទ ៥ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវិវាទ ៥
 ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មានវិវាទ ៥ ។

[១១៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវិវាទ ១ ក្នុងការម្នួលប្បដ្ឋយ
 មានវិវាទ ៣ ក្នុងអតិបតិប្បដ្ឋយ មានវិវាទ ៤ ។

សហជាតនំក្តី ។ វេ ។ សម្បយុត្តនំក្តី បណ្ឌិត ធម្មវិទូ

ពិស្តារ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ផង ។

សាស្ត្រសម្បជញ្ញវិញ្ញាណកុសលដ្ឋិតៈ

បញ្ញាវិហារ

[១១២៨] ស្ម័គ្រស្ម័គ្រ អន្យាគតោ ធម្មោ សាសវស្ស អន្យាគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។ អនាសវា អន្យាគតោ ធម្មោ អនាសវស្ស អន្យាគតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បច្ចុយោ ។

[១១២៩] ហេតុយោ តត្ថាវិ អាម្មណោ តិណិ អវិគតេ សត្ត ។

យថា កុសលដ្ឋិតោ បញ្ញាវិវស្ស អនុលោមម្យ បច្ចុយេន អនុលោមប្បដ្ឋយេន បច្ចុយេន ធម្មណុលោមម្យ តណិកំ ឯវំ កលោតត្ថំ ។

សាស្ត្រសម្បជញ្ញវិញ្ញាណកុសលដ្ឋិតៈ ថ្មី ។

សាស្ត្រសម្បជញ្ញវិញ្ញាណកុសលដ្ឋិតៈ

បដិច្ចវិហារ

[១១៣០] កុសលដ្ឋិតិ កុសលំ ធម្មំ ធម្មំ កុសលដ្ឋិតោ កុសលោ ធម្មោ ធម្មដ្ឋិតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

[១១៣១] ហេតុយោ ឯតំ អាម្មណោ ឯតំ អវិគតេ ឯតំ ។

បញ្ញាវិហារ

[១១២៨] អន្យាគតេ ប្រកបដោយអសវៈ ជាបច្ច័យ នៃ អន្យាគតេ ប្រកបដោយអសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។ អន្យាគតេ មិនមានអសវៈ ជាបច្ច័យ នៃអន្យាគតេ មិនមានអសវៈ ដោយ ហេតុប្បដ្ឋយេន ។

[១១២៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេន មានពីរ ៤ ក្នុងការម្នាណប្បដ្ឋយេន មានពីរ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយេន មានពីរ ៧ ។ អនុលោមក្តី បច្ចុយេនក្តី អនុលោមប្បដ្ឋយេនក្តី បច្ចុយេន អនុលោមក្តី នៃបញ្ញាវិហារ ក្នុងកុសលដ្ឋិតៈ ដែលលោកចប់ ហើយ យ៉ាងណា (ក្នុងសាស្ត្រសម្បជញ្ញវិញ្ញាណកុសលដ្ឋិតៈ) បណ្ឌិត តប្បដ្ឋយេន យ៉ាងណាដែរ ។

ធម៌ សាស្ត្រសម្បជញ្ញវិញ្ញាណកុសលដ្ឋិតៈ ។

សាស្ត្រសម្បជញ្ញវិញ្ញាណកុសលដ្ឋិតៈ

បដិច្ចវិហារ

[១១៣០] កុសលដ្ឋិតិ ដែលប្រកបដោយអសវៈ អាស្រ័យ ខ្លឹមកុសលដ្ឋិតិ ដែលប្រកបដោយអសវៈ ទើបចេញទ្រឹស្តី ត្រូវហេតុប្បដ្ឋយេន ។

[១១៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេន មានពីរ ១ ក្នុងការម្នាណប្បដ្ឋយេន មានពីរ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយេន មានពីរ ១ ។

សហជាតកិរេមិ បញ្ញាកិរេមិ សត្វត្ថ ឯតំ ។

អនុសាសន្តៈ ធានា អនុសាសន្តំ មន តិ ។

(១១៧៦) អាសវសម្មយុត្តំ អនុសាសនំ ធម្មំ ប.

ធិត្ថ អាសវសម្មយុត្តោ អនុសាសនា ធានា ឧប្បជ្ជតិ

ហេតុប្បដ្ឋយា តីណិ ។ អាសវិប្បយុត្តំ អនុសាសនំ

ធម្មំ មធិត្ថ អាសវសម្មយុត្តោ អនុសាសនា ធានា

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ។

(១១៧៧) ហេតុយា មន្ទ អាម្មាលា មន្ទ

មវិទាន មន្ទ ។

សហជាតកិរេមិ សម្មយុត្តកិរេមិ សត្វត្ថ មន្ទ ។

(១១៧៨) ធម្មេតុយា ឯតំ ធម្មិមវិយា មន្ទ

ធម្មេតុយា មន្ទ ។ ម ។ ធម្មេតុ តីណិ ធម្មិទាន

មន្ទ ធម្មិប្បយុត្តំ មន្ទ ។ ម ។

បញ្ញាវិវា

(១១៧៩) អាសវសម្មយុត្តោ អនុសាសនា ធានា

អាសវសម្មយុត្តស្ស អនុសាសន្ស ធម្មស្ស ហេតុប្ប

ដ្ឋយេន មដ្ឋយេន តីណិ ។ អាសវិប្បយុត្តោ អនុ

សាសនា ធានា អាសវសម្មយុត្តស្ស អនុសាសន្ស

ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន មដ្ឋយេន ។

ក្នុងសហជាតកិរេមិ ក្នុងបញ្ញាកិរេមិ ក្នុងបច្ច័យចាំនិរាស សុខានាម

នាៈ ១ ។ អាសវសម្មិកុសលវុកៈ ឯអនុសាសន្តៈ តើដូចម្តេច ។

(១១៧៦) អនុសាសនមិ ប្រកបដោយភាសាៈ ពស្រ័យ ខ្ញុំអនុ

សាសនមិ ប្រកបដោយភាសាៈ រើយតំនាវ្យិទិ ព្រោងហេតុប្បដ្ឋយ ហន

នាៈ ៣ ។ អនុសាសនមិ ប្រកបដោយភាសាៈ ពស្រ័យ ខ្ញុំអនុសា

នមិ ដែលព្រាសពាកភាសាៈ រើយតំនាវ្យិទិ ព្រោងហេតុប្បដ្ឋយ ។

(១១៧៧) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាននាៈ ៥ ក្នុងអាម្មលាប្បដ្ឋយ

មាននាៈ ៥ ក្នុងវិវិធសប្បដ្ឋយ មាននាៈ ៥ ។

ក្នុងសហជាតកិរេមិ ក្នុងបញ្ញាកិរេមិ ក្នុងបច្ច័យចាំនិរាស

សុខានាមមាននាៈ ៥ ។

(១១៧៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មាននាៈ ៦ ក្នុងធម្មិមវិយាប្បដ្ឋយ

មាននាៈ ៥ ក្នុងធម្មេតុប្បដ្ឋយ មាននាៈ ៥ ។ ម ។ ក្នុងធម្មេតុប្បដ្ឋយ

មាននាៈ ៧ ក្នុងវិវិធសប្បដ្ឋយ មាននាៈ ៥ ក្នុងវិវិធសប្បដ្ឋយ មាន

នាៈ ៥ ។ ម ។

បញ្ញាវិវា

(១១៧៩) អនុសាសនមិ ប្រកបដោយភាសាៈ ពស្រ័យ ខ្ញុំ

អនុសាសនមិ ប្រកបដោយភាសាៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មាននាៈ ៣ ។

អនុសាសនមិ ព្រាសពាកភាសាៈ ពស្រ័យ ខ្ញុំអនុសាសនមិ ប្រកប

ដោយភាសាៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

អាសវិស្សយុត្តុកុសលដ្ឋកំ

[១១៧៦] ហេតុយោ ចញ្ច អាវុធិលោ ធរ អវិ-

កតេ ចញ្ច ។

យថា កុសលិភ្នំកេ ចញ្ញាវិស្ស អនុលោ-
មធឿ បច្ចុដិយមិ អនុលោមប្បច្ចុដិយមិ ចច្ចុ-
ដិយានុលោមមិ តណិកំ ឯវំ គលោតនំ ។

បដិច្ចវិញ

[១១៧៧] អាសវិស្សយុត្តំ អន្យាតេតំ ធម្មំ បដិច្ច
អាសវិស្សយុត្តោ អន្យាតេតោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេ-
តុប្បដ្ឋយា ។

[១១៧៨] ហេតុយោ ឯកំ អាវុធិលោ ឯកំ អវិ-

កតេ ឯកំ ។

[១១៧៩] ហេតុយោ ឯកំ អាវុធិលោ ឯកំ

បដិច្ចវិញ ឯកំ ។

សហជាតិវិចារិ សប្បយុត្តុកុសលំ សត្វត្ថ ឯកំ ។

បញ្ញាវិញ

[១១៨០] អាសវិស្សយុត្តោ អន្យាតេតោ ធម្មោ
អាសវិស្សយុត្តុស្ស អន្យាតេតស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋុ-
យេន ចច្ចុយោ ។

អាសវិស្សយុត្តុកុសលដ្ឋកំ

[១១៧៦] កុដិហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៥ កុដិអាម្មណប្បដ្ឋយ

មានពៈ ៥ កុដិអាវុធិលោ មានពៈ ៥ ។

អនុលោមកំ បច្ចុដិយកំ អនុលោមប្បច្ចុដិយកំ បច្ចុដិយានុ-

លោមកំ ខែបញ្ញាវិញ កុដិកុសលកំ វិសាលោកចារិយ

យ៉ាណា (កុដិអាសវិស្សយុត្តុកុសលកំ) បច្ចុដិ

អច្ចុដិ យ៉ាដិចារិវេ ។

បដិច្ចវិញ

[១១៧៧] អន្យាតេតមិ ប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ ខ្លះអន្យា

តេតមិ ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបតើតាច្បើន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៧៨] កុដិហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ១ កុដិអាម្មណប្បដ្ឋយ

មានពៈ ១ កុដិអាវុធិលោ មានពៈ ១ ។

[១១៧៩] កុដិហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ១ កុដិអាម្មណប្បដ្ឋយ

មានពៈ ១ កុដិអាវុធិលោ មានពៈ ១ ។

កុដិសហជាតិវិចារិកំ កុដិសប្បយុត្តុកុសលកំ កុដិបច្ចុដិយវិចារិកំ

សុទ្ធវិទមានពៈ ១ ។

បញ្ញាវិញ

[១១៨០] អន្យាតេតមិ ប្រាសចាកអាសវៈ ជាច្រើន ខែអន្យា

តេតមិ ប្រាសចាកអាសវៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៨០] ហោតុយា ឯកំ វោឡុណា ឯកំ អវិ-
តោត ឯកំ ។

យថា តុ វេសន្តិកោ បញ្ញាវាស្ស អនុណោ-
មម្បិ បច្ឆន្តិយម្បិ អនុណោមម្បិ បច្ឆន្តិយម្បិ បច្ឆ-
ន្តិយា អនុណោមម្បិ កណ៌តំ ឯកំ កណោតម្បិ ។

អសវសម្បយុត្តុកុសលត្តិកំ ធីត្វិ ។

អាសវសាសវិទុកកុសលត្តិក

បដិច្ចវាវោ

[១១៨២] សាសវត្ថោវ តោធនាសវំ តុសលំ ធីត្វំ
បដិច្ច សាសវត្ថោវ តោធនាសវតំ តុសលោ ធម្មោ
នុប្បដ្ឋតិ ហោតុម្បិ ធម្មោ ។

[១១៨៣] ហោតុយា ឯកំ វោឡុណា ឯកំ
អវិកតេ ឯកំ ។

សធាជាតកថេ បញ្ញាវាសេ វិសុត្តំ ឯកំ ។

បដិច្ចវាវោ

[១១៨៤] វោសវត្ថោវ សាសវត្ថុ អតុសលំ
ធីត្វំ បដិច្ច វោសវត្ថោវ សាសវត្ថេ អតុសលោ
ធម្មោ នុប្បដ្ឋតិ ហោតុម្បិ ធម្មោ តំណី ។

[១១៨១] ក្កិវោតុប្បច្ឆិយ មានវា: ១ ក្កិវោតុប្បច្ឆិយ
មានវា: ១ ក្កិវោតុប្បច្ឆិយ មានវា: ១ ។

អនុណោមត្ថំ បច្ឆន្តិយត្ថំ អនុណោមម្បិ បច្ឆន្តិយត្ថំ បច្ឆន្តិយត្ថំ
វោឡុណា: ក្កិវោតុប្បច្ឆិយ: វោឡុណា: ក្កិវោតុប្បច្ឆិយ: វោឡុណា: (ក្កិវោ
តុសវសម្បយុត្តុកុសលត្ថិក) បណ្ឌិត តប្បិកថ យ៉ាងទានវេស ។
ធី អសវសម្បយុត្តុកុសលត្ថិក: ។

អាសវសាសវិទុកកុសលត្តិក

បដិច្ចវាវោ

[១១៨២] កុសលមេ ប្រកថាដោយវោសវ: តែមិនមែនជាវោសវ:
អាស្រ័យ ខ្ញុំកុសលមេ ប្រកថាដោយវោសវ: តែមិនមែនជាវោសវ: ទើប
ភើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆិយ ។

[១១៨៣] ក្កិវោតុប្បច្ឆិយ មានវា: ១ ក្កិវោតុប្បច្ឆិយ
មានវា: ១ ក្កិវោតុប្បច្ឆិយ មានវា: ១ ។

ក្កិវោតុប្បច្ឆិយត្ថំ ក្កិវោតុប្បច្ឆិយត្ថំ ក្កិវោតុប្បច្ឆិយត្ថំ ក្កិវោតុប្បច្ឆិយត្ថំ
វោឡុណា: ១ ។

បដិច្ចវាវោ

[១១៨៤] អកុសលមេ ជាវោសវ: ចាំប្រកថាដោយ
វោសវ: អាស្រ័យ ខ្ញុំអកុសលមេ ជាវោសវ: ចាំប្រកថាដោយ
វោសវ: ទើបភើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ឆិយ មានវា: ១ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

(១១៨៨) អាសាវេចេវ សាសាវេច អកុសលោ
ធម្មោ អាសាវស្សចេវ សាសាវស្សច អកុសលស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១១៨៩) ហេតុយា សត្ត អាវច្ឆាលោ ធម៌ អធិ-
បតិយ្យ នវ អវិកតេ នវ ។

(១១៩០) អាសាវេចេវ សាសាវេច អកុសលោ
ធម្មោ អាសាវស្សចេវ សាសាវស្សច អកុសលស្ស អា-
វច្ឆលាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
យោ ធម៌ស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

(១១៩១) នវហេតុយា ធម៌ ធម៌អាវច្ឆាលោ ធម៌ ។

(១១៩២) ហេតុប្បដ្ឋយោ នវអាវច្ឆាលោ សត្ត ។

(១១៩៣) នវហេតុប្បដ្ឋយោ អាវច្ឆាលោ ធម៌ ។

យេវា កុសលភ្នំតេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-
មម្យិ បដ្ឋយេម្យិ អនុលោមប្បដ្ឋយេម្យិ បដ្ឋ-
យេនុលោមម្យិ កណ៌តំ វិវ កលោតវ្យំ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

(១១៨៨) អកុសលេមិ ជាតាសវៈ ភំនិប្រកថាដោយតាសវៈ ជា
បដ្ឋយេ នវអកុសលេមិ ជាតាសវៈ ភំនិប្រកថាដោយតាសវៈ ដោយ
ហេតុប្បដ្ឋយេ ។

(១១៨៩) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេ ហេតុវៈ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយេ ហេតុ
វៈ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយេ ហេតុវៈ ក្នុងវិវិកតប្បដ្ឋយេ ហេតុវៈ ។

(១១៩០) អកុសលេមិ ជាតាសវៈ ភំនិប្រកថាដោយតាសវៈ ជា
បដ្ឋយេ នវអកុសលេមិ ជាតាសវៈ ភំនិប្រកថាដោយតាសវៈ ដោយ
ការម្មណប្បដ្ឋយេ ជាបដ្ឋយេ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយេ ជាបដ្ឋយេ ដោយ
ធម៌ស្សយប្បដ្ឋយេ ។

(១១៩១) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយេ ហេតុវៈ ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយេ
ហេតុវៈ ។

(១១៩២) ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយេ ហេតុវៈ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ ។

(១១៩៣) ក្នុងការម្មណប្បដ្ឋយេ ហេតុវៈ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយេ ។
អនុលោមភ្នំ បដ្ឋយេភ្នំ អនុលោមប្បដ្ឋយេភ្នំ បដ្ឋយេនុ-
លោមភ្នំ នវបញ្ញាវៈ ក្នុងកុសលភ្នំតេ វិវលោកកថាដោយ
យ៉ាងណា (ក្នុងតាសវៈ ហេតុវៈ កុសលភ្នំតេ) បណ្ឌិត ម្យិ
រាម យ៉ាងនោះដែរ ។

បដិច្ចវិវា

(១១៧២) ភាសវិញ្ញេវ វោចអាសវំ អន្យកាតំ
ធម្មំ បដិច្ចំ ភាសវិវោចវោចអាសវំ អន្យកា-
តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បូច្ចយា ។

(១១៧២) ហេតុយា ឯកំ អាវុធិណ ឯកំ អ-
វិគតេ ឯកំ ។

សហជាតកំវេមិ បញ្ញាកំវេមិ សត្វត្ថ ឯកំ ។
អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុកុសលន្តិកំ ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុកុសលន្តិកំ

បដិច្ចវិវា

(១១៧២) ភាសវិញ្ញេវ ភាសវិសម្បយុត្តត្ថា អនុ-
សលិ ធម្មំ បដិច្ចំ ភាសវិវោចវោចអាសវិសម្បយុត្តា ធម្ម-
អនុសាលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បូច្ចយា តិណិ ។
ភាសវិសម្បយុត្តត្ថោ វោចអាសវំ អនុសលំ ធម្មំ
បដិច្ចំ ភាសវិសម្បយុត្តាវេមិ វោចអាសវិ អនុស-
លោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បូច្ចយា តិណិ ។ ភា-
សវិញ្ញេវ ភាសវិសម្បយុត្តត្ថា អនុសលត្ថា ភាសវិ-
សម្បយុត្តត្ថោ វោចអាសវំ អនុសលត្ថា ធម្មំ បដិច្ចំ
ភាសវិវោចវោចអាសវិសម្បយុត្តា ធម្ម អនុសាលោ ធម្មោ
ឧប្បជ្ជតិ ហេតុច្បូច្ចយា តិណិ ។

បដិច្ចវិវា

(១១៧២) អន្យកតធមិ ប្រកបដោយភាសវិវិកមិវេមិ ភាសវិ-
អាស្រ័យ ទ្ធិអន្យកតធមិ ប្រកបដោយភាសវិវិកមិវេមិ ភាសវិ វេច
ភើតទ្ធិវិ ព្រោះហេតុច្បូច្ចយ ។

(១១៧២) ក្នុងហេតុច្បូច្ចយ មានវិវា ១ ក្នុងអាវុធិណច្បូច្ចយ មាន
វិវា ១ ក្នុងអនុសម្បយុត្តច្បូច្ចយ មានវិវា ១ ។

ក្នុងសហជាតកំវេមិ ក្នុងបញ្ញាកំវេមិ ក្នុងសត្វត្ថទាំងអស់ សុទ្ធ
តែមានវិវា ១ ។

ចប់ អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុកុសលន្តិកំ ។

អាសវិអាសវិសម្បយុត្តទុកុសលន្តិកំ

បដិច្ចវិវា

(១១៧២) អនុសលធមិ ជាភាសវិវិកមិប្រកបដោយភាសវិ អា-
ស្រ័យ ទ្ធិអនុសលធមិ ជាភាសវិវិកមិប្រកបដោយភាសវិ វេចភើត
ទ្ធិវិ ព្រោះហេតុច្បូច្ចយ មានវិវា ៣ ។ អនុសលធមិ ប្រកបដោយ
ភាសវិវិកមិវេមិ ភាសវិ អាស្រ័យ ទ្ធិអនុសលធមិ ប្រកបដោយ
ភាសវិវិកមិវេមិ ភាសវិ វេចភើតទ្ធិវិ ព្រោះហេតុច្បូច្ចយ មាន
វិវា ៣ ។ អនុសលធមិ ជាភាសវិវិកមិប្រកបដោយភាសវិ អាស្រ័យ
ទ្ធិអនុសលធមិ ជាភាសវិវិកមិប្រកបដោយភាសវិវិកមិ ទ្ធិអនុសលធមិ
ប្រកបដោយភាសវិវិកមិវេមិ ភាសវិវិកមិ វេចភើតទ្ធិវិ ព្រោះ
ហេតុច្បូច្ចយ មានវិវា ៣ ។

២៨៥

អភិធម្មបិដក អនុយមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

អភិធម្មបិដក អនុយមទុកត្តិកប្បដ្ឋានំ

[១១៧៧] ហេតុយា នវ អាម្មណេ នវ អវិ-
តតេ នវ ។

[១១៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋាយ
មានព័រៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៧ ។

[១១៧៨] អាសវិញ្ញវ អាសវិសម្បយុត្តក្ខ អនុ-
សលំ នម្មំ បដិច្ច អាសវិចេវ អាសវិសម្បយុត្តោ ធម៌
អនុសលោ នម្មោ ឧប្បដ្ឋិតិ នអនិបតិប្បដ្ឋយោ ។

[១១៧៨] អនុសលធម៌ ជាភាសវៈ ព័រៈ ៧ ប្រកបដោយភាសវៈ ក-
ស្រីយ ខ្លះអនុសលធម៌ ជាភាសវៈ ព័រៈ ៧ ប្រកបដោយភាសវៈ ខ្លះចក្ក
ខ្លះ ព្រោះនកម៌បដិច្ចដ្ឋាយ ។

[១១៧៩] នអនិបតិយា នវ នម្មោជានេ នវ
នម្មោជានេ នវ នអាសវិចេ នវ នកម្មេ តិលំ
នវិហតេ នវ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

[១១៧៩] ក្នុងនកម៌បដិច្ចដ្ឋាយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនបុរោដាប្បដ្ឋាយ
មានព័រៈ ៧ ក្នុងនបុរោដាប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនភាសវិប្បដ្ឋាយ
មានព័រៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋាយ មាន
ព័រៈ ៧ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៧ ។

សហជាតិវិចេវ សម្បយុត្តិវិចេវ សត្វត្ថ នវ ។

ក្នុងសហជាតិវិចេវ ក្នុងសម្បយុត្តិវិចេវ ក្នុងបដិច្ច ព័រៈ ៧
សុខ្លាតមានព័រៈ ៧ ។

បញ្ញាវិចេ

បញ្ញាវិចេ

[១២០០] អាសវិចេវ អាសវិសម្បយុត្តោ ធម៌
អនុសលោ នម្មោ អាសវិស្សៈ ចេវ អាសវិសម្បយុត្តស្ស
ធម៌ អនុសលស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋាយោ ។

[១២០០] អនុសលធម៌ ជាភាសវៈ ព័រៈ ៧ ប្រកបដោយភាសវៈ ជា
បដិច្ច នៃអនុសលធម៌ ជាភាសវៈ ព័រៈ ៧ ប្រកបដោយភាសវៈ ដោយ
ហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[១២០១] ហេតុយា ចត្តារិ អាម្មណេ នវ
អនិបតិយា នវ អវិតតេ នវ ។

[១២០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៦ ក្នុងការម្មណាប្បដ្ឋាយ មាន
ព័រៈ ៧ ក្នុងអនិបតិប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៧ ។

[១២០២] នហេតុយា នវ នអាម្មណេ នវ ។

[១២០២] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋាយ មានព័រៈ ៧ ក្នុងនការម្មណាប្បដ្ឋាយ
មានព័រៈ ៧ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលដ្ឋិតំ

[១២០៣] ហេតុប្បដូយា ធម្មាធិណោ ចត្តាភិ ។

[១២០៤] ធុរហេតុប្បដូយា វាចាធិណោ ធម៌ ។

យដា តុស្ថលត្តិកេ បញ្ញាវាស្ស អនុលោ-

មម្បិ បច្ចុទ្ធិយម្បិ អនុលោមប្បដូទ្ធិយម្បិ បច្ចុ-

ទ្ធិយាធុរលាមម្បិ កណិទំ វិវំ វាណាភត្តំ ។

អាសវិសាសវិប្បយុត្តកុសលដ្ឋិតំ ដ្ឋិតំ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលដ្ឋិតំ

បដិច្ចវារោ

[១២០៥] អាសវិប្បយុត្តំ សាសវំ តុស្ថលំ ធម្មំ

បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តំ សាសវំ តុស្ថលោ ធម្មោ

ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដូយា ។ អាសវិប្បយុត្តំ អនាសវំ

តុស្ថលំ ធម្មំ បដិច្ច អាសវិប្បយុត្តំ អនាសវោ តុ-

សលោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដូយា ។

[១២០៦] ហេតុយា ទ្វេ វាចាធិណោ ទ្វេ អវិ-

តតេ ទ្វេ ។

សហជានវារោបិ បញ្ញាវារោបិ វិជ្ជាវេត្តា ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលដ្ឋិតំ

[១២០៧] ភ្នំនិការម្មណប្បដូយ មានវារៈ៦ ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

[១២០៨] ភ្នំនិការម្មណប្បដូយ មានវារៈ៧ ព្រោះហេតុប្បដូយ ។

អនុលោមត្ថំ បច្ចុទ្ធិយៈក្តី អនុលោមប្បដូទ្ធិយៈក្តី បច្ចុទ្ធិយាធុរ-

លោមត្ថំ ខេត្តាវារៈ ភ្នំកុសលដ្ឋិតៈ វេលាលោកបំហើយ

យំនិលា (ភ្នំពេសវិភាសវិទុកកុសលដ្ឋិតៈ) បណ្ឌិត ភប្បិ

រាបំ យំនិលាវារៈ ។

ធម៌ អាសវិសាសវិប្បយុត្តកុសលដ្ឋិតៈ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវិទុកកុសលដ្ឋិតំ

បដិច្ចវារៈ

[១២០៩] កុសលធម៌ វេលាព្រាសចាកអាសវិវេស្រកបដោយ

អាសវិ អាស្រ័យ ទ្វំកុសលធម៌ ព្រាសចាកអាសវិវេស្រកបដោយ

អាសវិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ ។ កុសលធម៌ វេលា

ព្រាសចាកអាសវិវារៈនិមិទោមអាសវិ អាស្រ័យ ទ្វំកុសលធម៌ វេលា

ព្រាសចាកអាសវិវារៈនិមិទោមអាសវិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុ

ប្បដូយ ។

[១២១០] ភ្នំនិការប្បដូយ មានវារៈ៦ ភ្នំនិការម្មណប្បដូយ មាន

វារៈ៦ ភ្នំនិការប្បដូយ មានវារៈ៦ ។
សហជានវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិត ភប្បិក្តីឱ្យពិស្តារផេនិច្ចះ ។

អាសវវិប្បយុត្តោ អនាសវេ អន្យាគរតោ ធម្មោ វាស-
 វិប្បយុត្តស្ស អាសវស្ស អន្យាគរតស្ស ច វាសវ-
 វិប្បយុត្តស្ស អនាសវស្ស អន្យាគរតស្ស ច ធម្មស្ស
 ហេតុច្បង្វាយ ធម្មច្បង្វាយ ។

[១២១២] អាសវវិប្បយុត្តោ សាសវេ អន្យាគរតោ
 ធម្មោ វាសវិប្បយុត្តស្ស អាសវស្ស អន្យាគរតស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណប្បង្វាយេ ធម្មយោ ។ អាសវវិប្ប-
 យុត្តោ អនាសវេ អន្យាគរតោ ធម្មោ អាសវវិប្ប-
 យុត្តស្ស អាសវស្ស អន្យាគរតស្ស ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណប្បង្វាយេ ធម្មយោ ។

[១២១៣] ហេតុយា ចត្តារិ អាម្ពណោ តិណិ
 អធិបតិយោ ចត្តារិ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
 សហជាតេ បន្តា អត្តមត្តោ ទ្វេ វិស្សយេ សត្ត
 ធម្មវិស្សយេ ចត្តារិ បុរាជានេ ទ្វេ វាសេវេ វតី
 តម្មេ ចត្តារិ វិទាកេ ចត្តារិ អាហារេ ចត្តារិ អវិ-
 តាត សត្ត ។

អន្យាគរតេ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ព័ន្ធមិនមានអាសវៈ ជាប់ជួយ
 នៃអន្យាគរតេ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រកបដោយអាសវៈផង នៃ
 អន្យាគរតេ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ព័ន្ធមិនមានអាសវៈផង ដោយ
 ហេតុច្បង្វាយ ។

[១២១៤] អន្យាគរតេ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រកបដោយ
 អាសវៈ ជាប់ជួយ នៃអន្យាគរតេ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រកប
 ដោយអាសវៈ ដោយការម្ពណប្បង្វាយ ។ អន្យាគរតេ ដែលប្រាស-
 ចាកអាសវៈ ព័ន្ធមិនមានអាសវៈ ជាប់ជួយ នៃអន្យាគរតេ ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈ ព័ន្ធមិនមានអាសវៈ ដោយការម្ពណប្បង្វាយ ។

[១២១៥] ក្នុងហេតុច្បង្វាយ មាន៧៖ ៤ ក្នុងការម្ពណប្បង្វាយ
 មាន៧៖ ៣ ក្នុងអធិបតិច្ឆប្បង្វាយ មាន៧៖ ៤ ក្នុងសមនន្តរៈប្បង្វាយ មាន៧៖ ៤
 ក្នុងសហជាតិប្បង្វាយ មាន៧៖ ៤ ក្នុងសហជាតិប្បង្វាយ មាន៧៖ ៤
 ក្នុងអត្តមត្តាប្បង្វាយ មាន៧៖ ៤ ក្នុងវិស្សយប្បង្វាយ មាន៧៖ ៧
 ក្នុងធម្មវិស្សយប្បង្វាយ មាន៧៖ ៤ ក្នុងបុរាជានប្បង្វាយ មាន៧៖ ៤
 ក្នុងវាសេវេប្បង្វាយ មាន៧៖ ១ ក្នុងវតីប្បង្វាយ មាន៧៖ ៤ ក្នុង
 វិទាកប្បង្វាយ មាន៧៖ ៤ ក្នុងអាហារប្បង្វាយ មាន៧៖ ៤ ក្នុងអវិ-
 តាតប្បង្វាយ មាន៧៖ ៧ ។

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋានស្ស ទ្វាទសមោ ភាគោ

មាតិកាបដ្ឋានី

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន ទ្វាទសមភាគ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	អង្កេត
អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋានី	
ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ	១
ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ	២១
ហេតុទុកវិបាកត្តិកៈ	៣៨
ហេតុទុកឧបាទិទ្ធត្តិកៈ	៥៣
ហេតុទុកសន្តិសិទ្ធត្តិកៈ	៧០
ហេតុទុកវិគតត្តិកៈ	៨៣
ហេតុទុកបិទ្ធត្តិកៈ	៩២
ហេតុទុកទស្សនត្តិកៈ	១០៣
ហេតុទុកទស្សនេនបញ្ចក្ខណ្ឌហេតុកត្តិកៈ	១១៣
ហេតុទុកអាចយនាមិទ្ធត្តិកៈ	១២១
ហេតុទុកសេតត្តិកៈ	១៣១
ហេតុទុកចរិតត្តិកៈ	១៤២
ហេតុទុកបរិភោគមូលត្តិកៈ	១៥១

មាតិកា	ទំព័រ
អនុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន	
ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ	១
ហេតុទុកវេទនាត្តិកៈ	២១
ហេតុទុកវិបាកត្តិកៈ	៣៨
ហេតុទុកឧបាទិទ្ធត្តិកៈ	៥៣
ហេតុទុកសន្តិសិទ្ធត្តិកៈ	៧០
ហេតុទុកវិគតត្តិកៈ	៨៣
ហេតុទុកបិទ្ធត្តិកៈ	៩២
ហេតុទុកទស្សនត្តិកៈ	១០៣
ហេតុទុកទស្សនេនបញ្ចក្ខណ្ឌហេតុកត្តិកៈ	១១៣
ហេតុទុកអាចយនាមិទ្ធត្តិកៈ	១២១
ហេតុទុកសេតត្តិកៈ	១៣១
ហេតុទុកចរិតត្តិកៈ	១៤២
ហេតុទុកបរិភោគមូលត្តិកៈ	១៥១

មាតិកាបន្តានី

មាតិកា	អង្កេត
ហេតុទុកហ័នភ្នំកំ	១៦៦
ហេតុទុកម៉ែជួរភ្នំកំ	១៧០
ហេតុទុកមគ្គារម្មណភ្នំកំ	១៧៧
ហេតុទុកឧប្បទភ្នំកំ	១៨៨
ហេតុទុកអភិភ្នំកំ	១៩០
ហេតុទុកអភិការម្មណភ្នំកំ	១៩២
ហេតុទុកអជ្ញភ្នំកំ	២០៣
ហេតុទុកអជ្ញភ្នំរម្មណភ្នំកំ	២១០
ហេតុទុកសនិទស្សនសេយ្យវិយភ្នំកំ	២១៧
សហេតុទុកកុសលភ្នំកំ	២២០
ហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកំ	២៣១
ហេតុសហេតុទុកកុសលភ្នំកំ	២៣៧
ហេតុសហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកំ	២៤៦
នហេតុសហេតុទុកកុសលភ្នំកំ	២៥២
សប្បច្ចយទុកកុសលភ្នំកំ	២៥៧
សន្តិទុកកុសលភ្នំកំ	២៦០
សនិទស្សនទុកកុសលភ្នំកំ	"

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
ហេតុទុកហ័នភ្នំកំ	១៦៦
ហេតុទុកម៉ែជួរភ្នំកំ	១៧០
ហេតុទុកមគ្គារម្មណភ្នំកំ	១៧៧
ហេតុទុកឧប្បទភ្នំកំ	១៨៨
ហេតុទុកអភិភ្នំកំ	១៩០
ហេតុទុកអភិការម្មណភ្នំកំ	១៩២
ហេតុទុកអជ្ញភ្នំកំ	២០៣
ហេតុទុកអជ្ញភ្នំរម្មណភ្នំកំ	២១០
ហេតុទុកសនិទស្សនសេយ្យវិយភ្នំកំ	២១៧
សហេតុទុកកុសលភ្នំកំ	២២០
ហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកំ	២៣១
ហេតុសហេតុទុកកុសលភ្នំកំ	២៣៧
ហេតុសហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកំ	២៤៦
នហេតុសហេតុទុកកុសលភ្នំកំ	២៥២
សប្បច្ចយទុកកុសលភ្នំកំ	២៥៧
សន្តិទុកកុសលភ្នំកំ	២៦០
សនិទស្សនទុកកុសលភ្នំកំ	"

មាតិកាបន្ត

មាតិកា	អង្គ
អប្បនិយទុកកុសលភ្នំកំ	២៦៣
ប្រិទុកកុសលភ្នំកំ	២៦៦
លោគិយទុកកុសលភ្នំកំ	២៧០
គេតិវិញ្ញយទុកកុសលភ្នំកំ	២៧៤
ភាសវិកុសលភ្នំកំ	២៧៦
សាសវទុកកុសលភ្នំកំ	២៧៨
ភាសវសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកំ	២៨១
ភាសវសាសវទុកកុសលភ្នំកំ	២៨៤
ភាសវភាសវសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកំ	២៨៧
ភាសវវិញ្ញយុត្តសាសវទុកកុសលភ្នំកំ	២៨៩

សន្និកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

អប្បនិយទុកកុសលភ្នំកំ	២៦៣
ប្រិទុកកុសលភ្នំកំ	២៦៦
លោគិយទុកកុសលភ្នំកំ	២៧០
គេតិវិញ្ញយទុកកុសលភ្នំកំ	២៧៤
ភាសវទុកកុសលភ្នំកំ	២៧៦
សាសវទុកកុសលភ្នំកំ	២៧៨
ភាសវសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកំ	២៨០
ភាសវសាសវទុកកុសលភ្នំកំ	២៨៤
ភាសវភាសវសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នំកំ	២៨៧
ភាសវវិញ្ញយុត្តសាសវទុកកុសលភ្នំកំ	២៨៩

វិទ្យាវិទ្ធិបត្តិ

វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	អង្កេត	រដ្ឋលេខាយ	ពាក្យខុស	សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២២	៣	មានផល	ពាក្យត្រូវ	៥	១១
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២២	២	មិនមែនជា	ពាក្យត្រូវ	១០៦	១២
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	១៣៧	១	អាន្រស័យ	ពាក្យត្រូវ	១០៧	៧
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	១២៧	១៧	ឥប្បជល	ពាក្យត្រូវ	១៤២	១៧
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២០៦	៣	សឡ	ពាក្យត្រូវ	១២៧	១៥
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២១៣	១១	ឈានប្បច្ច័យ	ពាក្យត្រូវ	១៣៧	១២
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២១៤	១៦	អនុលាម	ពាក្យត្រូវ	១៦៧	១៧
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២១៧	៤	ព្រោះការម្មណ៍ប្បច្ច័យ	ពាក្យត្រូវ	១៧៦	១៧
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២២១	១៦	អធិបតិ	ពាក្យត្រូវ	១៧៧	១២
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២២៧	៧	ឥប្បរាម	ពាក្យត្រូវ	១៧៧	១១
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២៣០	២	អនុលាម	ពាក្យត្រូវ	២០៦	១៦
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២២២	៨	មិនជាហេតុ	ពាក្យត្រូវ	២១០	៧
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២៧៣	៨	ជាពហិប្បិការម្មណ៍	ពាក្យត្រូវ	២១២	១៥
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	"	១២	ជាពហិប្បិការម្មណ៍	ពាក្យត្រូវ	២១៣	១៧
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២៦១	៦	អនាមតាប្ប	ពាក្យត្រូវ	២១៥	៦
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២៦៧	៦	សប្បដិយ	ពាក្យត្រូវ	២១៦	៣
វិទ្ធិបាណ៍	វិទ្ធិបាណ៍	២៧៦	៧	សប្បដិយ	ពាក្យត្រូវ	២១៦	៣

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យទុស-ត្រូវ

ពាក្យទុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
បច្ច័យ	បច្ច័យ	២១៦	៧
កិរិយាព្យក្រឹត	កិរិយាព្យក្រឹត	"	២០
១២១	២២១	២២១	លេខទំព័រ
កុលសាធម៌	កុលសាធម៌	"	១៧
ភិក្ខុបាធិស្ឋី ៥	ភិក្ខុបាធិស្ឋី ៥	២២៥	១០
នូវអព្យាគតធម៌	នូវអព្យាគតធម៌	២២៧	១២
អរហត្តករណី	អរហត្តករណី	"	១៣
ក្នុងការប្តូរធម្មច្ច័យ	ក្នុងការប្តូរធម្មច្ច័យ	២៣២	៧
កុលសាធម៌	កុលសាធម៌	២២៦	៥
ដោយហេតុ	ដោយហេតុ	"	១២
នរហត្តកុសុភក	នរហត្តកុសុភក	២៣៦	២០
អព្យា	អព្យា	២៤៣	៧
ក្នុងអំឡុងធម្មច្ច័យ	ក្នុងអំឡុងធម្មច្ច័យ	២៤៧	៧
ព័ន្ធមិទ្ធានាសាស្តៈ	ព័ន្ធមិទ្ធានាសាស្តៈ	២៤៧	១៥